FOCUS

ജനുവരി- ജൂൺ 2025

ഉള്ളടക്കം

വാല്യം: LV

നം.I

നയജാലകം

1	വനത്തിൽ കുടുക്കരുത് [മലയാള മനോരമ, 3ജനുവരി 2025]	-	അലക്സ് ഒഴുകയിൽ ..	1
2	Remembering the impactful legacy of wise leadership [The Hindu, 3January 2025]	-	Santhosh Mehrotra ..	4
3	ആണവോർജ്ജം :കൂടംകുളം ഒരു പാഠമാകുമ്പോൾ [വീക്ഷണം, 11 ജനുവരി 2025]	-	ഡോ. ലക്ഷ്മി ആർ ചന്ദ്രൻ	8
4	യുജിസി മാർഗ്ഗരേഖയും വിദ്യാഭാസ വർഗ്ഗീയ അജണ്ടയും [ജനയുഗം, 17ജനുവരി 2025]	-	വി. പി. ഉണ്ണികൃഷ്ണൻ..	14
5	ആറു ലക്ഷം ഹെക്ടർ തരിശ്ശിട്ട് ഭൂമാഫിയ [ജനയുഗം,18 ജനുവരി 2025]	-	കെ. രംഗനാഥ് ..	17
6	അണുനിലയത്തെ ആശ്രയിക്കേണ്ട ഒരു കാര്യവുമില്ല [കലാകൗമുദി, 19-26 ജനുവരി 2025]	-	ഡോ. പി. സ്. ചന്ദ്രമോഹൻ.	19
7	കരട് ഡിജിറ്റൽ പേഴ്സണൽ ഡേറ്റ പ്രൊട്ടക്ഷൻ റൂൾസ് 2025 ലക്ഷ്യം ഏറെ അകലെയാണ് [മാതൃഭൂമി, 29 ജനുവരി 2025]	-	കെ. അൻവർ സാദത്ത് ..	26
8	പ്രകൃതി ദുരന്തംസർവ്വകാലത്തേക്കും അഭയാർത്ഥികളെ സൃഷ്ടിക്കുന്ന കേരളം [കലാകൗമുദി, 26 ജനുവരി-ഫെബ്രുവരി 2, 2025]	-	എം. കെ രാമദാസ് & .. ഡോ.സ്മിത പി. കുമാർ	30
9	വിഷം തീറ്റുന്ന മരുന്ന് കച്ചവടം [ജനയുഗം, 6 ഫെബ്രുവരി 2025]	-	ആർ. അനിൽ കുമാർ..	37
10	ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ പുതിയ യുഗം [മാതൃഭൂമി, 12 ഫെബ്രുവരി 2025]	-	ഡോ. രാജീവ് കുമരം കണ്ടത്ത്. ..	40

11 മനുഷ്യനുമേലേയല്ല മറ്റൊന്നും - ജോണി കെ. ജോർജ്ജ്.. 43
[മലയാള മനോരമ, 14th ഫെബ്രുവരി, 2025]

12 Official apathy lack of awareness blamed for surge in rabies deaths - Biju E.Paul .. 46
[The New Indian Express, 17th February 2025]

13 The RTI is now the 'right to deny information' - Shailesh Gandhi .. 48
[The Hindu, 25th February 2025]

14 DeepSeek AI model is a sobering idea for India - Latha Jishnu .. 52
[Down to Earth, 16-28 February 2025]

15 ഗവേഷണത്തിന് പണമിറക്കാതെ എങ്ങനെ വികസിതരാജ്യമാകും? - വി. ആർ. അജിത് കുമാർ.. 55
[കലാകൗമുദി, 16-23 ഫെബ്രുവരി, 2025]

16 കടൽമണൽ ഖനനത്തിന്റെ കാണാപ്പുറങ്ങൾ - ഡോ. എസ്.മുഹമ്മദ് ഇർഷാദ് .. 63
[മാതൃഭൂമി, 1 മാർച്ച് 2025]

17 അംബേദ്ക്കറും മൈത്രിയും മൈത്രി എന്ന രാഷ്ട്രീയഭാവന - സുനിൽ പി. ഇളയിടം.. 66
[മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പ്; 2-8 മാർച്ച് 2025]

18 A Caste census is not a silver bullet for social justice - Harish S. Wankhede .. 84
[The Hindu, 19th March 2025]

19 തുള്ളിപോലും മാറാതെ.... - ഡോ. ഇ. ജെ. ജയിംസ്.. 87
[മലയാള മനോരമ, 22 മാർച്ച് 2025]

20 The Need to Preserve Sacred Groves - Nanditha Krishna .. 91
[The New Indian Express, 24th March 2025]

21 വേണ്ടത് സമഗ്ര സമുദ്രനയം - ശശി തരൂർ. .. 94
[മാതൃഭൂമി, 30th ഏപ്രിൽ 2025]

22 അന്തമാൻ ദ്വീപുകളിലെ ആസൂത്രിത ദുരന്തം - രാമചന്ദ്ര ഗുഹ .. 98
[മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പ്, 27th ഏപ്രിൽ-3 മേയ് 2025]

23	Breathing life into Vembanad lake [The Hindu, Ist May 2025]	-	Sam Paul A.	103
24	പഴുതടയ്ക്കാം, പിഴവില്ലാതെ [മലയാള മനോരമ, 5-മേയ്, 2025]	-	ഡോ. അനൂപ് ആർ. വാര്യർ.	105
25	Power and pitfalls of digital influence [The Hindu, 7th May 2025]	-	Gopal Jain	108
26	The women who remain largely invisible [The Hindu, 12th May 2025]	-	Bhoomika Choudhury& Yukti Choudhary	111
27	India's rising e-waste, the need to recast its manegement [The Hindu, 13th May 2025]	-	Dhanendra Kumar	114
28	ഈ സ്വകാര്യംകൊണ്ട് എന്ത് കാര്യം? [മലയാള മനോരമ, 29th മേയ്, 2025]	-	അഡ്വ. കുര്യൻ ജോർജ് കണ്ണത്താനം	117
29	മാധ്യമസ്വാതന്ത്ര്യം: ചില നിരീക്ഷണങ്ങൾ [മാതൃഭൂമി, 30th മേയ് 2025]	-	എൻ. റാം	120
30	Lesson from Kerala shipwreck: Balancing risk and revenues [The New Indian Express,,3June 2025]	-	D. C. Sekhar	125
31	Empowering Women in agriculture for food Security [The Hindu, 10th June 2025]	-	May- Elin stener & Elisabeth Faure	128
32	നീതി എന്ന ഉന്നത പഠനം [മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പ്, 8-14 ജൂൺ 2025]	-	അമൃത്.ജി.കുമാർ	131

പാർലമെന്ററി അവലോകനം

1	ന്യായാധിപനിയമനം വേണ്ടത് വിപ്ലവകരമായ-മാറ്റങ്ങൾ [മാതൃഭൂമി, 04 ജനുവരി 2025]		അഡ്വ. കാളീശ്വരം രാജ്	141
2	The collegium and changes-it may still be early days [The Hindu, 7th January 2025]	-	Surith Parthasarathy	145

3	ഭരണഘടനയെപ്പറ്റിത്തന്നെ [മാതൃഭൂമി, 9 ജനുവരി 2025]	യോഗേന്ദ്ര യാദവ്	149
4	Section 152 of BNS should not become a proxy for sedition [The Hindu, 10th January 2025]	Pushkar Anand &. Shivang Tripathi	153
5	India's data protection rules need some fine-tuning [The Hindu,13th January 2025]	Vivan Sharan & Srishti Joshi	156
6	We need distinguished Jurists as judges [The Hindu, 21st January 2025]	Kumar Ritwik	160
7	The Panchayati raj movement is in distress [The Hindu, 17th February 2025]	Suvojit Chattopadhyay	163
8	A message to district magistrates and the police [The Hindu, 27th February 2025]	R. K. Viji	167
9	Closing the gender gap in the higher judiciary [The Hindu, 10th March 2025]	Jayna Kothari	170
10	The judiciary's between a rock and hard place' moment [The Hindu, 28th March 2025]	Prashant Bhushan	173
11	An I.J.S is an idea whose time has come [The Hindu, 31st March 2025]	Archana Ramasundaram	177
12	ചർച്ചകളിൽ നിറഞ്ഞ് വഖഫ് ഭേദഗതികളും ഭിന്നസ്വരങ്ങളും [മലയാള മനോരമ, 3 ഏപ്രിൽ 2025]	ജിക്കു വർഗ്ഗീസ് ജേക്കബ്	180
13	Anti-defection law must be strengthened [The New Indian Express,04th April 2025]		185
14	ജാഗ്രതയുണർത്താൻ സുപ്രീംകോടതിയുടെ മണിനാദം [വീഷണം, 4 ഏപ്രിൽ - 2025]		187

15 ഗവർണർമാർക്കുവേണം പെരുമാറ്റച്ചട്ടം - അഡ്വ. രാജീവ് ധവാൻ.. 189
[മലയാള മനോരമ, 9 ഏപ്രിൽ 2025]

16 Arms for the mob - T. K.Rajalakshmi .. 191
[Fronline, 15 April - 2025]

17 ഉപരാഷ്ട്രപതിയുടെ വിമർശനം ഭരണ ഘടനയ്ക്ക് എതിര് - അഡ്വ. കാളീശ്വരം രാജ്.. 197
[മാതൃഭൂമി, 20 ഏപ്രിൽ 2025]

18 ഇന്ത്യൻ പൗരന്റെ മൗലികാവകാശങ്ങൾ - കെ. ദിലീപ് .. 202
[ജനയുഗം, 23 ഏപ്രിൽ 2025]

19 ഗവർണ്ണറും രാഷ്ട്രപതിയും സുപ്രീംകോടതിയിൽ - പി. ഡി. പി. ആചാരി. 206
[മാതൃഭൂമി, 28 ഏപ്രിൽ 2025]

20 The post of Deputy Speaker is not symbolic- or optional - Vinod Bhanu & Ravindra Garimella .. 209
[The Hindu, 29th April 2025]

21 Presidential referencing raises Questions old &New - .. 213
[The New Indian Express, 20th May 2025]

22 Revisit digital search powers under the IT bill 2025 - Mahwash Fatima .. 215
[The Hindu, 30th June 2025]

23 A Year Later Colonial-era laws to new criminal codes - R. K. Vij .. 218
[The Hindu, 30th June 2025]

സവിശേഷ വിവരങ്ങൾ

1 Supreme Court strikes down domicile based - reservations in PG Medical Admissions - Anmol Kohli .. 222
[P.R.S. Legislative Research - January 2025]

2	JPC Submits reports on the Waqf (Amendment) Bill, 2024 [PRS Legislative Research-January 2025]	- Rutvik Upadhyaya..	223
3	Amendments to the Aadhar Authentication for Good Governance Rules,2020 notified [PRS Legislative Research-January 2025]	- Nripendra Sing ..	224
4	Ministry notifies rules for manegement of waste generated from end- of life vehicles [PRS Legislative Research-January 2025]	- Vaishali Dhariwal..	225
5	Ministry notifies rules regarding exploration and production operations in offshore areas [PRS Legislative Research-January 2025]	-	226
6	Parliament passes Bill to amend banking laws [PRS Legislative Research-March 2025	- Thushar Chakrabarty..	228
7	Immirration and Foreigners Bill, 2025 introduced in and passed by Lok Sabha [PRS Legislative Research-March 2025]	- Shirin Panjnoo ..	229
8	Parliament passes the Disaster Manegement (Amendment) Bill, 2024 [PRS Legislative Research-March 2025]	- Atri Prasad Rout ..	230
9	Supreme Court prescribes timelines for Governo's to assent to Bills [PRS Legislative Research-April 2025]	- Niranjana S Menon..	231
10	Bill amending law regulating waqf property passed by parliament [PRS Legislative Research-April 2025]	- Shirin Panjnoo ..	232
11	UGC notifies regulatiions for changes in higher education [PRS Legislative Research-April 2025]	- Vaishali Dhariwal ..	233

11 Guidelines for the scheme to promote manufacturing of electric passenger cars [PRS Legislative Research-June 2025] - Shrush Singh .. 234

പുസ്തക പരിചയം

1 More than a cell in a beehive [Frontline, 17th March 2025] - Krishna Menon. . 235

2 Invisibilised localities [Down to Earth, 16-31 March 2025] - Amit Kumar . 240

3 Recasting remedies [Frontline, 15th April 2025] - Tanvir Aeijaz . 243

4 Let there be daughters [Frontline, 15th June 2025] - Mridula Vijayaranga Kumar . 247

വനത്തിൽ കുടുക്കരുത്

അലക്സ് ഒഴുകയിൽ

വനം നിയമ ഭേദഗതി വ്യവസ്ഥകളിൽ പലതും ഫോറസ്റ്റ് ഉദ്യോഗസ്ഥർക്ക് അമിതാധികാരം നൽകുന്നത്. ഭേദഗതികൾ നടപ്പാക്കുന്നത് ഉദ്യോഗസ്ഥ സമ്മർദത്തിന് വഴങ്ങിയാകരുത്. ജനാഭിപ്രായം സർക്കാർ പരിഗണിക്കണം

കേരള വനം നിയമ ഭേദഗതിക്കെതിരെ വലിയ പ്രതിഷേധമുയർന്നതോടെ, ഭേദഗതി വ്യവസ്ഥകൾ ജനാഭിപ്രായം നോക്കിയേ നടപ്പിൽ വരുത്തു എന്നു പറഞ്ഞ് കാര്യങ്ങൾ തണുപ്പിക്കാനുള്ള ശ്രമത്തിലാണ് സംസ്ഥാന സർക്കാർ. ഇതിനൊപ്പം ഭേദഗതികൾ ലഘുവാണെന്നും പലതും കൂടുതൽ ജനസൗഹൃദപരമാണെന്നും വനംവകുപ്പ് പ്രചാരണങ്ങളും നടത്തുന്നുണ്ട്. സത്യമല്ലാത്ത പ്രചാരണങ്ങളാണവ. എന്തായാലും ജനാഭിപ്രായം സ്വീകരിക്കാനുള്ള തീയതി ഡിസംബർ 31-ന് അവസാനിച്ചു. ജനാധിപത്യസർക്കാർ ആ ജനാഭിപ്രായങ്ങളെ സത്യസന്ധമായി വിലയിരുത്തും എന്നു പ്രതീക്ഷിക്കാം. ഫോറസ്റ്റുകാർക്കു വാറന്റില്ലാതെ ആരെയും അറസ്റ്റ് ചെയ്യാനും ഔദ്യോഗിക കൃത്യനിർവഹണം തടസ്സപ്പെടുത്തി എന്നുപറഞ്ഞു സ്വയം കേസുകൾ രജിസ്റ്റർ ചെയ്യാനുമുള്ള വകുപ്പുകൾക്കെതിരെയാണ് പ്രധാനമായും പ്രതിഷേധമുയരുന്നതെങ്കിലും മറ്റ് ഒട്ടേറെ ജനാധിപത്യവിരുദ്ധ കരിനിയമങ്ങൾ അടങ്ങുന്നതാണ് ഭേദഗതികൾ. ഇവ ഉദ്യോഗസ്ഥ സമ്മർദങ്ങൾക്കു വഴങ്ങാതെ സർക്കാർ ജനപക്ഷത്തുനിന്നു വിലയിരുത്തണം.

പുതിയ നിയമഭേദഗതിയിലെ ജന വിരുദ്ധമായതും മാറ്റേണ്ടതുമായ വകുപ്പുകൾ നോക്കാം:

1. സെക്ഷൻ 2 സിയിൽ ഫോറസ്റ്റ് ഉദ്യോഗസ്ഥർ എന്ന നിർവചനത്തിലേക്ക് ബീറ്റ് ഫോറസ്റ്റ് ഓഫിസർ, ട്രൈബൽ വാച്ചർ, വാച്ചർ എന്നിവരെക്കൂടി ഉൾപ്പെടുത്തി. ഇതിൽ വാച്ചർ, ട്രൈബൽ വാച്ചർ എന്നിവരിൽ ബഹുഭൂരിപക്ഷവും താൽക്കാലിക നിയമനം വഴി വരുന്നവരാണ്. അത്തരക്കാരെ ഫോറസ്റ്റ് ഓഫീസർമാരായി കണക്കാക്കി അധികാരം നൽകുന്നതു ജനങ്ങളെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കാനുള്ള അവസരം കൂടുതൽ ഉറപ്പാക്കുകയാണ്.

2. വിവിധ കുറ്റകൃത്യങ്ങൾക്ക് 27, 62 മുതലായ വകുപ്പുകൾ പ്രകാരമുള്ള പിഴത്തുക അഞ്ചും പത്തും ഇരട്ടി വർധിപ്പിച്ചപ്പോൾ സെക്ഷൻ 65 പ്രകാരം തെറ്റായ അറസ്റ്റും പിടിച്ചെടുക്കലും നടത്തുന്ന ഫോറസ്റ്റ് ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കുള്ള പിഴത്തുക 200 രൂപയിലും ശിക്ഷ ആറുമാസംവരെ തടവിലും നിൽക്കുന്നു. ഇതു നീതിയല്ല.

3. ഭേദഗതിയുടെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ വിവരിക്കുന്ന ഭാഗത്ത് പുഴ എന്നതിന്റെ നിർവചനത്തിൽ വനത്തിലൂടെ ഒഴുകുന്ന പുഴ മാത്രമല്ല, വനത്തിലേക്ക് ഒഴുകിയെത്തുന്ന പുഴ എന്നും കൂടെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് മുഴുവൻ പുഴകളിലും വനംവകുപ്പിന്റെ അധികാരം ഉറപ്പിക്കാനുള്ള കുറുക്കുവഴിയാണ്. പൂർണമായും

വനത്തിലൂടെ ഒഴുകുന്ന പുഴയുടെ ഭാഗം മാത്രമേ വനംവകുപ്പിന്റെ നിയന്ത്രണ ത്തലാകാവൂ. വനാതിർത്തിയിലൂടെ ഒഴുകുന്ന പുഴകളിൽ പഞ്ചായത്തുകൾക്കു മാത്രമായിരിക്കണം അധികാരം.

4. സെക്ഷൻ 52 പ്രകാരം ബീറ്റ് ഫോറസ്റ്റ് ഓഫിസർമാർക്ക് അടക്കം സംശയത്തിന്റെ പുറത്ത് ആരുടെ വീട്ടിലും കയറി പരിശോധന നടത്താനും വാഹനങ്ങൾ തടഞ്ഞു പരിശോധി ക്കാനുമുള്ള അനിയന്ത്രിത അധികാരം നൽകിയിരി ക്കുന്നു. വനത്തിനു വെളിയിലുള്ള വീടുകളിലും മറ്റു കെട്ടിടങ്ങളിലും പരിശോധന നടത്തുമ്പോൾ ഡി.എഫ്. ഒ.യുടെയോ അല്ലെങ്കിൽ എസിഎഫിന്റെയോ റാങ്കിലോ അതിനു മുകളിലോ ഉള്ളവർ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന വാറന്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മാത്രമേ ഫോറസ്റ്റ് ഓഫീസർമാരുടെ പരിശോധന അനുവദിക്കാവൂ. വാഹന പരിശോധന സെക്ഷൻ ഫോറസ്റ്റ് ഓഫിസറുടെയോ എസ്.ഐ. റാങ്കിൽ കുറയാത്ത പൊലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെയോ സാന്നിധ്യത്തിൽ മാത്രമാക്കുക.

5. സെക്ഷൻ 63-ൽ വാറന്റില്ലാതെ ആരെയും സംശയത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അറസ്റ്റ് ചെയ്യാനുള്ള അധികാരം ബീറ്റ് ഫോറസ്റ്റ് ഓഫിസർമാർക്കു മുതൽ മുകളിലേക്കു നൽകിയിരിക്കുന്നു. ഇതു വനത്തിനുള്ളിൽ മാത്രമല്ല എവിടെവച്ചും ആരെയും അറസ്റ്റ് ചെയ്യാനുള്ള അധികാരമാണ്.

വനത്തിനുള്ളിൽ വച്ച് കുറ്റകൃത്യങ്ങൾ നടത്തുമ്പോൾ വാറന്റ് ഇല്ലാതെ അറസ്റ്റ് ചെയ്യുന്നതു ന്യായം. പക്ഷേ, വനത്തിനുള്ളിലെ കുറ്റകൃത്യങ്ങൾ തടയാൻ എന്നു പറഞ്ഞ് എന്തിനാണ് വനം വകുപ്പിലെ ഏറ്റവും താഴെത്തട്ടിലുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കു നാട്ടിൽ എവിടെ വച്ചും വീട്ടിൽ അതിക്രമിച്ചു കയറിയും വരെ വെറും സംശയത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അറസ്റ്റ് ചെയ്യാൻ അധികാരം നൽകുന്നത്?

കുറ്റാരോപിതർ പൊലിസ് കസ്റ്റഡിയിൽ നടത്തുന്ന കുറ്റസമ്മതമൊഴി ഒരു ക്രിമിനൽ കേസിലും സ്വീകാര്യമല്ല. പക്ഷേ, 1989-ലെ കേരള ഹൈക്കോടതി വിധി പ്രകാരം ഫോറസ്റ്റ് ഉദ്യോഗസ്ഥർ രേഖപ്പെടുത്തുന്ന കുറ്റസമ്മത മൊഴി തെളിവായി സ്വീകരിക്കാമെന്നുണ്ട്. വനത്തിനകത്ത് സ്വതന്ത്രസാക്ഷികളെ ലഭിക്കാനുള്ള ബുദ്ധിമുട്ടുകൊണ്ടാണ് ഈ ആനുകൂല്യം. പക്ഷേ ഭേദഗതിയിലൂടെ, വനത്തിനുപുറത്തു നടത്തുന്ന അറസ്റ്റുക ളിലും ഇതു ബാധകമാക്കി ആളുകളെ മർദിച്ച് കുറ്റസമ്മതമൊഴി രേഖപ്പെടു ത്തിയാൽ അത് അവർക്കെതിരെ സാധുവായ തെളിവായി കോടതിയിൽ സ്വീകരിക്കപ്പെടും. ഒരു പരിഷ്കൃത സമൂഹത്തിലും അനുവദിക്കാൻ പാടില്ലാത്ത ഒന്നാണിത്. അതുകൊണ്ട്, വാറന്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മാത്രമാകണം വനത്തിനു വെളിയിലെ അറസ്റ്റ്.

6. സെക്ഷൻ 63.2 ഭേദഗതിപ്രകാരം സെക്ഷൻ ഫോറസ്റ്റ് ഓഫിസർമാർക്ക് ഔദ്യോഗിക കൃത്യനിർവഹണം തടസ്സപ്പെടുത്തി എന്നാരോപിച്ച് ആരെ വേണമെങ്കിലും അറസ്റ്റ് ചെയ്യാം. നിലവിൽ ഇതു പൊലീസിനു മാത്രമുള്ള അധികാരമാണ്. വനം ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കു ക്രമസമാധാനത്തിനുള്ള അധികാരം നൽകുന്നതു ഗുരുതരമായ ഭവിഷ്യ ത്തുണ്ടാക്കും.

സെക്ഷൻ 63.3 ഭേദഗതി പറയുന്നത് വനംവകുപ്പ് അറസ്റ്റ് ചെയ്യുന്ന ആളെ എത്രയും പെട്ടെന്ന് ഏറ്റവും അടുത്തുള്ള പൊലീസ് സ്റ്റേഷനിലോ ഫോറസ്റ്റ്

സ്റ്റേഷനിലോ എത്തിക്കണമെന്നാണ്. നിലവിലെ നിയമപ്രകാരം ഫോറസ്റ്റ് വകുപ്പ് അറസ്റ്റ് ചെയ്താൽ എത്രയും പെട്ടെന്ന് അടുത്തുള്ള പൊലീസ് സ്റ്റേഷനിലാണ് എത്തിക്കേണ്ടത്. ഫോറസ്റ്റ് വകുപ്പിനു ലോക്കപ്പ് മർദനത്തിനു ലൈസൻസ് നൽകലാണ് ഈ ഭേദഗതി.

7. സെക്ഷൻ 63.4 ഭേദഗതിപ്രകാരം എല്ലാ അറസ്റ്റുകളും ഭാരതീയ നാഗരിക് സുരക്ഷാ സംഹിത (ബിഎൻഎസ്എസ് 2023) പ്രകാരം നടത്തണമെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ബിഎൻഎസ്എസ് പ്രകാരം പൊലീസ് ഓഫീസർമാർക്കു വാറന്റ് ഇല്ലാതെ അറസ്റ്റ് ചെയ്യാവുന്നത് ഗുരുതര കുറ്റകൃത്യങ്ങളിൽ (കോഗ്നിസബിൾ ഒഫൻസ്) മാത്രമാണ്. എന്നാൽ വനം വകുപ്പുകാർക്ക്, അതും ബീറ്റ് ഫോറസ്റ്റ് ഓഫിസർ മുതൽ മുകളിലേക്ക് ആർക്കും കുറ്റം ഗുരുതരമാണെങ്കിലും അല്ലെങ്കിലും ഏതു ഫോറസ്റ്റ് കുറ്റത്തിന്റെ പേരിലും ആരെയും എവിടെവച്ചും അറസ്റ്റ് ചെയ്യാം. ഇതു കേന്ദ്ര നിയമത്തിനു വിരുദ്ധമാണ്.

8. ഇനി സെക്ഷൻ 69.2 ഭേദഗതി. ഇതനുസരിച്ച് ഒരു വ്യക്തിയെ അയാൾ ഏതെങ്കിലും വനോൽപന്നം കൈയ്യിൽവച്ചു എന്നതിന് അറസ്റ്റ് ചെയ്താൽ അയാൾ ആ ഉൽപന്നം കൈയ്യിൽ വച്ചിരിക്കുന്നതു നിയമവിരുദ്ധമായിട്ടാണെന്നും അയാൾ കുറ്റം ചെയ്തു കഴിഞ്ഞു എന്നും കരുതാം. അതങ്ങനെയല്ല എന്നു തെളിയിക്കേണ്ടത് അറസ്റ്റ് ചെയ്യപ്പെട്ട ആളുടെ ഉത്തരവാദിത്വമാണ്. കുറ്റം തെളിയിക്കപ്പെടുന്നതുവരെ എല്ലാവരും നിരപരാധികളാണെന്ന അടിസ്ഥാന നിയമതത്വത്തിന്റെ ലംഘനമാണ് ഈ ഭേദഗതി. വനം വകുപ്പിനുവേണ്ടി അടിസ്ഥാന നിയമതത്വങ്ങൾ ഇങ്ങനെ ലംഘിക്കുന്നതു ജനാധിപത്യത്തിനു ചേർന്നതല്ല.

9. സെക്ഷൻ 72.2 ഭേദഗതി പ്രകാരം റേഞ്ച് ഓഫിസർ മുതലുള്ള ഏതു ഫോറസ്റ്റ് ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കും ഒരു ഉൽപന്നം വന ഉൽപന്നമാണോ എന്ന് സർട്ടിഫൈ ചെയ്യാനുള്ള അധികാരം നൽകിയിരിക്കുന്നു. സർട്ടിഫൈ ചെയ്തു കഴിഞ്ഞാൽ കേരള വനം നിയമപ്രകാരമുള്ള എല്ലാ നിയമനടപടികൾക്കും ആ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് ആധികാരിക രേഖയാകും. സ്വന്തംപറമ്പിലെ മരംവെട്ടി ലോറിയിൽ കൊണ്ടുപോകുമ്പോൾ വഴിയിൽവച്ച് വാഹനം പിടിച്ചെടുത്ത് ഇതു വനത്തിൽനിന്നു വെട്ടിയ മരമാണെന്നു പറഞ്ഞു റേഞ്ച് ഫോറസ്റ്റ് ഓഫിസർ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് എഴുതി കേസ് ചാർജ്ജ് ചെയ്താൽ മൂന്നുവർഷംവരെ തടവു ലഭിക്കാവുന്ന കുറ്റത്തിൽ നാട്ടുകാർ പ്രതികളാവും. തടിയുടെ കാര്യത്തിൽ മാത്രമല്ല, തേൻ അടക്കം വനത്തിലും നാട്ടിലും ഒരുപോലെ ലഭ്യമായ ഏത് ഉൽപന്നത്തിന്റെ കാര്യത്തിലും ഇതേ അവസ്ഥയുണ്ടാകാം. ഒരു ഉൽപന്നം വന ഉൽപന്നമാണോ എന്നതു ശാസ്ത്രീയ അന്വേഷണത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മാത്രം തെളിയിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്. റേഞ്ച് ഓഫിസർക്കു തോന്നുന്നപോലെ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് നൽകി തെളിയിക്കാവുന്നതാകരുത്. ഇതും റദ്ദു ചെയ്യേണ്ട ഭേദഗതി തന്നെ.

[കേരള ഇൻഡിപെൻഡന്റ് ഫാർമേഴ്സ് അസോസിയേഷൻ (കിഫ) ചെയർമാനാണ് ലേഖകൻ.]

മലയാള മനോരമ

3 ജനുവരി 2025

Remembering the impactful legacy of wise leadership

Santosh Mehrotra

After 2015, not one of the life-changing transformations in the lives of ordinary Indians was sustained

The passing of Manmohan Singh should be an occasion for evaluating the lasting legacy of the work initiated in the 1991 economic reforms, by him as the Finance Minister, and his team of high-calibre economists, Ministers and professionals (Montek Singh Ahluwalia, C. Rangarajan, P. Chidambaram, Shankar Acharya, and many others), and continued during his term as Prime Minister. Much has already been written on the animal spirits released by the 1991 economic reforms. But the period 2004-14, and the decade that followed, stand in such contrast that it is worth investigating them using verifiable government data- not views that reflect the observer's ideological predilections.

Five outcomes stand out, affecting citizens' lives, and which laid the foundations of a hastened pace of structural change that could have led India to become a high-income/high-human development index country by the 2040s.

Appropriate macroeconomic policies

First, the savings rate had begun to rise ever since the demographic dividend set in in the early 1980s. The rise in savings/GDP ratio - and corresponding growth in the investment to GDP rate was the basis for the ensuing rise in the GDP growth rate. Thus, by 2003-04, the savings rate had risen to 23% of GDP and investment to 24% of GDP. However, appropriate macroeconomic policies enabled this to be translated into raising the investment to GDP from 24% to 38% over the next six years. This was the highest ever that India had achieved - nearing, though still below, Chinese investment rates. The resulting growth averaged 8.5% per annum over 2004-05 to 2008-09 (under the United Progressive Alliance I). Although helped by a booming international economy, export growth (15%-18% per annum) could not have been maintained without real effective exchange rates being maintained at stable levels.

Despite the global economic crisis of 2008-09, GDP growth dipped for a few quarters before recovering quickly, because of a well-designed fiscal/ monetary policy stimulus so that the 2009-2014 period also saw 7.5% p.a. Thus, the overall growth rate over

2004-2014 averaged 7.8% p.a., which was unprecedented in India's history.

Second, the growth encompassed all sectors the unorganised and organised. Not surprisingly, aggregate demand was sustained, as all growth engines were firing (public and private investment, final consumption, exports, and government). Hence, non-farm jobs grew at a rate of 7.5 million p.a., which itself was unprecedented. Except agriculture (where workers fell, a good thing), all sectors generated jobs. Construction jobs grew from 26 million in 2004 to 51 million in 2012 (or nearly doubled); manufacturing jobs increased by 8 million, especially, but not only in the labour-intensive sectors (that account for half of all manufacturing employment) from 52 million to 60 million; as did jobs in modern services (telecom, sale/ distribution of cars, financial intermediation/banking, insurance and pensions, airlines, railways, and health and education). Structural change in the economy, slow for half a century, really gathered momentum.

Third, until 2004-05, non-farm jobs had grown so slowly that although migration from farm to non-farm occurred, never did the absolute number of workers in agriculture fall. But, for the first time in India's post-independence history, the absolute number of workers on farms actually fell after 2004, as non-farm job growth was high. This had the effect of tightening the labour market in rural areas over the entire period till 2014, helped by the government emerging as employer of last resort through the Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act in 2005.

Fourth, the combined effect of new non-farm jobs and tightening rural labour market was to raise real wages, which rose all the way till 2015. This was true for casual wage work as well as regular/ salaried work.

Finally, as real wages rose, private final consumption expenditure continued to rise, especially of simple consumer goods. For the first time in India's history, the absolute number of poor fell - which had never occurred from 1950. The incidence of poverty fell from 1973-74, but the absolute number of poor remained very sticky (due to population growth) till 2004-05. Between 2004-05 and 2011-12, the number of people who rose above the poverty line was 138 million an achievement of staggering, almost Chinese, proportions.

Policy-induced shocks

Not one of these life-changing transformations in the lives of ordinary people was sustained after 2015. First, the growth rate averaged 5.8% p.a. over the last 10 years. This is hardly surprising,

given three policy-induced shocks. The demonetisation damaged the unorganised sector and agriculture leading to Micro, Small and Medium Enterprises (MSMEs) closing on a vast scale (as demonstrated by the delayed NSS Annual Survey of Unorganized Sector Enterprises 2023).

The poorly designed and badly implemented Goods and Services Tax was another shock that MSMEs and the unorganised sector were unprepared for. For the next nine quarters, GDP growth rates fell. Finally, the unnecessary national, very strict lockdown led to the Indian economy contracting by 5.8% in FY21 when the global economy only contracted during COVID-19 by 3.1%.

Second, overall unemployment jumped from 2.2% in 2011-12 to a 45-year high of 6.1% in 2017-18 (NSSO). The number of those jobless tripled from one crore in 2011-12 to three crore in 2017-18. It rose again by at least 70 lakh by 2022. Jobs had grown by 75 lakh per year in industry and services between 2004 and 2013, and only 29 lakh per year between 2013 and 2019. This is a 61% drop in jobs as the population of India grew by 10%. Youth unemployment is still double, from 6% in 2011-12 to 11% in 2022-23. The unemployment rate for graduates and postgraduates is about 33% - one in three looking unsuccessfully for a job. This is why engineers are becoming coolies and doctoral degree holders are applying for railway peon jobs.

Third, the process of structural change that had gathered momentum has been reversed, forcing India's youth back into farming. For 15 years (2004-2019), the number of agricultural workers declined by 6.7 crore between 2004-05 and 2017-18. This entire progress has been fully reversed between 2020 and 2024 - with eight crore workers added to agriculture. Never in world history, perhaps, has such a retrogressive reverse migration occurred.

This is happening because manufacturing (especially unorganised) took the brunt of job losses. 'Make in India' failed. The share of manufacturing in the economy fell since 2015, falling from a consistent 17% of GVA for the previous 25 years, and hitting an all-time low of 13% in 2022. Assembling expensive iPhones using imported parts from China hardly generates jobs. Reviving labour intensive industries such as garments, textiles, furniture, leather goods and processed food does. These are precisely the industries that lost jobs - and also exports. The number of workers in manufacturing was 600 lakh in 2012; it fell to 567 lakh by 2019, the last year before COVID-19. By 2022, it had barely gone up to 629 lakh, in 2022, despite all the talk about 'Make in India'.

Distress and unpaid work

The Modi Government has neglected exports. Merchandise exports grew four times, from $77 billion in 2004 to $323 billion in 2014. Between 2014 and 2022 they grew only one-and-a-half times to $454 billion. With less production for global markets, there were fewer jobs.

Fourth, wage growth has also suffered. The share of regular salaried workers in total employment, which was 23.8% in 2019 before COVID-19, fell to 20.9%. Unpaid family workers, whose numbers had fallen from 11.1 crore in 2004 to 8.5 crore in 2012, and then by 2017 to 6.2 crore, have risen sharply to 10.4 crore by 2023. This showed that distress has driven these family members (mostly children and women) into work to support the family. But they are unpaid. This makes the unemployment rate look better than before, clearly misleading. Gold-based loans, and defaults on them, are rising daily today.

These reversals have put the earlier achievements under grave threat, and now give legitimate rise to concerns whether India will realise its demographic dividend before 2040. The growing inequality and constrained aggregate demand now may be putting paid to the prospects of India becoming 'Viksit Bharat'.

(led divisions in the Planning Commission. (2006-2014), authored the 11th and 12th Plans, and was professor of economics at the Jawaharlal Nehru University, New Delhi)

The Hindu
3 January 2025

ആണവോർജം: കൂടംകുളം ഒരു പാഠമാകുമ്പോൾ...

ഡോ. ലക്ഷ്മി ആർ. ചന്ദ്രൻ

ഊർജപ്രതിസന്ധിയും നാൾക്കുനാൾ ചെലവേറി വരുന്ന ഊർജ ഉപഭോഗവും കേരളത്തിന്റെ വികസനത്തിനും ജനങ്ങളുടെ ദൈനംദിന ജീവിതത്തിനും വെല്ലുവിളി കളുയർത്തുന്നു. ഈ മാറിയ സാഹചര്യത്തിൽ കാലാകാലങ്ങളായി നാമാശ്രയിക്കുന്ന ജലവൈദ്യുത പദ്ധതികളും ഏക താപവൈദ്യുതനിലയവും നമ്മുടെ ഊർജ ആവശ്യങ്ങൾക്ക് പര്യാപ്തമാകുന്നില്ല. പ്രകൃത്യാനുകൂലമായ ഊർജസ്രോതസ്സുകളായ സൗരോർജവും തിരമാലകളിൽ നിന്നുമുള്ള ഊർജോത്പാദനവും പൂർണമായി നമുക്ക് ഉപയോഗ്യമാവുന്നില്ല. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, ആണവനിലയം കേരളത്തിലേക്ക് എന്ന പർച്ച ഉടലെടുത്തപ്പോൾ തന്നെ, ശാസ്ത്രവേദി അതിന്റെ സാധ്യതകളാരാഞ്ഞു തുടങ്ങി. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി 2024 സെപ്റ്റംബർ ഇരുപത്തിയാറിന് പ്രതിപക്ഷ നേതാവ് വി. ഡി. സതീശൻ ഉദ്ഘാടകനായി, പ്രഗൽഭ ശാസ്ത്രജ്ഞരെ പങ്കെടുപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ശാസ്ത്രവേദി സെമിനാർ സംഘടിപ്പിച്ചു. അതിന്റെ തുടർച്ചയായി കേരളത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നുമുള്ള 50 ഓളം ശാസ്ത്രവേദി പ്രവർത്തകരടങ്ങിയ സംഘം ഡിസംബർ 21-ന് തിരുവനന്തപുരത്തു നിന്നും 118 കി. മി. അകലെ തമിഴ്നാട്ടിലെ തിരുനൽവേലി ജില്ലയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന കൂടംകുളം ന്യൂക്ലിയർ പവർ പ്ലാന്റിലേക്ക് പുറപ്പെട്ടു. മാനവിക മൂല്യങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുമ്പോൾ തന്നെ, വികസന പ്രതിസന്ധിക്കു ബദലാകുവാൻ ആണവ നിലയങ്ങൾ സുരക്ഷിതമായി മാറുമോ എന്ന് നേരിട്ടു മനസിലാക്കുവാൻ കൂടിയാണ് കുടംകുളം യാത്രയിൽ ഞാനും പങ്കാളിയായത്. ഒരു പരിസ്ഥിതി സ്നേഹിയും വികസന വാദിയും തമ്മിലുള്ള ആത്മസംഘർഷങ്ങൾ സംവാദ രൂപേണെ എന്നിലുടലെടുത്തു. 1957-ലെ കൈഷ്ടിമും 1986-ലെ ചെർണോബിലും 2011-ലെ ഫുഖോഷിമയുൾപ്പെടെയുള്ള ആണവ ദുരന്തങ്ങളും അവയുടെ സാമൂഹ്യ പാരിസ്ഥിതിക പ്രത്യാഘാതങ്ങളും മനസ്സിലേക്കെത്തി. വികസനത്തനായി നമ്മൾ നൽകേണ്ടിവന്ന നരബലികൾ പലപ്പോഴും വികസനത്തിനോടുള്ള പൗരന്മാരുടെ വിമുഖതക്ക് കാരണമാകുന്നു. ഈ ദുരന്തങ്ങൾ നൽകിയ പാഠങ്ങൾ ഉൾക്കൊണ്ടു നൂതനമായ സുരക്ഷാക്രമീകരണങ്ങൾ പാലിച്ചുകൊണ്ട് ലോകത്ത് 441 ആണവ വൈദ്യുത നിലയങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നു.

കൂടംകുളം ആണവനിലയം ചരിത്രം

കുടംകുളം ആണവനിലയം സ്ഥാപിക്കപ്പെടുന്നതിൽ നേരിട്ട എതിർപ്പുകളുടെ ചരിത്രം അവതരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ് ക്ലാസ് ആരംഭിച്ചത്. 1979 കളിൽ ഈ പദ്ധതിയെ പറ്റിയുള്ള ചർച്ചകളുടെ ആരംഭത്തിൽ തന്നെ വിവാദങ്ങളും തുടങ്ങി. 1988-ൽ ഇന്ത്യൻ പ്രധാനമന്ത്രി രാജീവ് ഗാന്ധിയും സോവിയറ്റ് യൂണിയൻ

പ്രസിഡന്റ് മിഖായേൽ ഗോർബച്ചേവും ഒപ്പിട്ട അന്താരാഷ്ട്ര കരാർ. സോവിയറ്റ് യൂണിയന്റെ പതനത്തോടെ ഒരു ദശാബ്ദ ക്കാലം അനിശ്ചിതത്വത്തിലായി. പിന്നീട് 2002-ൽ കൂടംകുളം റിയാക്ടറിന്റെ നിർമ്മാണം ആരംഭിച്ചു. ഏത് വികസന പദ്ധതികളും പ്രദേശവാസികളെയും ആവാസ വ്യവസ്ഥ യെയും എങ്ങിനെ ബാധിക്കും എന്നത് വിശകലനം ചെയ്യപ്പെടേണ്ടത് തന്നെയാണ്. സ്വാഭാവികമായ എതിർപ്പുകൾ കൂടംകുളത്തു മുണ്ടായി.നിലയത്തിൽ നിന്നും പുറത്തേക്ക് വരാനിടയുള്ള റേഡിയോ ആക്ടീവ് മാലിന്യങ്ങളും, ചൂടുവെള്ളവും മത്സ്യസമ്പത്തിന് ഭീഷണിയാകുമെന്നും തദ്ദേശവാസികളായ മത്സ്യത്തൊഴി ലാളികളുടെ ഉപജീവനം മുടക്കുമെന്നും ഉള്ള വാദങ്ങൾ ശക്തമായിരുന്നു. ഈ വാദ ങ്ങളോടുള്ള ശാസ്ത്രിയ സമീപനമാണ് പിന്നീട് സുരക്ഷിതമായ രീതിയിൽ ആണവനിലയം പ്രവർത്തനം തുടങ്ങുവാൻ ഇടയാക്കിയത്. പ്ലാന്റിനെ തണുപ്പിച്ചശേഷം പുറത്തേക്ക് വരുന്ന ഉയർന്ന ഊഷ്മാവിലുള്ള താപജലം കടലിലേക്ക് അങ്ങിനെ ഒഴുക്കപ്പെടുന്നില്ല എന്നതും റേഡിയോ ആക്ടീവ് മാലിന്യങ്ങൾ ജലത്തിൽ കലരുന്നില്ല എന്നതും ആണവ വികിരണങ്ങളെ പുറത്തേക്ക് വിടാത്ത സംവിധാനങ്ങൾ നിലവിലുണ്ടെന്നതും ഈ ആശങ്കകളെല്ലാം ദുരീകരിച്ചു. കൃത്യവും സുരക്ഷിതവും തികച്ചും ശാസ്ത്രീയവുമായ സവിശേഷമായ ബഹു സുരക്ഷ സംവിധാനങ്ങളും ആണവോർജം പോലെ പ്രഹരശേഷിയുള്ള ഊർജത്തെയും വികസനത്തിനായുള്ള അത്ഭുത വിളക്കായി രൂപപ്പെടുത്താമെന്ന് കാണിച്ചു തരുന്നു. 2013- ൽ മൻമോഹൻ സിംഗ് ആണവ നിലയം കമ്മീ ഷൻ ചെയ്തു.

കെ.കെ.എൻ. പി.പി ചിക് തലമുറ 3 പ്ലസ് റിയാക്ടർ മൊത്തം 2500 ഏക്കർ സ്ഥലത്ത് പ്രധാനമായും രണ്ട് പ്ലാന്റു കളാണുള്ളത്. മറ്റ് 4 പ്ലാന്റുകൾ നിർമാണ ഘട്ടത്തിലാണ്. കൂടംകുളത്ത് 2000 ത്തോളം സ്ഥിര ഉദ്യോസ്ഥരും 24,000 താല്കാലിക ജീവനക്കാരുമുണ്ട്. സമ്പൂഷ്ട യുറേ നിയം ഇന്ധനത്തിൽ ന്യൂക്ലിയർ ഫിഷൻ വഴി പ്രവർത്തിക്കുന്ന നിലയം 1000 മെഗാവാട്ട് വൈദ്യുതി പ്രതിദിനം ഉദ്പാദിപ്പിക്കുന്നു. കെ.കെ.എൻ.പി.പി.യുടെ രൂപകൽപ്പനയിൽ ജനങ്ങളുടെയും പ്ലാന്റ് ജീവനക്കാരുടെയും സുരക്ഷയ്ക്ക് ഏറ്റവും പ്രാധാന്യം നൽകിയിരിക്കുന്നു. ഭൂകമ്പം, സുനാമി, വെള്ളപ്പൊക്കം, ടൊർണാഡോ, ചുഴലിക്കാറ്റ് തുടങ്ങിയ പ്രകൃതി ദുരന്തങ്ങളെയും വൈദ്യുതി പ്രസരണ തടസ്സം, ശീതീക രണ ദ്രാവകത്തിന്റെ ചോർച്ച തുടങ്ങിയ ആന്തരിക സംഭവങ്ങളെയും താങ്ങാൻ പറ്റുന്ന തരത്തിൽ പ്ലാന്റ് രൂപകൽപന ചെയ്തിരിക്കുന്നു. കോർമെൽറ്റ് അതിന്റെ അനന്തരഫലങ്ങൾ എന്നിവ പോലുള്ള ഭാവ നാത്മക സംഭവങ്ങളെ ലഘൂകരിക്കുന്നതിന് കെ.കെ.എൻ.പി.പി.യുടെ രൂപകല്പനയിൽ മെച്ചപ്പെട്ട സുരക്ഷാ സവിശേഷതകൾ

ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ കെ.കെ.എൻ.പി.പി.യെ വളരെ സുരക്ഷിതമായ തലമുറ 3 പ്ലസ് റിയാക്ടറുകളായി കണക്കാക്കുന്നു. ഭൂകമ്പം പോലെയുള്ള അവസ്ഥ സംജാതമാവുകയാണെങ്കിൽ, റിയാക്ടറിലെ സീസ്മിക് സെൻസറുകൾ നാല് സെക്കന്റുകൾക്കുള്ളിൽ തന്നെ വൈദ്യുതി ബന്ധം വിഛേദിക്കുന്നു. വൈദ്യുതി ആവശ്യമില്ലാതെ തന്നെ പ്രകൃത്യാ ഉള്ള പ്രതിഭാസമായ സംവഹന പ്രവർത്തന തത്വത്തിലൂന്നി പാസീവ് താപ നിർമ്മാർജന സംവിധാനം അന്തരീക്ഷ വായുവിനെ ശീതീകരണ പ്രവർത്തനത്തിനായി ഉപയോഗിക്കുന്നത് ഈ റിയാക്ടറിനെ വ്യത്യസ്തമാക്കുന്നു.

ബഹുസുരക്ഷ മാർഗങ്ങളിലൂന്നിയ രൂപകൽപന

പ്രാഥമിക കണ്ടെയ്ൻമെന്റ് : റിയാക്ടർ നേരിട്ട് സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഈ 4 അടി കനം കൂടിയ കോൺക്രീറ്റ് ഘടന, ഏതൊരു അപകട സാഹചര്യത്തിലും റേഡിയോ ആക്ടിവിറ്റി പുറത്തേക്ക് വരുന്നത് തടയുന്നു. ഇത് ദൃഢമായ പ്രീ-സ്ട്രെസ്ഡ് കോൺക്രീറ്റ് ഉപയോഗിച്ച് നിർമ്മിച്ചതാണ്. ആന്തരിക പ്രതലത്തിൽ ചോർച്ച ഒഴിവാക്കാനായി 6.0 മില്ലീമീറ്റർ കനത്തിലുള്ള സ്റ്റീൽ ലൈനർ കൊണ്ട് പൊതിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

ദ്വിതീയ കണ്ടെയ്ൻമെന്റ്: പ്രാഥമിക കണ്ടെയ്ൻമെന്റിനെ പൊതിയുന്ന റീഇൻഫോഴ്സ്ഡ് കോൺക്രീറ്റ് ഉപയോഗിച്ച് നിർമ്മിച്ചതും രണ്ട് അടി കനമുള്ള മറ്റൊരു കോൺക്രീറ്റ് പാളി അധിക സുരക്ഷാ പാളിയായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു.

ഹൈഡ്രജൻ റികോംബിനേഷൻ യൂണിറ്റ് : ഹൈഡ്രജൻ ആഗിരണം ചെയ്ത് വെള്ളമാക്കാൻ യാതൊരു വൈദ്യുതിയും ആവശ്യമില്ലാത്ത പാസീവ് ഹൈഡ്രജൻ പുനസംയോജന യൂണിറ്റുകളാണ് ഇവിടെ ഉപയോഗിക്കുന്നത്. സ്ഫോടനാത്മക അളവിൽ ഹൈഡ്രജൻ അടിഞ്ഞുകൂടാനുള്ള സാധ്യതയെ തടയുന്നു. ഹൈഡ്രജൻ വാതകം വെള്ളമാക്കി മാറ്റുന്ന ഈ സംവിധാനങ്ങൾ 154 എണ്ണം പ്രൈമറി കണ്ടെയ്ൻമെന്റിൽ സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നു.

പാസിവ് ഹീറ്റ് റിമൂവൽ സിസ്റ്റം: കെ.കെ.എൻ.പി.പി.യ്ക്ക് മാത്രം ഉള്ള സവിശേഷതയായ ബാഹ്യ വൈദ്യുതി ആവശ്യമില്ലാതെ തന്നെ, സംവഹനത്തിൽ കൂടി റിയാക്ടർ തണുപ്പിക്കാൻ സഹായിക്കുന്നു.

അധിക ഡീസൽ ജനറേറ്ററുകൾ: വൈദ്യുതി തടസ്സമുണ്ടായാൽ റിയാക്ടർ തണുപ്പിക്കാൻ സഹായിക്കുന്ന ബാക്കപ്പ് സംവിധാനമാണിത്.

വലിയ ജലസംഭരണികൾ: റിയാക്ടർ കെട്ടിടത്തിനുള്ളിൽ പന്ത്രണ്ട് ഭീമാകാര ജലസംഭരണികൾ ഉണ്ട്. റിയാക്ടർ കേന്ദ്രത്തിൽ നിന്ന് ജലം നഷ്ടപ്പെടുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ ബോറോൺ ചേർത്ത ജലം ഉപയോഗിച്ച് റിയാക്ടർ നിറയ്ക്കുന്നതിനാണ് ഇവ.

കോർ കാച്ചർ: കാമ്പ് ഉരുകുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ റേഡിയോ ആക്ടിവിറ്റി പുറത്തേക്ക് വരാതിരിക്കാൻ സഹായിക്കുന്നു. കാമ്പ് ഉരുകുന്നതിന്റെ സാങ്കൽപ്പികമായ അപകട

സാഹചര്യത്തിലും ഉരുകിയ കാമ്പ് റിയാക്ടർ പാത്രത്തിന് താഴെ നൽകിയിരിക്കുന്ന കോർ കാച്ചറിൽ നിലനിർത്തി തണുപ്പിക്കുന്നു. തകരാറുണ്ടായതോ ഉരുകിയതോ ആയ ഇന്ധനത്തിൽ നിന്നുള്ള റേഡിയോ ആക്ടിവിറ്റി റിയാക്ടർ പാത്രം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ആന്തരിക പ്രാഥമിക കെട്ടിടത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തു വരില്ല.

നിയന്ത്രണ റോഡുകൾ : റിയാക്ടറിനുള്ളിൽ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന ഇന്ധനത്തിൽ വിഘടന പ്രതിപ്രവർത്തനങ്ങൾക്കു കാരണമാകുന്ന ന്യൂട്രോണുകളെ ആഗിരണം ചെയ്യുന്നു. ഗുരുത്വാകർഷണ ബലം ഉപയോഗിച്ച് നിയന്ത്രണ റോഡുകൾ കോർ ഭാഗത്തേക്ക് തിരുകുന്നതിലൂടെ കെ.കെ.എൻ.പി.പി. റിയാക്ടർ ആയിരം മെഗാവാട്ട് പൂർണ്ണശേഷിയിൽ നിന്ന് 2-4 സെക്കന്റിനുള്ളിൽ പൂജ്യം വാട്ടിലേക്ക് താഴ്ത്തുന്നു.

ക്വിക് ബോറോൺ ഇൻജക്ഷൻ സിസ്റ്റം: നിയന്ത്രണ റോഡുകൾക്ക് ബാക്കപ്പായി ഉയർന്ന സാന്ദ്രതയുള്ള ബോറോണിന്റെ ദ്രാവക ലായനികൾ റിയാക്ടറിലേയ്ക്ക് കുത്തിവയ്ക്കുന്നു. നിലയം സുരക്ഷിതമായി അടച്ചുതാഴ്ത്തുത്തുന്നതിനും ഇത് റിയാക്ടറിലെ പ്രവർത്തനം ദീർഘകാലാടിസ്ഥാനത്തിൽ അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിനും സഹായിക്കുന്നു.

നിയന്ത്രണ റിയാക്ടർ തണുപ്പിക്കൽ പമ്പുകൾ (ആർ.സി.പി.): റിയാക്ടറിലേക്ക് വെള്ളം പമ്പ് ചെയ്യുകയും റിയാക്ടറിൽ ഉത്പാദിക്കുന്ന താപം നീക്കം ചെയ്യുകയും ആവി ജനറേറ്ററിൽ താപം ചിതറിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എസ്.ജി. യുടെ ദ്വിതീയ വശത്ത്, വെള്ളം ആവിയായി മാറുകയും ടർബൈൻ ജനറേറ്ററിനെ പ്രവർത്തിപ്പിക്കുകയും വൈദ്യുതി ഉത്പാദിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഡീസൽ ജനറേറ്ററുകൾ: റിയാക്ടർ കോർ തണുപ്പിക്കുന്നതിനും കുറഞ്ഞ വൈദ്യുതി ഉപയോഗിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുന്ന നിരവധി പ്രക്രിയാ സംവിധാനങ്ങളും സുരക്ഷാ സംവിധാനങ്ങളും നൽകിയിട്ടുണ്ട്. കൂടംകുളത്തെ ഓരോ റിയാക്ടറിലും നാല് അധിക ഡീസൽ ജനറേറ്ററുകൾ നൽകിയിട്ടുണ്ട്. അതിൽ ഒന്ന് മാത്രമേ ഷട്ട്ഡൗൺ അവസ്ഥയിൽ റിയാക്ടറെ തണുപ്പിക്കാൻ ആവശ്യമുള്ളു. സുനാമി പോലുള്ള വെള്ളപ്പൊക്കത്തിൽ നിന്ന് സംരക്ഷണം ലഭിക്കാനായി സമുദ്ര നിരപ്പിൽ നിന്ന് 9 മീറ്റർ ഉയരത്തിലാണ് ഡീസൽ ജനറേറ്ററുകൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്. ഇത് കൂടാതെ പുനരുപയോഗ പമ്പുകളിലേയ്ക്കുള്ള വൈദ്യുതി വിതരണം നിലയക്കുന്ന സമയത്ത്, റിയാക്ടറിനെ അപേക്ഷിച്ച് ഉയരത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്ന വലിശേഷിയുള്ള ആവി ജനറേറ്ററുകൾ വഴിയാണ് റിയാക്ടർ പ്രകൃതിദത്ത ചലനം വഴി തണുപ്പിക്കുന്നത്.

ആണവോർജം - ഭാവി ഊർജ പ്രതീക്ഷ

ഇന്ത്യയ്ക്ക് കൽക്കരി, ഡീസൽ, പെട്രോൾ പോലെയുള്ള ഇന്ധന നിക്ഷേപങ്ങൾ പരിമിതമാണ്. കാലാവസ്ഥ വ്യതിയാനം നമ്മുടെ മൺസൂണുകളെയും

നദികളിലെ ജലപ്രവാഹത്തെയും ബാധിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. നമ്മുടെ ജല വൈദ്യുത പദ്ധതികളിൽ നിന്നുള്ള ഊർജ ഉദ്പാദനം നമ്മുടെ ആവശ്യങ്ങൾക്ക് തികയുന്നില്ല. കേരളത്തിന്റെയും ഒറിസയുടെയും തീര ദേശങ്ങളിലെ മണലിലെ റേഡിയോ ആക്ടീവ് മൂലകമായ തോറിയത്തിന്റെ സാന്നിധ്യം നാളെകളിൽ നമുക്ക് ആണവ ഇന്ധനത്തിന്റെയും ചെറുതും വലുതുമായ ന്യൂക്ലിയർ പവർ പ്ലാൻറുകളുടെയും സാധ്യത തുറന്ന് തരും. ഫോസിൽ ഇന്ധനങ്ങളുടെ ഉപയോഗം കാർബൺഡ യോക്സൈഡിന്റെ വർദ്ധനവിനും ആഗോള താപനത്തിനും കാരണമായി. ന്യൂക്ലിയർ പവർ പ്ലാൻറുകൾ ഈ വാതകം ഉണ്ടാക്കാത്തത് കൊണ്ടു തന്നെ ഇത് പ്രകൃത്യാനുകൂലമാകുന്നു. മാത്രവുമല്ല. ഉദ്പാദന ചെലവും കുറവാണ്. അൻപത് വർഷത്തേക്ക് ചാർജിംഗ് ആവശ്യമില്ലാത്ത, ആണവ ഊർജത്തെ ആധാരമാക്കിയുള്ള ബാറ്ററികൾ വികസിപ്പിക്കുന്നതായി ബെയ്ജിംഗ് ആസ്ഥാനമായുള്ള ബീറ്റ വോൾട്ട് ന്യൂ എനർജി ടെക്നോളജി കമ്പനി അടുത്തിടെ പ്രഖ്യാപിച്ചിരുന്നു. ഒരു ജില്ലയുടെ ഊർജ ആവശ്യങ്ങൾ പര്യാപ്തമാകുന്ന സാധാരണ ആണവ റയാക്ടറുകളെക്കാളും വലിപ്പത്തിൽ ആയിരമോ നൂറോ മടങ്ങ് ചെറിയ മൈക്രോ ആണവ നിലയങ്ങളുടെ സാധ്യതകളും നിലനിൽക്കുന്നു. ഭാവിയിൽ നമുക്ക് ആണവ ഊർജത്തെ കുടുതലായി ആശ്രയിക്കേണ്ടി വരും. എന്നാൽ ജാഗ്രത യോടെതന്നെ ബഹുസുരക്ഷാമാർഗങ്ങൾ പ്രാവർത്തികമാക്കിത്തന്നെ വേണം ആണവോർജം ഉപയോഗിക്കുവാൻ..

അണുശക്തി നെഹ്രുവിന്റെ ദർശനം

പ്രഥമ പ്രധാനമന്ത്രി ജവഹർലാൽ നെഹ്രുവിന്റെ ദർശനവും ഇന്ത്യൻ ന്യൂക്ലിയർ സയൻസിന്റെ പ്രയോക്താവ് ഹോമി ജെ. ഭാഭ യുടെ ദൗത്യവും പരസ്പര പൂരകങ്ങളായതുകൊണ്ടാണ് ഇന്ത്യയുടെ ആണവ ശാസ്ത്ര മേഖല പ്രൗഢോജ്ജ്വല നേട്ടങ്ങൾ കൈവരിച്ചത്. ഇന്ദ്രനീല ഭംഗി യാർന്ന റേഡിയോ ആക്ടീവ് വികിരണങ്ങ ളുടെ പ്രവാഹം അപ്സരസുകളുടെ മോഹി പ്പിക്കുന്ന സൗന്ദര്യത്തോടുപമിച്ച് നെഹ്രു ഇന്ത്യയുടെ ആദ്യത്തെ ന്യൂക്ലിയർ പവർ പ്ലാന്റിന് അപ്സര എന്ന പേരു നൽകി. ഇന്ന് ഇന്ത്യയിൽ 22 എൻ.പി.പി.കൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നു. അണുശക്തിയെ കുറിച്ചുള്ള നെഹ്രുവിന്റെ ദർശനം സങ്കീർണ്ണവും ബഹുമുഖവുമായിരുന്നു. മനുഷ്യരാശിയുടെ ക്ഷേമത്തിനായി അണുശക്തി പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്ന തിനൊപ്പം ഒരു വെല്ലുവിളി നിറഞ്ഞ ലോകത്ത് ഇന്ത്യയുടെ സുരക്ഷയും ഉറപ്പാ ക്കാൻ അദ്ദേഹം ശ്രമിച്ചു. നെഹ്രു ഭാരത ത്തിന്റെ വികസനത്തിനുള്ള ഒരു ശക്തമായ ഉപകരണമായി അണുശക്തിയെ കണ്ടു. അണുശക്തി വൃത്തിയുള്ളതും ധാരാളമാ യുമുള്ള വൈദ്യുതി ഉറവിടം നൽകുകയും, ദാരിദ്ര്യം ലഘൂകരിക്കുകയും ജീവിത നിലവാരം ഉയർത്തുകയും ചെയ്യും. എന്നിരുന്നാലും അണുബോംബുകളുടെ അപകടങ്ങളെക്കുറിച്ചും അവ ലോക സമാധാനത്തിനും സുരക്ഷക്കും ഭീഷണി യാകുന്നതിനെക്കുറിച്ചും നെഹ്രു വളരെ ആശങ്കാകുലനായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അണുശക്തിയുടെ സമാധാനപരമായ

ഉപയോഗത്തിനായി ശക്തമായി വാദിച്ചു. അന്താരാഷ്ട്ര അണുക്തി എജൻസി (ഐ. എ. ഇ. എ.) സ്ഥാപിക്കുന്നതിൽ നിർണായക പങ്കുവഹിച്ചു.

മാറണം മനോഭാവം

വികസന പദ്ധതികളെ പലപ്പോഴും താൽക്കാലിക രാഷ്ട്രീയ ലാഭങ്ങൾക്കായി കണ്ണടച്ചെതിർക്കുന്നവർ ഏറെയുണ്ട്. ഇന്ന് തമിഴ്നാട് മാത്രമല്ല, കേരളവും കർണാടകയും പോണ്ടിച്ചേരിയുമൊക്കെ കൂടംകുളത്തെ വൈദ്യുതി ഉത്പാദനത്തിന്റെ ഗുണഭോക്താക്കളാണ്. കുടംകുളം നിലയത്തിനെതിരെ ഉണ്ടായ സമരങ്ങൾക്ക് പിന്തുണ കൊടുത്തവർ തന്നെ പിൽക്കാലത്ത് തങ്ങളുടെ സംസ്ഥാനത്തിന് ലഭിക്കേണ്ട വൈദ്യുതി ഓഹരി വർദ്ധിപ്പിക്കണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടു. തൊഴിലവസരങ്ങൾ തദ്ദേശ വാസികൾക്ക് കൂടുതലായി നൽകണമെന്ന ആവശ്യവും സമരാനുകൂലികൾ പിന്നീട് മുന്നോട്ടുവെക്കുകയുണ്ടായി. പുതിയ വികസന പദ്ധതികൾ അന്തമായി എതിർക്കപ്പെടരുത്. സാമൂഹ്യ പാരിസ്ഥിതിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ തുലോം കുറയ്ക്കുവാനുള്ള ബാധ്യത ഗവൺമെന്റുകൾക്കുണ്ട്. എന്നാൽ തൊഴിലവസരങ്ങളും സുസ്ഥിര വികസനവും പ്രദാനം ചെയ്യാനും കഴിയുമെങ്കിൽ, ആ പദ്ധതി എന്തെന്ന് മനസിലാക്കാനുള്ള ശാസ്ത്രിയ മനോഭാവം രാഷ്ട്ര നിർമാണ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുന്ന ഓരോരുത്തർക്കുമുണ്ടാകണം.

(ഹെഡ്, സുവോളജി വിഭാഗം എൻ. എസ്. എസ്. കോളേജ് നെന്മാറ)

വീക്ഷണം

11 ജനുവരി 2025

യുജിസി മാർഗരേഖയും വിദ്യാഭ്യാസ വർഗീയ അജണ്ടയും

വി. പി. ഉണ്ണികൃഷ്ണൻ

'അക്ഷരം വിപ്രഹസ്തേന' എന്നു നിർവചിച്ച, അക്ഷരം ബ്രാഹ്മണന്റെ കരങ്ങളിലൂടെയെന്നു മാത്രം പ്രഖ്യാപിച്ച, മനുസ്മൃതിയായിരിക്കണം രാജ്യത്തിന്റെ ഭരണഘടന എന്നു വാദിച്ച സംഘ് പരിവാറിന്റെ രണ്ടാമത്തെ സർസംഘ് ചാലക് മാധവ് സദാശിവ ഗോൽവാൾക്കറിന്റെ ഇന്നത്തെ അനുയായികൾ രാഷ്ട്രഭരണത്തിലേറിയപ്പോൾ സർവകലാശാലകളെയും ഇന്ത്യൻ വിദ്യാഭ്യാസ മണ്ഡലത്തെയും വർഗീയവൽക്കരിക്കുവാനും കാവിവൽക്കരിക്കുവാനും അവിശ്രാന്തം പരിശ്രമിക്കുന്നു. ചരിത്രത്തെ തിരുത്തിയെഴുതുന്ന തിരക്കിലാണവർ. സവർണ പൗരോഹിത്യത്തിന്റെയും മനു പറഞ്ഞ ചാതുർ വർണ്യത്തിന്റെയും വർഗീയ ഫാസിസത്തിന്റെയും പുതിയ പാഠപുസ്തകങ്ങൾ രചിച്ച്, വിദ്യാലയങ്ങളിൽ പുതുതലമുറയെ മസ്തിഷ്ക പ്രക്ഷാളനം നടത്തുകയാണ് സംഘപരിവാര ഭരണകൂടം. 'ചെറുപ്പത്തിലേ പിടികൂടുക' എന്ന ഫാസിസ്റ്റ് കിരാതൻ അഡോൾഫ് ഹിറ്റ്ലറുടെ ആശയം, അദ്ദേഹത്തെ മാതൃകയാക്കണമെന്ന് പറഞ്ഞ ഗോൾവാൾക്കറുടെ അനുയായികൾ വിദ്യാഭ്യാസ മണ്ഡലത്തിൽ അരങ്ങേറ്റുകയാണ്.

എ. ബി. വാജ്പേയ് രാജ്യത്തിന്റെ പ്രധാനമന്ത്രിയും മുരളീ മനോഹർ ജോഷി മാനവവിഭവ ശേഷി മന്ത്രിയുമായിരിക്കുമ്പോൾ ജ്യോതിഷം മുഖ്യ പഠന വിഷയമാക്കിത്തുടങ്ങിയ വിദ്യാഭ്യാസ വർഗീയ കാവിവൽക്കരണം ഇന്ന് അതിഭീകരമായി തുടരുന്നു. മുഗൾ സാമ്രാജ്യ ചരിത്രവും അക്കാലത്തെ ചരിത്ര മുന്നേറ്റങ്ങളും പാഠപുസ്തകങ്ങളിൽ നിന്ന് തമസ്കരിക്കപ്പെടുന്നു. സർവകലാശാലാ മേധാവികളായി സംഘപരിവാര വാഴ്ത്തുപാട്ടുകാരെ നിയമിക്കുന്നു. അവർ ദളിത് വിദ്യാർത്ഥികളെയും ന്യൂനപക്ഷ വിദ്യാർത്ഥികളെയും നിർദ്ദയം വേട്ടയാടുന്നു. ഹൈദരാബാദ് സർവകലാശാലയിലെ രോഹിത് വെമൂല ആത്മാഹൂതിക്ക് ഇരയായത് ജാതി വിവേചനത്തിന്റെ പേരിലാണ്. 'എന്റെ മരണത്തിന്റെ കാരണം എന്റെ ജാതിയാണ്' എന്ന് ആത്മഹത്യാക്കുറിപ്പിൽ രോഹിത് കുറിച്ചു. ജാതി വിവേചനത്തിന്റെയും വംശവിദ്വേഷത്തിന്റെയും വർഗീയ ധ്രുവീകരണത്തിന്റെയും കേന്ദ്രങ്ങളായി സർവകലാശാലകളെയും കലാലയങ്ങളെയും പരിവർത്തനം ചെയ്യുന്നതിന്റെ രക്തസാക്ഷിയാണ് രോഹിത് വെമൂല.

യു.ജി.സി. കരട് ചട്ടം പുറത്തു വന്നതിലൂടെ സർവകലാശാലകളെ ഏതുവിധം കാൽക്കീഴിലാക്കാമെന്ന കുതന്ത്ര പദ്ധതിയും വെളിവിലായിരിക്കുന്നു. സർവകലാശാലകളുടെ സ്വയംഭരണാധികാരവും സർവകലാശാലകളുടെമേൽ സംസ്ഥാന സർക്കാരു

കൾക്കുള്ള ചുമതലയും കവർന്നെടുക്കുന്ന, ഫെഡറൽ തത്വസംഹിതകളെ നിർലജ്ജം ലംഘിക്കുന്ന കരടുഭേദഗതിയാണ് യ.ജി.സി. നിയമത്തിൽ വരുത്തിയിരിക്കുന്നത്.

'വിത്തമെന്തിനു മർത്യർക്ക് വിദ്യ കൈവശമാവുകിൽ' എന്ന് മഹാകവി ഉള്ളൂർ എഴുതി. ഇന്ന് ഭരണകൂടങ്ങൾ വിത്തത്തിനായി വിദ്യയെ തീറെഴുതുന്നു. 'വിദ്യാധനം മഹാധനം' എന്ന മഹത്തായ തത്വസംഹിതയെ തീർത്തും തമസ്കരിക്കുകയാണ് സാമ്പത്തിക വൻകിട ശക്തികൾക്കു വേണ്ടി ഭരണകൂടം. വൈസ്- ചാൻസലറാകാൻ അധ്യാപക യോഗ്യത വേണ്ടെന്നുപോലും യു.ജി.സി. ജനുവരി ആറിന് പുറപ്പെടുവിച്ച മാർഗരേഖയിൽ പറയുന്നു.

പ്രമുഖ അധ്യാപകനായ ഡോ. ജെ പ്രഭാഷ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ലേഖനത്തിൽ ഈ വിധം എഴുതുന്നു: "വിജ്ഞാപനമനുസരിച്ച് (ക്ലോസ് 3.2), ഒരു വിഷയത്തിൽ ബിരുദമോ ബിരുദാനന്തര ബിരുദമോ ഇല്ലാത്തവർക്കു പോലും അതിൽ അധ്യാപകനാകാം. ആ വിഷയത്തിൽ പി.എച്ച്.ഡി. ഉണ്ടായിരി ക്കണമെന്നു മാത്രം. ഉദാഹരണമായി, കെമിസ്ട്രി ഐച്ഛിക വിഷയമായി ഒരു ക്ലാസിൽപ്പോലും പഠിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരാൾക്ക് അതിൽ പിഎച്ച്ഡി ഉണ്ടെങ്കിൽ കെമിസ്ട്രി അധ്യാപകനാകാം അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ മുതൽ പ്രൊഫസർ വരെ."

നാഷണൽ എലിജിബിലിറ്റി ടെസ്റ്റ് (നെറ്റ്) നേടിയവർക്ക് ആ വിഷയത്തിൽ ബിരുദവും ബിരുദാനന്തര ബിരുദവുമില്ലെങ്കിൽ പോലും അധ്യാപകനാവാം. ഏറ്റവും വിചിത്രമായ മറ്റൊരു നിർദേശം വ്യവസായ-ഭരണരംഗങ്ങളിൽ മികവു തെളിയിച്ചവരെയും അധ്യാപകരാക്കാം എന്നതാണ്. വിദ്യാഭ്യാസ വാണിഭത്തിന്റെയും വാണിജ്യവൽക്കരണത്തിന്റെയും ദുരന്തകാലത്ത്, വിദേശ സർവകലാശാലകൾക്ക് അവസരമൊരുക്കുന്ന ദുരിത കാലത്ത് വ്യവസായ പ്രമുഖരെയും അധ്യാപകരാക്കാമെന്ന നിർദേശത്തിൽ ആശ്ചര്യപ്പെടേണ്ടതില്ല.

വൈസ് - ചാൻസലർമാരുടെ നാമനിർദേശ പട്ടിക തയ്യാറാക്കുവാനുള്ള അവകാശം യൂണിവേഴ്സിറ്റി സെനറ്റിനും സർക്കാരിനും ചാൻസലർക്കുമാണ്. അവർ നൽകുന്ന മൂന്നംഗ പാനലിൽ നിന്ന് ഏറ്റവും യോഗ്യനായ ഒരു അധ്യാപക ശ്രേഷ്ഠനെ സർക്കാർ നിർദേശപ്രകാരം ചാൻസലറായ ഗവർണർ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നതാണ് നടപടിക്രമം. ആ നിയമ സംഹിതയെയാകെ സ്വാർത്ഥതാല്പര്യങ്ങൾ മുൻനിർത്തി പൊളിച്ചടുക്കുകയാണ് പുതിയ യു.ജി.സി. മാർഗരേഖ. വി.സി. നിയമനത്തിന് ഗവർണർക്ക് (ചാൻസലർ) പരമാധികാരം നൽകുന്നതിലൂടെ സർവകലാശാല കളെയും കലാലയങ്ങളെയും വർഗീയ ഫാസിസത്തിന്റെയും മതനിരപേക്ഷ ധ്വംസനത്തിന്റെയും ഇരുണ്ട ഇടനാഴികളിലേക്ക് ആനയിക്കുവാൻ വഴിയൊരുക്കുകയാണ് സംഘപരിവാര ഭരണം.

യു.ജി.സി.യുടെ ഈ മാർഗനിർദേശം വരുന്നതിന് മുമ്പുതന്നെ കേരളത്തിൽ

ഗവർണറായിരുന്ന ആരിഫ് മുഹമ്മദ് ഖാൻ ഈ അജണ്ട നടപ്പാക്കിയിരുന്നു. സർവകലാശാല സെനറ്റിനെയും സംസ്ഥാന സർക്കാരിനെയും വെല്ലുവിളിച്ചു കൊണ്ട് വൈസ്- ചാൻസലർ സ്ഥാന ങ്ങളിലേക്ക് സംഘപരിവാര പ്രതിനിധികളെ അവരോധിച്ചു. നീതിപീഠങ്ങളുടെ ഇടപെടൽ ഉണ്ടായിട്ടുപോലും ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിൽ ധാർഷ്ഠ്യത്തോടെ നിയമലംഘനം നടത്തുകയായിരുന്നു ആരിഫ് മുഹമ്മദ് ഖാൻ.

സ്വേച്ഛാധിപത്യ പ്രവണതയോടെ പ്രവർത്തിച്ച ആരിഫ് മുഹമ്മദ് ഖാന്റെ അതേ പാതയിലുടെയാണ് തമിഴ്നാട് ഗവർണർ രവിയും ബംഗാൾ ഗവർണർ ആനന്ദബോസും സഞ്ചരിച്ചത്. സംഘ് പരിവാർ അജണ്ടയാണ് അവർ സർവകലാശാലകളിൽ നടപ്പാക്കിയത്. പുതിയ മാർഗരേഖ ഇത്തരക്കാർക്ക് കരുത്തേകുകയും സർവകലാശാലകളുടെ സ്വയംഭരണത്തെ അസ്ഥിരപ്പെടുത്തുകയും മതനിരപേക്ഷ നിലപാടിനെ ധ്വംസിക്കുകയും ചെയ്യും. നാം നിതാന്ത ജാഗ്രത പുലർത്തേണ്ട കാലമാണിതെന്ന് വിദ്യാഭ്യാസ മണ്ഡലത്തിലെ വഴിപിഴച്ചതും ആപത്കരവുമായ ഈ സമീപനങ്ങൾ നിരന്തരം ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

ജനയുഗം

17 ജനുവരി 2025

ആറുലക്ഷം ഹെക്ടർ തരിശിട്ട് ഭൂമാഫിയ

കെ. രംഗനാഥ്

പതിനായിരക്കണക്കിന് ഭൂരഹിതരും ഭവനരഹിതരുമുള്ള കേരളത്തിൽ ഭൂമാഫിയകളും റിസോർട്ട് ഫ്ളാറ്റ് മാഫിയകളും തരിശിട്ടിരിക്കുന്നത് 5.81 ലക്ഷം ഹെക്ടർ. ഓരോ വർഷം കഴിയുന്തോറും തരിശിടുന്ന ഭൂമിയുടെ വിസ്തൃതി പിന്നെയും പെരുകുന്നു.

2021-ൽ സംസ്ഥാനത്തെ തരിശു ഭൂമിയുടെ വിസ്തീർണം 5.76 ലക്ഷം ഹെക്ടറായിരുന്നത് ഇപ്പോൾ 5.81 ലക്ഷം ഹെക്ടറായി ഉയർന്നുവെന്നാണ് സംസ്ഥാന ബജറ്റിനൊപ്പം സമർപ്പിച്ച സാമ്പത്തികാവലോകന റിപ്പോർട്ട് വെളിപ്പെടുത്തുന്നത്. കാർഷികഭൂമി 25.23 ലക്ഷം ഹെക്ടർ മാത്രമായിരിക്കെയാണ് ആറു ലക്ഷത്തോളം ഹെക്ടർ ഭൂമി തരിശിട്ട് ഭൂമാഫിയകൾ സമ്പദ്ഘടനയിൽ വൻ ആഘാത മേല്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. മുണ്ടക്കൈ, ചൂരൽമല ഉരുൾപ്പൊട്ടൽ ദുരിതബാധിതരെ പുനരധിവസിപ്പിക്കാൻ വേണ്ട ഭൂമി കണ്ടെത്താൻ പെടാപ്പാടുപെട്ട സർക്കാർ പതിനായിരക്കണക്കിന് ഹെക്ടർ സർക്കാർ ഭൂമി കൈവശം വച്ചിരിക്കുന്ന ഹാരിസൺ മലബാർ പ്ലാന്റേഷനോട് കെഞ്ചിയെങ്കിലും ഫലമില്ലാതെ ഹൈക്കോടതിയെ സമീപിച്ചാണ് പുനരധിവാസത്തിനാവശ്യമായ ഭൂമി വിട്ടുകിട്ടാനുള്ള ഉത്തരവ് സമ്പാദിപ്പിച്ചത്.

സംസ്ഥാനത്തെ മൊത്തം ഭൂമിയിൽ 55 ശതമാനം കൃഷിഭൂമിയും 10.81 ലക്ഷം ഹെക്ടർ വനഭൂമിയുമാണ്. കൃഷിഭൂമിയിലെ നാണ്യവിളകളായ റബ്ബർ, കാപ്പി, തേയില, സുഗന്ധവ്യഞ്ജനങ്ങൾ, തെങ്ങ്, കവുങ്ങ്, നെല്ല്, പച്ചക്കറി തുടങ്ങിയ കൃഷികളാണ് നമ്മുടെ കാർഷിക സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയുടെ നട്ടെല്ല്. ഒരുതരി മണ്ണിൽപ്പോലും കനകം വിളയിക്കാൻ ദാഹിക്കുന്ന ഭൂരഹിത കർഷകരുള്ള കേരളത്തിൽ ആറു ലക്ഷത്തോളം ഹെക്ടർ തരിശുഭൂമി അർഹരായ ഭൂരഹിത കർഷകരെ ഏല്പിച്ചാൽ കേരളത്തിന് സ്വയം പര്യാപ്തമാകാവുന്നതേയുള്ളുവെന്നാണ് സാമ്പത്തിക വിദഗ്ധരുടെ വിലയിരുത്തൽ.

അഞ്ച് വർഷത്തോളമായി കൃഷി ചെയ്യാതെയിട്ടിരിക്കുന്ന ഭൂമിയെയാണ് തരിശുഭൂമിയായി ഭൂനിയമങ്ങളിൽ നിർവചിക്കുന്നത്. എന്നാൽ, കേരളത്തിൽ അങ്ങോളമിങ്ങോളം സഞ്ചരിച്ചാൽ പതിനായിരക്കണക്കിനേക്കർ തരിശു ഭൂമിയാണ് കണ്ണിൽപ്പെടുക. ദേശീയ പാതയിലൂടെയോ സംസ്ഥാന പാതയിലൂടെയോ തീവണ്ടികളിലൂടെയോ ബോട്ടുകളിലൂടെയോ സഞ്ചരിച്ചാൽ പാഴ്മരങ്ങൾ നിറഞ്ഞ തരിശിട്ട ഭൂമികൾ എവിടെയും കാണാം. ഇവയിൽ പല തരിശുഭൂമികൾക്കും കാൽനൂറ്റാണ്ടിലേറെ പഴക്കമുണ്ട്. കാൽനൂറ്റാണ്ടിലേറെയായി തരിശിട്ടിരിക്കുന്ന ഭൂമിയുടെ വിസ്തൃതി മാത്രം 3.81 ലക്ഷം ഹെക്ടറെന്നാണ് കണക്ക്. തരിശു ഭൂമികളിലെ മാഫിയാ അധിനിവേശത്തിനും കാൽനൂറ്റാണ്ടിലധികം പഴക്കമുണ്ടെന്ന് ചുരുക്കം.

തരിശുഭൂമികൾ ഏറ്റെടുക്കാൻ ഭൂപരിഷ്കരണ–ഭൂവിനിയോഗ നിയമങ്ങളിൽ വ്യക്തമായ വകുപ്പുകളുമുണ്ട്. പക്ഷേ, നിയമത്തെ നോക്കുകുത്തിയാക്കി ഏറ്റെടുക്കൽ മാത്രം നടക്കുന്നില്ല. ഏക്കർ കണക്കിന് തരിശുഭൂമികളിലെ പാഴ് മരങ്ങൾക്കിടയിൽ ഏതാനും റബ്ബർ മരങ്ങളോ തെങ്ങോ കവുങ്ങോ നട്ടുപിടിപ്പിച്ച ശേഷം തരിശുഭൂമിയെ തോട്ടഭൂമിയെന്ന് മുദ്ര കുത്തുന്ന തന്ത്രമാണ് പയറ്റുന്നത്. നിയമങ്ങളിലെ പഴുതുകൾ കൂടിയാകുമ്പോൾ ഭൂമാഫിയകൾ സുരക്ഷിതരുമാവുന്നു. തരിശുഭൂമികൾ പൊതു ആവശ്യത്തിനായി ഏറ്റെടുക്കാൻ അടിയന്തരമായി ഭൂവിനിയോഗ നിയമങ്ങളിൽ കാലാനുസൃതമായ ഭേദഗതികൾ വരുത്തേണ്ടതിന്റെ അനിവാര്യതയിലേക്കാണ് ഇതെല്ലാം വിരൽചൂണ്ടുന്നതെന്നും സാമ്പത്തിക വിദഗ്ധർ കരുതുന്നു.

ജനയുഗം

18 ജനുവരി 2025

അണുനിലയത്തെ ആശ്രയിക്കേണ്ട ഒരുകാര്യവുമില്ല

ഡോ.പി.എസ്. ചന്ദ്രമോഹൻ

ലോകത്ത് ഏറ്റവും കൂടുതൽ വൈദ്യുതി ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്ന മൂന്നാമത്തെ രാഷ്ട്രമാണ് ഭാരതം. ഇവിടത്തെ ന്യൂക്ലിയർ നിലയങ്ങളുടെ സ്ഥാപിത ശേഷി 6,780 മെഗാ വാട്ട് മാത്രമാണ്. അതായത് മൊത്തം സ്ഥാപിത ശേഷിയുടെ 1.6%. കാറ്റിൽ നിന്നുമുള്ള ഉല്പാദന ശേഷി 42,868 മെഗാ വാട്ടും (10.3%) സൗര വൈദ്യുത ശേഷി 67,078 മെഗാ വാട്ടും (16.1%) ആണ്.

വൈദ്യുതി ഉല്പാദനത്തിന് ഇന്നു നിരവധി മാർഗങ്ങൾ നമ്മുടെ മുന്നിലുണ്ട്. മറ്റുള്ള ഊർജ രൂപങ്ങളിൽ നിന്നും സംസ്ക രിച്ചെടുക്കുന്ന ഉയർന്ന മൂല്യമുള്ള ഊർജ മാണ് വൈദ്യുതി. ആധുനിക ജനജീവിത ത്തിന്റെ ചാലക ശക്തിയാണത്. അതിപുരാ തന കാലംതൊട്ട് മനുഷ്യർ ആശ്രയിച്ചിരുന്ന അക്ഷയ ഊർജസ്രോതസ്സുകളായ കാറ്റും ജലോർജവും നേരിട്ടുള്ള സൗരോർജവും ജൈവഇന്ധനങ്ങളുമൊക്കെ ഇന്നും പ്രതാ പത്തോടെ ഈ രംഗത്ത് നമ്മോടൊപ്പമുണ്ട്. ഒപ്പം വ്യാവസായികയുഗ പിറവികളായ കൽക്കരിയും ഇന്ധനയെണ്ണയും പ്രകൃതി വാതകവും.

പരിസ്ഥിതിയെ ബാധിക്കാതെ ഒരു തരത്തിലുമുള്ള ഊർജോല്പാദനം സാധ്യമല്ല. എന്നാൽ ചിലതെല്ലാം പരിസ്ഥിതിയെ നുള്ളിനോവിക്കുമ്പോൾ മറ്റുപലതും സ്ഥായിയായ നാശം വരുത്തുന്നവയാണെന്ന് വിശകലനം ചെയ്താൽ മനസ്സിലാവും. മനുഷ്യന്റെ നിലനില്പിന്, സുസ്ഥിര വികസനത്തിന് പ്രകൃതിയെ - നമ്മുടെ ആവാസ വ്യവസ്ഥയെ - നശിപ്പിക്കാതെ മുന്നോട്ടു പോകേണ്ടത് പരമപ്രധാനമാണ്. അതിനാൽ കഴിയുന്നത്ര ചെലവു കുറഞ്ഞതും അതോ ടൊപ്പം തന്നെ സുസ്ഥിരവും പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദവുമായ മാർഗങ്ങളെ വേണം വൈദ്യുതോല്പാദനത്തിനായി ആശ്രയി ക്കേണ്ടത്.

ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ നടുവിലാണ് അണുശക്തി കണ്ടെത്തപ്പെടുന്നത്. അണു ശക്തി ലഭ്യമാക്കാൻ കഴിയുക രണ്ടു വിധ ത്തിലാണ്.

1. അണുവിഘടനം (atomic fission)

2. അണുതാപ സംയോജനം (thermo-nuclear fusion)

പ്രകൃതിയിൽ കാണുന്ന മൂലകങ്ങളിൽ വച്ച് ഏറ്റവും ഭാരം കൂടിയതായ യുറേനിയത്തിന്റെ അണു കേന്ദ്രത്തെ ന്യൂട്രോണുകളുപയോഗിച്ച് പിളർന്നാൽ വൻതോതിൽ താപോർജം പുറന്തള്ളുമെന്ന് 1939-ൽ ഓട്ടോഹാനും ലിസെ മെയ്ത്നറും ചേർന്നു കണ്ടെത്തിയതിനെ തുടർന്നാണ് അണു വിഘടന ഊർജത്തിലേക്കുള്ള പാത

തുറന്നു കിട്ടിയത്. ഒരല്പം ദ്രവ്യമെന്നത് വളരെ വളരെ വലിയ ഊർജത്തിനു തുല്യ മാണെന്ന് ഐൻസ്റ്റൻ പറഞ്ഞത് ഇവിടെ യാഥാർത്ഥ്യമാവുകയായിരുന്നു. ഒരു കിലോഗ്രാം യുറേനിയം വിഘടനം നടത്തിയാൽ കിട്ടുന്ന ഊർജം 2750 ടൺ കൽക്കരി കത്തിച്ചാൽ ലഭിക്കുന്നത്ര താപോർജത്തിനു തുല്യമാണ്.

ഒരു യുറേനിയം ന്യൂക്ലിയസ് വിഘടിക്കുമ്പോൾ പുതുതായി രണ്ടോ മൂന്നോ ന്യൂട്രോണുകൾ ഉണ്ടാകുന്നു ഈ ന്യൂട്രോണുകൾ കൂടുതൽ യുറേനിയം അണുക്കളെ വിഘടിക്കുന്നു. അങ്ങനെ കൂടുതൽ ന്യൂട്രോണുകൾ പുറത്തു വരികയും അവ വീണ്ടും അണുകേന്ദ്ര വിഘടനങ്ങൾ നടത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. വിഘടനയോഗ്യമായ യൂറേനിയം ആവശ്യത്തിനുണ്ടെങ്കിൽ ഇതു നിറുത്താത്ത, നിമിഷങ്ങൾക്കുള്ളിൽ വ്യാപിക്കുന്ന ഒരു ശൃംഖലാ പ്രവർത്തന (chain reaction)മായി- സ്ഫോടനമായി - മാറുന്നു. അതൊടൊപ്പം അതിഭയങ്കരമായി ഊർജം പുറന്തള്ളപ്പെടുകയും ചെയ്യും. ഇരുതന്നെയാണ് ആറ്റം ബോംബിന്റെ തത്വം. എന്നാൽ ഈ ശൃംഖലാ പ്രവർത്തനം നിയന്ത്രിതമായ തോതിൽ നടത്തുകയാണെങ്കിൽ ക്രമമായ ഒരു താപോർജ പ്രവാഹമായിരിക്കും ലഭിക്കുക. ഇതാണ് അണുശക്തി നിലയങ്ങളിൽ നടക്കുന്നത്.

പക്ഷേ, അണുശക്തിയുടെ കണ്ടുപിടിത്തത്തെ തുടർന്ന് ഒരു അണുശക്തി നിലയം സ്ഥാപിക്കുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ മനുഷ്യൻ അണു ബോംബുണ്ടാക്കിക്കളഞ്ഞു! പ്രത്യേകിച്ച്, രണ്ടാം ലോകയുദ്ധത്തിന്റെ കാലമായിരുന്നതിനാൽ പല രാഷ്ട്രങ്ങളും അണുവായുധങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാനുള്ള ഗവേഷണ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ മുഴുകി. ആദ്യം വിജയിച്ചത് അമേരിക്കയായിരുന്നു. 1945 ജൂലൈ 16 രാവിലെ 5:30-ന് ന്യൂ മെക്സിക്കോയിൽ ആ പരീക്ഷണം നടന്നു. ഒരു പടുകൂറ്റൻ സ്റ്റിൽ ടവറിനുമുകളിൽ ബോംബു വച്ച ശേഷം. സ്ഫോടനം നടന്ന് ഒരു സെക്കന്റിന്റെ പത്തു ലക്ഷത്തിലൊന്ന് സമയം (ഒരു മൈക്രോ സെക്കൻറ്) കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തന്നെ ആ സ്റ്റീൽ ടവർ ബാഷ്പീകൃതമായി കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

ഇതു കഴിഞ്ഞ് വെറും ഇരുപത് ദിവസങ്ങൾക്കു ശേഷം, അതായത് ആഗസ്റ്റ് 6-ന് ജപ്പാനിലെ 'ഹിരോഷിമ'യ്ക്കുമേൽ യൂറേനിയം ബോംബും ഒൻപതാം തീയ്യതി 'നാഗസാക്കി'യിൽ പ്ലൂട്ടോണിയം ബോംബും അമേരിക്കൻ വിമാനങ്ങൾ വർഷിച്ചു ബോംബു വീണ് സെക്കന്റുകൾക്കുള്ളിൽ ആ രണ്ടു വൻ നഗരങ്ങളും അവിടത്തെ ആളുകളും കത്തിക്കരിഞ്ഞു നശിച്ചു. മരണ സംഖ്യ കൃത്യമായി കണക്കാക്കുക എളുപ്പമായിരുന്നില്ല. ഇക്കാര്യത്തിൽ ലഭ്യമായ പല കണക്കുകൾ തമ്മിലും വ്യത്യാസങ്ങൾ കാണാം. എന്നിരുന്നാലും രണ്ടു ലക്ഷത്തോളം ആളുകൾ ചാമ്പലാവുകയും അതിലേറെ പേർക്ക് അംഗഭംഗം വരികയോ തലമുറകളിലേയ്ക്കു പകരുന്ന മാരകമായ രോഗങ്ങളുണ്ടാക്കുന്ന അണുപ്രസരമേൽക്കുകയോ ചെയ്തു. ഇന്ന്

ഹിരോഷിമയിലും നാഗസാക്കിയിലും ഏകദേശം മൂന്നു ലക്ഷം ആളുകൾ രക്താർബുദം, അന്ധത, ബധിരത, അംഗവൈകല്യം എന്നിവയ്ക്കു വിധേയരായി കഴിയുന്നുണ്ട്.

അണുഭാരം വളരെക്കുറഞ്ഞ മൂലകങ്ങളുടെ അണുകേന്ദ്രങ്ങളെ തമ്മിൽ ചേർക്കാൻ (സംയോജിപ്പിക്കാൻ) കഴിഞ്ഞാൽ ഊർജം ഉല്ലാദിപ്പിക്കപ്പെടുമെന്നു കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇതാണ് അണു താപസംയോജനം എന്ന പ്രക്രിയ. അണുഭാരം ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ ഹൈഡ്രജന്റെ സമസ്ഥാനീയമായ ഡ്യൂട്ടീരിയമാണ് ഇതിന് അഭികാമ്യം. കടൽ വെള്ളത്തിൽ നിന്നും ഡ്യൂട്ടീരിയം വേർതിരിച്ചെടുക്കാനാകും. അണുവിഘടന ശക്തിയെ അപേക്ഷിച്ച് ഇതിനെ ആകർഷകമാക്കുന്ന പ്രധാന കാര്യം, ഇത് റേഡിയേഷൻ അപകടങ്ങൾ വരുത്തുന്ന അവശിഷ്ട മൊന്നും ഉണ്ടാക്കുന്നില്ല എന്നതാണ്. നിഷ്ക്രിയമായ ഹീലിയമാണ് ഇതിലെ അവശിഷ്ടം. സൂര്യനിലും മറ്റു നക്ഷത്രങ്ങളിലുമെല്ലാം ഈ പ്രക്രിയയിലൂടെയാണ് താപോർജം ഉണ്ടാവുന്നത്. പക്ഷെ, ഈ സാങ്കേതിക വിദ്യ ഇന്നും പരീക്ഷണശാലകളിൽ ഒതുങ്ങി നിൽക്കുന്നതേയുള്ളൂ.

വറ്റിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഖനിജ ഇന്ധനങ്ങളായ കൽക്കരി, ഇന്ധനയെണ്ണ, പ്രകൃതി വാതകം എന്നിവയ്ക്ക് പകരമേർപ്പാടായി അണുശക്തിയെ രണ്ടു മൂന്നു ദശകങ്ങൾക്കു മുമ്പുവരെ ശാസ്ത്രജ്ഞർ പൊതുവെ കണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ അണുശക്തി നിലയങ്ങളിലുണ്ടായ പല അപകടങ്ങൾ പ്രധാനമായും 1979-ൽ അമേരിക്കയിൽ പെൻസിൽവാനിയയിലെ 'ത്രീ മൈൽ ഐലന്റ്'ലും 1986-ൽ റഷ്യയിലെ 'ചെർണോബിൽ'ലും ഏറ്റവും ഒടുവിലായി 2011-ൽ ജപ്പാനിലെ ഫുക്കുഷിമയിലും നടന്ന വൻ അപകടങ്ങൾ ഈ രംഗത്ത് പുനർ വിചിന്തനത്തിന് ആക്കം കൂട്ടുകയും പരിസ്ഥിതി പ്രവർത്തകരുടെ കടുത്ത എതിർപ്പിനും വിമർശനങ്ങൾക്കും ഇടയാക്കുകയുമുണ്ടായി.

കുറ്റമറ്റ സുരക്ഷാ ക്രമീകരണങ്ങൾ ഒരുക്കുകയെന്നത് അണുശക്തി നിലയങ്ങളുടെ നിർമ്മാണച്ചെലവ് വളരെയേറെ ഉയർത്തുന്നു. പിന്നെ ന്യൂക്ലിയർ നിലയങ്ങൾ നേരിടുന്ന മറ്റൊരു പ്രധാന വെല്ലുവിളി ആണവ അവശിഷ്ട നിർമ്മാർജനമാണ്. ലെഡ് പെട്ടികളിൽ അടക്കം ചെയ്ത് കരയിൽ ആഴത്തിൽ കുഴിയെടുത്തോ അല്ലെങ്കിൽ ലവണ ഖനികളിലോ കുഴിച്ചിടുക, കടലിൽ നിക്ഷേപിക്കുക തുടങ്ങിയ മാർഗങ്ങളൊക്കെ പരീക്ഷിച്ചുനോക്കി പരാജയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ശൂന്യാകാശത്തു കൊണ്ടുപോയി തള്ളുന്നതിനെപ്പറ്റി പോലും ശാസ്ത്രജ്ഞർ ആലോചിച്ചിട്ടുണ്ട്. സുരക്ഷിതമായ ഒരു മാർഗ്ഗവും ഇന്നോളം കണ്ടെത്തിയിട്ടില്ല. പ്രവർത്തനം കഴിഞ്ഞ റിയാക്ടറുകളെ റേഡിയേഷൻ അപകടങ്ങളുണ്ടാവാതെ പൊളിച്ചുമാറ്റുകയെന്നതും വളരെ ചെലവേറിയതാണ്. മുപ്പതോ നാൽപതോ വർഷത്തെ ആയുസ്സുള്ള അണുശക്തി നിലയങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഥലം പിന്നീട് 500 വർഷത്തേയ്ക്കെങ്കിലും

ഉപയോഗശൂന്യമാണ്. കുറഞ്ഞപക്ഷം പത്തു മൈൽ ചുറ്റളവിലെങ്കിലും കാര്യമായ ജനവാസമില്ലാത്ത സ്ഥലത്തായിരിക്കണം അണുശക്തി നിലയം സ്ഥാപിക്കേണ്ടതെന്ന് വിദഗ്ധർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

ന്യൂക്ലിയർ നിലയങ്ങളുടെ ഇന്നത്തെ അവസ്ഥ

2024 സെപ്റ്റംബറിൽ പുറത്തിറങ്ങിയ World Nuclear Indutsry Status Report പ്രകാരം അണുശക്തി നിലയങ്ങളുടെ ഇപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ ഇപ്രകാരമാണ്.

2024 ജൂലൈയിലെ കണക്കിൻ പ്രകാരം 32 രാജ്യങ്ങളിലായി 408 നിലയങ്ങളാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. ദീർഘകാലമായി പ്രവർത്തനരഹിതമായി കിടക്കുന്ന നിലയങ്ങൾ ഇക്കൂട്ടത്തിൽ പെടുന്നില്ല. ഇതാകട്ടെ 2023 ലേതിനേക്കാൾ ഒരെണ്ണം കുറവും 1989 ലേതിനേക്കാൾ 10 എണ്ണം കുറവുമാണ്. ഇതുവരെയുള്ള ന്യൂക്ലിയർ ചരിത്രത്തിൽ ഏറ്റവും കൂടുതൽ നിലയങ്ങൾ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത് 2002-ലാണ് 438 നിലയങ്ങൾ. അന്നത്തേതിനേക്കാൾ മുപ്പതെണ്ണം കുറവാണിപ്പോൾ. 2024 മധ്യത്തിൽ അണുശക്തി നിലയങ്ങൾ എല്ലാം കൂടിയുള്ള വൈദ്യുതോല്പ്പാദന ശേഷി 367.3 ഗിഗാ വാട്ട് (GW) അഥവാ 367,300 മെഗാ വാട്ട് ആണ്. 2006-ലെ ഏറ്റവും ഉയർന്ന ആണവ ഉല്പാദന ശേഷിയേക്കാൾ 200 മെഗാ വാട്ട് മാത്രം കൂടുതലാണ് ഈ നില. ഇതാകട്ടെ, ലോകത്തെ മൊത്തം വൈദ്യുതി സ്ഥാപിത ശേഷിയുടെ വെറും നാലു ശതമാനത്തോളമേയുള്ളൂ.

അണുശക്തി നിലയങ്ങൾക്ക്, തുല്ല്യ സ്ഥാപിതശേഷിയുള്ള സൗര വൈദ്യുത നിലയങ്ങളേക്കാൾ ഒൻപത് മടങ്ങ് ഊർജോല്പാദനം സാധ്യമാവേണ്ടതാണ്. എന്നിരുന്നാലും 2023-ൽ ആഗോള തലത്തിൽ അണുവൈദ്യുത നിലയങ്ങൾ മൊത്തം ഉല്പാദിപ്പിച്ചത് 9.15 ശതമാനം വൈദ്യുതോർജം മാത്രമാണ്. ഇത്, തൊട്ടു മുൻ വർഷത്തെ അപേക്ഷിച്ച് അല്പം കുറവും ഇതുവരെയുള്ളതിൽ ഏറ്റവും ഉയർന്ന നിലയായ 1996-ലെ 17.5 ശതമാനത്തേക്കാൾ വളരെ താഴെയാണെന്നും കാണാം.

2023-ൽ ബലാറസ്, ചൈന, സ്ലോവാക്യ, തെക്കൻ കൊറിയ, യു.എസ് എന്നിവിടങ്ങളിലായി അഞ്ച് ആണവ റിയാക്ടറുകളും 2024-ന്റെ ആദ്യ പകുതിയിൽ ചൈന, ഇന്ത്യ, യു.എ.ഇ. യൂ.എസ് എന്നിവിടങ്ങളിലായി നാലു യൂണിറ്റുകളും പ്രവർത്തനം തുടങ്ങി. എന്നാൽ 2023-ൽ മൂന്നെണ്ണം ജർമ്മനിയിലും ഓരോന്നു വീതം ബൽജിയത്തിലും തായ്‌വാനിലുമായി അടച്ചു പൂട്ടി. 2024-ന്റെ ആദ്യ പകുതിയിൽ ഒരെണ്ണം റഷ്യയിൽ അടച്ചു.

2024 ജൂലൈ 1-ലെ കണക്കിൻ പ്രകാരം ആഗോളതലത്തിൽ 59 റിയാക്ടറുകളുടെ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടക്കുന്നു. ശരാശരി 6 വർഷത്തോളം മുമ്പു പണി തുടങ്ങിയ ഇവയിൽ മിക്കതും പൂർത്തിയാക്കാൻ ഇനിയും ഏറെ സമയം വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇവയിൽ ചിലത് ദശകങ്ങൾക്കു മുമ്പ് പണി തുടങ്ങിയവയാണ്. 40 വർഷം മുൻപ് പണി തുടങ്ങിയ

സ്ലോവാക്യയിലെ Mochovce 4 റിയാക്ടർ, 1976-ൽ പണി തുടങ്ങിയ ഇറാനിലെ Bushehr-2 ഒക്കെ ഇവയിൽപെടും. ഒരു ദശകത്തിലേറെയായി പണി നടക്കുന്നവയിൽ ഫാസ്റ്റ് ബ്രീഡർ പ്രോട്ടോടൈപ്പ് റിയാക്ടറായ രാജസ്ഥാൻ 7, 8 എന്നിവയും ജപ്പാനിലെ Shimane 3, ഫ്രാൻസിലെ Flamanville-3 (FL 3), അർജൻറീനയിലെ CAREM എന്നിവയൊക്കെപ്പെടും.

മറ്റൊരു പ്രധാനപ്പെട്ട കാര്യം, പ്രവർത്തിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്ന റിയാക്ടറുകളിൽ ഭൂരിപക്ഷവും പഴക്കം ചെന്നവയാണെന്ന വസ്തുതയാണ്. 408 എണ്ണം ഉള്ളതിൽ 269 എണ്ണവും 31 വർഷത്തിലേറെയായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ഇവയിൽതന്നെ 127 എണ്ണം (31 %) 41 വർഷത്തിലേറെയായി പ്രവർത്തിക്കുന്നവയാണ്. ആദ്യകാല റിയാക്ടറുകൾ രൂപകല്പന ചെയ്തിട്ടുള്ളത് ഏകദേശം മുപ്പതു വർഷത്തെ ആയുർദൈർഘ്യം കണക്കിലെടുത്താണ്. നവീകരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തിയാണ് ഇവയിൽ പലതും തുടർന്നു പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. പുതിയ പ്ലാന്റുകൾ ഡിസൈൻ ചെയ്തിട്ടുള്ളത് 40 മുതൽ 60 വർഷം വരെ പ്രവർത്തനം കണക്കാക്കിയാണ്.

ഉയർന്ന നിർമ്മാണച്ചെലവും പ്രവർത്തനച്ചെലവും അവശിഷ്ട നിർമ്മാർജ്ജനച്ചെലവും അതോടൊപ്പം കാറ്റിൽ നിന്നും സൗരനിലയങ്ങളിൽ നിന്നുമൊക്കെ വിലക്കുറവുള്ള വൈദ്യുതിയുടെ ലഭ്യതയും അണു വൈദ്യുതി രംഗം നേരിടുന്ന തിരിച്ചടികളാണ്.

ന്യൂക്ലിയർ നിലയങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം വേഗത്തിലാക്കാനായി മുൻകൂട്ടി തയ്യാറാക്കിയ ചെറിയ മോഡുലർ റിയാക്ടറുകൾ (Small Modular Reactors) നിരവധിയെണ്ണം ആവശ്യാനുസരം കൂട്ടിയോജിപ്പിച്ചു പ്രവർത്തിപ്പിക്കാമെന്നത് ആണവ ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നുണ്ട്. പക്ഷെ, ഇവയും ഇന്ധന അവശിഷ്ട പ്രശ്നങ്ങളിൽ നിന്നോ ഇന്ധനം നിറയ്ക്കാനെടുക്കുന്ന സമയത്തിന്റെ കാര്യത്തിലോ മെച്ചമൊന്നും വരുത്തുന്നില്ല. ഇന്ധനത്തിന്റെ അളവു കുറയുമെന്നോ നിർമ്മാണച്ചെലവു കുറയുമെന്നോ അപകടരഹിതമെന്നോ കരുതാനുമാവില്ല.

ഇതേസമയം ലോകം ഒന്നാകെ അക്ഷയ ഊർജ്ജ സ്രോതസ്സുകളിലേയ്ക്കു തിരിഞ്ഞിരിക്കുന്നു എന്നത് മനുഷ്യ രാശിയുടെ നിലനില്പിനുതന്നെ ആശ്വാസകരമായ വസ്തുതയാണ്. കഴിഞ്ഞ ദശകത്തിലെ ഈ രംഗത്തെ വളർച്ച ശുഭോദർക്കമാണ്. ജൈവ ഇന്ധനങ്ങൾ കൂടി കണക്കാക്കിയാൽ ആഗോളതലത്തിൽ ഇപ്പോൾ തന്നെ അക്ഷയ സ്രോതസ്സുകളുടെ പങ്ക് മൊത്തം ഊർജോപഭോഗത്തിന്റെ 20 ശതമാനത്തോളമാണ്. വൈദ്യുതോല്പാദത്തിന്റെ മാത്രം കാര്യത്തിൽ ഇത് 30 ശതമാനത്തോളമുണ്ട്. നാലു ശതമാനത്തിലും താഴെയാണ് അണു ശക്തിയിൽ നിന്നുമുള്ള വൈദ്യുതോല്പാദനം ബാക്കി ഖനിജ ഇന്ധന സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നുമാണ് ലഭ്യമാകുന്നത്.

ലോകത്താകെ ഊർജ്ജോപഭോഗത്തിന്റെ 20 ശതമാനത്തോളം

നടക്കുന്നത് വൈദ്യുതിയായിട്ടാണ്. ആഗോള താപനം കുറയ്ക്കാനായി അന്തരീക്ഷത്തിലെ കാർബൺ വാതകങ്ങളെ കുറച്ചുകൊണ്ടുവരാൻ പുതുക്കപ്പെടാവുന്ന ഊർജ സ്രോതസ്സുകളെ പരമാവധി ഉപയോഗപ്പെടുത്തുകയും ഊർജക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിച്ച് ഉപഭോഗം കുറയ്ക്കുകയും വേണം. അന്തരീക്ഷ മലിനീകരണം വർധിപ്പിക്കുന്ന മോട്ടോർ വാഹനങ്ങൾ ക്രമാതീതമായി കൂടിയിരിക്കുന്നു. വാഹനങ്ങൾ വൈദ്യുതിയിലേയ്ക്കു മാറാനുള്ള പ്രവണത കൂടിയിട്ടുണ്ടെന്നത് ആശ്വാസകരമാണ്.

അക്ഷയ ഊർജ രംഗത്ത് ഇന്ത്യയിലെ സ്ഥിതി തികച്ചും ആശാവഹം തന്നെയാണ്. വൈദ്യുതി രംഗത്ത് വൻകിട ജലവൈദ്യുത പദ്ധതികളെ മാറ്റി നിർത്തിയാൽ പോലും 30 ശതമാന ത്തിലേറെ ഉല്പാദനം അക്ഷയ സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നുമാണ്. 2023 മേയ് 31-ലെ ഭാരത സർക്കാരിന്റെ ഔപചാരികമായ കണക്കനുസരിച്ച് 1,73,619 മെഗാ വാട്ട്. ഈ തീയ്യതിയിലെ മൊത്തം സ്ഥാപിത ശേഷി 4,17,668 മെഗാ വാട്ട് ആണ്. വൻകിട ജലവൈദ്യുത പദ്ധതികളുടെ സ്ഥാപിത ശേഷി ഈ ദിനത്തിൽ 46,850 മെഗാ വാട്ട് (11.2%) ആണ്. ഇതുകൂടി കണക്കിലെടുത്താൽ മൊത്തം 41.3 ശതമാനം ഉല്പാദന ശേഷി അക്ഷയ സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നുതന്നെയെന്നത് പ്രശംസനീയമാണ്. ലോകത്ത് ഏറ്റവും കൂടുതൽ വൈദ്യുതി ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്ന മൂന്നാമത്തെ രാഷ്ട്രമാണ് ഭാരതം. ഇവിടത്തെ ന്യൂക്ലിയർ നിലയങ്ങളുടെ സ്ഥാപിത ശേഷി 6,780 മെഗാ വാട്ട് മാത്രമാണ്. അതായത് മൊത്തം സ്ഥാപിത ശേഷിയുടെ 1.6%. കാറ്റിൽ നിന്നുമുള്ള ഉല്പാദനശേഷി 42,868 മെഗാ വാട്ടും (10.3%) സൗര വൈദ്യുത ശേഷി 67.078 മെഗാ വാട്ടും (16.1%) ആണ്. 2024-ലെ ചില റിപ്പോർട്ടുകളിൽ കാണുന്നത് കാറ്റിൽ നിന്നും 47,000 മെഗാ വാട്ടും സൗര വൈദ്യുതിയായി 90,000 മെഗാ വാട്ടും അണു വൈദ്യുതിയായി 8,180 മെഗാ വാട്ടും എത്തിയിരിക്കുന്നു എന്നാണ്.

ചുരുക്കത്തിൽ ആഗോള തലത്തിലും ഇന്ത്യൻ ഊർജ രംഗത്തും അണുശക്തി നിലയങ്ങളുടെ പ്രസക്തി ഇന്ന് നഷ്ടപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ് അക്ഷയ ഊർജ രംഗത്ത് പ്രതീക്ഷിച്ചതിലേറെ വേഗതയിലാണ് ലോക രാഷ്ട്രങ്ങൾ പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത്, പ്രത്യേകിച്ച് സൗര വൈദ്യുതി രംഗം മുന്നിട്ടു നിൽക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സ്ഥല ലഭ്യതയനുസരിച്ച് വളരെ വേഗം പണി തീർക്കാൻ കഴിയുമെന്നതാണ് ഇതിന്റെ ആകർഷണം. ലളിതമായ സാങ്കേതിക വിദ്യയാണെന്നതും ഇതിന്റെ സവിശേഷത തന്നെ. എങ്കിലും ഒരു വസ്തുത നാം കാണാതെ പോകരുത്. സൗരസെല്ലുകളുടെ പാനൽ പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദമെന്നു നാം കരുതുമ്പോഴും 25-30 വർഷം നീളുന്ന അവയുടെ ആയുസ്സെത്തികഴിഞ്ഞാൽ പരിസ്ഥിതി ദോഷം വരാതെ നിർമ്മാർജനം ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്. മറ്റൊന്നുള്ളത്, സൗര സെല്ലുകളുണ്ടാക്കാൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന വസ്തുക്കളുടെ നിർമ്മാണം കുറെയൊക്കെ

പരിസ്ഥിതി പ്രശ്നങ്ങളുണ്ടാക്കുന്നവയുമാണ്.

സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ പാതയിൽ ഊർജോല്പാദനം പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദമാക്കുന്നതോടൊപ്പം ഊർജ സംരക്ഷണത്തിന്റെ പ്രസക്തിയും വിസ്മരിക്കാവുന്നതല്ല. ഊർജ്ജം പാഴായിപ്പോകുന്നതു തടയുക, ഊർജക്ഷമത ഉയർത്തി കഴിയുന്നത്ര ഊർജ്ജ ഉപഭോഗം കുറച്ച് കൂടുതൽ പ്രവൃത്തികൾ നടത്തുക, പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദ സാങ്കേതിക വിദ്യകൾക്ക് മുൻതൂക്കം നൽകുക എന്നിവയാണു വേണ്ടത്.

ഏതായാലും ഇന്നത്തെ നിലയിൽ നമ്മുടെ നാട്ടിൽ വൈദ്യുതി ഉല്പാദനത്തിനായി അണുശക്തി നിലയങ്ങളെ ആശ്രയിക്കേണ്ട യാതൊരു കാര്യവുമില്ല. അക്ഷയ സ്രോതസ്സുകൾ പൊതുവെ കുറവായ ഫ്രാൻസ്, ജപ്പാൻ. തായ്‌വാൻ തുടങ്ങിയ രാഷ്ട്രങ്ങളിൽ ഇനിയും കുറെക്കാലം കൂടി അവയുടെ പ്രസക്തി നിലനിന്നെന്നു വരാം. പിന്നെ, അണുവായുധ നിർമ്മാണത്തിന് അണുശക്തി നിലയങ്ങളെ മറയാക്കാൻ പല രാഷ്ട്രങ്ങളും ഉപയോഗിക്കാനിടയില്ലേ എന്ന സംശയം അസ്ഥാനത്താണെന്നു കണക്കാക്കാനും നിർവ്വാഹമില്ല.

(ഡോ. പി. എസ്. ചന്ദ്രമോഹൻ, മുൻ പ്രിൻസിപ്പാൾ, ഗവ. എൻജി. കോളേജ് & മുൻ ഡയറക്ടർ, അനർട്ട്)

കലാകൗമുദി

19-26 ജനുവരി 2025

കരട് ഡിജിറ്റൽ പേഴ്സണൽ ഡേറ്റാ പ്രൊട്ടക്ഷൻ റൂൾസ് 2025 ലക്ഷ്യം ഏറെ അകലെയാണ്

കെ. അൻവർ സാദത്ത്

നിയമത്തിൽ നിന്ന് കാര്യമായ കുട്ടിച്ചേർക്കലില്ലാത്ത ചട്ടങ്ങൾക്ക് ഇത്രമാത്രം കാലതാമസം വരുത്തിയതിനാൽ നിയമം നടപ്പാക്കാൻ ഇനിയും വർഷങ്ങളെടുക്കും എന്ന അവസ്ഥയാണ്. ഇതിലേറെ കരടുചട്ടങ്ങൾ നിരാശപ്പെടുത്തുന്നത്, മൗലികാവകാശങ്ങളിന്മേൽ ഭരണകൂടത്തിന് അനിയന്ത്രിതമായി കടന്നുകയറാനുള്ള അവസരമൊരുക്കുന്ന വ്യവസ്ഥകൾ കൂട്ടിച്ചേർത്തിരിക്കുന്നു എന്ന വസ്തുതയാണ്

2017 ഓഗസ്റ്റിൽ പുട്ടസ്വാമി കേസിൽ സ്വകാര്യത പൗരന്റെ മൗലികാവകാശമാക്കിമാറ്റിയ ഭരണഘടനാ ബെഞ്ചിന്റെ വിധിയെത്തുടർന്ന് രാജ്യത്തെ പൗരന്മാരുടെ വ്യക്തി വിവര സംരക്ഷണത്തിനുള്ള നിയമം (ഡി.പി.ഡി.പി. ആക്റ്റ് 2023) 2023 ഓഗസ്റ്റ് 11 നാണ് നിലവിൽ വന്നത്. എന്നാൽ, ചട്ടങ്ങൾ കൊണ്ടുവരാത്തതിനാൽ നിയമം നടപ്പാകാതിരിക്കുമ്പോഴാണ് പതിനാറു മാസങ്ങൾക്കുശേഷം 2025 ജനുവരിയിൽ കേന്ദ്രം കരടുചട്ടം പുറത്തിറക്കുന്നത്.

നിയമത്തിൽനിന്ന് കാര്യമായ കുട്ടിച്ചേർക്കലില്ലാത്ത ചട്ടങ്ങൾക്ക് ഇത്രമാത്രം കാലതാമസം വരുത്തിയതിനാൽ നിയമം നടപ്പാക്കാൻ ഇനിയും വർഷങ്ങളെടുക്കും എന്ന അവസ്ഥയാണ്. ഇതിലേറെ കരടുചട്ടങ്ങൾ നിരാശപ്പെടുത്തുന്നത്, മൗലികാവകാശങ്ങളിന്മേൽ ഭരണകൂടത്തിന് അനിയന്ത്രിതമായി കടന്നുകയറാനുള്ള അവസരമൊരുക്കുന്ന വ്യവസ്ഥകൾ കൂട്ടിച്ചേർത്തിരിക്കുന്നു എന്ന വസ്തുതയാണ്.

- **വ്യക്തികൾ ഡേറ്റയുടെ അധിപർ**

ഡയറക്റ്റീവ് പ്രിൻസിപ്പൽസ് ഓഫ് സ്റ്റേറ്റ് പോളിസി അനുസരിച്ച് വ്യക്തികളുടെ (Data Principal) അനുമതിയില്ലാതെ കമ്പനികൾക്ക് (Data Fiduciary) അവരുടെ ഡേറ്റ ഉപയോഗിക്കാൻ അനുവാദമില്ല. ഇക്കാര്യങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കി ഡേറ്റ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്ന സ്ഥാപനങ്ങൾ വ്യക്തികൾക്കു നൽകേണ്ട നോട്ടീസിന്റെ സ്വഭാവം കരടുചട്ടത്തിൽ വിശദമാക്കുന്നുണ്ട്. ഏതൊക്കെ വിവരങ്ങൾ തങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്നു എന്ന് ലളിതമായ ഭാഷയിൽ ഇനംതിരിച്ച് വ്യക്തമാക്കുന്നതോടൊപ്പം അത് എന്തിനൊക്കെ ഉപയോഗിക്കുന്നു എന്നും ഈ നോട്ടീസിലൂടെ വ്യക്തികളെ അറിയിക്കണം. വ്യക്തികൾക്ക് അവർ നൽകിയ വിവരങ്ങൾ പിന്നീട് പൂർണമായോ ഭാഗികമായോ പിൻവലിക്കാം. ഇങ്ങനെ പിൻവലിച്ചാൽ ആ വിവരങ്ങൾ കമ്പനികൾ ഉടൻ മാറ്റേണ്ടതുണ്ട്. എന്നാൽ, തെറ്റായ വിവരങ്ങൾ നൽകിയാൽ വ്യക്തികൾക്ക് 10,000 രൂപവരെ പിഴയുണ്ട്. വ്യക്തി വിവരങ്ങൾ കമ്പനികൾ ദുരുപയോഗം

ചെയ്താൽ 200 കോടി രൂപവരെ നഷ്ടപരിഹാരം നിയമത്തിലുണ്ടെങ്കിലും ഇരയാക്കപ്പെട്ട വ്യക്തികൾക്കും നഷ്ടപരിഹാരം കിട്ടണമെന്ന ആവശ്യം പുതിയ ചട്ടങ്ങളിലും പരിഗണിച്ചിട്ടില്ല.

വ്യക്തികൾ ഡേറ്റ ശേഖരിക്കുന്നവർക്ക് നൽകുന്ന അനുമതി (Consent) പരിശോധിക്കുക. അവരാവശ്യപ്പെടുന്ന സമയത്തു നൽകിയ അനുമതി പിൻവലിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടുക തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങൾക്കായി നിയമം നിഷ്കർഷിക്കുന്ന സ്വതന്ത്രമായ കൺസന്റ് മാനേജർമാരുടെ (കമ്പനികളുടെ) നിയമനം കരട്ചട്ടത്തിൽ വിശദീകരിക്കുന്നുണ്ട്. വ്യക്തികൾക്കുണ്ടാകുന്ന പരാതി പരിഹരിക്കാൻ രൂപവത്കൃതമാകുന്ന ഡേറ്റാ പ്രൊട്ടക്ഷൻ ബോർഡിൽ ഇവർ രജിസ്റ്റർ ചെയ്യണം. കൺസന്റ് മാനേജർമാർ ഏഴു വർഷംവരെ വിവരങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കണം. ഇവരുടെ സേവനം പുറംകരാർ നൽകാൻ പാടില്ല.

എൻക്രിപ്ഷൻ, അക്സസ് കൺട്രോൾ, ഡേറ്റാ ബാക്അപ് തുടങ്ങി ഓരോ പ്രവൃത്തിയും രേഖപ്പെടുത്തുന്ന ലോഗുകൾവരെ കമ്പനികൾ നിലനിർത്തണം. ഉന്നത സുരക്ഷാ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നു എന്നുറപ്പാക്കുന്നതോടൊപ്പം ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ ഡേറ്റാ ചോർച്ച ഉണ്ടായാൽ ആ വിവരം അതിന് വിധേയമായ വ്യക്തികളെ അറിയിക്കണം.

■'ബിഗ്ബ്രദർ' നിരീക്ഷണം

നിയമത്തിൽ വ്യക്തമാക്കിയ 'സർക്കാരിനിതൊന്നും ബാധകമല്ല' എന്ന സമീപനം ഒട്ടേറെ വ്യവസ്ഥകളാൽ അരക്കിട്ടുറപ്പിച്ചിരിക്കുകയാണ് ചട്ടത്തിലും. സബ്സിഡി, ലൈസൻസ്, സർട്ടിഫിക്കറ്റ് പോലുള്ള സേവനങ്ങൾക്ക് പുതിയ അനുമതിവാങ്ങാതെ ഡേറ്റ ഉപയോഗിക്കാമെന്ന അഞ്ചാംവ്യവസ്ഥ മുതൽ ഇതാരംഭിക്കുന്നുണ്ട്. സർക്കാരിനൊപ്പം പൊതുസ്ഥാപനങ്ങൾ (State Instrumentalities) എന്ന അവ്യക്ത പദംകൂടി കൂട്ടിച്ചേർത്തിട്ടുമുണ്ട്. പരാതി പരിഹരിക്കാനുള്ള ഡേറ്റാ പ്രൊട്ടക്ഷൻ ബോർഡ് സ്വതന്ത്രമായതും ഒരു റെഗുലേറ്ററി സ്വഭാവമുള്ളതുമാകും എന്ന പ്രതീക്ഷയെ പൂർണമായും അസ്ഥാനത്താക്കി കേന്ദ്രസർക്കാരിന്റെ 'ചൊൽപ്പടിക്ക് നിൽക്കുന്ന' ഒരു സമിതി മാത്രമാകും ഇത് എന്ന് തോന്നിപ്പിക്കുന്ന വിധമാണ് ചെയർമാന്റെയും മറ്റും നിയമനരീതികളിൽ ഉൾപ്പെടെ വ്യക്തമാകുന്നത് എന്ന വിമർശനം ഇന്റർനെറ്റ് ഫ്രീഡം ഫൗണ്ടേഷൻ ഉൾപ്പെടെ ഉയർത്തിക്കഴിഞ്ഞു.

ടെലികോം ആക്റ്റിലുൾപ്പെടെ പൗരരുടെ വിവരങ്ങൾ ചോർത്താൻ (Interception) നിയതമായ നടപടിക്രമങ്ങളുണ്ട്. ക്രിമിനൽ അന്വേഷണത്തിന്റെ ഭാഗമായി ഡിജിറ്റൽ ഉപകരണങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെ കണ്ടുകെട്ടാനും വ്യവസ്ഥയുണ്ട്. നടപടിക്രമങ്ങളും കോടതി വിധികളും ഉണ്ടായിട്ടും സർക്കാരിന് ഹിതമല്ലാത്തവരെ (രാഷ്ട്രീയ വൈരികളെ ഉൾപ്പെടെ) അഴിക്കുള്ളിലാക്കാൻ ഈ നിയമങ്ങൾ ദുരുപയോഗം ചെയ്യുന്നത് വർത്തമാന ഇന്ത്യയിൽ നാം കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ

അതിനുമപ്പുറം ചട്ടം സഞ്ചരിക്കുന്നതാണ് 22-ാം വ്യവസ്ഥയെന്ന് ഇന്റർനെറ്റ് അവകാശങ്ങളുടെ പ്രചാരകനായ അപർഗുപ്ത വിശദീകരിക്കുന്നുണ്ട്.

■ **പരമാധികാരം എന്ന കൺകെട്ട്**

നിയമത്തിലെ 36-ാം വകുപ്പിനെ പിൻപറ്റിക്കൊണ്ട് കരടുചട്ടത്തിൽ ചേർത്ത 22-ാം വ്യവസ്ഥയിൽ ഏഴാം പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള ഏതുവിവരവും കമ്പനികളിൽനിന്നും കേന്ദ്രസർക്കാരിന് നേരിട്ടു ശേഖരിക്കാം. ഇക്കാര്യം കമ്പനികൾ പരസ്യപ്പെടുത്താനോ വിവരാധിപന്മാരായി നിയമം പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്ന വ്യക്തികളെ അറിയിക്കാനോ പാടില്ല. അതായത് നിങ്ങളെ നിരീക്ഷിച്ച് ചാപ്പ കുത്താനിടയാക്കിയ വിവരം എന്താണെന്ന് നിങ്ങൾ ഒരിക്കലും അറിയുന്നില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, ഒരു രേഖയും ഇല്ലാത്തതിനാൽ കോടതിയിൽ റിട്ട് പെറ്റീഷൻ നൽകാൻപോലും അവസരം ലഭിച്ചു എന്നും വരില്ല.

പട്ടികയിലെ മൂന്നുകാര്യങ്ങൾ നോക്കുക. ഒന്നാമത്തേത് രാജ്യത്തിന്റെ പരമാധികാരം, അഖണ്ഡത, സുരക്ഷ എന്നിവയെക്കുറിച്ചാണെങ്കിൽ രണ്ടാമത്തേത് രാജ്യത്തെ നിലവിലുള്ള നിയമങ്ങൾ നടപ്പാക്കാൻ സഹായകമായ വിവരങ്ങളാണ്. മാധ്യമ സ്ഥാപനങ്ങളും കമ്പനികളെപ്പോലെ ഡേറ്റാ രക്ഷാധികാരികളാണെന്നിരിക്കെ അവർവരെ സോഴ്സ് വെളിപ്പെടുത്താൻ നിർബന്ധിതമാകുന്ന സാഹചര്യങ്ങൾ നേരത്തേ എഡിറ്റേഴ്സ് ഗിൽഡുൾപ്പെടെ വിമർശിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്.

എന്നാൽ, പട്ടികയിലെ മൂന്നാമിനം ഇതുക്കും മേലെയാണ്. അതായത് ഒരു കമ്പനിയെ പ്രബല ഡേറ്റാ രക്ഷാധികാരിയാണോ (Significant Data Fiduciary അഥവാ SDF) എന്ന് തീരുമാനിക്കാനും 22-ാം വ്യവസ്ഥ ബാധകമാക്കാം എന്നതാണത്. ആരാണ് എസ്.ഡി.എഫ്. എന്ന് കേന്ദ്ര സർക്കാർ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്ന വിവരത്തിന്റെ അളവുനോക്കി പിന്നീട് തീരുമാനിക്കും എന്നു പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഐ.ടി. ചട്ടം 2021-ന്റെ അനുഭവത്തിൽ ഫെയ്സ്ബുക്ക്, എക്സ്, യുട്യൂബ്, ഇൻസ്റ്റഗ്രാം തുടങ്ങിയവയെല്ലാം ഈ ഗണത്തിൽ വരുമെന്നുറപ്പാണ്. ഇവരിൽ നിന്ന് ഏതു വിവരവും ഇതുപ്രകാരം ആരുമറിയാതെ കേന്ദ്ര സർക്കാർ സ്വീകരിക്കുമെന്നു പറഞ്ഞാൽ അത് പൗരരെ പേടിപ്പിച്ച് 'ചില്ലിങ് എഫക്ട്' സൃഷ്ടിക്കുകയാണോ, സെൻസർഷിപ്പായി മാറുകയാണോ എന്നൊക്കെപ്പറയുന്നതിനപ്പുറം ഈ ആക്റ്റു തന്നെ കത്തിക്കുന്നതിനു തുല്യമാണ് എന്ന് പറയുന്നതാകും കൂടുതൽ ശരി

■ **കൺസൾട്ടേഷനിൽ പങ്കാളികളാകണം**

കരട് ചട്ടത്തിലുൾപ്പെടെ മുപ്പതു സ്ഥലങ്ങളിലാണ് 'അക്കാര്യം കേന്ദ്ര സർക്കാർ പിന്നീട് തീരുമാനിക്കും' എന്ന് രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളത്. ഇത് മാറുന്ന സാങ്കേതികവിദ്യക്കനുസരിച്ച് ഇന്നവേഷൻ തടയാതിരിക്കാൻ ഫ്ളക്സിബിലിറ്റി കൊണ്ടുവരുന്നതിനാണ് എന്ന ന്യായീകരണം. പക്ഷേ, അസ്വീകാര്യമാവുന്നത് പലപ്പോഴും നിയമത്തിലും ചട്ടത്തിലും

തന്നെ സ്റ്റേറ്റ് സർവൈലൻസിന്റെ ആധിക്യമുണ്ടായിരിക്കെ അതും കടന്ന് എക്സിക്യൂട്ടിവ് ഉത്തരവിലൂടെ തോന്നിയ കാര്യങ്ങൾ സർക്കാർ സ്വീകരിക്കുന്നു എന്ന് കോടതി വിധികൾ തന്നെ വ്യക്തമാക്കുന്ന സാഹചര്യത്തിലാണ്. 2021 ഐ.ടി. ചട്ടത്തിൽ കമ്പനികൾ end to end encryption നടപ്പാക്കണം എന്ന് നിഷ്കർഷിച്ചിട്ടും അത് നടപ്പാക്കാത്തതുപോലുള്ള അനുഭവം, ഇത്തരം നിയമങ്ങളിൽ അപ്രായോഗികമായ സങ്കീർണതകൾ സൃഷ്ടിച്ച് അത് ചൂണ്ടിക്കാട്ടി ആവശ്യമുള്ള സമയങ്ങളിൽ വൻകിട പ്ലാറ്റ്ഫോമുകളെ തങ്ങളുടെ രാഷ്ട്രീയ താത്പര്യത്തിനൊത്ത് തുള്ളിക്കാനുള്ള അടവുകളാണെന്നും അപർഗുപ്ത പറയുന്നുണ്ട്.

ഫെബ്രുവരി 18 വരെ myGov പോർട്ടലിൽ (innovateindia.mygov.in) കരട് ചട്ടങ്ങളിൽ പൊതുജനങ്ങൾക്ക് അഭിപ്രായമറിയിക്കാൻ സമയമുണ്ട്. എന്നാൽ, ഇതോടൊപ്പം വലിയ ആലോചനകൾക്കുശേഷമാണ് കരട് രൂപപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളത് എന്നതിനാൽ വലിയമാറ്റങ്ങൾ പ്രതീക്ഷിക്കേണ്ട എന്ന സൂചനയും കേന്ദ്ര ഐ.ടി. മന്ത്രാലയം നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

(സ്വതന്ത്ര വിജ്ഞാന ജനാധിപത്യ സഖ്യം (ഡി.എ.കെ.എഫ്.) സംസ്ഥാന പ്രസിഡന്റാണ് ലേഖകൻ)

മാതൃഭൂമി

29 ജനുവരി 2025

പ്രകൃതി ദുരന്തം
സർവ്വകാലത്തേക്കും അഭയാർത്ഥികളെ സൃഷ്ടിക്കുന്ന കേരളം

എം കെ രാമദാസ്, ഡോ: സ്മിത പി. കുമാർ

പ്രകൃതി ക്ഷോഭങ്ങൾക്കും കാലാവസ്ഥ മാറ്റങ്ങൾക്കും എളുപ്പത്തിൽ പരിക്കുകൾ ഏല്പിക്കാവുന്ന സംസ്ഥാനമായി കേരളം മാറിയിട്ടുണ്ട്. ജീവനും ഉപജീവന മാർഗ്ഗങ്ങളും തകർത്തെറിഞ്ഞു കൊണ്ട് കടന്നു പോവുന്ന മലവെള്ളപാച്ചിലുകൾ മനുഷ്യരെ അനിശ്ചിതത്വങ്ങളുടെ സർവകാലത്തേക്കും അഭയാർത്ഥികളാക്കി മാറ്റികൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

പ്രകൃതി ക്ഷോഭങ്ങൾക്കും കാലാവസ്ഥ മാറ്റങ്ങൾക്കും എളുപ്പത്തിൽ പരിക്കുകൾ ഏല്പിക്കാവുന്ന സംസ്ഥാനമായി കേരളം മാറിയിട്ടുണ്ട് എന്ന യാഥാർത്ഥ്യം സമീപകാല പ്രകൃതി ദുരന്തങ്ങളിൽ നിന്നാണ് നാം മനസ്സിലാക്കുന്നത്. അതിതീവ്ര കാലാവസ്ഥ സാഹചര്യങ്ങൾ മൂലമുണ്ടാകുന്ന പ്രകൃതിയുടെ താളം തെറ്റലുകൾ ദീർഘ ഇടവേളകൾ ഇല്ലാതെ ആവർത്തിക്കപ്പെടുകയാണ്, കാലാവസ്ഥ അസാധാരണത്വങ്ങൾ ഋതുഭേദങ്ങളെ വരൾച്ചയും, പ്രളയവും, ഉരുൾപൊട്ടലും കൊണ്ട് അടയാളപ്പെടുത്തിപ്പെടുത്തി പോവുന്നു. ജീവനും ഉപജീവന മാർഗ്ഗങ്ങളും തകർത്തെറിഞ്ഞുകൊണ്ട് കടന്നു പോവുന്ന മലവെള്ളപാച്ചിലുകൾ മനുഷ്യരെ അനിശ്ചിതത്വങ്ങളുടെ സർവ കാലത്തേക്കും അഭയാർത്ഥികളാക്കി മാറ്റികൊണ്ടിരിക്കുന്നു. കേരളം നാളിതുവരെ കണ്ടതിൽ ഏറ്റവും വലിയ പ്രകൃതി ദുരന്തമായി മുണ്ടകൈ ഉരുൾപൊട്ടൽ മാറിയത് അത് രണ്ടു ഗ്രാമങ്ങളെ തുടച്ചു നീക്കുകയും നിരവധി മനുഷ്യ ജീവനുകളെ അപഹരിക്കുകയും ചെയ്തതുകൊണ്ടാണ്. ദുരന്താനന്തര ആഘാതങ്ങളുടെ കണക്കെടുപ്പിൽ ജീവനും, ജീവനോപാധികളും, സ്വത്തുക്കളും, കെട്ടിടങ്ങളും ഉൾപ്പെടുന്നവയ്ക്കു സംഭവിക്കുന്ന വിനാശങ്ങളാണ് പ്രധാനമായും പരിഗണനാർഹമാകുന്നത്. ആവാസവ്യവസ്ഥയ്ക്കു ഏൽക്കുന്ന പരിക്കുകൾ. നാശനഷ്ടങ്ങൾ അതേ ഗൗരവത്തോടെ കണക്കിലെടുക്കാതെ പോവുന്ന സാഹചര്യങ്ങൾ നിലയ്ക്കുന്നു എന്നത് കൊണ്ടും കൂടിയാണ് വീണ്ടും ചില ദുരന്തങ്ങൾ ആവർത്തിക്കുന്നതെന്ന തിരിച്ചറിവ് കൂടി മുണ്ടകൈ ദുരന്തം നൽകുന്നുണ്ട്. നാം അതെത്ര ശ്രദ്ധിക്കുന്നുണ്ട് എന്ന് മാത്രമാണ് ആശങ്ക.

ആവാസവ്യവസ്ഥകൾക്കും ജീവി വർഗ്ഗങ്ങൾക്കും ഉണ്ടാകുന്ന നാശം അവ പ്രദാനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന നിരവധിയായ പാരിസ്ഥിതിക സേവനങ്ങൾ

ഇല്ലാതെയാക്കുന്നതിലൂടെ പരിസ്ഥിതി സംതുലനം തകരാറിലാവുകയും ചെയ്യുന്നു. ജൈവപരസ്പരത്തിന്റെ കണ്ണികൾ മുറിഞ്ഞു അസ്വസ്ഥമാക്കപ്പെട്ട ഒരു ആവാസവ്യവസ്ഥ കൂടുതൽ അസ്ഥിരതകൾ നിറഞ്ഞ പരിസ്ഥിതി സാഹചര്യങ്ങളാണ് സൃഷ്ടിക്കുക.

പ്രളയം, ഉരുൾപൊട്ടൽ, കടലേറ്റം, വരൾച്ച തുടങ്ങിയ പ്രകൃതി ദുരന്തങ്ങളിൽ സംഭവിക്കുന്ന ജൈവവൈവിധ്യ നഷ്ടത്തെ അതിന്റെ വ്യാപ്തിയിലും ദീർഘകാല പ്രത്യാഘാതങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലും വിലയിരുത്താനുള്ള ശ്രമങ്ങൾ വളരെ കുറവാണെന്ന് കാണാം. സർക്കാർതല റിപ്പോർട്ടുകൾ മുൻപോട്ടു വയ്ക്കുന്ന പാരിസ്ഥിതിക പുനഃസ്ഥാപന പദ്ധതികൾ അതിന്റെ അന്തസത്തയിലും കാര്യക്ഷമമായ രീതിയിലും നടപ്പിൽ വരുത്തുന്നതിനുള്ള ശ്രമങ്ങളിലും മെല്ലെപ്പോക്ക് നയം പതിവാണ്. രാഷ്ട്രീയ, ഭരണകൂടങ്ങളും മൂലധനശക്തികളും പലപ്പോഴും ഒരുപോലെ ഇത്തരം ദുരന്തങ്ങളിലേക്കു നയിക്കുന്ന മനുഷ്യപ്രവർത്തനങ്ങളിൽ നിയന്ത്രണങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിൽ എതിർപക്ഷത്ത് ഐക്യപ്പെടുന്നവരാണ് എന്നതാണ് ഇതിനു കാരണം. ഒരു ആവാസവ്യവസ്ഥയുടെ സ്ഥിരതയും പ്രതിരോധശേഷിയും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിൽ അവിടുത്തെ ജീവജാലങ്ങളുടെ വൈവിധ്യം സുപ്രധാനമായ പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. പ്രത്യേകിച്ച് മാറുന്ന പാരിസ്ഥിതിക സാഹചര്യങ്ങളുമായി പൊരുത്തപ്പെടാനും പ്രതികരിക്കാനുമുള്ള കഴിവ് നൽകുന്നതിൽ ഇതൊരു നിർണ്ണായക ഘടകമായി വർത്തിക്കുന്നു. ഒരു നിശ്ചിത എണ്ണം അല്ലെങ്കിൽ സവിശേഷമായ ഒരു സ്പീഷീസ് (കീസ്റ്റോൺ സ്പീഷീസ് പോലുള്ളവ) നഷ്ടപ്പെടുമ്പോൾ. അവിടുത്തെ പാരിസ്ഥിതിക പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ മാറ്റങ്ങൾ പ്രകടമാകും. അത് സൂക്ഷ്മ കാലാവസ്ഥയിലും മണ്ണിന്റെ ഈർപ്പ നിലയിലും ഉണ്ടാകുന്ന മാറ്റം തൊട്ടു സാമ്പത്തിക വ്യവസ്ഥയിൽ, വിപണിയിൽ ചിലപ്പോൾ തലമുറകളിലേക്ക് വരെ നീളുന്ന പ്രത്യാഘാതങ്ങളായി ദൃശ്യമാവാം. ആയതുകൊണ്ട് തന്നെ ആവാസവ്യവസ്ഥയുടെ ആരോഗ്യവും സന്തുലിതാവസ്ഥയും നിലനിർത്തുന്നതിന് ജൈവവൈവിധ്യം നിർണായകമാണ്.

ഇതിനു പുറമെയാണ് കാർഷിക ആവാസവ്യവസ്ഥയിൽ ഉരുൾപൊട്ടലും പ്രളയവും ഉണ്ടാക്കിയ ആഘാതങ്ങൾ. ഓരോ വർഷത്തെയും മൺസൂൺ കാലയളവിലെ പതിവ് വിള നഷ്ടങ്ങൾക്കു പുറമെയാണിത്. 2018-ലെ വെള്ളപ്പൊക്കത്തിൽ 2,36,650 ഹെക്ടർ കൃഷി ഭൂമിയാണ് നശിച്ചത് . ഇത് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ മൊത്തം കൃഷിയിടത്തിന്റെ 11% ആണെന്ന്

കണക്കാക്കപ്പെടുന്നു. ചെളി നിക്ഷേപിക്കപ്പെട്ടും ഉരുൾപൊട്ടലിൽ മണ്ണ് ഒലിച്ചു പോയും നശിച്ച കൃഷിഭൂമി കുറഞ്ഞത് 51,194 ഹെക്ടറോളം ഉണ്ടാവും എന്ന് റീ ബിൽഡ് കേരളയുടെ വെബ്സൈറ്റിൽ പറയുന്നു. മൊത്തം വിളനഷ്ടം ഏതാണ്ട് 18,545 കോടിയോളം ആണെന്നും കണക്കുകൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. വാർഷിക വിളകൾക്കും സീസണൽ വിളകൾക്കും ഒരു പോലെ നഷ്ടം സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. കുരുമുളക് ഏലം വാഴ എന്നിവയ്ക്കാണ് കൂടുതൽ നാശനഷ്ടങ്ങൾ വന്നത്. പ്ലാന്റേഷൻ മേഖലയിലാണ് കൂടുതൽ ഉരുൾപൊട്ടലുകൾ സംഭവിച്ചിട്ടുള്ളത് എന്നതുകൊണ്ട് തന്നെ തോട്ടം വിളകളിലും കനത്ത നഷ്ടം ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട് എന്ന് വ്യക്തം. 2018-ൽ മാത്രം മുന്നൂറു ഏക്കറിൽ അധികം കാപ്പി തേയില തോട്ടങ്ങൾ എന്നിവ ഇങ്ങിനെ നശിച്ചിട്ടുണ്ട്.

വനമേഖലകളിൽ വ്യാപകമായി വൻതോതിലുള്ള മണ്ണൊലിപ്പുണ്ടായി. ഇത് ഉർവ്വരമായ മേൽമണ്ണ് നഷ്ടമാവുന്നതിനും ഒപ്പം മണ്ണിലെ പോഷക നഷ്ടത്തിനും കാരണമായിട്ടുണ്ട്. ഇന്ത്യൻ സൊസൈറ്റി ഓഫ് റിമോട്ട് സെൻസിംഗ് ജേണലിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ഒരു പഠനത്തിൽ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ടെക്നോളജി ബോംബെ (ഐഐടി ബോംബെ), മുംബെയിലെ റൂറൽ ഡാറ്റ റിസർച്ച് ആൻഡ് അനാലിസിസ് എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള ഗവേഷകർ 2018-ലെ കേരളത്തിലെ വെള്ളപ്പൊക്കത്തിനു മുമ്പും ശേഷവുമുള്ള മണ്ണൊലിപ്പ് വിലയിരുത്തിയിട്ടുണ്ട്. പ്രളയകാലത്തെ മണ്ണൊലിപ്പ് നിരക്കിൽ സംസ്ഥാനാടിസ്ഥാനത്തിൽ ശരാശരി 80% വർധനവുണ്ടായതായി ഫലങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ജില്ലകളിൽ, ഇടുക്കിയിലാണ് മണ്ണൊലിപ്പ് നിരക്ക് (220%) കൂടുതലായി രേഖപെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്. വെള്ളപ്പൊക്കവും അനുബന്ധ മണ്ണൊലിപ്പും മഴയുടെ തുടർച്ചയായി മാത്രം സംഭവിച്ചതല്ല എന്നും, ഭൂവിനിയോഗത്തിലും ഭൂ ആവരണത്തിലും സംഭവിച്ച ദ്രുതഗതിയിലുള്ള മാറ്റവും ഇതിനു കരണമായിട്ടുണ്ടെന്ന് ഈ പഠനം വിലയിരുത്തുന്നു. ജില്ലയിലെ മണ്ണ് സംരക്ഷണ വകുപ്പിന്റെ പഠന ഫലങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് 2019-ൽ വയനാട് പുത്തുമലയിലുണ്ടായ ഉരുൾപൊട്ടലിൽ ഏകദേശം 25,000 ഹെക്ടർ പ്രദേശത്ത് രണ്ട് സെന്റീമീറ്റർ കനത്തിൽ ഫല ഭൂയിഷ്ഠമായ മേൽമണ്ണ് നഷ്ടമായിട്ടുണ്ടെന്നാണ്. കാടും കൃഷിഭൂമികളും ഒരുപോലെ നശിക്കുമ്പോൾ തകരുന്നത് ആ പ്രദേശത്തിന്റെ സാമ്പത്തികവ്യവസ്ഥ കൂടിയാണ്. ഇതിനെയെല്ലാം ആശ്രയിച്ചു തൊഴിലും ഉപജീവന മാർഗ്ഗവും കണ്ടെത്തുന്ന സമൂഹങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം സാമ്പത്തിക നഷ്ടങ്ങൾക്കും അപ്പുറത്തു സാമൂഹികവും മാനസികവുമായ പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ കൂടി ഇത്തരം ദുരന്തമുഖങ്ങൾ നൽകുന്നു.

2024 ജൂലൈ 30-ന് വയനാട് മുണ്ടകൈ, ചൂരൽമല പ്രദേശത്ത് സംഭവിച്ച, കേരളം നാളിതുവരെ കണ്ടതിൽ ഏറ്റവും ഭീകരമായ ഉരുൾപൊട്ടൽ അവിടുത്തെ ജൈവ വൈവിധ്യ സഞ്ചയത്തിൽ വരുത്തിയ ആഘാതങ്ങളെ കുറിച്ചുള്ള വിശദമായ പഠനങ്ങൾ പുറത്തു വരാനിരിക്കുന്നതേയുള്ളൂ. ഉരുൾപൊട്ടലിന്റെ പ്രഭവകേന്ദ്രമായ വെള്ളോലിപ്പാറയോട് ചേർന്നുള്ള അഞ്ച് ഹെക്ടർ വനം ദുരന്തത്തിൽ ഒലിച്ചു പോയതായാണ് വനംവകുപ്പിന്റെ പ്രാഥമിക നിഗമനം.

1984-ൽ മുണ്ടക്കൈയിലുണ്ടായ ആദ്യ ഉരുൾപൊട്ടൽ 80 ഏക്കറോളം ഭൂമിയെയാണ് ബാധിച്ചത്. അന്നുണ്ടായതിലും ആളപായവും പാരിസ്ഥിതിക നാശവും നിലവിൽ കൂടാൻ കാരണം ഈ മേഖലയിൽ ഉണ്ടായ വർധിച്ച മനുഷ്യ ഇടപെടലുകളാണ്. താഴ്‌വര പ്രദേശങ്ങളിൽ സംഭവിച്ച ഭൂവിനിയോഗ മാറ്റവും ഭൂ ആവരണത്തിന്റെ ശോഷണവും അവശിഷ്ടങ്ങളുടെ ഒഴുക്കിന്റെ തീവ്രത വർധിപ്പിക്കാൻ കാരണമായിട്ടുണ്ട്. തോട്ടം മേഖല കുടിയാണ് ഉരുൾപൊട്ടൽ ഉണ്ടായ മുണ്ടകൈ-ചൂരൽമല -അട്ടമല പ്രദേശം. മേപ്പാടി വനമേഖലയിൽ ഏറ്റവും വിസ്തൃതിയുള്ള (160.0 ഹെക്ടർ) യൂക്കാലിപ്റ്റസ് പ്ലാന്റേഷൻ ഉള്ളത് അട്ടമലയിലാണ് സ്വാഭാവിക വനവുമായി ഇടകലർന്നാണ് ഇവിടുത്തെ യൂക്കാലിപ്റ്റസ് തോട്ടങ്ങൾ കാണപ്പെടുന്നത്.

വയനാട്ടിലെ വനവിസ്തൃതി കുറയുന്നത് സംബന്ധിച്ച് 2022-ൽ നടത്തിയ പഠനം കാണിക്കുന്നത് 1950-നും 2018-നും ഇടയിൽ ജില്ലയിലെ 62% വനവും അപ്രത്യക്ഷമായെന്നാണ്. എന്നാൽ ഇതേ കാലത്ത് തോട്ടങ്ങളുടെ വിസ്തൃതി 1800% വർദ്ധിച്ചു എന്നുമാണ്. വനവിസ്തൃതി കുറയുന്നതിനനുസരിച്ചു മണ്ണ് അയയുകയും മണ്ണിടിച്ചിലിനുള്ള സാധ്യത വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. വയനാടിൽ ഇപ്പോൾ സംഭവിച്ച ഉരുൾപൊട്ടൽ പ്രാദേശിക പരിസ്ഥിതിയെ പൂർണ്ണമായും തകർത്തെറിഞ്ഞ ഒന്നാണ് മണ്ണിടിച്ചിലിനെ തുടർന്ന് പ്രകൃതിദത്ത ജലപാതകൾ മാറിയത് സമീപ പ്രദേശങ്ങളിൽ വെള്ളപ്പൊക്കത്തിന് ഇടയാക്കുകയും പരിസ്ഥിതി നാശം കൂടുതൽ സങ്കീർണ്ണമാക്കുകയും ചെയ്തു. ഭൂമിയുടെ ഉപരിതല ഭൂപ്രകൃതി ജലസ്രോതസ്സുകൾ., ഭൂഗർഭ ജലത്തിന്റെ ഒഴുക്ക്, വനമേഖല, നദികളും അരുവികളും ഉൾപ്പെടെയുള്ള പ്രകൃതിദത്ത ആവാസവ്യവസ്ഥകളെ ഒന്നാകെ വിനാശകരമായി ബാധിച്ച ഒരു ഉരുൾപൊട്ടലാണ് നമ്മുക്ക് നേരിടേണ്ടി വന്നത്. നഷ്ടങ്ങളുടെ കണക്കെടുപ്പുകൾ ഇനിയും പൂർത്തിയായിട്ടില്ല എന്നതും ഓർക്കണം.

അപായ മുന്നറിയിപ്പുകളെന്തുകൊണ്ട് അവഗണിച്ചുവെന്ന ചോദ്യത്തിന് കൃത്യമായ ഉത്തരം നൽകാൻ പലരും തയ്യാറല്ല. ഇവരിൽ പലരും കടുത്ത മനോവ്യഥകളിൽ അകപ്പെട്ടത് കൊണ്ട് കൃത്യമായ ഉത്തരം ചെകഞ്ഞെടുക്കലും ലളിതമായ കൃത്യങ്ങളല്ല. പതിറ്റാണ്ടുകളായി ഇവിടെ വസിച്ചിരുന്ന മനുഷ്യർക്ക് അവർ പിട്ടപ്പെടുത്തിയ ചില ശൈലികൾ ഉണ്ട്. ഇവരുടെ നിശ്ചയങ്ങളിൽ എസ്റ്റേറ്റ് ഉടമകളോ സർക്കാർ സംവിധാനമോ ഇടപെടുന്നതിൽ അവർക്ക് താല്പര്യ വുമില്ല. ഈ ചിന്തയാണ് ഒരു പരിധിയോളം കൂട്ടഹത്യയിലേക്ക് അവരെ നയിച്ചതും. ആഗസ്റ്റ് അവസാന വാരത്തിൽ അമിതമായി പെയ്യുന്ന മഴയുടെ ഉഗ്രരൂപം മനസ്സിലാക്കുന്നതിൽ വന്ന വീഴ്ചയ്ക്ക് ഇവർ പകരം നൽകേണ്ടി വന്നത് നൂറുകണക്കിന് മനുഷ്യരുടെ ജീവനാണ്. ഇതിനേക്കാളേറെ വിശകലനത്തിന് വിധേയമാക്കേണ്ടത് സിസ്റ്റത്തിന്റെ പരാജയമാണ്. ഒരു നാട്ടിലെ പൗരൻ സാമൂഹ്യ സംവിധാനങ്ങളോട് പുലർത്തുന്ന അവജ്ഞ ചൂരൽമലയിൽ കണ്ടെടുക്കാം. അതായത് ജീവൻ അപകടത്തിലാണെന്ന അധികൃതയുടെ അറിയിപ്പിന് വില കൊടു ക്കാൻ അവർ തയ്യാറായില്ല. ഏറ്റവും താഴെ തട്ടിലുള്ള ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന്റെയും ജില്ലാപഞ്ചായത്തിന്റെയും മുന്നറിയിപ്പുകൾ മുഖവിലയ്ക്കെടുക്കാത്തതിനെ ഇവ്വിധം വയനാടിനെയെന്നല്ല. കേരളത്തെയും രാജ്യത്തെയും നടുക്കിയ ദുരന്ത ശേഷം മുണ്ടക്കൈയും സമീപ പ്രദേശങ്ങളും സ്വാഭാവിക നിലയിലേക്ക് മടങ്ങുന്നതിന്റെ സൂചനകൾ ദൃശ്യമാണ്. പ്രകൃതിയുടെ പ്രഹരത്തിന് വിധേയരായ മലമുകളിലെ മനുഷ്യർ പക്ഷെ നടുക്കുന്ന ഓർമ്മകളിൽ നിന്നു പോലും മോചിതരല്ല. ഈ വൈരുദ്ധ്യമാണ് ഇവിടെ പരിശോധിക്കുന്നത്.

മരണ സംഖ്യയിലെ അവസാന തീർപ്പിതുവരെ വന്നിട്ടില്ല. അതസാധ്യ വുമാണ്. അത്രമേൽ നിർണയാതീത മായിരുന്നു ആ സംഭവം.

2024 ഓഗസ്റ്റ് 30-ന് അർധരാത്രിയിലും അടുത്ത ദിവസം പുലർച്ചെയുമായിരുന്നു നാടിനെ ഭീതിയിലാഴ്ത്തിയ ഈ ദുരന്തം മേപ്പാടി പഞ്ചായത്തിലെ മൂന്നു വാർഡുകളിലെ ആയിരത്തിലധികം കുടുംബങ്ങൾ ദുരന്തത്തിന്റെ നേരിട്ടുള്ള ഇരകളായി.

അമിത മഴയും ഉരുൾപൊട്ടലും മണിക്കൂറുകൾക്ക് മുന്നേ പ്രവചിച്ചിട്ടും മുണ്ടക്കൈ പ്രദേശത്തെ മനുഷ്യർ അതിന്റെ ഗൗരവം ഉൾക്കൊള്ളുന്നതിൽ പരാജയപ്പെട്ടു. ഫലമോ നൂറ് കണക്കിന് മനുഷ്യരുടെ ജീവത്യാഗം. എല്ലാ ജീവതസ്വപ്നങ്ങളും മണ്ണിൽ പുതഞ്ഞ് ഒഴുകിപ്പോയ വരുടെ കഥകൾ സമാനമാണ്. ചിലത് നമ്മെ വേട്ടയാടിക്കൊണ്ടേയിരിക്കും.

വിലയിരുത്താം. ഈ സ്ഥാപനങ്ങൾ വിനിമയം ചെയ്യാൻ ശ്രമിച്ച സുരക്ഷാ ഭീതി ഇവിടെ അവർ ചെവിക്കൊണ്ടില്ല. മറ്റൊരു കാര്യം പ്രാദേശികമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന കാലാവസ്ഥ നിരീക്ഷണകേന്ദ്രത്തിന്റെ മുന്നറിയിപ്പുകൾ പ്രാധാന്യത്തോടെ ജനങ്ങളിലെത്തിക്കുന്നതിന് ജില്ലാ ഭരണകൂടം കാണിച്ച വീഴ്ചയും എടുത്തു പറയേണ്ടതാണ്. ഏതാണ്ട് 16 മണിക്കൂർ മുമ്പ് തന്നെ ജില്ലാ കളക്ടർ നേതൃനിരയിലുള്ള ഔപചാരിക ഏജൻസിയുടെ മുന്നിൽ ഈ വിവരം ലഭിച്ചതുമാണ്. പുതിയതായി സ്ഥലം മാറിയെത്തിയ ജില്ലാ കളക്ടർക്ക് അതിന്റെ പ്രാധാന്യം വേണ്ടത്ര ബോധ്യപ്പെട്ടില്ല. ഫലം, ദുരന്തത്തിന്റെ വ്യാപ്തി ഇത്രമാത്രം വലുതായി.

ഇവിടെയും സാമൂഹ്യ സംവിധാനങ്ങളുടെ തകർച്ചയാണ് പ്രകടമാവുന്നത്.

ദുരന്തശേഷവും നിരവധി തവണ, കഴിവുകേടുകൾ ദൃശ്യമാണ്. രക്ഷാപ്രവർത്തനം ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതിൽ മുതൽ രക്ഷാമുഖത്ത് ഭക്ഷണം വിതരണം ചെയ്യുന്നതിൽ വരെ ഈ അനവധാനത പ്രത്യക്ഷമായി. പോലീസിന്റെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ പലപ്പോഴും പ്രശ്നങ്ങൾ സങ്കീർണമാക്കി. ഉദ്യോഗസ്ഥരായി പലപ്പോഴും വില്ലൻ.

ദുരിതാശ്വാസ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് നേതൃത്വം നൽകാനായി നിയോഗിച്ച മന്ത്രിസഭാ ഉപസമിതി നോക്കുകുത്തിയായി. പലപ്പോഴും തീരുമാനങ്ങൾക്കായി കാത്തുനിൽക്കേണ്ടി വന്നു. ആശുപത്രി മോർച്ചറികളിൽ സൂക്ഷിച്ചിരുന്ന മൃതശരീരങ്ങളും ശരീരഭാഗങ്ങളും സംസ്കരിക്കുന്നതിനായി ഭൂമി നിശ്ചയിച്ചുള്ള തിരുവനന്തപുരത്തു നിന്നുള്ള തീരുമാനത്തിനായി ദിവസങ്ങൾതന്നെ കാത്തുനിൽക്കേണ്ടിവന്നു. ഒടുവിൽ, പുത്തുമലയിൽ ഉരുൾപൊട്ടി ഒഴുകിപോയ ഭൂമിയാണ് ശ്മശാനഭൂമിയായി കണ്ടെത്തിയത്. ഹാരിസൺ മലയാളം പ്ലാന്റേഷൻ മുമ്പാകെ ഈ ഭൂമിയുടെ അവകാശത്തിനായി അപേക്ഷ നൽകി കാത്തിരിക്കേണ്ട ഗതികേടും നേരിടേണ്ടിവന്നു.

അതിദാരുണമായ ദുരന്തം പിന്നിട്ട് അഞ്ച്മാസം കഴിഞ്ഞിട്ടും ഇരകൾക്ക് ആശ്വാസകരമായ തീരുമാനങ്ങൾ കൈക്കൊള്ളുന്നതിന് സംസ്ഥാന സർക്കാർ വിജയിച്ചിട്ടില്ല. അവകാശവാദങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കുന്നതിനപ്പുറം യഥാർത്ഥ ഇരകളെ നിശ്ചയിക്കാൻപോലും നമ്മുടെ സാമൂഹ്യ സംവിധാനങ്ങൾക്ക് കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. പ്രഥാനമായും സംസ്ഥാന സർക്കാരിന് പ്രധാനമന്ത്രിയുടെ സന്ദർശനമൊഴികെ കേരള സർക്കാർ പ്രകടിപ്പിച്ച നിസംഗനിലപാട് ഒരു ജാനാധിപത്യ രാജ്യത്തിന് ഒട്ടും ഭൂഷണമായിരുന്നില്ല.

പുനരധിവാസത്തിനായി തയ്യാറാക്കിയ പദ്ധതികൾ സംബന്ധിച്ചുയർന്ന വിവാദങ്ങളിൽ സംശയനിവൃത്തിക്കുതകുന്ന വാദങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കുവാൻ അധികൃതർക്കായിട്ടില്ല.

ഉടമസ്ഥതയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഗവൺമെന്റു മായി വ്യവഹാരങ്ങൾ നിലവിലുള്ള തോട്ട ഭൂമി നിർദ്ദിഷ്ട ടൗൺഷിപ്പിനായി നിശ്ചയി ച്ചത് ഇതിനകം വിമർശിക്കപ്പെട്ടു. ഭൂമി ഏറ്റെ ടുത്ത് പണം നൽകാനുള്ള സർക്കാർ തീരു മാനം കേസുകളുടെ ഭാവിയെ ബാധിക്കു മെന്ന് അഭിപ്രായം ഉയർന്നിട്ടുണ്ട്. വില നിശ്ചയിക്കുന്നതുമുതൽ അരങ്ങേറാനിടയുള്ള അഴിമതിയും ചിലർ മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നു. ഇതിനുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾ അണിയറയിൽ അര ങ്ങേറിയതായി ചൂണ്ടിക്കാണിക്കപ്പെടുന്നു.

ഉരുൾപൊട്ടൽ സംബന്ധിച്ച ശാസ്ത്രീയ പഠനങ്ങളോട് സംസ്ഥാന സർക്കാർ പുലർത്തുന്ന അകലം മറ്റൊരു വിധത്തിൽ അപകടം വിളിച്ചു വരുത്തുന്ന വയാണ്. മനുഷ്യ ഇടപെടലല്ല കാരണമെന്ന് അസന്നിഗ്ദ്ധമായി പ്രഖ്യാപിക്കുക വഴി മുൻകരുതലുകൾ അട്ടിമറിക്കപ്പെട്ടു. പശ്ചി മഘട്ട പ്രദേശങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന, ദുരന്ത സ്ഥലത്ത് നടക്കുന്ന അനധികൃത ഭൂമികൈ മാറ്റവും ഉപയോഗവും നിയന്ത്രിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് സർക്കാരിന് ഒഴിഞ്ഞു മാറാൻ വഴി ഒരുക്കുന്നതാണ് ഈ നിലപാട്. സ്വാഭാവിക പ്രകൃതി പ്രതിഭാസമെന്ന നിലയിൽ മഴയ്ക്ക് അതിതീവ്ര പദവി നൽകി രക്ഷപ്പെടുക യാണ് സർക്കാർ. ഇതിനെല്ലാം ആവശ്യമായ വാദമുഖങ്ങൾ കണ്ടെത്തി നൽകുന്നതിന് അനുയോജ്യ വിദഗ്ദ്ധർ ധാരാളമുണ്ട്. പ്രദേ ശത്തെ അമിത ടൂറിസവും അതിന്റേതായ പങ്ക് ഉരുൾപൊട്ടലിന് നൽകിയെങ്കിലും ഇതൊന്നും പരിഗണിക്കാൻ ഔപചാരിക വിദഗ്ദ്ധർ തയ്യാറായില്ല. ബോബി പോലു ള്ളവരുടെ നിയമരഹിത ഭൂ കൈമാറ്റം തടയുന്നതിനൊന്നും ഒരു ശ്രമവും നടത്താ തിരിക്കാൻ വിദഗ്ദ്ധ കണ്ടെത്തൽ തെല്ലൊന്നുമല്ല അധികാരികളെ സഹായിച്ചത്.

കലാകൗമുദി

26 ജനുവരി - 2 ഫെബ്രുവരി 2025

വിഷം തീറ്റുന്ന മരുന്ന് കച്ചവടം

ആർ അനിൽകുമാർ

കൊയ്ത്ത് യന്ത്രത്തിന്റെ ലഭ്യതക്കുറവ് മറയാക്കി ലാഭക്കൊയ്ത്ത് നടത്തി കർഷകരെ ചൂഷണം ചെയ്യുന്ന ഒരു കൂട്ടരും, കളനാശിനിയും കീടനാശിനിയും യഥേഷ്ടം വിപണിയിൽ എത്തിച്ച് കൂണുപോലെ ഉയർന്നുവരുന്ന മരുന്ന് കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളും, വിവിധ പേരുകളിൽ വേണ്ടത്ര പഠനങ്ങളോ ശാസ്ത്രീയ അപഗ്രഥനങ്ങളോ ഇല്ലാതെ ലാഭക്കൊതി പൂണ്ട കമ്പനികൾ ഇറക്കുന്ന മരുന്നുകളും ആശ്രയിക്കേണ്ടി വരുന്ന കർഷകൻ ഇതിന്റെ വിലയും ഗുണനിലവാരത്തകർച്ചയും മൂലം ഉണ്ടാകുന്ന നഷ്ടങ്ങൾ പേറി കാർഷിക മേഖലയോട് വിടപറയേണ്ട അവസ്ഥയാണ്.

കാർഷികമേഖല യന്ത്രവൽക്കരണത്തിലൂടെയും കളനാശിനി, കീടനാശിനി എന്നിവയുടെ അതിപ്രസരത്തിലൂടെയും കടന്നുപോകുമ്പോൾ ഇതിലൂടെയുള്ള ചൂഷണവും വർധിക്കുകയാണ്. യന്ത്രവൽക്കരണവും, വിഷമരുന്നുകളുടെ ഉപയോഗവും ക്രമാതീതമായി വർധിച്ചതോടുകൂടി കാർഷിക മേഖലയിൽ ഉണ്ടായ തൊഴിൽ ലഭ്യതക്കുറവ് ഈ മേഖലയിൽ നിലയുറപ്പിച്ച തൊഴിലാളികൾക്ക് പോലും ഭീഷണിയായി മാറി. കാർഷിക മേഖലയിലെ തൊഴിൽ എന്നത് അടിമത്തത്തിന്റെ ലക്ഷണമായി വരേണ്യവർഗവും സമൂഹവും കാണുന്നു എന്ന ചിന്ത പൊതുധാരയിൽ വളർന്നതോടെ ഈ തൊഴിലിനോടുള്ള പുതുതലമുറയുടെ വിരക്തിയും വളർന്നു തുടങ്ങി. ഇത് മനസിലാക്കാനോ യഥാവിധി പ്രതിവിധി കണ്ടെത്താനോ കഴിയാതെ വന്നതുമൂലം വൈറ്റ് കോളർ ജോലി തേടി പോകുന്ന ഒരു സമൂഹത്തെയാണ് നമ്മൾ വാർത്തെടുത്തിട്ടുള്ളത്.

വിദേശത്ത് പോയി കാലികളെ മേയ്ക്കാനും കാർഷിക മേഖലയിലെ തൊഴിലുകൾ ചെയ്യാനും തയ്യാറാവുന്ന മലയാളികൾ എന്തുകൊണ്ട് ഏറ്റവും കൂടുതൽ തൊഴിൽ സാധ്യതയുള്ള കാർഷിക മേഖലയോട് അകലം പാലിച്ചു എന്നത് പഠനവിധേയമാക്കേണ്ടതാണ്. മറ്റ് തൊഴിൽ രംഗത്തെ കൂലി വർധനവും അത്തരം തൊഴിലുകൾക്ക് കിട്ടിയ പൊതു സ്വീകാര്യതയും കാർഷിക മേഖലയ്ക്ക് നൽകാൻ നമുക്ക് കഴിഞ്ഞില്ല എന്നതാണ് യഥാർത്ഥ്യം. ചാത്തൻ പൂട്ടാൻ പോകട്ടെ ചാക്കോ നാട് ഭരിക്കട്ടെ എന്ന മനോഭാവത്തിൽ നിന്നു മാറാൻ കഴിയാതെ വന്നതാണ് ഈ മേഖലയിലെ കിതപ്പിനും തളർച്ചയ്ക്കും വഴിമരുന്നിട്ടത്.

രാഷ്ട്രീയപരമായും ഭരണപരമായും കേരളം എടുത്ത നിലപാടുകളുടെ ഭാഗമായി സി. അച്യുത മേനോൻ മുഖ്യമന്ത്രിയായിരുന്ന കാലഘട്ടത്തിൽ എല്ലാവർക്കും ഭൂമി എന്ന ലക്ഷ്യം വച്ച്

നടപ്പിലാക്കിയ സമ്പൂർണ ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമം കേരളീയ പൊതു സമൂഹത്തിൽ വിപ്ലവകരമായ ചലനങ്ങൾ സൃഷ്ടിച്ചു വെങ്കിലും അതിന്റെ അലയൊലികൾ നിലനിർത്തിക്കൊണ്ട് കാർഷിക മേഖലയുടെ സമഗ്ര വികസനത്തിനും ഭക്ഷ്യധാന്യങ്ങളുടെ സ്വയംപര്യാപ്തത യ്ക്കുമായി ഉപയുക്തമാക്കുന്ന വിധത്തിൽ പരിപോഷിപ്പിച്ചെടുക്കാൻ പിൽക്കാല ഭരണകൂടങ്ങൾക്ക് എത്രമാത്രം കഴിഞ്ഞു എന്ന് വിലയിരുത്താൻ ഒരുപാട് പഠനങ്ങളുടെ ആവശ്യമില്ല. കാർഷിക ഭൂവിസ്തൃതിയിൽ ഉണ്ടായ മാറ്റം മാത്രം പരിശോധിച്ചാൽ മതിയാകും.

ജനസംഖ്യ വർധിച്ചുവരുന്ന നാട്ടിൽ ഭക്ഷ്യ ധാന്യങ്ങളുടെ ഉല്പാദനത്തിൽ കുറവുണ്ടാകുന്നത് വരാൻ പോകുന്ന പട്ടിണി മരണങ്ങളുടെ ദിശാസൂചകമായി മാത്രമേ കാണാൻ കഴിയൂ. നമ്മുടെ ആവശ്യത്തിനുള്ളതെല്ലാം ഇറക്കുമതി ചെയ്ത് സുഭിക്ഷമായി കഴിയാം എന്ന ചിന്ത ആർക്കെങ്കിലും ഉണ്ടെങ്കിൽ മുളയിലെ നുള്ളിക്കളയേണ്ടതാണ്. രാജ്യത്തിന്റെ മുൻ ആസൂത്രണ കമ്മിഷൻ ചെയർമാൻ മോണ്ടെ സിങ് അലുവാലിയ ഒരു വേള ഈ അഭിപ്രായം പങ്കുവച്ചത് നമ്മൾ കേട്ടതാണ്. കേരളത്തിന് ആവശ്യമുള്ള അരി അടക്കമുള്ള ഭക്ഷ്യ ധാന്യം കേന്ദ്രം നൽകും എന്നായിരുന്നു പ്രഖ്യാപനം. കേരളം വ്യവസായികമായി അഭിവൃദ്ധി പ്രാപിക്കണം എന്നാണ് ഉദ്ദേശിച്ചതെങ്കിലും അന്യന്റെ അടുക്കള കണ്ട് വിശപ്പടക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണിത്. കളപറിക്കാൻ തൊഴിലാളികളെ ഇറക്കി പണി എടുപ്പിച്ചാൽ വല്യ കൂലിച്ചെലവാകും എന്ന് വിലപിച്ചിരുന്ന കർഷകർ ഇന്ന് ദൈനംദിനം എന്നോണം വർധിച്ചു വരുന്ന കളനാശിനിയുടെ വിലവർധനവ് താങ്ങാനാകാതെ വിഷമസ്ഥിതിയിൽ അകപ്പെട്ടിരിക്കുകയാണ്.

നെൽവയലുകൾക്ക് ഭീഷണി യാകുന്ന കൃമി കീടങ്ങളെ തുരത്താൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന വിഷദ്രാവകങ്ങൾ മിത്ര കീടങ്ങളെ ഇല്ലാതാക്കുന്നതും കർഷകർ നേരിടുന്ന വെല്ലുവിളിയാണ്. കൃഷിയെ സമ്പൽസമൃദ്ധമാക്കാൻ വേണ്ടി ഉല്പാദിപ്പി ക്കപ്പെടുന്ന മരുന്നുകളുടെ ഗുണദോഷ വശങ്ങളോ ഉല്പാദനച്ചെലവിന് അനുസരിച്ചുള്ള വില നിശ്ചയിക്കലോ ഇതിന്റെ ശരിയായ പരിശോധനകളോ യഥാവിധി നടക്കുന്നുണ്ടോ എന്ന കാര്യത്തിൽ സംശയം നിലനിൽ ക്കുകയാണ്. എൻഡോസൾഫാന്റെ ഇരകളുടെ കഷ്ടപ്പാടുകളും ദുരിതങ്ങളും കണ്ട് മനസിലാക്കിയ ഭരണകൂട സംവിധാനങ്ങൾ ഉണർന്ന് പ്രവർത്തി ച്ചില്ലെങ്കിൽ മാരകമായ വിപത്തിനെ നമ്മൾ നേരിടേണ്ടിവരും.

കൊയ്ത്ത് യന്ത്രത്തിന്റെ ലഭ്യതക്കുറവ് മറയാക്കി ലാഭക്കൊയ്ത്ത് നടത്തി കർഷകരെ ചൂഷണം ചെയ്യുന്ന ഒരു കൂട്ടരും, കളനാശിനിയും കീടനാശിനിയും യഥേഷ്ടം വിപണിയിൽ എത്തിച്ച് കൂണുപോലെ ഉയർന്നുവരുന്ന മരുന്ന് കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളും, വിവിധ

പേരുകളിൽ വേണ്ടത്ര പഠനങ്ങളോ ശാസ്ത്രീയ അപഗ്രഥനങ്ങളോ ഇല്ലാതെ ലാഭക്കൊതി പൂണ്ട കമ്പനികൾ ഇറക്കുന്ന മരുന്നുകളും ആശ്രയിക്കേണ്ടി വരുന്ന കർഷകൻ ഇതിന്റെ വിലയും ഗുണനിലവാരത്തകർച്ചയും മൂലം ഉണ്ടാകുന്ന നഷ്ടങ്ങൾ പേറി കാർഷിക മേഖലയോട് വിടപറയേണ്ട അവസ്ഥയാണ്. അതോടൊപ്പം കുട്ടനാടൻ കാർഷിക മേഖലയിൽ വർധിച്ചു വരുന്ന കാൻസർ രോഗികളുടെ എണ്ണവും നമ്മളെ ഭയപ്പെടുത്തുന്നതാണ്. ഇതേക്കുറിച്ചൊക്കെ ശാസ്ത്രീയമായ പഠനവും ഗവേഷണവും സർക്കാർതല നടപടികളും ഉണ്ടായില്ലെങ്കിൽ വിഷമരുന്നുകളായി ഇവ മാറാൻ അധിക സമയം വേണ്ടിവരില്ല.

(ആർ. അനിൽ കുമാർ, ബി.കെ .എം. യു. സംസ്ഥാന സെക്രട്ടറി)

ജനയുഗം

6 ഫെബ്രുവരി 2025

ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ പുതിയ യുഗം

ഡോ. രാജീവ് കുമരംകണ്ടത്ത്

.ചരിത്രപ്രാധാന്യമുള്ള ഒരു നയംമാറ്റത്തിലൂടെ സംസ്ഥാന സർക്കാർ സ്വകാര്യ സർവകലാശാലാ ബില്ലിന് അംഗീകാരം നൽകിയിരിക്കുന്നു. ദീർഘകാലമായി കേരളം അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന, വിദ്യാർഥികളുടെ സംസ്ഥാനത്തിനു പുറത്തേക്കുള്ള ഒഴുക്കിന് ഇനിയെങ്കിലും ശമനംവരുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കാം

അങ്ങനെ വീണ്ടും ഒരു ബസു കുടി കളയാതിരിക്കാനുള്ള ബുദ്ധി കേരളം കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. ചരിത്ര പ്രാധാന്യമുള്ള ഒരു നയംമാറ്റത്തിലൂടെ സംസ്ഥാന സർക്കാർ സ്വകാര്യ സർവകലാശാലാ ബില്ലിന് അംഗീകാരം നൽകിയിരിക്കുന്നു. ദീർഘകാലമായി കേരളം അനുഭവിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്ന, വിദ്യാർഥികളുടെ സംസ്ഥാനത്തിനു പുറത്തേക്കുള്ള ഒഴുക്കിന് ഇനിയെങ്കിലും ശമനം വരുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കാം. മാനവ വികസന നേട്ടങ്ങൾക്ക് കേൾവികേട്ട നമ്മുടെ സംസ്ഥാനം, ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ രംഗത്ത് മതിയായ പരിഷ്കാരങ്ങൾ വരുത്തുന്നതിൽ സ്ഥിരമായി പരാജയപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ, ദീർഘകാല വീക്ഷണത്തോടെയുള്ള ഈ നയ പ്രഖ്യാപനത്തിലൂടെ സംസ്ഥാനത്തിന് അതിന്റെ ചോർന്നു പോകുന്ന യുവതയെ പിടിച്ചു നിർത്താനും രാജ്യമെമ്പാടുമുള്ള വിദ്യാർഥികളെ ഇങ്ങോട്ട് ആകർഷിക്കാനും കഴിയും.

- **ഒരു ദീർഘകാലപ്രതിസന്ധിക്ക് പരിഹാരമാകുന്നു**

ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ കേരളത്തിന്റെ പ്രവേശനാനുപാതം ദേശീയ ശരാശരിയെക്കാൾ വളരെ കൂടുതലാണെങ്കിലും ആവശ്യക്കാരായ വിദ്യാർഥികൾക്കെല്ലാം അവസരം കൊടുക്കാൻ മാത്രം സീറ്റുകൾ നമ്മുടെ സർവകലാശാലകളിലോ കോളേജുകളിലോ ഇല്ല. എന്നിട്ടും ഇവിടങ്ങളിലെ ഒട്ടേറെ സീറ്റുകൾ ഒഴിഞ്ഞു കിടക്കുകയാണ്. ഈ വൈരുധ്യമാണ് കേരളം ഇതുവരെ ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസ രംഗത്ത് നേരിട്ടിരുന്ന ഒരു പ്രധാന വെല്ലുവിളി. നമ്മുടെ കോളേജുകളിലും കോഴ്സുകളിലും വിദ്യാർഥികൾക്ക് കാര്യമായ താത്പര്യമില്ലാതിരുന്ന അവസ്ഥയായിരുന്നു ഇതുവരെ.

പഠിക്കാൻ താത്പര്യമുള്ള വിദ്യാർഥികളെ മുഴുവൻ ഉൾക്കൊള്ളാൻ കഴിയാത്തതും അവരുടെ മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന അക്കാദമിക് പ്രതീക്ഷകൾ നിറവേറ്റുന്നതിലെ പരാജയവും കേരളത്തിലെ ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസരംഗത്തെ തുടർച്ചയായി പോറലേൽപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. വളരെ സമ്പന്നമായൊരു അധ്യാപക ശൃംഖല നമുക്കുണ്ടെങ്കിലും ഉദ്യോഗസ്ഥ രാഷ്ട്രീയ ഇടപെടലുകളും കാര്യക്ഷമതയില്ലായ്മ, വിശ്വാസക്കുറവ് എന്നിവയുംമൂലം നമ്മുടെ

സർവകലാശാലകളിലെയും കോളേജു കളിലെയും നിയമനപ്രക്രിയ വളരെ ക്കാലമായി ഉലച്ചിലിലാണ്. ഇത് സർവകലാശാലാ സംവിധാനത്തിലുള്ള പൊതുജന വിശ്വാസത്തെ ഗണ്യമായി ത്തന്നെ ഇല്ലാതാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഈ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് പരിഹാരം കണ്ടെത്തു ന്നതിനൊപ്പം അക്കാദമിക് നിലവാരം ശരാശരിക്കും വളരെ മുകളിൽ ഉയർത്തുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ് സ്വകാര്യ സർവകലാശാലകൾ വരുമ്പോൾ നമുക്കുമുന്നിലുള്ള വെല്ലുവിളികൾ.

- **കാഴ്ചപ്പാടിലെ മാറ്റം**

വിദ്യാഭ്യാസം ഒരു സാമൂഹിക നന്മയാണെന്നും അതിന്റെ ഗുണ നിലവാരത്തിലും പ്രവേശന ക്ഷമതയിലും വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യാതെ സ്വകാര്യ വത്കരിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്നുമുള്ള ദീർഘകാലമായുള്ള നമ്മുടെ വാദം പൂർണമായും ശരിയല്ലെന്ന് മറ്റു പല ആഗോള സർവകലാശാലകളുടെ കാര്യത്തിലും തെളിഞ്ഞിരുന്നതാണ്. ഉദാഹരണത്തിന്, ടൈംസ് ഹയർ എജുക്കേഷൻ റാങ്കിങ്ങിൽ ഓക്സ്ഫഡ് സർവകലാശാലയ്ക്കൊപ്പം ഒന്നാം സ്ഥാനത്തുള്ള മാസച്യുസെറ്റ്സ് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ടെക്നോളജിയും (എം.ഐ.ടി.) മൂന്നും നാലും സ്ഥാനങ്ങളിലുള്ള ഹാർവാഡ്, പ്രിൻസ്റ്റൺ സർവകലാശാലക്കൊപ്പം സ്വകാര്യ നിക്ഷേപം അക്കാദമിക് മികവിലേക്ക് നയിക്കുമെന്ന് തെളിയിക്കുന്നുണ്ട്.

നമ്മുടെ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട മാതൃകയായ ഫിൻലൻഡ് ഉൾപ്പെടെ ലോകമെമ്പാടും സർക്കാരുകൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തിലെ സ്വകാര്യ നിക്ഷേപത്തെ സ്വാഗതം ചെയ്യുന്ന ഒരു കാലത്ത് നമ്മൾമാത്രം പിന്തിരിഞ്ഞു നിൽക്കുന്നത് അപ്രായോഗികമാണെന്ന തിരിച്ചറിവിന്റെ ഫലം കൂടിയാണ് ഈ തീരുമാനം.

ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസം സർക്കാരിന്റെ മാത്രം ചുമതലയാണെന്ന വിശ്വാസ പ്രമാണത്തിന് ഇതോടെ കേരളത്തിലും അറുതിവരുകയാണ്. സാമ്പത്തിക പരിമിതി കൾക്കും നിസ്സംഗത പുലർത്തുന്ന കേന്ദ്ര സർക്കാരിനുമിടയിൽ ഇതിനെ പ്രത്യയശാസ്ത്രപരമായി നേരിട്ട് തളരുന്നതിനെക്കാൾ നല്ലത് സ്വകാര്യ സർവകലാശാലകളെ ഒരു നിയന്ത്രിത ചട്ടകൂടിനുകീഴിൽ പ്രവർത്തിക്കാൻ അനുവദിക്കുന്നതു തന്നെയാണ്. ഈ പ്രായോഗിക സമീപനം സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്ന കേരള സർക്കാരിനെ അഭിനന്ദിച്ചേ മതിയാകൂ.

- **വൈകിയെങ്കിലും സാരമില്ല**

സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ കേരളം നേടിയിട്ടുള്ള വിപ്ലവകരമായ വിജയം ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ അപര്യാപ്ത തകൾമൂലം അപൂർണമായിരുന്നു ഇത്രയും കാലം. ബെംഗളൂരുവിലെ ഒരു പ്രമുഖ സർവകലാശാലയിൽ ഫാക്കൽറ്റി അംഗമായിരുന്ന ഈ ലേഖകൻ, വർഷം തോറും ആയിരക്കണക്കിന് വിദ്യാർഥികൾ കേരളത്തിൽനിന്ന് അവിടെയുള്ള വിവിധ സർവകലാ ശാലകളിലേക്ക് കുടിയേറുന്നതിന് സാക്ഷിയായിട്ടുണ്ട്. മറ്റുപ്രദേശങ്ങളിൽ

നിന്നുള്ള വിദ്യാർഥികളിൽനിന്ന് വ്യത്യസ്തമായി, കേരളത്തിലെ വിദ്യാർഥികൾ എല്ലാ സാമൂഹിക സാമ്പത്തിക പശ്ചാത്തലങ്ങളിലും ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ മേഖലകളിലും നിന്നാണ് വരുന്നത്. ഇത് നമ്മുടെ സാമൂഹിക പുരോഗതിയെയും സ്കൂൾ സംവിധാനത്തിന്റെ വിജയത്തെയും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതാണെങ്കിലും അതേ സമയം തന്നെ അത് നമ്മുടെ ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ അപര്യാപ്തതകളെ തുറന്നു കാണിക്കുന്നതുമാണ്.

പുതിയ നയം നടപ്പാക്കുന്നതോടെ ഈ പ്രവണത വളരെയധികം മാറ്റാൻ കഴിയും. ആരോഗ്യം, വിദ്യാഭ്യാസം, സാമൂഹിക സുരക്ഷ എന്നിവയിൽ കേരളം നേടിയിട്ടുള്ള മുന്നേറ്റം ഇന്ത്യയുടെ മധ്യ വർഗത്തിനിടയിൽ, പ്രത്യേകിച്ച് യുവ തലമുറയുടെയിടയിൽ ഇപ്പോൾത്തന്നെ ചർച്ചാവിഷയമാണ്. ഉയർന്ന നിലവാരമുള്ള സ്വകാര്യ സർവകലാശാലകൾ സംസ്ഥാനത്തിന് വികസിപ്പിക്കാൻ കഴിയുമെങ്കിൽ, രാജ്യത്തുടനീളമുള്ള വിദ്യാർഥികൾ അവരുടെ ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസ ലക്ഷ്യസ്ഥാനമായി കേരളത്തെ തിരഞ്ഞെടുക്കുമെന്ന് ഉറപ്പാണ്. ഇത് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയ്ക്കും ബൗദ്ധിക മൂലധനത്തിനും ഗണ്യമായി പ്രയോജനംചെയ്യും.

•കേരളത്തിന്റെ തനതായ ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ മാതൃക

മുന്നോട്ടുള്ള പാത വ്യക്തമാണ്: പ്രവേശനക്ഷമത, ഗുണനിലവാരം, അക്കാദമിക് മികവ് എന്നിവ ഉറപ്പാക്കിക്കൊണ്ട് കേരളം സ്വന്തമായി ഒരു സ്വകാര്യ സർവകലാശാലാ മാതൃക വികസിപ്പിക്കണം. കോർപ്പറേറ്റ് മാതൃകയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന മറ്റു സംസ്ഥാനങ്ങളിലെ സ്വകാര്യ സർവകലാ ശാലകളിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമായി കേരളത്തിന് അതിന്റേതായ മാതൃക വികസിപ്പി ച്ചെടുക്കാൻ സാധിക്കും. വൈദഗ്ധ്യാധിഷ്ഠിത കോഴ്സുകളെ വിജ്ഞാനാധിഷ്ഠിത വിഷയങ്ങളുമായി സമന്വയിപ്പിക്കുകയും വ്യാവസായിക ആവശ്യങ്ങൾക്കും സമൂഹത്തിന്റെ ക്ഷേമ സങ്കല്പങ്ങൾക്കും തുല്യപ്രാധാന്യം കൊടുക്കുകയുംയും ചെയ്യുന്ന രീതിയിൽ ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസരംഗത്തെ നമുക്ക് സ്വകാര്യമൂലധനം ഉപയോഗിച്ച് രൂപപ്പെടുത്താനായാൽ അത് ലോകത്തിലെ തന്നെ മികച്ച ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസ മാതൃകയാകും.

(തിരുവനന്തപുരം ലോയോള കോളേജിലെ അധ്യാപകനാണ് ലേഖകൻ)

മാതൃഭൂമി

12 ഫെബ്രുവരി 2025

മനുഷ്യനുമേലേയല്ല മറ്റൊന്നും

ജോണി കെ. ജോർജ്

വന്യജീവി ആക്രമണമരണം സംബന്ധിച്ച അടിയന്തരപ്രമേയത്തിന് പോലും അനുമതി നിഷേധിക്കപ്പെടുന്നു. ഈ വർഷം വന്യജീവികളാൽ കൊല്ലപ്പെട്ട എട്ടിൽ ആറുപേരും ആക്രമിക്കപ്പെട്ടത് വനത്തിനു പുറത്താണെന്ന വസ്തുത മൂടിവയ്ക്കപ്പെടുന്നു

വന്യജീവി സംരക്ഷണ നിയമങ്ങളും ഭരണഘടനയും ഉണ്ടാക്കുന്നതിനും മുൻപേ കേരളത്തിൽ മലയോര മേഖലയിൽ ജനവാസമുണ്ടായിരുന്നു; വനത്തിൽ ആദിവാസികളും ജീവിച്ചിരുന്നു. വന്യജീവികളാൽ കൊല്ലപ്പെടുന്ന മനുഷ്യരുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ ഈ യാഥാർഥ്യം ഉൾക്കൊണ്ടുവേണം വിലയിരുത്താൻ. 2025–ൽ ഇതുവരെ എട്ടുപേരെ വന്യജീവികൾ കൊലപ്പെടുത്തിയതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചോദ്യത്തിനു കേരളത്തിന്റെ വനംമന്ത്രി നിയമസഭയിൽ നൽകിയ മറുപടി 'വനത്തിലേക്കു പോകുന്നവർ എന്തിനു പോകുന്നെന്ന് എല്ലാവർക്കും അറിയാമല്ലോ' എന്നാണ്.

ദുസ്സൂചന മാറ്റിവച്ചാൽത്തന്നെ, വന്യജീവി ആക്രമണങ്ങളുടെ പ്രധാന കാരണം വനത്തിൽ അതിക്രമിച്ചു കയറുന്നതാണെന്ന ആരോപണം ആ വാക്കുകളിലുണ്ട്. കാലങ്ങളായി കേരളത്തിന്റെ പൊതുബോധത്തെ തെറ്റിദ്ധരിപ്പിക്കുന്ന ഭാഷ്യമാണത്.

40 ദിവസത്തിനിടെ കേരളത്തിൽ വന്യജീവികൾ കൊലപ്പെടുത്തിയതിൽ രണ്ട് ആദിവാസികളൊഴികെ മറ്റുള്ളവരാരും വനത്തിനുള്ളിലല്ല ആക്രമിക്കപ്പെട്ടതെന്ന വസ്തുതയ്ക്കു വിപരീതമാണ് മന്ത്രിയുടെ പ്രസ്താവന. ആദിവാസികൾ വനത്തിലേക്കു കടന്നുകയറി എന്നാണ് ആരോപിക്കുന്നതെങ്കിൽ, വനത്തിൽ താമസിക്കുന്ന ആദിവാസികളുടെ അവകാശങ്ങളിലേക്കു നിയമം മറയാക്കി വനംവകുപ്പുദ്യോഗസ്ഥർ കടന്നു കയറിയെന്നു തിരുത്തേണ്ടിവരും. കേരളത്തിലെ വനങ്ങളിൽ താമസിക്കുന്ന 16– ൽ പരം ആദിവാസി വിഭാഗങ്ങളുടെ അവകാശങ്ങൾ സംരക്ഷിച്ചുള്ളതു തന്നെയാണ് ഇന്ത്യയുടെ ഭരണഘടന. കൃഷിചെയ്തും വേട്ടയാടിയും വനത്തോടും വന്യജീവികളോടും ഇടപഴകിയും ജീവിച്ചിരുന്ന ആദിവാസികൾക്ക്, അവർക്ക് ഒരു സ്വാധീനവും ഇല്ലാതിരുന്ന നിയമനിർമാണ സഭകളിൽ നിർമിക്കപ്പെട്ട നിയമങ്ങൾമൂലം സ്വയം പ്രതിരോധത്തിനുള്ള അവകാശങ്ങൾ പോലും നിഷേധിക്കപ്പെട്ടു. വന്യജീവികൾ ചവിട്ടിയരയ്ക്കുന്ന സഹോദരങ്ങളുടെ ശരീരങ്ങൾ നോക്കി വിലപിക്കാൻമാത്രം വിധിക്കപ്പെട്ടവരായി കേരളത്തിലെ വനവാസി വിഭാഗം മാറിക്കഴിഞ്ഞു.

മൗലികാവകാശങ്ങളിൽ ജാതി-മത-വർഗ-ലിംഗ-ജനനസ്ഥല വ്യത്യാസങ്ങൾക്ക് ഉപരിയായ സമത്വം ഭരണഘടനയുടെ പാർട്ട്-3 വിഭാവനം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. പക്ഷേ, അത് പട്ടികജാതി, പട്ടികവർഗ, വനവാസി വിഭാഗങ്ങളുടെ ഉന്നമനത്തിനുള്ള നിയമനിർമാണം നടത്തുന്നതിന് അവകാശം നൽകുന്ന ആർട്ടിക്കിൾ 29-ന്റെ പ്രയോഗത്തിനു

ജീവിക്കാനുള്ള അവകാശമടക്കം ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയിലെ മൗലികാവകാശങ്ങൾ പൗരർക്കു വേണ്ടിയുള്ളതാണ്. (മനുഷ്യനു മേലെയല്ല നിയമത്തിൽ മറ്റൊരു ജീവിയും). അവ ലംഘിക്കപ്പെടുന്ന തരത്തിൽ നിർമിക്കുന്ന ഏതു നിയമവും അസാധുവാണെന്ന് ആർട്ടിക്കിൾ 13 പറയുമ്പോൾ വന്യജീവി സംരക്ഷണ നിയമവും അതിനുമുകളിലല്ല എന്നതു നിയമനിർമാതാക്കളും വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നവരും നടപ്പാക്കുന്നവരും ഓർക്കണം. 'വികസിക്കപ്പെട്ട' പൊതു സമൂഹത്തിന്റെ മുഖ്യധാരയിലില്ലാത്ത അസംഘടിതരും അശരണരുമായവർ വന്യമൃഗങ്ങളുടെ ആക്രമണങ്ങളിൽ മരിക്കുമ്പോൾ അടിയന്തര പ്രമേയത്തിനുപോലും അനുമതി നിഷേധിക്കുന്നതായിരിക്കുന്നു നിയമനിർമ്മാതാക്കളുടെ രീതി.

വന്യജീവി ആക്രമണങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാന കാരണം വന്യജീവികളുടെ എണ്ണത്തിൽ വന്നിട്ടുള്ള വൻവർധനയാണെന്നു സമ്മതിക്കാൻ വനം വകുപ്പ് വിമുഖത കാട്ടുന്നു. അത് മലയോര മേഖലയിലെ മനുഷ്യരെ കുടിയൊഴിപ്പിച്ച് വനവൽക്കരണം നടത്തുകയെന്ന ഗൂഢലക്ഷ്യം നടപ്പാക്കാനാണെന്ന വിമർശനം സമൂഹം ഗൗരവമായി ചർച്ച ചെയ്യണം. 500 മുതൽ ആയിരം വരെ കാട്ടാനകളെ ഉൾക്കൊള്ളാൻ മാത്രം ശേഷിയുള്ള കേരളത്തിലെ വനത്തിൽ വനംവകുപ്പിന്റെ കണക്കിൽ മാത്രം ഉള്ളത് ആറായിരത്തിലേറെ ആനകൾ. മറ്റു ജീവികളുടെ ഇരയാകുന്നത് അപൂർവമായതിനാലും 70 വയസ്സ്വരെയെങ്കിലും ആയുർദൈർഘ്യം ഉള്ളതിനാലും കാട്ടാനകളുടെ എണ്ണത്തിൽ അനിയന്ത്രിത വർധനയാണ് ഉണ്ടാകുന്നത്. കേരളത്തിലെ വനത്തിന്റെ മൃഗവാഹകശേഷി തടസ്സമാകരുതെന്ന് ആർട്ടിക്കിൾ 15(4) അനുശാസിക്കുന്നു. സമൂഹത്തിന്റെ മുഖ്യധാരയിൽ ജീവിക്കുന്ന മനുഷ്യർ നിർമിക്കുന്ന നിയമങ്ങൾമൂലം അടിസ്ഥാന വർഗത്തിന്റെ ജീവനും ജീവനോപാധിയും കവർച്ച ചെയ്യപ്പെടരുതെന്ന ഉദ്ദേശ്യത്തിലാണത്. പട്ടികവർഗത്തിന്റെയും ഇതര വനവാസി വിഭാഗങ്ങളുടെയും അവകാശങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കുന്നതിന് 2006-ൽ പാസാക്കിയ വനാവകാശനിയമം (വനവിഭവങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്നതിനും മത്സ്യബന്ധനത്തിനും പരമ്പരാഗതമായുള്ള ഗോത്രാചാരങ്ങൾ അനുസരിച്ചു ജീവിക്കുന്നതിനും അടിസ്ഥാനസൗകര്യങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കാൻ വനഭൂമി ഉപയോഗിക്കുന്നതിനും ഈ നിയമം അവർക്ക് അവകാശം നൽകുന്നു) നിലനിൽക്കുന്നതായിപ്പോലും വിചാരമില്ലാത്ത പ്രവർത്തനങ്ങൾ അധികാരികളിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്നുണ്ട്. വനവിഭവങ്ങൾ ശേഖരിക്കാൻ വനം വകുപ്പുദ്യോഗസ്ഥരുടെ നേതൃത്വത്തിൽ സംഘങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്നത് വന വാസികളുടെ ജീവനോപാധികൾ കവർന്നെടുക്കുന്ന നടപടിയാണ്.

ആദിവാസികൾ സമൂഹമായി ജീവിക്കുന്ന പ്രദേശങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തി വന്യജീവി സംരക്ഷണ കേന്ദ്രങ്ങൾ പ്രഖ്യാപിക്കുന്നതും തലമുറകളായി ജീവിച്ചിരുന്ന പ്രദേശങ്ങളിൽനിന്ന് ഒഴിപ്പിച്ച് പരിചിതമല്ലാത്ത സാഹചര്യങ്ങളിൽ ജീവിക്കാൻ നിർബന്ധിക്കുന്നതും അവരുടെ മനുഷ്യാവകാശങ്ങൾ കവർന്നെടുക്കലാണ്. വനം വകുപ്പിന്റെ ഉന്നത ഉദ്യോഗസ്ഥർ ആദിവാസികളെ വനത്തിൽനിന്നു മാറ്റിപ്പാർപ്പിക്കാൻ നൽകിയിട്ടുള്ള റിപ്പോർട്ടുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത് അവരുടെ സാന്നിധ്യം വന്യജീവികൾക്കു ഭിഷണിയാകും എന്നാണ്.

ശാസ്ത്രീയമായി നിർണയിക്കാൻ സർക്കാർ തയാറാകണം. മലയോര മേഖലയിലെ കൃഷിസ്ഥലങ്ങൾ തരിശായി കിടക്കുന്നതും മൃഗങ്ങളുടെ ആക്രമണങ്ങൾ മൂലം ആളുകൾ കുടിയൊഴിയുന്നതും ഭരണാധികാരികൾ കാണണം.

കേരളത്തിൽ വനം കുറയുന്നുണ്ടോ? 2008–2018 കാലയളവിൽ മാത്രം കേരളത്തിൽ 20,000 ഹെക്ടർ വനഭൂമി കൂടിയിട്ടുണ്ടെന്നു വനംമന്ത്രി നിയമസഭയിൽ ചോദ്യത്തിനു മറുപടി നൽകിയിട്ടുണ്ട്. വനവിസ്തൃതി എത്രത്തോളം കൂട്ടാനാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്? അതു ജനങ്ങളോടു പറയേണ്ടേ?

കുടിയേറ്റം കൈയേറ്റമാണോ എന്നതിലും തീർപ്പു വേണം. തിരുവിതാംകൂർ റീജന്റായിരുന്ന റാണി ഗൗരി പാർവതി ഭായി ഇടുക്കി കുടിയേറ്റ വിളംബരം പുറപ്പെടുവിച്ചത് 1822 ഏപ്രിൽ 22-ന് ആണ്. അന്ന് ഭരണഘടനയോ വന്യജീവി സംരക്ഷണ നിയമമോ വനസംരക്ഷണ നിയമമോ ഇല്ല. ആയിരക്കണക്കിനു വർഷം മുൻപു മുതൽ വയനാട് ഉൾപ്പെടെയുള്ള മലയോരമേഖലയിൽ ജനവാസം ഉണ്ടായിരുന്നതിന് എത്രയെത്ര തെളിവുകളുണ്ട്. ഇതെല്ലാം മറച്ചുവച്ച്, കൈയേറ്റമെന്ന് ആരോപിക്കുമ്പോൾ കേരളത്തിൽ നടമാടിയ പട്ടിണിയുടെ ചരിത്രം ബോധപൂർവം മറയ്ക്കപ്പെടുന്നു; ആ പട്ടിണി നേരിടാനാണ് മലയോരങ്ങളിൽ ആളുകളെ കുടിയിരുത്തിയത് എന്നതും.

കേരളത്തിൽ വനം കുറയുന്നു. വന്യജീവികളുടെ എണ്ണം കുറയുന്നു. വനം കൈയേറ്റം നടക്കുന്നു എന്നീ മൂന്നു പൊതുബോധങ്ങളും വസ്തുതകൾ മറച്ചുവച്ചു സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്നതാണ്. മറിച്ചാണെങ്കിൽ അതു സംബന്ധിച്ച കണക്കുകൾ നിഷ്പക്ഷ ഏജൻസികളുടെ പഠനത്തിലൂടെ പുറത്തുവിടണം.

വനസംരക്ഷണത്തിലെ വനം വകുപ്പിന്റെ ആത്മാർഥതയും സംശയകരം 2014–2015 മുതൽ 2023–2024 വരെ ആകെ 21,19,24,118 രൂപ ചെലവഴിച്ച് 222 വാഹനങ്ങൾ വാങ്ങിയതിൽ 14 എണ്ണം മാത്രമാണ് വന്യജീവി ആക്രമണം തടയാൻ രൂപീകരിച്ചിട്ടുള്ള ദ്രുതപ്രതികരണ സേനകൾക്കു നൽകിയത്. ബാക്കി ഉന്നത ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ ആവശ്യത്തിനെടുത്തു. മൃഗങ്ങൾ പുറത്തിറങ്ങുന്നതു കാടു ശോഷിക്കുന്നതു കൊണ്ടാണെന്നും വനം വകുപ്പ് പറയുന്നുണ്ട്. അങ്ങനെയെങ്കിൽ എന്തുതരം വനം സംരക്ഷണമാണ് ഇത്രകാലം നടന്നത്?

(ഹൈക്കോടതി അഭിഭാഷകനാണ് ലേഖകൻ)

മലയാള മനോരമ

14 ഫെബ്രുവരി 2025

Official apathy, lack of awareness blamed for surge in rabies deaths

Biju E. Paul

From five in 2020, the number of people who died from rabies increased to 26 in 2024

POOR monitoring by local bodies, a social and cultural apathy towards waste management and inadequate awareness about infections and the need for vaccinations are being blamed for the rapid rise in rabid-dog attacks and deaths due to rabies in the state.

According to data made available by the state health department in reply to an RTI application, 94 people have died from rabies infection in the state over the past five years. Stray dogs have bit around 12.94 lakh people over the same period. From five in 2020, the number of people who died from rabies increased to 26 in 2024.

Cases of stray dog bites numbered 1,60,483 in 2020, which increased to 3,16,793 in 2024, the data showed. The failure of local self-government institutions (LSGIs) in controlling the stray dog population through sterilisation is being seen as a major reason for the spiralling number of rabies deaths and dog bites.

The increase in deaths from rabies is alarming, said Raju Vazhakkala, an RTI activist who filed the application. "Crores of rupees are spent every year on vaccination of stray dogs, sterilisation and other processes as part of the Animal Birth Control (ABC) programme of the state government, but it has not proved effective in controlling infections and deaths. The dumping of food waste in public places is helping breed strays," he said.

Many people are infected by rabies due to lack of awareness of the need to take vaccines. Last year, two children from Alappuzha died from infection, which they and their parents were not aware were caused by dog bites.

A child from Haripad who was not vaccinated died around six months ago. After the stray attacked him, he fell into a drain near his house. The child was treated at the taluk hospital for bruises from the fall. He did not, however, inform hospital authorities or parents about the dog attack.

This week, another child died of

similar circumstances. He was attacked by a stray dog while cycling to school a few months ago. His parents noticed dog bites on the tyres of the cycle, but they were not informed about the attack. He developed symptoms last week and died on Monday. During an inspection, no visible marks were noticed on the body and parents and health department officials were left puzzled about how he had been infected.

Dr. Jamuna Varghese, DMO, Alappuzha, said children tend to fall victim to rabies because they hide dog attacks from parents and teachers. If there are no major bite marks, children tend to hide such attacks, which could prove costly. Many people keep pets like cat or dogs and most of them neglect minor claw marks that they cause. Such marks may lead to infection," Dr. Jamuna said.

Not as easy as 'ABC'

The state government has set up 15 Animal Birth Control (ABC) centres, However, regulations of the Animal Welfare Board of India are an obstacle to the smooth functioning of these facilities. Each centre must have a veterinary doctor credited with more than 2,000 surgeries, an operation theatre, pre-operative and post-operative facilities, an air-conditioned Isolation ward, ambulance, Incinerators, and a CCTV facility. These kinds of parameters backtrack the implementation of the ABC programme.

The New Indian Express

17 February 2025

The RTI is now the 'right to deny information'

Shailesh Gandhi

Citizens and the media must take up the responsibility to ensure that the original RTI Act is followed and not allow any distortions

The introduction of the Right to Information (RTI) Act was a move that generated great hope among citizens since it recognised them to be the rulers of the nation. It empowered them to seek information from the government, with dignity and respect. It looked as if the 'swaraj' that they had missed would be delivered to them. The Act codified their fundamental right to information and was one of the best transparency laws in the world. It appeared that it would curb corruption and arbitrariness, with citizens being the vigilance monitors of their government. But, it must be conceded, it has fallen far short of our expectations and the state of our democracy is not better.

Within a few months, the government realised that this was a transfer of power from public servants to the citizens. In less than a year it moved to amend the law which would have weakened the RTI Act. But there were widespread protests by citizens across the nation. Sensing the mood of the nation, the government dropped the amendments.

A gradual erosion

The RTI Act had created Information Commissions as the final appellate authorities to implement the law. Most of the posts of 'information commissioner' were taken up by retired bureaucrats. After working for decades as senior bureaucrats, it was difficult for them to hand over power to citizens and recognise that they were the rightful owners of the government. No attempt was made to select people with a record in transparency. Many of them looked at these jobs as post-retirement sinecures and worked only for a few hours. While the national average of the disposal of cases by High Court judges is over 2,500 in a year, the national average of disposal of cases by the commissioners was less than this. Given the fact that the complexity of cases before commissions is far less than the cases before the High Courts, each commissioner should have

been clearing at least over 5,000 cases in a year. While the law mandated a period of 30 days for the information to be provided and the same period for the first appellate authorities, it did not specify any time limit for the commissioners. Many commissions began to have pendency of over a year. The right to information was being converted into a right to history. Many ordinary citizens could not pursue the issue of what was now a denial of information. The penal provisions of the RTI Act were the teeth of the Act, but most information commissioners were reluctant to use them. The governments delayed appointing commissioners, which only increased the backlogs.

The clear message of various High Court judgments was that the exemptions listed under Section 8 of the RTI Act were restrictions on a citizen's fundamental right and had to be construed strictly as in the law. Parliament intended most information to be provided and crafted the exemptions carefully.

The entire approach to a citizen's right to information changed in August 2011 when the Supreme Court of India held in *Central Board of Secondary Education & Anr. vs. Aditya Bandopadhyay & Ors,* in paragraph 33: "Some High Courts have held that section 8 of RTI Act is in the nature of an exception to section 3 which empowers the citizens with the right to information, which is a derivative from the freedom of speech; and that therefore section 8 should be construed strictly, literally and narrowly. This may not be the correct approach."

In paragraph 37 it made a comment without any evidence: "Indiscriminate and impractical demands or directions under RTI Act for disclosure of all and sundry information (unrelated to transparency and accountability in the functioning of public authorities and eradication of corruption) would be counterproductive as it will adversely affect the efficiency of the administration and result in the executive getting bogged down with the non-productive work of collecting and furnishing information. The Act should not be allowed to be misused or abused, to become a tool to obstruct the national development and integration, or to destroy the peace, tranquility and harmony among its citizens. Nor should it be converted into a tool of oppression or intimidation of honest officials striving to do their duty."

This justified treating RTI as an undesirable activity and labelling RTI users as outcastes. It justified not giving information and attacks on RTI users.

The subject of 'personal information'

The second major blow came with the judgment in *Girish Ramchandra Deshpande vs. Cen. Information Commr. & Ors.*, in October 2012.

A RTI applicant, Girish Ramchandra Deshpande, had sought copies of all memos, show cause notices and censure/ punishment awarded to a public servant. A.B. Lute. He had also sought other details such as his movable and immovable properties and details of his investments, lending and borrowing from banks and other financial institutions.

This was denied claiming exemption under Section 8(1)(j). This section exempts "information which relates to personal information the disclosure of which has no relationship to any public activity or interest, or which would cause unwarranted invasion of the privacy of the individual unless the Central Public Information Officer... is satisfied that the larger public interest justifies the disclosure of such information: Provided that the information, which cannot be denied to the Parliament or a State Legislature shall not be denied to any person."

A simple reading shows that under this clause, 'personal' can be denied if it has apparently no relationship to any public activity or interest; or the disclosure of the said information would cause unwarranted invasion of the privacy of the individual.

The Court did not rule on whether the information was an outcome of a public activity or if its disclosure would amount to an unwarranted invasion of the privacy of the individual. It denied the information by reading only the first seven words of the provision and saying it was 'personal information'. Most information can be linked to some person. Realising that it may be difficult for public information officers and other appellate authorities to decide on what constitutes privacy, Parliament gave a simple test in the proviso that information which would not be denied to Parliament or legislature would not be denied to any person. This can only have one meaning. That anyone claiming that information would be denied to the citizen would make a subjective statement that he would deny the information to Parliament.

It is well settled that literal interpretation should be given to a statute if the same does not lead to absurdity. In *Nasiruddin and others vs. Sita Ram Agarwal* (2003) 2 SCC 577, the Court has stated: "37. The court's jurisdiction to interpret a statute can be invoked when

the same is ambiguous... It cannot re-write or recast legislation. It is also necessary to determine that there exists a presumption that the legislature has not used any superfluous words. It is well settled that the real intention of the legislation must be gathered from the language used."

Girish Ramchandra Deshpande amends the RTI Act and has been used as a precedent in six subsequent Court judgments and has become the gold standard to convert RTI into an RDI, or Right to Deny Information. The Digital Personal Data Protection Act takes a cue from this and amends the RTI Act itself. There are other cases in which words in the law have not been accorded their usual meanings.

A call to citizens

To ensure that the RTI fulfils its original promise we should go by the original Act and not allow any distortions. Citizens and the media must take up the responsibility to discuss and defend it. Otherwise, we will have a dilution of our fundamental right under Article 19(1)(a) of the Constitution of India.

(is a former Central Information Commissioner)

The Hindu

25 February 2025

DeepSeek Al model is a sobering idea for India

Latha Jishnu

The Chinese artificial intelligence breakthrough reveals how far behind India is in the race for technological prowess

CHINA'S TECHNOLOGICAL breakthroughs tend to create headlines; and as they burst onto the scene, a befuddled world is usually asking how it was done. But nothing has been as spectacular as the emergence of the DeepSeek artificial intelligence (AI) model that was developed by a young hedge fund manager on a slender budget in Hangzhou, and is just two years old. We are familiar with the wide swathe of destruction it unleased in the US, shaving off nearly US $1 trillion from the market value of the big guns like Al Open, Nvidia and a host of other players. The shock and awe worldwide was unparalleled, prompting the head of a stellar Big Tech company to hail the debut of the Chinese start-up's R1 model -R stands for reasoning- as "impressive". Another termed it "the most amazing and impressive breakthroughs" he had ever seen.

But what of India? I was keen to know what the country made of DeepSeek, particularly because it was a puny David that had taken on the titans of the tech industry like Open Al. As a rule, the Indian government tends to ignore any news demonstrating China's technological prowess but makes what are patently delusional claims about its own progress. If pressed for answers, ministers usually claim that India would soon be a leader in some technology or the other with vague claims that are seldom questioned by the media. In 2022, for instance, the then Union telecom minister Ashwini Vaishnaw claimed at a very late launch of 5G in the country that Indian developers had many of the technologies required for development of 6G, and that the country would soon be a leader in the nextgeneration network since they held many patents in this field. This was stated when India was still playing catch-up on 5G with the rest of the world (see "India patently way behind on 5G", *Down To Earth*, 16-31 *October*, 2022).

In relation to China, the Modi government has shown little inclination to cooperate or learn from its giant neighbour. Instead, there has been a marked hostility in the wake of the border standoff with China in 2017. Over the years, it has banned over 300 applications and services linked to China citing

security concerns. The most popular of these was TikTok, which had around 200 million users in India when it was banned. DeepSeek's stunning success, engineered at such a low cost, appears to have brought about a remarkable change in the official perception in Delhi. Vaishnaw, now the Union minister for information technology (IT), not only praised DeepSeek for its "powerful model" but also said that India will host the Chinese AI laboratory's large language models on domestic servers. This is an extraordinary, turnabout given that security concerns will remain a troubling issue since DeepSeek's policy statement is clear that the information it collects from users will be stored in secure servers located in the People's Republic of China. Why, then, is India willing to overlook such concerns this time?

The big attraction could be that DeepSeek is open source, which means that its base code is publicly available for any developer to use and modify at will. India has its own AI ambitions of building a "foundational model", and it might be hoping to leapfrog into the big league by learning from DeepSeek's very affordable common computing facility. Vaishnaw says India is all set to launch its own safe and secure indigenous AI model at an affordable cost that will be less than half the rate charged by the global giants, but how soon? Last March, the Modi government had announced an outlay of just around ₹10,300 crore for its India AI Mission, which will be used to fund AI startups and to develop its own AI infrastructure. This is a pittance compared to what the Silicon Valley giants funnel into their companies, but using DeepSeek might speed up the process.

India's announcement has triggered more alarms in the US. Sam Altman, chief executive officer (CEO) of AI. Open, has hotfooted it to Delhi within a week of this announcement, hoping to embed his company's products in the India AI Mission and other initiatives. And it is a radically changed Altman who is making his sales pitch now. During a 2023 visit to India, Altman had poured cold water on the country's plan to develop its own training foundation models, dismissing it as "totally hopeless to compete with us”. This time around, he is urging India to go for the full-stack approach in AI in talks with Vaishnaw.

What could have spurred this change of heart? One can safely assume that DeepSeek founder Liang Wengfung's out-of-the box thinking has shaken up his foundational beliefs. Liang has demonstrated that more is possible with less- both finances and hardware-if you have a clear idea about what you want to achieve. He used 2,000 graphics processing units (GPUs) instead of

1,00,000 GPUs; avoided computational overkill by cutting down from 32 decimal places to eight and thus increasing memory, and used gaming GPUs instead of specialised hardware.

This is disruptive technology of a different order, and underlying it is a radically different approach to building a business: open source. This must be unsettling for Altman, who follows the patented, closed source model despite his promise of keeping ChatGPT open. So when he says it is "invigorating to have a new competitor" it does not seem that he is all that comfortable with the disruption.

`India might benefit from using DeepSeek and building on its platform, but it needs to keep in mind Liang's basic philosophy. Innovation, he emphasises, is not solely driven by business; it also needs curiosity and a desire to create. He also warns that there is a big gap between imitation and originality. This is not a trait that the government has encouraged in the past decade. It has meddled with institutions of higher education to reshape them in the saffron idea of a glorious India rooted in the past by foisting what is called Indian Knowledge Systems. Even the Indian Institutes of Technology (IITs) are not exempt. and are teaching subjects such as reincarnation and out-of-body experiences. With such arcane concerns, how can IITs be expected to produce a Liang and others of his ilk, who are propelling China to technological supremacy?

Down to Earth

16-28 February 2025

ഗവേഷണത്തിന് പണമിറക്കാതെ എങ്ങനെ വികസിതരാജ്യമാകും?

വി. ആർ. അജിത് കുമാർ

ഇന്ത്യ 2011 ൽ ഗവേഷണത്തിന് നീക്കിവച്ചത് 60,196 കോടി രൂപ. 2022-ൽ ഇത് 1,27,381 കോടിയായി. എന്നാൽ ഈ തുക ജിഡിപിയുടെ 0.64 ശതമാനം മാത്രമെ ആകുന്നുള്ളു. ചൈന, ജപ്പാൻ, കൊറിയ, അമേരിക്ക എന്നിവിടങ്ങളിൽ 50 ശതമാനം ഗവേഷണത്തിലും സ്വകാര്യമേഖലയുടെ പങ്കാളിത്തമുണ്ട്. ചൈനയുടെ ആർ ആൻഡ് ഡി, ജിഡിപിയുടെ 2.1 ശതമാനമാണ്.

സമൂഹത്തിലെ എല്ലാ ജനങ്ങളേയും നേരിട്ടോ അല്ലാതെയോ ബാധിക്കുന്ന ഒന്നാണ് ബജറ്റ്. ആർക്ക് ഗുണം ചെയ്യുന്നു ആർക്ക് ദോഷം ചെയ്യുന്നു എന്നതിനെ അനുസരിച്ചാണ് ഓരോരുത്തരും ബജറ്റിനെ വിലയിരുത്തുന്നത്. 2017 വരെയും ബജറ്റിൽ പാചകവാതകത്തിനും പെട്രോളിയം ഉൽപ്പന്നങ്ങൾക്കും വിലകൂട്ടുന്നതും റയിൽ യാത്രാക്കൂലി കൂട്ടുന്നതുമൊക്കെ ആയിരുന്നു ചൂടുപിടിച്ച ചർച്ച. എന്നാൽ ഡൈനാമിക് പ്രൈസിംഗ് മെക്കാനിസം വന്നതോടെ ഗ്യാസ്, പെട്രോൾ വില കൂടുകയും കുറയുകയും ചെയ്തതോടെ ആ ചർച്ച അവസാനിച്ചു. പ്രത്യേക റയിൽ ബജറ്റു തന്നെ ഇല്ലാതായതോടെ യാത്രാകൂലിയും ചർച്ചയിൽ വരാതെയായി 2020-ലാണ് ടിക്കറ്റ് നിരക്ക് ഒടുവിൽ വർദ്ധിപ്പിച്ചത്. ഈ വർഷത്തെ ബജറ്റ് ആരും പ്രതീക്ഷിക്കാത്ത ഒരു ഷോക്ക് ട്രീറ്റ്മെന്റിലൂടെ ചർച്ചകളാകെ വഴിതിരിച്ചുവിട്ടു. അത് ഇടത്തരം വരുമാനക്കാർക്ക് നൽകിയ നികുതി പരിഷ് കരണത്തിലൂടെയാണ്. ഏഴ് ലക്ഷത്തിൽ നിന്നും നികുതി ഒഴിവാക്കപ്പെടുന്ന വരുമാനം എട്ട് ലക്ഷമായേക്കാം എന്ന ചിന്തയിലായിരുന്നു ഇടത്തരക്കാർ. അപ്പോഴാണ് അത് 12 ലക്ഷം എന്ന പ്രഖ്യാപനം വരുന്നത്. മധ്യവർഗ്ഗത്തിന് വിപണിയിൽ ശക്തമായി ഇടപെടാനുള്ള അവസരമാണ് ഇതിലൂടെ കേന്ദ്രം നൽകുന്നത്. അവർ വിപണി ഇടപെടലും നിക്ഷേപവുമൊക്കെ നടത്തുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കാം. പലിശ വരുമാനത്തിൽ ജീവിക്കുന്ന മുതിർന്ന പൗരന്മാർക്ക് സ്രോതസ്സിൽ തന്നെ നികുതി കുറയ്ക്കുന്നതിനുള്ള പരിധി 50,000 രൂപയിൽ നിന്നും ഒരു ലക്ഷമാക്കിയതും പൊതുവായി വാടക വരുമാനത്തിന്റെ നികുതി ഈടാക്കൽ പരിധി 2.4 ലക്ഷത്തിൽ നിന്ന് ആറ് ലക്ഷമായി ഉയർത്തിയതും സ്വാഗതാർഹമായ കാര്യങ്ങളാണ്.

ഇന്ത്യയുടെ ഓഹരി വിപണി കോവിഡ് കാലത്തിന് ശേഷം അതിവേഗം വളർന്നു. പക്ഷെ കടപ്പത്ര വിപണി ഇപ്പോഴും മൂലധനം കുറഞ്ഞ നിലയിലാണ്. കോർപ്പറേഷനുകൾ മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾ

തുടങ്ങിയ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് നിക്ഷേപകർ നൽകുന്ന വായ്പയാണിത്. ഇതിന് കൃത്യമായ പലിശ നൽകുകയും കാലാവധി കഴിയുമ്പോൾ നിക്ഷേപം മടക്കി നല്കുകയും ചെയ്യുന്നു. 2024 ഏപ്രിൽ മുതൽ ഡിസംബർ വരെ ഇന്ത്യയിലെ കോർപ്പറേറ്റ് ബോണ്ട് ഇഷ്യൂ 7.3 ലക്ഷം കോടിയായി ഉയർന്നിട്ടുണ്ട്. അത് വിപണി ജിഡിപിയുടെ 18 ശതമാനവുമാണ്. എന്നാൽ ദക്ഷിണ കൊറിയയിൽ കടപ്പത്രമൂല്യം ജിഡിപിയുടെ 80 ശതമാനവും ചൈനയിൽ 36 ശതമാനവുമാണ്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ഈ നിക്ഷേപം ഏറെ ഉയരേണ്ടതുണ്ട്. സാധാരണക്കാരന്റെ സമ്പാദ്യത്തിലെ നല്ല പങ്ക് ഓഹരി വിപണിയിലേക്ക് നീങ്ങുകയും ദലാൽ സ്ട്രീറ്റിൽ കൂടുതൽ കൂടുതൽ ചില്ലറ നിക്ഷേപകർ നിയന്ത്രണം ഏറ്റെടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനാൽ അമിതമായ സാമ്പത്തിക വൽക്കരണം സമ്പദ് വ്യവസ്ഥയെ ദോഷകരമായി ബാധിക്കുന്നുണ്ട്. 2019-ൽ ഷെയറിലും മ്യൂച്ചൽഫണ്ടിലും നിക്ഷേപിക്കുന്നവർ 15.7 ശതമാനം ആയിരുന്നത് 2024-ൽ 18 ശതമാനമായി. താഴ്ന്ന ഇടത്തരം വരുമാനമുള്ള ഒരു രാജ്യത്തിന് ഇത് ഗുണകരമല്ല. ധനകാര്യവൽക്കരണം നയ രൂപീകരണ ത്തിലും മാക്രോ ഇക്കണോമിക് നടപടികളിലും സാമ്പത്തിക വിപണികളുടെ ആധിപത്യത്തിനും സാമ്പത്തിക അസമത്വത്തിനും കാരണമാകും.

2025 ആദ്യ 9 മാസം വ്യപാര സേവന മേഖലയിൽ ഇന്ത്യ 602.6 മില്യൺ ഡോളറിന്റെ നേട്ടം കൈവരിച്ചു. ആഗോള സാമ്പത്തിക-വ്യാപാര നയങ്ങളിലെ അനിശ്ചിതത്വത്തിനിടയിലാണ് ഇതുണ്ടായത്. അമേരിക്ക ഉൾപ്പെടെ പല രാജ്യങ്ങളും കൂടുതൽ സംരക്ഷണ വാദത്തിലേക്ക് നീങ്ങുമ്പോൾ അതിനനുസരിച്ചുള്ള തന്ത്രങ്ങളും വ്യാപാര റോഡ്മാപ്പും തയ്യാറാക്കാനും ബജറ്റ് ശ്രമിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇന്ത്യക്ക് ബജറ്റിൽ പറയുന്ന നിലയിൽ 50.65 ലക്ഷം കോടി ചെലവഴിക്കണമെങ്കിൽ നികുതി വരുമാനത്തിൽ 11 ശതമാനം വളർച്ചയുണ്ടാകണം. ആ ലക്ഷ്യം സാക്ഷാത്ക്കരിക്കുന്നതിനെയും ഇന്ത്യയുടെ വളർച്ചയുടെ അടിസ്ഥാനപരമായ തിരിച്ചടികളെ എത്രത്തോളം ഫലപ്രദമായി അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നു എന്നതിനെയും അടിസ്ഥാനമാക്കിയായിരിക്കും ബജറ്റിന്റെ ധനകാര്യ ചെലവുകൾ അന്തിമമായി വിലയിരുത്ത പ്പെടുന്നത്. സമഗ്ര വികസനം ഉറപ്പാക്കിക്കൊണ്ട് സ്വകാര്യ സംരംഭങ്ങളെ എങ്ങിനെ സ്വതന്ത്രമാക്കാം. സമ്പാദ്യത്തിൽ വിട്ടുവീഴ്ച വരുത്താതെ ഉപഭോഗം എങ്ങിനെ വർദ്ധിപ്പിക്കാം. മാക്രോ ഇക്കണോമിക് സ്ഥിരത നിലനിർത്തിക്കൊണ്ട് വളർച്ച എങ്ങിനെ ത്വരിതപ്പെടുത്താം എന്നിവയിലാകണം നോട്ടം.

മനുഷ്യവിഭവശേഷി

ആരോഗ്യവും ഊർജ്ജസ്വലതയും സാങ്കേതികത്തികവുമുള്ള യുവജനതയിൽ പ്രതീക്ഷ അർപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ് നിർമ്മല സീതാരാമൻ ബജറ്റ് അവതരിപ്പി ച്ചിരിക്കുന്നത്. വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയ്ക്ക് 1.14 ലക്ഷം കോടിയാണ് വകയിരുത്തിയത്.

ഇന്ത്യയുടെ വളർച്ചയെ നൈപുണ്യമുള്ള ഒരു തൊഴിൽ ശക്തി നയിക്കുമെന്ന് പ്രസ്താവിച്ചുകൊണ്ട്. നൈപുണ്യ വികസനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള സംരംഭങ്ങൾക്ക് ബജറ്റ് ഊന്നൽ നൽകുന്നു. ആഗോള വൈദഗ്ധ്യത്തിനായുള്ള പങ്കാളിത്തത്തോടൊപ്പം നൈപുണ്യ വികസനത്തിനായുള്ള 5 ദേശീയ മികവിന്റെ കേന്ദ്രങ്ങളും പ്രഖ്യാപിച്ചു. മേക്ക് ഫോർ ഇന്ത്യ, മേക്ക് ഫോർ വേൾഡ് ഇനിഷിയേറ്റീവ് എന്ന ലക്ഷ്യത്തിലേക്കാണ് ഇന്ത്യയുടെ തൊഴിൽ ശക്തിയെ സജ്ജമാക്കുന്നത്. കൂടാതെ, നിർമ്മിത ബുദ്ധിയിലെ ഒരു മികവിന്റെ കേന്ദ്രത്തിനായി 500 കോടി രൂപയും അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ട്. നിർമ്മിത ബുദ്ധിയെ ഭയപ്പാടോടെ നോക്കാതെ നിർമ്മിത ബുദ്ധി വികസിപ്പിക്കുന്നതിന്റെ ഗുണ ഭോക്താവാകാനും ലോകത്തിന് നിർമ്മിത ബുദ്ധി വൈദഗ്ധ്യം പ്രദാനം ചെയ്യാനും അതിലെ വ്യാപാരം സ്വന്തമാക്കാനും കഴിയുന്ന രാജ്യമായി ഇന്ത്യ മാറേണ്ടതുണ്ട്.

ഇതോടൊപ്പം ആരോഗ്യവും ഊർജ്ജസ്വലതയുമുള്ള യുവജനതയെ സജ്ജമാക്കി നിർത്താൻ കഴിയുന്ന ഒരു ആരോഗ്യ-കായിക ഇന്ത്യയെ വികസിപ്പിക്കാനും അവരുടെ മാനസ്സികാരോഗ്യം മെച്ചമാക്കാനുമുള്ള പോസിറ്റീവ് അന്തരീക്ഷം വികസിപ്പിക്കാനും കഴിയണം. ഇപ്പോൾ സ്ഥിരജോലികൾ കുറയുന്നതിനാൽ സ്വയം തൊഴിൽ കണ്ടെത്തൽ വികസിക്കുന്നുണ്ട്. 2017-18-ൽ 52.2 ശതമാനമായിരുന്ന സ്വയംതൊഴിലുകാർ 2023-24-ൽ 58.4 ആയി. കാർഷിക മേഖലയിലും 44.1 ശതമാനം പേർ 2017-18- ൽ ഉണ്ടായിരുന്നത് 2023-24-ൽ 46.1 ശതമാനമായി ശമ്പളമുള്ള ജോലികൾ 22.8 ശതമാനത്തിൽ നിന്നും 21.7 ശതമാനമായി കുറഞ്ഞു. താത്കാലിക തൊഴിലാളികളും 24.9 ശതമാനത്തിൽ നിന്നും 19.8% ശതമാനമായി. വ്യവസായരംഗത്തെ നിയന്ത്രണങ്ങൾ കുറയ്ക്കുന്നത് തൊഴിൽ മേഖലയെ മെച്ചപ്പെടുത്തും. തൊഴിൽ മേഖലയിൽ സ്ത്രീപങ്കാളിത്തവും ഉയരുന്നുണ്ട്. 2017-18- ൽ 23.3 ശതമാനം സ്ത്രീകൾ ഉണ്ടായിരുന്ന തൊഴിലിടത്ത് 2023-24-ൽ അത് 41.7 ശതമാനമായി. സിക്കിമിൽ ഇത് 56.9 ശതമാനമാണ്. ഇത് സ്ത്രീശാക്തീകരണമാണെങ്കിലും പുരുഷന്മാർ അലസരാകുന്നതിന്റെ ലക്ഷണം കൂടിയാണെന്ന് നേരിട്ട് പരിശോധിച്ചാൽ ബോധ്യമാകും. പുരുഷന്മാർ തൊഴിലെടുക്കാതെ മദ്യത്തിനും മറ്റ് ലഹരികൾക്കും അടിമപ്പെട്ട് കുടുംബാന്തരീക്ഷം മലിനപ്പെടുത്തുകയും സ്ത്രീകൾ തൊഴിലെടുത്ത് കുടുംബം പുലർത്തുകയും ചെയ്യുന്ന കാഴ്ച്ച ഗ്രാമങ്ങളിലും നഗരങ്ങളിലും കൂടിവരുന്നു. സിക്കിം ഈ നിലയിലാണെന്ന് 2016-ൽ അവിടെ നടത്തിയ യാത്രയിൽ നേരിട്ട് ബോധ്യപ്പെട്ടതാണ്. ഈ പ്രവണത ഇന്ത്യയിൽ വ്യാപിക്കുന്നു എന്നത് ഒരു ദുരന്തമാണ്.

വിവിധ മന്ത്രാലയങ്ങളുടെ ശേഷിവികസന പദ്ധതികളിലൂടെ ഗവേഷണം, വൈദഗ്ധ്യം, ഇന്റേൺഷിപ്പ് എന്നിവയിലേക്കുള്ള ബജറ്റ് വിഹിതത്തിലെ ഗണ്യമായ കുതിച്ചുചാട്ടത്തിൽ നിന്ന്

വിജ്ഞാന-നൈപുണ്യ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ വളർത്തിയെടുക്കാനുള്ള കേന്ദ്ര ബജറ്റിന്റെ താൽപ്പര്യം വ്യക്തമാണ്. പ്രധാനമന്ത്രിയുടെ ഇന്റേൺഷിപ്പ് പദ്ധതി, ഗവേഷണ ഫെലോഷിപ്പ്, അപ്രന്റിഷിപ്പ് പദ്ധതി മുതലായവയ്ക്കുള്ള വിഹിതത്തിലെ വൻ കുതിച്ചുചാട്ടം ഇന്ത്യയുടെ വിജ്ഞാനനൈപുണ്യ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നതിന് ഉപകരിക്കും. 500 കോടി രൂപയുടെ എഐ മികവിന്റെ കേന്ദ്രവും ഈ രംഗത്ത് മികച്ച പരിശീലനത്തിന് ഉപകാരപ്പെടും.

കാർഷിക മേഖല

കാലാവസ്ഥ വ്യതിയാനവും ജലക്ഷാമവും അലട്ടുന്ന കാർഷിക മേഖലയ്ക്ക് കൃത്യമായ സാങ്കേതിക സഹായവും ഉപദേശങ്ങളും ഗവേഷണ സഹായവും ലഭിക്കേണ്ടത് അനിവാര്യമാണ്. ഇപ്പോൾ വാർഷിക കാർഷിക വികസനം 5 ശതമാനമാണ്. കൃഷിയുടെയും അനുബന്ധ മേഖലകളുടെയും മൊത്ത മൂല്യവർദ്ധനവ് 2014-15-ൽ 24.38 ശതമാനമായിരുന്നത് 2022-23-ൽ 30.23 ശതമാനമായിട്ടുണ്ട്. സമ്പദ് വ്യവസ്ഥയിൽ 20 ശതമാനം വിഹിതമുള്ള കാർഷിക മേഖലയുടെ പ്രതിസന്ധികൾ മൊത്തം സാമ്പത്തികാവസ്ഥയെ ബാധിക്കുന്നതാണ്. എണ്ണക്കുരുക്കളുടെ അപര്യാപ്തതയും ഇറക്കുമതിയുമാണ് പ്രധാന പ്രതിസന്ധി, ഇത് പരിഹരിക്കപ്പെടേണ്ടതുണ്ട്. കുറഞ്ഞ ഉത്പ്പാദന ക്ഷമതയുള്ള 100 ജില്ലകളിൽ ഉൽപ്പാദന ക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിച്ച് ആറ് വർഷത്തിനുള്ളിൽ പയറുൽപ്പാദനത്തിൽ സ്വയം പര്യാപ്തത നേടുക ലക്ഷ്യമിട്ടാണ് പ്രധാനമന്ത്രി ധൻ -ധാന്യ കൃഷി യോജന ആരംഭിക്കുന്നത്. നാഫെഡ് നാല് വർഷം പയർ കർഷകരിൽ നിന്നും വിളവ് നേരിട്ട് വാങ്ങുകയും ചെയ്യും.

വ്യവസായം

വ്യവസായ വികസനം സുഗമമാക്കാൻ വ്യവസായ മേലലയിലെ മൈക്രോ മാനേജ്മെന്റ് നിയന്ത്രണങ്ങൾ ഒഴിവാക്കേണ്ടതുണ്ട്. അധികാരസ്ഥാനത്തുള്ള നിയന്ത്രണ എജൻസികളിൽ നിക്ഷേപകർക്കുള്ള വിശ്വാസക്കുറവ് അവസാനിക്കണം. കുറ്റം കണ്ടുപിടിച്ച് നിക്ഷേപകരെ നിരുത്സാഹപ്പെടുത്തുകയും കൈക്കൂലിക്ക് നിർബ്ബന്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന രീതി മാറി വ്യവസായ സംരംഭകരിൽ നിന്നും സർക്കാർ സംവിധാനം പരമാവധി മാറിനിൽക്കുന്ന ഒരു അന്തരീക്ഷം സൃഷ്ടിക്കേണ്ടതുണ്ട്. വിപണിക്ക് ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടാക്കുന്ന നിയന്ത്രണങ്ങൾ കുറയ്ക്കുകയും പരമാവധി പ്രായോഗികമായ സമീപനം സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ റഗുലേറ്റർമാരുടെ ഇടപെടലില്ലാതെതന്നെ നിക്ഷേപകർ സ്വയം നിയന്ത്രണം ഏറ്റെടുക്കാനുള്ള സാധ്യത ഏറുകയാണ്. നിരപരാധിയാണ് എന്നു തെളിയിക്കപ്പെടും വരെ കുറ്റവാളിയാണ് എന്ന നിലയിലല്ല കുറ്റവാളിയാണ് എന്ന് തെളിയിക്കപ്പെടുംവരെ നിരപരാധിയാണ് എന്ന മട്ടിലാകണം നിക്ഷേപകരെ സമീപിക്കാൻ.

ചെറുകിട സ്ഥാപനങ്ങളെ ശാക്തീകരിക്കാനും സാമ്പത്തിക സ്വാതന്ത്ര്യം വർദ്ധിപ്പിക്കാനും അവർക്ക് അനുഗുണമായ ഒരു വിപണന മേഖല

ഉറപ്പാക്കാനും സർക്കാരിന് ഉത്തരവാദിത്വമുണ്ട്. കാർഷിക വിപണനത്തിലും മലിനീകരണ നിയന്ത്രണത്തിലുമൊക്കെ വ്യവസ്ഥകൾ ലഘൂകരിക്കേണ്ടതാണ്. ഇത് ഭക്ഷ്യസുരക്ഷ, എക്സൈസ്, ലീഗൽ മെട്രോളജി തുടങ്ങിയ മേഖലകളിലും ഉണ്ടാകേണ്ടതുണ്ട്. തൊഴിലാളികളും മാനേജ്മെന്റും തമ്മിലുള്ള ബന്ധവും ദൃഢമാകേണ്ടതുണ്ട്. കോർപ്പറേറ്റുകളുടെ ലാഭം വർദ്ധിക്കുന്നതിന് ആനുപാതികമായി ജീവനക്കാരുടെ ശമ്പളത്തിലും വർദ്ധനവുണ്ടാകണം അല്ലെങ്കിൽ അത് സമ്പദ്ഘടനയെ ബാധിക്കും. ധനമേഖലയിലും ഊർജ്ജ രംഗത്തും ഓട്ടോമാബൈലിലും 15 വർഷത്തെ ഏറ്റവും ഉയർന്ന നേട്ടം ലഭിച്ചിരിക്കയാണ്. എന്നാൽ തൊഴിൽ രംഗത്ത് കാര്യമായ വർദ്ധന ഉണ്ടായിട്ടില്ല എന്നതും ശ്രദ്ധേയാണ്. കാർഷിക മേഖല കഴിഞ്ഞാൽ ഇന്ത്യയിൽ ഏറ്റവുമധികം തൊഴിൽ നൽകുന്നത് സൂക്ഷ്മ-ചെറുകിട -ഇടത്തരം സംരംഭങ്ങളാണ് (എം.എസ്.എം.ഇ). 23.24 കോടി ജനങ്ങൾക്കാണ് എം.എസ്.എം.ഇ. വഴി തൊഴിൽ ലഭിക്കുന്നത്.

ഹരിത ഊർജ്ജം

ഹരിത ഊർജ്ജത്തിലേക്ക് വഴിമാറുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി ഇലക്ട്രിക് വാഹന നിർമ്മാണത്തിൽ കൂടുതൽ ശ്രദ്ധ നൽകേണ്ടതുണ്ട് എന്ന് പറയുമ്പോൾതന്നെ ലിഥിയം അയോൺ ബാറ്ററിക്കായി ചൈനയെ കൂടുതൽ ആശ്രയിക്കേണ്ടി വരുന്നു എന്നത് വലിയ വെല്ലുവിളിയാണ്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ സ്വദേശിവൽക്കരണം അനിവാര്യമാണ്താനും. ലോകത്ത് ലഭ്യമായ 65 ശതമാനം നിക്കലും 68 ശതമാനം കോബോൾട്ടും 60 ശതമാനം ലിഥിയവും അപൂർവ്വ ലോഹങ്ങളുടെ 63 ശതമാനവും ചൈനയ്ക്ക് സ്വന്തമാണ്. ചൈനയുടെ ശക്തിയും ഇന്ത്യയുടെ ദൗർബ്ബല്യവും ഇവിടെയാണ് പ്രതിഫലിക്കുന്നത്.

2047-ൽ വികസിത രാഷ്ട്രമാകാൻ ലക്ഷ്യമിടുന്ന ഇന്ത്യക്ക് അതിന്റെ ഏറ്റവും മികച്ച വിഭവങ്ങൾ, നൂതന സാങ്കേതികവിദ്യകൾ, വൈദഗ്ധ്യം എന്നിവ ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നതോടൊപ്പം കുറഞ്ഞ കാർബൺ പാത ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്. എന്നാൽ മതിയായ ബദലുകളില്ലാനെ കൽക്കരി പ്ലാന്റുകൾ അടച്ചുപൂട്ടാനും കഴിയില്ല. കഴിഞ്ഞ നൂറ്റാണ്ടുവരെ കണ്ട ഊർജ്ജ പരിവർത്ത നങ്ങൾ വികസിത സമ്പദ് വ്യവസ്ഥകളിൽ നിന്നുള്ള കാർബൺ പുറന്തള്ളൽ പരിമിതപ്പെടുത്താനുള്ള ഇച്ഛാശക്തിയേക്കാൾ വാണിജ്യ താൽപ്പര്യങ്ങളിൽ നയിക്കപ്പെട്ടവയാണ്. വാണിജ്യതാൽപ്പര്യങ്ങളും ഊർജ്ജ സുരക്ഷയും ഇന്നും പരിവർത്തന പാതയിലെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഘടകങ്ങൾ തന്നെയാണ്. എണ്ണ ഉൽപ്പാദക രാജ്യങ്ങളുടെ ഉപരോധത്തിൽ നിന്നും മുന്നോട്ടുപോകാനാണ് 1970 കളിൽ ഫ്രാൻസ് ആണവോർജ്ജ വികസനത്തിന് തുടക്കമിട്ടത്. 2022-ൽ യൂറോപ്യൻ യൂണിയനിൽ റഷ്യയുടെ വാതകവിതരണം തകരാറിലായപ്പോഴാണ് ദ്രവീകൃത പ്രകൃതിവാതക അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളിലെ നിക്ഷേപത്തിന് 10 ബില്യൺ യൂറോയും

എണ്ണ വിതരണം സുരക്ഷിതമാക്കാൻ 2 ബില്യൺ യൂറോയും ബജറ്റിൽ അധികമായി ഉൾപ്പെടുത്തിയത്. 2023-ലാണ് അലാസ്ക മേഖലയിൽ രാജ്യത്തെ ഏറ്റവും വലിയ എണ്ണ ഖനനത്തിന് അമേരിക്ക അനുമതി നല്കിയതെന്നും ഓർക്കുക. എണ്ണയും വാതക ഇതര ദ്രാവകവും ചേർന്ന ഉൽപ്പാദനം 628.9 ദശലക്ഷം ബാരൽ വരും. ഇത് 260.79 ദശലക്ഷം ടൺ അനുബന്ധ പരോക്ഷ കാർബൺ ഡൈ ഓക്സൈഡിന് തുല്യമായ കാർബൺ പുറന്തള്ളലിനും കാരണമാകും. വികസിത രാജ്യങ്ങളുടെ വാക്കും പ്രവർത്തിയും പൊരുത്തപ്പെടുന്നതല്ല. നൂറ്റാണ്ടുകളായി ഫോസിൽ ഇന്ധനം ഉപയോഗിച്ചും കാർബൺ പുറന്തള്ളിയും വളർന്നശേഷം വികസ്വര രാജ്യങ്ങളോട് കാര്യക്ഷമത കുറഞ്ഞതും ചെലവേറിയതും അപകട സാധ്യതയുള്ളതുമായ ഓപ്ഷനുകൾ സ്വീകരിക്കാനാണ് അവർ നിർദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഇന്ത്യയിൽ കൽക്കരി ഊർജ്ജ നിലയങ്ങൾ വലിയതോതിൽ വികസച്ചത് 2010 കളിലാണ്. അതിനാൽ കൽക്കരി നിലയങ്ങൾ അടച്ചുപൂട്ടുന്നതിന് യാതൊരു സാമ്പത്തിക ന്യായീകരണവുമില്ല. വലിയ നിക്ഷേപമാണ് ഉപയോഗ ശൂന്യമാകുക എന്നു മാത്രമല്ല വിശ്വസനീയമായ ബദൽ ഇല്ലതാനും. ഊർജ്ജ പരിവർത്തനത്തിനും ഊർജ്ജ സുരക്ഷയ്ക്കും ഇടയിലുള്ള സംഘർഷം വികസിത രാജ്യങ്ങൾ അനുഭവിച്ചതാണ്. അതേ സംഘർഷത്തിലാണ് നാമിപ്പോൾ നിൽക്കുന്നതും. കാറ്റ്, സൗരോർജ്ജം തുടങ്ങിയ പുനരുപയോഗ സ്രോതസ്സുകളിലേക്കുള്ള ചരിവർത്തനത്തിന്റെ പരിമിതികൾ മനസിലാക്കിയെ മുന്നോട്ടു പോകാൻ കഴിയൂ. ഈ സാഹചര്യത്തിലാണ് കാർബൺ പുറന്തള്ളാത്ത ആണവ ഊർജ്ജ മേഖല സ്വകാര്യ മേഖലയ്ക്കായി തുറക്കുന്നത്.

2047 ആകുമ്പോഴേക്കും ഇന്ത്യയുടെ ആണവോർജ്ജ ശേഷി നിലവിലുള്ള 8 ജിഗാവാട്ടിൽ നിന്ന് 100 ജിഗാവാട്ടായി ഉയർത്തുക എന്നതാണ് ആണവോർജ്ജ ദൗത്യത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം.

ഗവേഷണവും വികസനവും

പ്രധാന മേഖലകളിലെ ഗവേഷണ വികസനത്തിൽ ഇന്ത്യ വളരെ പിന്നിലാണ്. ഈ രംഗത്ത് സ്വകാര്യ മേഖലയിൽ കൂടുതൽ പങ്കാളിത്തം ഉണ്ടാകേണ്ടതുണ്ട്. ഗവേഷണത്തിൽ ഇപ്പോഴും ഇന്ത്യ ആഗോളമാനദണ്ഡങ്ങൾക്കനുസൃതമായി വളർന്നിട്ടില്ല. ഇന്ത്യ 2011-ൽ ഗവേഷണത്തിന് നീക്കിവച്ചിരുന്ന 60,196 കോടി രൂപയാണ്. 2022-ൽ ഇത് 1,27,381 കോടിയായി ഉയർന്നു. എന്നാൽ ഈ തുക ജിഡിപിയുടെ 0.64 ശതമാനം മാത്രമെ ആകുന്നുള്ളു എന്നത് പ്രസക്തമാണ്. ചൈന. ജപ്പാൻ, കൊറിയ, അമേരിക്ക എന്നിവിടങ്ങളിൽ 50 ശതമാനം ഗവേഷണത്തിലും സ്വകാര്യമേഖലയുടെ പങ്കാളിത്തമുണ്ട് യു.എസ്സിൽ ഗൂഗിളും ആമസോണും 70 ശതമാനം വരെ ഗവേഷണം ഏറ്റെടുത്തിരിക്കുന്ന ചൈനയുടെ ആർ. ആന്റ്. ഡി. ജിഡിപിയുടെ 2.1 ശതമാനമാണ്. ഇപ്പോൾ ഫാർമസ്യൂട്ടിക്കൽസ്, ഐടി, ട്രാൻസ്പോർട്ട്, പ്രതിരോധം, ബയോടെക്നോളജി എന്നീ മേഖലകളിൽ മാത്രമാണ് ഇന്ത്യ ശ്രദ്ധ

കേന്ദ്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഇത് വ്യാപക മാക്കേണ്ടതുണ്ട്.

ഡൽഹിയിൽ കോർ ടീം ഇല്ലാതെ കേരളം എങ്ങുമെത്തില്ല

തമിഴ്നാട് ഭരിക്കുന്നത് ഇൻഡി സഖ്യത്തിലെ ഡി.എം.കെ. നേതൃത്വം നൽകുന്ന കോൺഗ്രസ്സും ഇടതുപക്ഷങ്ങളും ചേർന്ന മുന്നണിയാണ്. എങ്കിലും ഭരണത്തിലും കേന്ദ്ര സംസ്ഥാന ബന്ധത്തിലും ഒരു നിശ്ചിത ശതമാന ത്തിനപ്പുറം രാഷ്ട്രീയം ചേർക്കാതെ നാടിന്റെ വികസനത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കുന്ന രീതിയാണ് എല്ലാകാലത്തും തമിഴ്നാട് സർക്കാരുകൾ സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. വികസന പദ്ധതികൾ നേടിയെടുക്കുന്നതിന് വിപുലമായ സംവിധാനമാണ് തമിഴ് നാടിനുള്ളത്. ഓരോ വകുപ്പിൽ നിന്നും സംസ്ഥാനത്തിന് ലഭ്യമാകാവുന്ന തുക കണ്ടെത്തി കേന്ദ്രത്തിൽ ലെയ്സൺ ചെയ്ത് അവ നേടിയെടുക്കുന്നതിൽ സർക്കാർ മെഷിനറിയും പാർലമെന്റംഗങ്ങളും ചിട്ടയായ നീക്കങ്ങളാണ് നടത്തുക. ഇത് എല്ലാകാലത്തും അങ്ങനെ തന്നെയായിരുന്നു. എന്നാൽ കേരളം ഇക്കാര്യത്തിൽ വെറും തൊലിപ്പുറത്തുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് നടത്തുക. പാർലമെന്റംഗങ്ങൾ ഒരിക്കലും അത്തരമൊരു ദേശസ്നേഹം കാട്ടിയിട്ടില്ല. അതിനായി സർക്കാർ സംവിധാനം ശ്രമിച്ചിട്ടുമില്ല. ഇത്തരമൊരു ലക്ഷ്യം വച്ച് ഡൽഹിയിൽ കേരള ഹൗസിൽ എം.പി സെൽ തുടങ്ങിയെങ്കിലും അത് എം.പി.മാർക്ക് എയർപോർട്ടിലേക്ക് വാഹനം നൽകാനും അത്യാവശ്യം കത്തുകൾ ടൈപ്പ് ചെയ്ത് നൽകാനുമുള്ള സംവിധാനമായി ഒതുങ്ങി. ലെയ്സൺ വിംഗ് സംസ്ഥാന മന്ത്രിമാർക്ക് കേന്ദ്രമന്ത്രിമാരെ കാണാനുള്ള അപ്പോയിന്റ്മെന്റ് വാങ്ങി നൽകുന്ന സംവിധാനമായും ചുരുങ്ങി. 1994-2005 കാലത്ത് ഡൽഹി കേരള ഹൗസിൽ ജോലി ചെയ്തിരുന്ന കാലത്ത് കേന്ദ്ര സെക്രട്ടേറിയറ്റിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥരുമായുള്ള സമ്പർക്കത്തിൽ മനസിലാക്കിയിട്ടുള്ളത് കേരളം കൃത്യമായ പ്രൊപ്പോസലുകൾ നൽകാറില്ല, അഥവാ നൽകി തുക അനുവദിച്ചാലും ആദ്യ ഗഡു വാങ്ങിയ ശേഷം അടുത്ത ഗഡു വാങ്ങാനുള്ള ശ്രമം നടത്താറില്ല എന്നൊക്കെയാണ്. ചെലവാക്കിയ തുക സംബന്ധിച്ച് കൃത്യമായ റിപ്പോർട്ട് നൽകാത്തതാണ് പരാജയമാകുന്നത്. ഈ രീതി മാറുന്നതിന് കേന്ദ്ര സെക്രട്ടേറിയറ്റിൽ നിന്നും വിരമിച്ച മലയാളികളെയും കേരള കേഡർ ഉദ്യോഗസ്ഥരേയും ഉൾപ്പെടുത്തി ഒരു കോർടീം ഡൽഹിയിൽ രൂപീകരിക്കണം എന്ന് ആ കാലത്ത് നിർദ്ദേശി ച്ചിരുന്നെങ്കിലും ഭരണനേതൃത്വം അതിൽ താത്പ്പര്യം കാണിച്ചില്ല. നമ്മൾ എന്നും വിമർശനത്തിന്റെ ലോകത്താണ് ജീവിക്കുന്നത്. രാഷ്ട്രീയവും ഭരണവും രണ്ടായി കണ്ട് മുഖ്യമന്ത്രിയും മന്ത്രിമാരും ഉൾപ്പെടുന്ന ഉന്നതസമിതി രൂപീകരിച്ച് വിവിധ വകുപ്പുകളിൽ നിന്നും പ്രോപ്പോസലുകൾ നൽകി വാങ്ങി യെടുക്കാവുന്ന പരമാവധി തുക കേന്ദ്രത്തിൽ നിന്നും സംഘടിപ്പി ക്കുകയാണ് വേണ്ടത്. കേന്ദ്ര സഹായം

ലഭിക്കുന്നത് മൂടിവയ്ക്കുക, കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികളിൽ പ്രധാനമന്ത്രിയുടെ ചിത്രം വയ്ക്കുവാൻ മടികാണിക്കുക തുടങ്ങിയ സങ്കുചിത സമീപനങ്ങളിലൂടെ സാധാരണ ജനങ്ങൾക്കും നാടിനും ലഭിക്കേണ്ട ആനുകൂല്യങ്ങളാണ് നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നത്.

കലാകൗമുദി

16-23 ഫെബ്രുവരി 2025

കടൽമണൽ ഖനനത്തിന്റെ കാണാപ്പുറങ്ങൾ

ഡോ. എസ്. മുഹമ്മദ് ഇർഷാദ്

പൊതുമേഖലയുടെ നിയന്ത്രണത്തിലുണ്ടായിട്ടും തൊഴിൽ, സാമൂഹിക സുരക്ഷ എന്നിവയിലൊന്നും മാതൃകാപരമായ നേട്ടം സൃഷ്ടിക്കാൻ പൊതുമേഖലയടക്കമുള്ള ഖനന വ്യവസായത്തിനു കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല

ബ്ലൂ ഇക്കോണമി എന്നാൽ, ഇന്ത്യയുടെ വികസനത്തിനുള്ള പുതിയ ചാലക ശക്തിയാണെന്നാണ് 2017-ൽ കേന്ദ്ര സർക്കാർ നിരീക്ഷിച്ചത്.

The Mines and Minerals (Development and Regulation) Act 1957-ൽ വരുത്തുന്ന ഭേദഗതികളെല്ലാം തന്നെ അതത് കാലത്തെ നിക്ഷേപക സാധ്യതകൾ കണക്കിലെടുത്തുകൊണ്ടു കൂടിയാണ്. ഒരുപക്ഷേ, സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യയിൽ ഏറ്റവും കുടുതൽത്തവണ ഭേദഗതിചെയ്യപ്പെട്ട ഒരു നിയമം ഖനന നിയമമാണ്. ഇത്തരം അതിവേഗ നിയമഭേദഗതിയുടെ ഫലമായി കോൾ ഇന്ത്യ ലിമിറ്റഡ് അടക്കമുള്ള പൊതുമേഖലാ ഖനനക്കമ്പനികളുടെ പ്രവർത്തനപരിധി പുനർനിർണയിക്കപ്പെട്ടു. മറുവശത്ത് സ്വകാര്യ കമ്പനികൾക്ക് ഈ മേഖലയിൽ കാര്യക്ഷമമായി പ്രവർത്തിക്കാനുള്ള നിയമ സാധ്യതകൾ തുറന്നു കിട്ടി. 2023-ലെ ഖനന നിയമ ഭേദഗതിയിൽ കൊണ്ടുവന്ന ഒരു സാധ്യത പര്യവേക്ഷണ ലൈസൻസ് (EL) അനുവദിക്കുന്നതിനുള്ള വ്യവസ്ഥകൾ സുതാര്യമാക്കിയെന്നതാണ്. അതോടൊപ്പം ഈ കമ്പനികൾക്ക് തുടർന്നും ഖനനാനുമതി നൽകുന്ന രീതിയിൽ ഈ നിയമം ഭേദഗതി ചെയ്തു.

ഇക്കണോമിക്സ് ഓഫ് മിനറൽ മൈനിങ് ഇൻ ഇന്ത്യ എന്ന പുസ്തകത്തിനു വേണ്ടി നടത്തിയ ഗവേഷണത്തിൽ നിന്നും നേരിട്ടുള്ള വിവരശേഖരണത്തിൽ നിന്നും അതോടൊപ്പം മൈനിങ് മേഖലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നവരുടെയും അത്തരം പദ്ധതികൾക്കെതിരേ സമരം ചെയ്യുന്നവരുടെയും പക്കൽ നിന്ന് ശേഖരിച്ച വിവരങ്ങളിൽ നിന്നുമൊക്കെ മനസ്സിലാകുന്ന വസ്തുത ഇന്ത്യയിലെ ബഹുഭൂരിപക്ഷം വരുന്ന ജനങ്ങൾക്കും അതോടൊപ്പം ഈ മേഖലകളിൽ ജീവിക്കുന്ന ആദിവാസികളടക്കമുള്ള മനുഷ്യർക്കും കാര്യമായ ജീവിതോപാധികൾ ഉറപ്പുവരുത്താനോ ഈ പ്രദേശങ്ങളിൽ നിലനിൽക്കുന്ന സാമ്പത്തിക അസമത്വങ്ങൾ പരിഹരിക്കാനോ ഖനന വ്യവസായത്തിന് കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല എന്നുള്ളതാണ്. നീണ്ടകാലം പൊതുമേഖലയുടെ നിയന്ത്രണത്തിലുണ്ടായിട്ടും തൊഴിൽ, സാമൂഹികസുരക്ഷ എന്നിവയിലൊന്നും മാതൃകാപരമായ നേട്ടം സൃഷ്ടിക്കാൻ പൊതുമേഖലയടക്കമുള്ള

ഖനന വ്യവസായത്തിനു കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല എന്ന വസ്തുത വിസ്മരിക്കാൻ കഴിയില്ല.

രാജ്യത്തെ എല്ലാ ഖനന മേഖലകളും ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള സമരങ്ങൾക്ക് സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നുണ്ട്. ഖനന മേഖലയുടെ സ്വകാര്യവത്കരണത്തിനു ശേഷമാണ് രാജ്യത്ത് ഖനനത്തിനെ തിരേയുള്ള തദ്ദേശജനങ്ങളുടെ സമരങ്ങളാരംഭിക്കുന്നത്. ഇത്തരം സമരങ്ങൾ വലിയതോതിലുള്ള അക്കാദമിക് പഠനങ്ങൾക്ക് വിധേയമാകുന്നുണ്ടെങ്കിലും അവയൊന്നും തന്നെ വലിയ രീ തിയിൽ വിജയിച്ചുവെന്നു പറയാൻ കഴിയില്ല. വേദാന്ത കമ്പനിക്കെതിരേ നടന്ന സമരം വിജയിച്ചത് വനാവകാശ നിയമത്തിന്റെ പിൻബലം കൊണ്ടാണ്. ഒഡിഷയിൽ പോസ്കോ എന്ന കൊറിയൻ കമ്പനിക്കെതിരേ സമരം നടന്നിരുന്നു. തുടർന്ന് പോസ്കോ തിരിച്ചുപോയെങ്കിലും പിന്നീട് ഈ പ്രദേശം മുഴുവനായി മറ്റൊരു ഇന്ത്യൻ കമ്പനിക്ക് നൽകുകയാണ് സർക്കാർ ചെയ്തത്.

ഖനന മേഖലയിൽ നടപ്പാക്കുന്ന നിയമ ഭേദഗതികൾ ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ ജനങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ കണക്കി ലെടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഉദാഹരണമായി 2011-ലെ ബില്ലിൽ കൊണ്ടുവന്ന ഒരു നിർദേശം, കമ്പനികൾ അവരുടെ ലാഭത്തിന്റെ ഇരുപത്തിയാറു ശതമാനം പ്രാദേശിക ജനങ്ങളുമായി പങ്കുവെക്കണമെന്നാണ്. എന്നാൽ, പിന്നീട് 2013-ലെ പാർലമെന്ററി സ്റ്റാന്റിങ് കമ്മിറ്റി അഭിപ്രായപ്പെട്ടത് ഇരുപത്തിയാറ് എന്നത് വലിയ തുകയാണ്, അതുകൊണ്ട് ഈ തീരുമാനം വ്യവസായത്തെ ബാധിക്കുമെന്നായിരുന്നു. എന്നാൽ, ഇതിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള തീരുമാനങ്ങ ളൊന്നുമുണ്ടായില്ല. പിന്നീട് 2015-ൽ സർക്കാർ മറ്റൊരു ഭേദഗതി കൊണ്ടുവന്നു. അതുപ്രകാരം സംസ്ഥാനങ്ങൾ ജില്ലാ മിനറൽ ഫൗണ്ടേഷൻ രൂപവത്കരി ക്കണമെന്നും കമ്പനികൾ ഇരുപത്തിയാറു ശതമാനത്തിനു പകരം റോയൽറ്റിയുടെ മൂന്നുശതമാനം ഈ ജില്ലാ മിനറൽ ഫൗണ്ടേഷനിൽ നിക്ഷേപിക്കണമെന്നുമുള്ള നിർദേശം മുന്നോട്ടുവെച്ചു. അതോടെ നേരിട്ടുള്ള ലാഭവിഹിതം പങ്കുവെക്കു ന്നതിനുള്ള സാധ്യതകളില്ലാതായി.

കടൽമണൽ ഖനനത്തിനുള്ള പദ്ധതി രൂപപ്പെടുന്നത് ഈ സാഹചര്യത്തിൽ ക്കൂടിയാണ്. നിയമ പരമായി പരിരക്ഷിക്ക പ്പെടുന്ന ഒന്നാണ് ഇപ്പോൾ മുന്നോട്ടു വെക്കുന്ന ഖനനം. The Offshore Areas Mineral (Development and Regulation) Amendment act, 2023 ആണ് ഈ ഖനനത്തിന് പിന്തുണ. പുതിയ ഭേദഗതി 2023-ലെ ഭേദഗതിയുടെ ചുവടു പിടിച്ചുള്ളതാണ്. അതിൽ പ്രധാനം ധാതുക്കൾ കണ്ടെത്തുന്ന വർക്കും അതോടൊപ്പം സ്വകാര്യമേഖലയ്ക്കും ഖനനാനുമതി നൽകാം എന്ന് വ്യക്തമാണ്. സ്വകാര്യ കമ്പനികൾക്കാണ് ഇന്നിപ്പോൾ ഇത്തരം സാങ്കേതികവിദ്യയും മൂലധന വുമുള്ളത്. ഇനിയിപ്പോൾ പൊതുമേഖല യ്ക്കാണ് സർക്കാർ പ്രാധാന്യം കൊടുക്കുന്നത് എന്ന് വാദിച്ചാൽപ്പോലും നിലവിൽ അതിനുള്ള സംവിധാനങ്ങളില്ല. ഈ കാര്യത്തിൽ സ്വകാര്യമേഖല മാത്രമാണ് ആശ്രയം.

ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ വേണം കേരളത്തിലെ കടൽ മണൽ ഖനനത്തെ ക്കുറിച്ചുള്ള പദ്ധതികൾ മനസ്സിലാക്കാൻ.

കടൽ അഥവാ തീരം എന്നത് ഒരു വ്യാവസായിക മൂലധനമായിട്ടാണ് ഇവിടെ കണക്കാക്കപ്പെടുന്നത്. എന്നാൽ, ഈ മൂലധനം വലിയൊരു സമൂഹത്തിന്റെ നിലനിൽപ്പും കൂടിയാണ് എന്ന വസ്തുത വിസ്മരിക്കപ്പെടുന്നു. ബ്ലൂ ഇക്കോണമിയിൽ എല്ലാതരം മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾക്കും പങ്കാളിത്തമില്ല. പകരം പങ്കാളികളാക്കുന്നത് വൻകിട ആഴക്കടൽ മത്സ്യബന്ധനത്തിൽ ഏർപ്പെടുന്ന വിഭാഗം മാത്രമാണ്. അതോടൊപ്പം തീരങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള കുടിയൊഴിക്കലും കൂടിയാവുമ്പോൾ ഒരു വലിയ വിഭാഗം പുറംതള്ളപ്പെടും.

(മുംബൈയിലെ ടാറ്റ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് സോഷ്യൽ സയൻസസിലെ അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസറാണ് ലേഖകൻ)

മാതൃഭൂമി

1 മാർച്ച് 2025

അംബേദ്കറും മൈത്രിയും
മൈത്രി എന്ന രാഷ്ട്രീയഭാവന

സുനിൽ പി. ഇളയിടം

അംബേദ്കർ പലനിലകളിൽ വിപുലീകരിക്കുകയും പ്രയോഗിക്കുകയും ചെയ്ത ഒരു രാഷ്ട്രീയ ഭാവനയായിരുന്നു മൈത്രി ജീവിതത്തിന്റെ അവസാനപാദങ്ങളിൽ അംബേദ്കർ എത്തിയ ബുദ്ധദർശനത്തിലാണ് ഈ ഭാവനയുടെ അടിവേര്. ബുദ്ധമതത്തെ അതിന്റെ പരമ്പരാഗത സങ്കൽപങ്ങളിൽ നിന്ന് മോചിപ്പിക്കാനും ബുദ്ധദർശനത്തെ വിമോചനാശയമായി പ്രയോഗിക്കാനും അംബേദ്കർ ശ്രമിച്ചു. മൈത്രി എന്ന അനേകം അടരുകളും കരുത്തുമുള്ള ആശയമാണ് ഈ വിമോചന പ്രക്രിയയിൽ അംബേദ്കർ ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചത്. നമ്മുടെ ഭരണഘടനയുടെ അന്തസ്സത്തയിലേക്ക് സാഹോദര്യം എന്ന ആശയം അംബേദ്കർ സന്നിവേശിപ്പിച്ചത് മൈത്രി എന്ന വിശാലദർശനത്തിൽ നിന്നാണ്. അംബേദ്കർ പഠനങ്ങളിൽ ഏറെയൊന്നും ദൃശ്യമല്ലാത്ത മൈത്യുന്മുഖതയെ വിശദീകരിച്ചുകൊണ്ട് സമകാലിക രാഷ്ട്രീയ സാഹചര്യത്തിൽ അതിനുള്ള പ്രതിരോധമൂല്യത്തെ രേഖപ്പെടുത്തുന്ന പഠനം.

"Matiri is fellow feeling to all beings; not only to one who is a friend but also to one who is a foe; not only to man but to all living beings. Could anything other than matiri give to all living being the same happiness which one seeks for oneself, to keep the mind impartial, open to all with affection for all and htared for none"

Dr. B.R. Ambedkar

ജനാധിപത്യത്തിന്റെ നൈതികാടിസ്ഥാനമായി താൻ പരിഗണിക്കുന്ന സാഹോദര്യ ഭാവനയെക്കുറിച്ച് അവസാന കാലരചനകളിലൊന്നിൽ ഡോ. ബി. ആർ. അംബേദ്കർ ഇങ്ങനെ എഴുതി: "സ്വാതന്ത്ര്യത്തെയും സമത്വത്തെയും നിലനിർത്തുന്നത് സഹാനുഭൂതിയാണ്. ഫ്രഞ്ച് വിപ്ലവം സാഹോദര്യം എന്നു വിളിച്ച സഹാനുഭൂതി. വാസ്തവത്തിൽ സാഹോദര്യം എന്ന പദം പര്യാപ്തമായ ഒന്നല്ല. ശരിയായ പദം ബുദ്ധൻ ഉപയോഗിച്ച മൈത്രി എന്നതാണ്. അത് സ്നേഹത്തെക്കാൾ വലുതാണ്. അത് മാനുഷികമായ സഹഭാവത്തിനും അപ്പുറമാണ്. ആ മൈത്രി അനിവാര്യമായ ഒന്നല്ലേ? വിഭാഗീയതകളില്ലാത്ത, എല്ലാറ്റിനോടും തുറസ്സുള്ള, ഒരാൾ സ്വയം അഭിലഷിക്കുന്ന ആഹ്ലാദം എല്ലാവർക്കും ലഭ്യമാക്കുന്ന, സർവചരാചരങ്ങളോടുമുള്ള സ്നേഹവും ആരോടുമുള്ള വെറുപ്പില്ലായ്മയും ആയിരിക്കാൻ മറ്റെന്തിനാണു കഴിയുക?

ജനാധിപത്യം ഒരു ഭരണരീതി എന്നതിലുപരി ഒരു ജീവിത രീതിയാണെന്നാണ് അംബേദ്കർ കരുതിയിരുന്നത്. പ്രാഥമികമായി അത് സഹജീവിതമാണ്. സഹജീവികളോടുള്ള ആദരവും കരുതലുമാണ് ജനാധിപത്യത്തെ ഭരണരീതി എന്നതിൽനിന്ന് ജീവിതരീതി എന്ന നിലയിലേക്ക് ഉയർത്തുന്നത്. അങ്ങനെ മനസ്സിലാക്കിയാൽ ജനാധിപത്യം കേവലമായ രാഷ്ട്രീയ സംവർഗം എന്നതിനപ്പുറം ആഴമേറിയ നൈതികാനുഭൂതിയും അതിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ജീവിതക്രമവുമായി മാറും. ഇത്തരമൊരു ജീവിതക്രമത്തെ സാധ്യമാക്കുന്നത് പ്രാഥമികമായും സാഹോദര്യ ഭാവനയാണെന്ന് ഡോ. അംബേദ്കർ കരുതുന്നു. ഭരണഘടനയുടെ ആമുഖത്തിൽ സാഹോദര്യം എന്ന ആശയം ഉൾച്ചേർക്കുകയും അതിനെ വ്യക്തിയുടെ അന്തസ്സ്, രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ഐക്യവും അഖണ്ഡതയും എന്നീ ആശയങ്ങളുമായി ബന്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ ഭരണഘടനയെ ഒരു നൈതികപ്രമാണം കൂടിയായി പരിവർത്തനം ചെയ്യാനാണ് അദ്ദേഹം ശ്രമിക്കുന്നത്. പിൽക്കാലത്ത് മൈത്രി എന്ന ആശയത്തെ തന്റെ സാമൂഹികഭാവനയുടെ കേന്ദ്രമായി പരിഗണിക്കുമ്പോൾ ഈ വഴിയെ അദ്ദേഹം കൂടുതൽ വിപുലീകരിക്കുകയായിരുന്നു.

1946 ഡിസംബർ 13-ന് ഭരണഘടനാ അസംബ്ലിയിൽ നെഹ്റു അവതരിപ്പിച്ച ലക്ഷ്യപ്രഖ്യാപനരേഖയാണ് പിന്നീട് ഭരണഘടനയുടെ ആമുഖമായി പരിണമിച്ചത്. എന്നാൽ, ഈ ലക്ഷ്യപ്രഖ്യാപനത്തിൽ ഇല്ലാതിരുന്ന സുപ്രധാനമായ ഒരാശയം ഭരണഘടനയുടെ ആമുഖത്തിൽ സന്നിവേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. സാഹോദര്യം എന്ന ആശയം. അക്കാലംവരെയുള്ള ഭരണഘടനാ രേഖകളിൽ ഈ ആശയം കടന്നു വന്നിട്ടില്ലെന്ന കാര്യം ആകാശ്സിങ് റാത്തോഡ് (Ambedkar's Preamble) ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. 1946-ലെ കോൺഗ്രസ് വർക്കിങ് കമ്മിറ്റി പ്രഖ്യാപനത്തിലോ, ബി.എൻ. റാവു തയ്യാറാക്കിയ കരടുരൂപത്തിലോ, 1930-ലെ പൂർണ സ്വരാജ് പ്രഖ്യാപനത്തിലോ, 1927-ലെ നെഹ്റു റിപ്പോർട്ടിലോ, 1946-ൽ നാരായൺ അഗർവാൾ തയ്യാറാക്കിയ ഗാന്ധിയൻ ഭരണഘടനയിലോ, എം.എൻ. റോയിയുടെ കരട് ഭരണഘടനയിലോ (1944) ഒന്നും ഈ വാക്ക് കടന്നുവരുന്നില്ല ജനാധിപത്യത്തെ ഒരു നൈതിക പ്രമാണമായി വികസിപ്പിക്കുക എന്ന വിശാലമായ ലക്ഷ്യത്തോടെ യാണ് അതുവരെയുള്ള ഭരണഘടനാരേഖകളിൽ ഇടംപിടിക്കാത്ത 'സാഹോദര്യ'ത്തെ ഡോ. അംബേദ്കർ തന്റെ ജനാധിപ്തയ നിർവചനത്തിന്റെയും ഭരണഘടനാ ദർശനത്തിന്റെയും കേന്ദ്രമാക്കി ഉയർത്തിയത്.

ജീവിതത്തിന്റെ അന്തിമ വർഷങ്ങളിൽ അംബേദ്കർ ബുദ്ധമതത്തിലും അതിന്റെ ദാർശനികവും രാഷ്ട്രീയവുമായ മാനങ്ങളിലും മനസ്സർപ്പിച്ചാണ് ജീവിച്ചത്. 1935 ഒക്ടോബർ 13-ന് യോലയിൽവെച്ച് താൻ ഹിന്ദുവായി മരിക്കില്ലെന്നു പ്രഖ്യാപിച്ച കാലംനതൽക്കേ ബുദ്ധമതവും ബൗദ്ധദർശനവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാന

പരിഗണനാ വിഷയമായിരുന്നു. എങ്കിലും നെഹ്റു മന്ത്രിസഭയിൽ നിന്ന് രാജിവെച്ചതിനു ശേഷമുള്ള വർഷങ്ങളിലാണ് ബുദ്ധമത പഠനത്തിൽ അദ്ദേഹം പൂർണമായും മുഴുകിയത്. ബുദ്ധനും ബൗദ്ധദർശനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മൂന്ന് കൃതികൾ 1950-കളിൽ അദ്ദേഹം രചിക്കുകയുണ്ടായി. (ബുദ്ധനും മാർക്സും, ബുദ്ധനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധർമവും, ബുദ്ധനും ബുദ്ധമതത്തിന്റെ ഭാവിയും എന്നിവ). ഇക്കാലത്ത് ഡോ. അംബേദ്കർ ലോകത്തെ പ്രമുഖരായ ബുദ്ധമത പണ്ഡിതരുമായി ചർച്ചകളിൽ ഏർപ്പെടുകയും പ്രധാനപ്പെട്ട ബുദ്ധമത സമ്മേളനങ്ങളിൽ പങ്കെടുക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതിന്റെ തുടർച്ചയെന്ന നിലയിലാണ് 1956 ഒക്ടോബർ 14-ന് നാഗ്പുരിൽ വെച്ച് അഞ്ചു ലക്ഷത്തോളം അനുയായികൾക്കൊപ്പം അദ്ദേഹം ബുദ്ധമതം സ്വീകരിച്ചത്. രണ്ടര സഹസ്രാബ്ദത്തോളമായി നിലനിന്നു പോന്ന പരമ്പരാഗത മതത്തിന്റെ തുടർച്ചയിലുള്ള ഒന്നല്ല അംബേദ്കറുടെ ബുദ്ധമതം. ഹീനയാനം, മഹായാനം, വജ്ര യാനം തുടങ്ങിയ പരമ്പരാഗത മാർഗങ്ങളൊന്നുമല്ല തന്റെ വഴിയെന്ന് അദ്ദേഹം വ്യക്തമാക്കിയത് അതുകൊണ്ടാണ്. താൻ ആവിഷ്കരിക്കുന്നത് ബുദ്ധമതത്തിന്റെ പുതിയൊരു രാഷ്ട്രീയ സാമൂഹികാവിഷ്കാരമാണെന്ന് വ്യക്തമാക്കിക്കൊണ്ട് അതിനെ 'നവയാനം' എന്നദ്ദേഹം വിശേഷിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഡോ. അംബേദ്കറുടെ സാമൂഹിക രാഷ്ട്രീയ ചിന്ത പരിവർത്തനവ്യഗ്രമായ ഒന്നായിരുന്നു ജാതി നിർമൂലനം എന്നതിനെ തന്റെ എല്ലാവിധ സാമൂഹിക ഇടപെടലുകളുടെയും അടിസ്ഥാന ലക്ഷ്യമായി നിലനിർത്തിയപ്പോൾത്തന്നെ അതിലേക്ക് എത്തിച്ചേരാൻ പല വഴികൾ അദ്ദേഹം പിൻപറ്റിയിട്ടുണ്ട്. 1920-കളിൽ മഹദ് സത്യാഗ്രഹവും മനുസ്മൃതി ദഹനവും പോലുള്ള പ്രത്യക്ഷമായ സമര സംഘാടന ശ്രമങ്ങളിലൂടെയാണ് ഡോ. അംബേദ്കർ പൊതുജീവിതത്തിൽ ഇടപെടുന്നത്. ഇതിന്റെ തുടർച്ചയായി 1930-കളിൽ അദ്ദേഹം ഇൻഡിപെൻഡന്റ് ലേബർ പാർട്ടി രൂപവത്കരിച്ചു. ബോംബെയിലെ തൊഴിലാളി മേഖലയിലെ പ്രമുഖ സാന്നിധ്യമായി ഡോ. അംബേദ്കർ മാറിയത് ഇക്കാലത്താണ്. ഇക്കാലത്ത് കമ്യൂണിസ്റ്റുകാരുമായും അദ്ദേഹം സഹകരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്. ഇതിനുശേഷമാണ് ഷെഡ്യൂൾഡ് കാസ്റ്റ് ഫെഡറേഷൻ രൂപവത്കരണത്തിലേക്ക് അദ്ദേഹം തിരിയുന്നത്. 1935-ലെ ഗവൺമെന്റ് ഓഫ് ഇന്ത്യാ ആക്ടിന്റെ രൂപവത്കരണവും പിന്നാലെ നടന്ന പ്രവിശ്യാ തിരഞ്ഞെടുപ്പുകളും പ്രാതിനിധ്യാവകാശം എന്ന പ്രമേയം വലിയ പ്രാധാന്യത്തോടെ ഉയർത്തിക്കൊണ്ടുവന്നിരുന്നു. എസ്.സി.എഫ്. രൂപവത്കരണത്തിലേക്ക് നീങ്ങാൻ അംബേദ്കർ നിർബന്ധിതനായ സാഹചര്യം അതാണ്. അംബേദ്കറുടെ സുഹൃത്തുക്കളും സഖാക്കളുമായി നിലകൊണ്ടിരുന്ന ചിലരെങ്കിലും വേർപിരിഞ്ഞു പോകുന്നതിനു വഴിവെച്ച സംഭവമായിരുന്നു അത്. 1940-കളുടെ പകുതിയോടെ ബ്രിട്ടിഷ് ഭരണകൂടവുമായി സഹകരിച്ചുപ്രവർത്തിക്കാൻ

ഡോ. അംബേദ്കർ തയ്യാറാവുകയും വൈസ്രോയി കൗൺസിൽ അംഗമായി പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതേത്തുടർന്ന് 1946 മുതൽ ഭരണഘടനാ നിർമാണ സഭയിലെ അംഗമായി പ്രവർത്തിക്കുകയും ഡ്രാഫ്റ്റിങ് കമ്മിറ്റി ചെയർമാൻ എന്ന നിലയിൽ ഭരണഘടനാ രൂപവത്കരണത്തിന് നേതൃത്വം നൽകുകയും ചെയ്തു. അതിനു പിന്നാലെയാണ് അദ്ദേഹം നെഹ്റു മന്ത്രിസഭയിൽ അംഗമായി ചേർന്നത്. നിയമകാര്യമന്ത്രി എന്ന നിലയിൽ ഹിന്ദുകോഡ് ബിൽ അടക്കമുള്ള അതിപ്രധാനമായ നിയമനിർമാണങ്ങൾക്ക് ഇക്കാലത്ത് ഡോ.അംബേദ്കർ നേതൃത്വം നൽകി. ഹിന്ദുകോഡ് ബില്ലിനെ ച്ചൊല്ലിയുള്ള അഭിപ്രായ വ്യത്യാസങ്ങളെത്തുടർന്ന് നെഹ്റു മന്ത്രിസഭയിൽനിന്ന് രാജിവെച്ചു. ഇതിനുശേഷമാണ് ബുദ്ധമതത്തെക്കുറിച്ചുള്ള തന്റെ അന്വേഷണങ്ങൾ അദ്ദേഹം കൂടുതൽ തീവ്രമാക്കുകയും 1956 ഒക്ടോബർ 14-ന് അനുയായികൾക്കൊപ്പം ബുദ്ധമതം സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത്. അംബേദ്കറുടെ സാമൂഹികരാഷ്ട്രീയ ധൈഷണിക പരിണാമത്തിലെ അവസാനത്തെ പടവ് അതായിരുന്നു. താൻ വിഭാവനം ചെയ്യുന്ന ആധുനികമായ രാഷ്ട്രീയനൈതിക ജീവിതത്തിന്റെ ആധാരമായി ബുദ്ധമതത്തെ വിഭാവനം ചെയ്തുകൊണ്ടാണ് 'നവയാനം' എന്ന സമീക്ഷയിലേക്ക് അദ്ദേഹം എത്തിച്ചേർന്നത്. എങ്കിലും ആ നൈതിക രാഷ്ട്രീയ കാര്യപരിപാടിക്ക് പൂർണമായ പ്രായോഗികാവിഷ്കാരം നൽകാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞില്ല അനുയായികൾക്കൊപ്പം ബുദ്ധമതം സ്വീകരിച്ചതിനുശേഷം രണ്ടുമാസത്തോളം മാത്രമേ അംബേദ്കർക്ക് തുടർജീവിതം നയിക്കാനായുള്ളൂ. 1956 ഡിസംബർ ആറിന് അദ്ദേഹം ലോകത്തോട് വിട പറഞ്ഞു.

നിരന്തരമായ തന്റെ അന്വേഷണങ്ങൾക്കും പരിവർത്തനവ്യഗ്രമായ പ്രായോഗികാവിഷ്കാരങ്ങൾക്കും ഒടുവിലാണ് ബുദ്ധമതത്തെയും മൈത്രി എന്ന ആശയത്തെയും കേന്ദ്രമാക്കിക്കൊണ്ടുള്ള ഒരു രാഷ്ട്രീയ കാര്യപരിപാടിയിലേക്ക് ഡോ. അംബേദ്കർ എത്തിച്ചേർന്നത്. 'ആരോടുമുള്ള വെറുപ്പില്ലായ്മ' എന്നുകൂടി അദ്ദേഹം വിശദീകരിച്ച മൈത്രിയെ മുൻനിർത്തി ജനാധിപത്യത്തിന്റെയും ജാതി നിർമൂലനത്തിന്റെയും പുതിയൊരു പ്രയോഗമാതൃക വികസിപ്പിക്കാൻ അദ്ദേഹം ശ്രമിച്ചു. അതോടൊപ്പം പടിഞ്ഞാറൻ ജനാധിപത്യ ത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനപരമായ പരിമിതികളെ മറികടക്കാനുള്ള ശ്രമവും ഡോ. അംബേദ്കർ നടത്തുന്നുണ്ട്. എങ്കിലും, മൈത്രിയെ മുൻനിർത്തുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീക്ഷണഗതികളെ ഏറെപ്പേരൊന്നും കാര്യമായി പിൻപറ്റിയതായി കാണാനാവില്ല. അതുകൊണ്ടു തന്നെ ഡോ. അംബേദ്കറുടെ ആശയാവലികളിൽ കുറഞ്ഞ പരിഗണനയ്ക്കും ചർച്ചയ്ക്കും വിധേയമായ ഒരാശയമായാണ് അതിപ്പോഴും നിലനിൽക്കുന്നത്.

ബുദ്ധമതത്തിലേക്കുള്ള ഡോ. അംബേദ്കറുടെ പരിവർത്തനവും 'നവയാനം' എന്ന നിലയിലുള്ള

ബുദ്ധമതത്തിന്റെ പുനർവിഭാവനവും സാർവത്രികമായി സ്വാഗതം ചെയ്യപ്പെടുകയുണ്ടായില്ല. അംബേദ്കർ മുന്നോട്ടുവയ്ക്കുന്ന ദർശനം ബുദ്ധമതത്തിന്റേതല്ലെന്ന നിലപാട് ചില ബുദ്ധമത പണ്ഡിതർതന്നെ സ്വീകരിക്കുകയുണ്ടായി. ബുദ്ധമതത്തിലെ ശരണത്രയ ത്തിൽ (ബുദ്ധം ശരണം, ധർമം ശരണം, സംഘം ശരണം) ബുദ്ധനിലും ബുദ്ധധർമത്തിലും തത് പരനായിരുന്ന അതേ അളവിൽ ബൗദ്ധസംഘങ്ങളിൽ ഡോ. അംബേദ്കർ തൽപരനായിരുന്നില്ല. പ്രവൃത്തി നിരാസത്തിന്റെയും പിൻമടക്കത്തിന്റെയും ലോകമായാണ് അക്കാലത്തെ ബൗദ്ധസംഘങ്ങളെ അദ്ദേഹം വിലയിരുത്തിയത്. അതുപോലെ നാല് ആര്യ സത്യങ്ങളെ (ദുഃഖം, ദുഃഖ കാരണം, ദുഃഖനിവാരണം, ദുഃഖനിവാരണ മാർഗം) കുറിച്ചുള്ള അംബേദകറുടെ പുനരാലോചനകൾ ബുദ്ധമതത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന നിലപാടുകളുമായി ഒത്തുപോകുന്നില്ലെന്ന് ചില ബൗദ്ധ പണ്ഡിതർ കരുതിയിരുന്നു. ബുദ്ധമത ത്തിലേക്കുള്ള പരിവർത്തനം സംവരണത്തെ ബാധിക്കുമെന്നതിനാൽ അംബേദ്കറുടെ അനുയായികളിൽ ചിലർ തന്നെയും ആ നീക്കത്തെ സംശയത്തോടെയാണ് കണ്ടത്. ബുദ്ധമതത്തിലേക്ക് മതപരിവർത്തനം നടത്തുന്നവർക്ക് സംവരണാനുകൂല്യങ്ങൾ നഷ്ടമാകുമെന്ന് പാർലമെന്റ് അക്കാലത്ത് നിയമം പാസാക്കിയിരുന്നു. അംബേദ്കറുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നടക്കാനിരിക്കുന്ന വിപുലമായ മത പരിവർത്തനത്തെ ചെറുക്കുന്നതിനുള്ള ശ്രമങ്ങളുടെ ഭാഗമായാണ് ആ നിയമം പാസാക്കപ്പെട്ടത്.

ഇത്തരം ഭിന്നാഭിപ്രായങ്ങളെ അഭിമുഖീകരിച്ചു കൊണ്ടുതന്നെ ബുദ്ധ മതത്തെ പുനർവിഭാവനം ചെയ്യാനും മൈത്രി എന്ന ആശയത്തെ കേന്ദ്രമാക്കുന്ന സാമൂഹിക രാഷ്ട്രീയ ദർശനമായി അതിനെ അവതരിപ്പിക്കാനും ഡോ അംബേദ്കർ ശ്രമിച്ചു. ഡോ. അംബേദ്കറുടെ മരണാനന്തരം പുറത്തുവന്ന ബുദ്ധനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധർമവും എന്ന ഗ്രന്ഥം ഈ ശ്രമത്തിന്റെ വലിയ അടയാളങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒന്നാണ്. പ്രമുഖ ബുദ്ധമതപണ്ഡിതനും ഡോ. അംബേദ് കറുടെ സുഹൃത്തുക്കളിൽ ഒരാളുമായ സംഘരക്ഷിത (ഡെന്നിസ് ലിങ്‌വുഡ്) ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ മൂന്നിൽ രണ്ടുഭാഗവും ബുദ്ധ മത്തിന്റെ പ്രാമാണിക ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്ന് അംബേദ്കർ എടുത്തു ചേർത്തിട്ടുള്ള ഭാഗങ്ങളാണെന്ന് ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയിട്ടുണ്ട് (പിൽക്കാലത്ത് ആനന്ദകൗസല്യായൻ എന്ന ബുദ്ധമത പണ്ഡിതൻ ബുദ്ധനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധർമവും എന്ന കൃതിയുടെ ഹിന്ദിപരിഭാഷ തയ്യാറാക്കിയപ്പോൾ (1961). ഡോ. അംബേദ്കർ സ്വീകരിച്ച മുലപാഠ ഭാഗങ്ങൾ ഏതൊക്കെയാണെന്ന് ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുക യുണ്ടായി). ത്രിപിടക ങ്ങളിൽ സുത്തപിടകം, വിനയ പിടകം എന്നിവയെയാണ് ഡോ. അംബേദ്കർ പ്രാമാണിക ഗ്രന്ഥങ്ങളായി പരിഗണിച്ചതെന്നും അഭിധമപിടകത്തെ പിൽക്കാലത്തെ കൂട്ടിച്ചേർക്കലായാണ് അദ്ദേഹം കണ്ടതെന്നും സംഘരക്ഷിത അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

ഇതോടൊപ്പം അശ്വഘോഷന്റെ ബുദ്ധ ചരിതത്തെയും അദ്ദേഹം വലിയതോതിൽ ആശ്രയിച്ചു. ഇവയിൽ നിന്ന് സ്വീകരിച്ച പാഠഭാഗങ്ങളും മൂന്നിലൊന്നുവരുന്ന തന്റെ സ്വതന്ത്ര പാഠങ്ങളും സന്നിവേശിപ്പിച്ചാണ് ബുദ്ധനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധർമവും എന്ന ഗ്രന്ഥം ഡോ. അംബേദ്കർ തയ്യാറാക്കിയത്. ബുദ്ധമതത്തിലെ പ്രാമാണിക പാഠങ്ങളിലെന്നപോലെ വരികൾക്കും അധ്യായങ്ങൾക്കും നമ്പറുകൾ നൽകി ഒരു സമഗ്ര ഗ്രന്ഥമായാണ് അദ്ദേഹം തന്റെ കൃതി അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. (ഈ കൃതിയിലെ സ്വതന്ത്ര പാഠഭാഗങ്ങളെ മുൻനിർത്തി കൊളംബിയ സർവകലാശാലയിൽ സമർപ്പിച്ച ഗവേഷണ പ്രബന്ധത്തിൽ അവ ഡോ. അംബേദ്കറുടെ സ്വകീയ ദർശനത്തിന്റെ ഉത്പന്നങ്ങളണെന്ന് അമേരിക്കൻ ഗവേഷകയായ അഡ്‌ലെ ഫിസ്കെ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയിട്ടുണ്ട്.) പരമ്പരാഗത ബുദ്ധമതത്തിനപ്പുറത്തേക്ക് തന്റെ സമീക്ഷയെ വികസിപ്പിക്കാനുള്ള ഡോ. അംബേദ്കറുടെ ശ്രമത്തിന്റെ ഭാഗമായിരുന്നു ആ ഭാഗങ്ങൾ. പഴയ ബുദ്ധമതത്തെ അതേപടി പിൻപറ്റിക്കൊണ്ട് സാമൂഹിക പരിവർത്തനത്തിന്റെ ഉപകരണമായി അതിനെ മാറ്റാനാവില്ലെന്ന് അദ്ദേഹത്തിനറിയാമായിരുന്നു. സാമൂഹികമായ തുല്യതയും നീതിയും മനുഷ്യാന്തസ്സും 'ഉറപ്പുള്ള ഒരു ജീവിത ക്രമം' മുഴുവൻ മനുഷ്യർക്കും പ്രാപ്യമാവുക എന്നതാണ് പ്രധാനം. മതം ഇതിന് അനിവാര്യമായ ഒരുപാധിയാണെന്ന് അദ്ദേഹം കരുതി. മതമില്ലാതെ നമ്മുടെ സമരങ്ങൾ വിജയിക്കില്ല എന്ന് 1956 മാർച്ച് മാസത്തിൽ ആഗ്രയിൽ നടത്തിയ പ്രസംഗത്തിൽ ഡോ. അംബേദ്കർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുണ്ട്. സഹസ്രാബ്ദങ്ങളുടെ ചരിത്ര ജീവിതവും അതിന്റെ സാമൂഹിക സാംസ്കാരിക മൂലധനവും കൈമുതലായുള്ള ബ്രാഹ്മണമതത്തെ പ്രതിരോധിക്കാൻ പടിഞ്ഞാറൻ ആധുനികത ജന്മം നൽകിയ യുക്തി വിചാരവും നഗരവത്കരണവും വ്യവസായ വത്കരണവും മറ്റും മതിയാവില്ലെന്ന് തിരിച്ചറിഞ്ഞതിന്റെ ഫലമാണ് ഈ പ്രഖ്യാപനം. കേവലമായ വിദ്യാഭ്യാസ വ്യാപനവും ഇതിനുതകില്ലെന്ന് ഡോ. അംബേദ്കർ കരുതി ബ്രാഹ്മണ്യത്തെ പ്രതിരോധിക്കാൻ കെൽപ്പുള്ള ബദൽ സാംസ്കാരിക മൂലധനം കൈയാളുന്നതും ഇന്ത്യൻ ജീവിതത്തിൽ വേരുപിടിച്ചു വളർന്നതുമായ മതം എന്ന നിലയിലാണ് ബുദ്ധമതത്തിലേക്ക് അദ്ദേഹം എത്തിച്ചേർന്നത്.

1935-ലെ യോല പ്രഖ്യാപനത്തിന്റെ കാലം മുതൽക്കേ ദളിത് ജനതയുടെ വിമോചനത്തിന് വഴികാട്ടിയാകാവുന്ന മതം ഏതായിരിക്കും എന്നതിനെക്കുറിച്ച് ദീർഘമായ ആലോചനകൾ അംബേദ്കർ നടത്തിയിരുന്നു. അതിന്റെ ഭാഗമായി ക്രിസ്തുമതവും ഇസ്‌ലാമും സിഖ്മതവും ഉൾപ്പെടെയുള്ളവയുടെ ദർശനവ്യം ചരിത്രവും അദ്ദേഹം പഠിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതിനെല്ലാം ശേഷമാണ് ബുദ്ധമതത്തിലേക്ക് അംബേദ്കർ എത്തിയത്. ജാതിമർദനത്തിന് ഇരയായ വിഭാഗങ്ങൾക്ക് സാമൂഹികാന്തസ്സും നീതിയും ഉറപ്പുവരുത്താനുതകുന്ന

നിലയിൽ ബുദ്ധമതത്തെ അദ്ദേഹം പുനർവിഭാവനം ചെയ്തു. ആ പുനർവിഭാവനത്തിന്റെ കേന്ദ്രതത്ത്വമായിരുന്നു മൈത്രി. ബുദ്ധമതത്തിലെ അടിസ്ഥാനമൂല്യങ്ങളിലൊന്ന് എന്നതിൽ ക്കവിഞ്ഞ് രാഷ്ട്രീയവും നൈതികവും ദാർശനികവുമായ ഉള്ളടക്കം അംബേദ്കറുടെ മൈത്രിഭാവനയിലുണ്ട്. ബ്രാഹ്മണ്യത്തിന്റെ വർണജാതിവിഭജനം മുതൽ ആധുനിക വ്യക്തിസ്വത്വത്തിൽ നിലീനമായ ഹിംസാത്മകതയെ വരെ മറികടന്നുപോകുന്ന നൈതികരാഷ്ട്രീയ സംവർഗമായാണ് മൈത്രി എന്ന ആശയം ഡോ. അംബേദ്കറുടെ ചിന്തയിൽ ഇടംപിടിച്ചിട്ടുള്ളത്. പഴയ മൈത്രീ സങ്കല്പത്തെ വിപുലീകരിച്ചും അതിലേക്ക് പുതിയ ആവേഗങ്ങൾ സന്നിവേശിപ്പിച്ചു കൊണ്ടുമാണ് അദ്ദേഹമതിനെ തന്റെ ദർശനത്തിന്റെ കേന്ദ്രമായി ഉൾക്കൊണ്ടത്.

രണ്ട്.

ജാതി വിരുദ്ധമായ ജീവിത ദർശനത്തെ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന മതം എന്ന നിലയിൽ പത്തൊൻപതാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ബുദ്ധമത സംബന്ധിയായ ആലോചനകൾ അരങ്ങേറി യിരുന്നു. ഫലപ്രദമായ ഒരു രാഷ്ട്രീയ കാര്യപരിപാടിയായി അവയെ വികസിപ്പിക്കാൻ അക്കാലത്ത് അവയുടെ ആവിഷ്കർത്താ ക്കൾക്ക് കഴിഞ്ഞു എന്നു പറയാനാവില്ല. എങ്കിലും ഡോ. അംബേദ് കറുടെ ബുദ്ധമത വിചിന്തനങ്ങൾക്കും പുനർ വിഭാവന ങ്ങൾക്കും വഴിതുറക്കുന്ന ചരിത്രപരമായ അടിത്തറ ബൗദ്ധ വിചാരങ്ങളുടെ ലോകത്ത് പത്തൊൻപതാം നൂറ്റാണ്ടോടെ രൂപപ്പെടുന്നുണ്ട്. (അശോക് ഗോപാൽ തന്റെ പഠനത്തിൽ അതിന്റ വംശാവലി വിശദമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നുണ്ട്.)

1935-ലെ യോല പ്രഖ്യാപനത്തിനു ശേഷം മതപരിവർത്തനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ആലോചനകൾ അംബേദ്കറിൽ സജീവമായി നിലനിന്നിരുന്നു. ഹിന്ദുമതത്തെ ആഭ്യന്തരമായി നവീകരിക്കാനാകും എന്ന വിശ്വാസം ആദ്യഘട്ടത്തിൽ ഡോ. അംബേദ് കർ വെച്ചുപുലർത്തിയിരുന്നു. എന്നാൽ, പടിപടിയായി ഈ ആശയം അദ്ദേഹം കൈയൊഴിയുകയാണ് ചെയ്തത്. നവീകരിക്കപ്പെടാവുന്ന ഒന്നല്ല ഹിന്ദുമതം എന്ന ബോധ്യത്തിലേക്ക് ഏറെ വൈകാതെ ഡോ. അംബേദ്കർ എത്തിച്ചേർന്നു ഇതോടൊപ്പം സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യയിൽ നിലവിൽവരാനിരിക്കുന്ന ജനാധിപത്യ സംവിധാനത്തിന് ധാർമിക അടിസ്ഥാന മൊരുക്കാൻ ബുദ്ധമതത്തിനു മാത്രമേ കഴിയു എന്ന വീക്ഷണത്തിലേക്കും അദ്ദേഹം എത്തിച്ചേരുകയുണ്ടായി. ഇന്ത്യൻ സമുഹത്തെ ജനാധിപത്യപരമായി പുനഃസംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ ധാർമികാടിസ്ഥാനം എന്ന നിലയിലാണ് ഡോ. അംബേദ്കർ ബുദ്ധമതത്തെ പരിഗണിച്ചത്. ക്രിസ്തുമതവും ഇസ്ലാമും ഉൾപ്പെടെയുള്ളവയിൽനിന്ന് വ്യത്യസ്തമായി ഇന്ത്യയിൽത്തന്നെ പിറവിയെടുത്ത മതം എന്ന പരിഗണനയും അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു.

പത്തൊൻപതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ആദ്യപകുതിയിൽ (1839) ബി.എച്ച്. ഹോഡ് ഗ്സൺ, പൊതുവർഷം രണ്ടാം നൂറ്റാണ്ടിലെ

ബൗദ്ധരചനയായ *വജ്രസൂചി* കണ്ടെടുത്ത് പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. ബുദ്ധമതത്തെ മുൻനിർത്തിയുള്ള ജാതിവിരുദ്ധ വിചിന്തനത്തിന് ആധുനികമായ അടിസ്ഥാനമൊരുക്കിയ പ്രധാന സംഗതികളിലൊന്നായി ഇതിനെ പല പഠിതാക്കളും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നുണ്ട്. ജ്യോതിബാ ഫൂലെയുടെ സുഹൃത്തു കൂടിയായ തുക്കാറാം പഡ്വാൾ ഈ രചനയെ മുൻനിർത്തി 1861-ൽ ജാതിഭേദവിവേകസാരം എന്ന ഗ്രന്ഥം രചിക്കുകയുണ്ടായി. വജ്രസൂചിയുടെ ഒരു സ്വതന്ത്രപരിഭാഷയും അദ്ദേഹം തയ്യാറാക്കി. മഹാത്മാ ഫൂലെ തന്നെ 1865-ൽ അത് പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇക്കാലത്തെ ബ്രിട്ടീഷ് പഠനങ്ങൾ ക്രിസ്തുമതത്തിനുള്ളിൽ മാർട്ടിൻ ലൂഥർ ഉയർത്തിക്കൊണ്ടുവന്ന പരിഷ്കരണ പരമായ ഇടപെടലുകൾക്കു സമാനമായ ഒന്നായാണ് ബുദ്ധമതത്തെ വിലയിരുത്തിയത്. ഇത്തരത്തിൽ ബുദ്ധമതത്തെ മുൻനിർത്തി ഭാരതീയവും പാശ്ചാത്യവുമായ വിചിന്തനങ്ങളുടെ പുതിയൊരു പ്രകരണം പത്തൊൻപതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അവസാന ദശകങ്ങളിൽ വികസിച്ചു വരുന്നത് കാണാനാവും.

ഈ വിചാര പരിസരത്തിൽ ബൗദ്ധദർശനങ്ങളുടെ പുനർവിഭാവനങ്ങൾക്ക് വഴിതുറന്ന ഒട്ടേറെ പഠനങ്ങൾ പുറത്തുവന്നു. ജ്യോതിബാ ഫൂലെയുടെ, അടിമത്തത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പഠനവും (1875) ആർ.സി. ദത്തിന്റെ *പ്രാചീന ഇന്ത്യയിലെ നാഗരികതയുടെ ചരിത്രവും* (1893) ബ്രാഹ്മണ്യത്തിനെതിരായ പ്രതിരോധമുഖ മായി ബുദ്ധമതത്തെ അടയാളപ്പെടുത്തുന്ന വയായിരുന്നു. ഹിന്ദുമതം ഒരിക്കലും ചെയ്തിട്ടില്ലാത്ത നിലയിൽ മനുഷ്യർ ക്കിടയിലെ തുല്യതയെ പറഞ്ഞുറപ്പിച്ച മതമായി ബുദ്ധമതത്തെ ആർ.സി. ദത്ത് വിശേഷിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. ഇക്കാലത്തു തന്നെയാണ് എഡ്വിൻ ആർനോൾഡിന്റെ ഏഷ്യയിലെ വെളിച്ചം (Light of Asia 1879) പുറത്തുവന്നത്. ഒട്ടേറെ യൂറോപ്യൻ ഭാഷകളിലേക്ക് അത് പരിഭാഷപ്പെടുത്തപ്പെട്ടു. വിവേകാനന്ദനും ഗാന്ധിയും നെഹ്റുവും മുതൽ കുമാരനാശാൻ വരെയുള്ള എണ്ണമറ്റ പ്രതിഭകളെ ആ കൃതി വലിയതോതിൽ സ്വാധീനിച്ചു.

മറാഠി ഭാഷയിൽ രചിക്കപ്പെട്ട കെ.എ. കെലുസ്കറുടെ ഗൗതമബുദ്ധചരിതം ഈ വംശാവലിചരിത്രത്തിൽ ഏറെ പ്രാധാന്യമുള്ള ഒന്നാണെന്ന് അശോക് ഗോപാൽ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. ജാതി വിരുദ്ധമായ ഇന്ത്യൻ ചിന്തയുടെ കേന്ദ്രസ്ഥാനമായി ബുദ്ധനെ അടയാള പ്പെടുത്തിയ രചനയായിരുന്നു അത്. ഇഹലോക താത്പര്യങ്ങളില്ലാത്ത കേവല സന്ന്യാസിയായി അവതരിപ്പിക്കുന്നതിനു പകരം സാമൂഹികമായി ഇടപെടുന്ന പരിഷ്കരണ ശക്തിയായി ബുദ്ധനെ അവതരിപ്പിക്കുകയാണ് കെലുസ്കർ ചെയ്തത്. പിൽക്കാലത്ത് അംബേദ്കറുടെ ബുദ്ധമത വിചാരങ്ങളുടെ അടിത്തറ യായിത്തീർന്ന ആശയമാണത്. ഇക്കാലത്തു തന്നെയാണ് ഹരപ്രസാദ് ശാസ്ത്രി ബംഗാളിലെ കീഴാള ജനതയെ ബൗദ്ധപാരമ്പര്യവുമായി

ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന പഠനം പുറത്തുകൊണ്ടുവന്നത്. ബുദ്ധമതത്തിന് പ്രതിരോധപരമായ വർത്തമാന മുഖം നൽകുന്നതും ജാതിവ്യവസ്ഥയ്ക്കെതിരായ പ്രയോഗസ്ഥാനമായി അതിനെ കണ്ടെടുക്കുന്നതുമായ ഒന്നായിരുന്നു ഹരപ്രസാദ് ശാസ്ത്രിയുടെ നിരീക്ഷണങ്ങൾ.

ഇതിനുപിന്നാലെ, ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ആദ്യപകുതിയിൽ ഒട്ടേറെ ബുദ്ധമതപഠനങ്ങൾ പുറത്തു വന്നു ലക്ഷ്മി നരസു, ധർമാനന്ദ് കൊസാംബി, രാഹുൽ സംകൃത്യായൻ എന്നിങ്ങനെ ഒട്ടേറെപ്പേരുടെ പഠനങ്ങൾ ബുദ്ധമത വിചാരങ്ങളിൽ വലിയ ഊർജവും നവീകരണവും കൊണ്ടുവന്നു. ഇതിൽ ധർമാനന്ദ് കൊസാംബിയുടെ പഠനങ്ങൾ ഡോ. അംബേദ്കറുടെ ചിന്തയെ സ്വാധീനിച്ച ഒന്നാണ്.

നദിജലത്തെച്ചൊല്ലി ശാക്യർക്കും കോലിയർക്കുമിടയിലെ നിത്യ സംഘർഷങ്ങൾ ഉളവാക്കിയ ദുഃഖത്തിൽ ബുദ്ധന്റെ പരിവ്രാജകത്വത്തിന്റെ വേരുകൾ കണ്ടെത്തിയ ധർമാനന്ദ് കൊസാംബി ബൗദ്ധദർശനത്തിലെ ദുഃഖം എന്ന വിശുദ്ധസത്യത്തിന് സാമൂഹികമായ ഉള്ളടക്കമാണുള്ളതെന്ന് വിശദീകരിക്കുന്നുണ്ട്. ബൗദ്ധഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പുനർവ്യാഖ്യാനത്തിനുള്ള അടിത്തറയായി ഇത്തരം പഠനങ്ങൾ നൽകിയ വെളിച്ചം അദ്ദേഹം സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. ബുദ്ധനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധർമവും എന്ന കൃതിയുടെ അവതാരികയിൽ പരമ്പരാഗത ബുദ്ധമതത്തിന്റെ ചില തത്ത്വങ്ങളോടുള്ള തന്റെ വിമർശനങ്ങൾ ഡോ. അംബേദ്കർ സംക്ഷിപ്തമായി രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ബുദ്ധമത ചരിത്രത്തിലെയും ദർശനത്തിലെയും നാലു സവിശേഷ പ്രമേയങ്ങളാണ് അദ്ദേഹം വിമർശന വിധേയമാക്കുന്നത്. അംബേദ്കർ എഴുതുന്നു.

'ഒന്നാമത്തെ പ്രശ്നം ബുദ്ധന്റെ പരിവ്രാജക വൃത്തിയെ സംബന്ധിക്കുന്നതാണ്. എന്തുകൊണ്ടു ബുദ്ധൻ പരിവ്രാജകനായി? ഒരു മൃതശരീരത്തെയും ഒരു രോഗിയെയും ഒരു വൃദ്ധനെയും കണ്ടപ്പോഴാണ് അദ്ദേഹം സന്യാസവൃത്തി സ്വീകരിച്ചതെന്നാണു പറഞ്ഞു പോരുന്നത്. പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ തന്നെ പരിഹാസ്യമാണിത്. ഇരുപത്തിയൊന്മ്പതാമത്തെ വയസ്സിലാണു ബുദ്ധൻ പരിവ്രാജകനാകുന്നത്. നേരത്തേ പറഞ്ഞ മൂന്നു കാഴ്ചകളും അതിനുമുൻപ് അദ്ദേഹം കണ്ടിട്ടില്ലെന്നാണോ?

നാല് ആര്യസത്യങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചതാണ് രണ്ടാമത്തെ പ്രശ്നം. ബുദ്ധൻ മൗലികമായ സന്ദേശങ്ങളുടെ ഭാഗമാണോ അവ ബുദ്ധമതത്തിന്റെ കടയ്ക്കൽ കത്തിവയ്ക്കുന്നവയാണ് ഈ സത്യങ്ങൾ. ജീവിതം ദുഃഖമാണെങ്കിൽ, മരണം ദുഃഖമാണെങ്കിൽ, പുനർജന്മം ദുഃഖമാണെങ്കിൽ, അവിടെ എല്ലാം അവസാനിക്കുന്നു. ഈ ലോകത്തു മനുഷ്യനു സന്തോഷം നേടാൻ മതമോ തത്ത്വശാസ്ത്രമോ സഹായിക്കുകയില്ല. ദുഃഖത്തിൽനിന്നു മോചനമില്ലെങ്കിൽ മതത്തിനു എന്തുചെയ്യാൻ കഴിയും? ജന്മസഹജമായ ദുഃഖത്തിൽനിന്നു മനുഷ്യനെ മോചിപ്പിക്കാൻ ബുദ്ധനു സാധിക്കുമോ?

ബുദ്ധമതക്കാരല്ലാത്തവർക്ക് ആ മതത്തിന്റെ തത്വങ്ങളംഗീകരിക്കാൻ പ്രതിബന്ധമായി നിൽക്കുന്നത് ഈ നാല് ആര്യസത്യങ്ങളാണ്. നാല് ആര്യസത്യങ്ങൾ മനുഷ്യന്റെ പ്രത്യാശ നശിപ്പിക്കുന്നു. നാല് ആര്യസത്യങ്ങൾ ബുദ്ധന്റെ സുവിശേഷത്തെ വിഷേദാത്മകത്വത്തിന്റെ സുവിശേഷമാക്കി മാറ്റുന്നു. ഇവ സുവിശേഷത്തിന്റെ ആദിരൂപത്തിന്റെ ഭാഗമാണോ അതോ പിന്നീടു ഭിക്ഷുക്കൾ കുട്ടിച്ചേർത്തതോ?

ആത്മാവ്, കർമം, പുനർജന്മം എന്നിവയെ സംബന്ധിച്ച സിദ്ധാന്തങ്ങളാണ് മൂന്നാമത്തെ പ്രശ്നം. ആത്മാവിന്റെ അസ്തിത്വത്തെ ബുദ്ധൻ നിഷേധിച്ചു. പക്ഷേ, കർമ്മത്തിന്റെയും പുനർ ജന്മത്തിന്റെയും സിദ്ധാന്തത്തെ അദ്ദേഹം പിന്താങ്ങിയിരിക്കുന്നുവെന്നാണ് പറയുന്നത്. ഉടനെ മറ്റൊരു ചോദ്യം ഉയർന്നുവരുന്നു. ആത്മാവില്ലെങ്കിൽ കർമ്മമുണ്ടോ? ആത്മാവില്ലെങ്കിൽ പുനർജന്മം എങ്ങനെയുണ്ടാകും? കർമമെന്നും പുനർജന്മമെന്നുമുള്ള വാക്കുകൾ ഏതർഥത്തിലാണ് ബുദ്ധൻ ഉപയോഗിച്ചത്?

അക്കാലത്തെ ബ്രാഹ്മണർ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നതിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമായ അർഥത്തിലാണോ? ആണെങ്കിൽ അവയുടെ ശരിയായ അർഥമെന്ത്? ബ്രാഹ്മണർ ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന അർഥത്തിൽ തന്നെയാണോ ഉപയോഗിച്ചത്? അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ആത്മാവിനെ നിഷേധിക്കുന്നതും കർമത്തെയും പുനർജന്മത്തെയും അംഗീകരിക്കുന്നതും തമ്മിൽ പ്രകടമായ വൈരുധ്യമില്ലേ? ഈ വൈരുധ്യത്തെ പരിഹരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

ഭിക്ഷുവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ് നാലാമത്തെ പ്രശ്നം. ബുദ്ധൻ ഭിക്ഷുവിനെ സൃഷ്ടിച്ചതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യമെന്തായിരുന്നു? ഒരു സമ്പൂർണ മനുഷ്യനെ സൃഷ്ടിക്കാൻ വേണ്ടിയായിരുന്നോ? അതോ ജന സേവനത്തിനു വേണ്ടി ജീവിതം ഉഴിഞ്ഞുവെച്ച, അവരുടെ സുഹൃത്തും വഴികാട്ടിയും തത്വചിന്തകനുമായ ഒരു സാമൂഹിക സേവകനെ രൂപപ്പെടുത്താനോ? ഇതാണ് യഥാർഥ പ്രശ്നം. ഇതിനെ ആശ്രയിച്ചാണ് ബുദ്ധമതത്തിന്റെ ഭാവി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത് ഒരു പൂർണ മനുഷ്യൻ മാത്രമാണ് ഭിക്ഷുവെങ്കിൽ ബുദ്ധമത പ്രചാരത്തിന് അയാൾ ഉപകരിക്കുകയില്ല. കാരണം, പൂർണ മനുഷ്യനെങ്കിലും അയാൾ സ്വാർഥനാണ്. നേരെമറിച്ച്, അയാളൊരു സാമൂഹിക സേവകനാണെങ്കിൽ ബുദ്ധമതത്തിന് അയാളിൽ പ്രതീക്ഷയർപ്പിക്കാം. സൈദ്ധാന്തിക ഭദ്രതയ്ക്കു വേണ്ടിയെന്നതിനെക്കാൾ, ബുദ്ധമതത്തിന്റെ ഭാവിയെ കരുതി ഈ പ്രശ്നത്തിന് ഉത്തരം കണ്ടെത്തേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.'

പരമ്പരാഗതമായ ബുദ്ധ ദർശനത്തിന്റെ വിമർശാത്മകമായ വിലയിരുത്തലിലൂടെ ഈ പ്രശ്നങ്ങൾക്കെല്ലാം ഡോ. അംബേദ് കർ ഉത്തരം കണ്ടെത്തുന്നുണ്ട്. ജാതിനിർമൂലനത്തിന്റെ ഉപാധിയായും ആധുനികമായ ജനാധിപത്യ സമൂഹത്തിന്റെ നൈതികാടിസ്ഥാനമായും ബുദ്ധമതത്തെ സ്ഥാന നിർണയം ചെയ്യുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ

സമീപനം വിമർശനാത്മക വിചാര പാരമ്പര്യത്തിന്റെ തുടർച്ചയെന്ന രൂപത്തിലാണ് നിലകൊള്ളുന്നത്. അതേ സമയംതന്നെ ജോൺ ഡ്യൂയി ഉൾപ്പെടെ ജനാധിപത്യത്തിന് നൽകിയ ധാർമിക മാനത്തെ ബുദ്ധമത ദർശനവുമായി കൂട്ടിയിണക്കാനുള്ള ശ്രമവും അതിലുണ്ട്. ഡോ. അംബേദ്കറുടെ പുനർ വിഭാവനങ്ങളെ മേൽപ്പറഞ്ഞ പൂർവപാഠനങ്ങളിൽനിന്ന് വേറിട്ടു നിൽക്കുന്നതാക്കി മാറ്റുന്നത് അതാണ്. ഒരേസമയം ബൗദ്ധ പാരമ്പര്യത്തിൽ വേരാഴ്ത്തി നിൽക്കുന്നതും അതേ സമയം തന്നെ ആധുനികമായ നൈതികരാഷ്ട്രീയ ദർശനത്തോട് ഒത്തുപോകുന്നതുമായ ഒന്നായിരുന്നു ഡോ. അംബേദ്കർ ബൗദ്ധദർശനത്തിൽ നടത്തിയ ഇടപെടൽ, ഇതിന്റെ കേന്ദ്രമായിരുന്നു മൈത്രി എന്ന സങ്കല്പ്പവും അതിന് കൈവന്ന ഭാവപരിണാമവും

മൂന്ന്

ബുദ്ധമതം ജന്മം നൽകിയ അടിസ്ഥാന പ്രമാണങ്ങളിൽ ഒന്നാണ് മൈത്രി ബൗദ്ധ ദർശത്തിലെ നാല് ബ്രഹ്മവിഹാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്, മൈത്രി, കരുണ, മുദിതം, ഉപേക്ഷ എന്നീ മൂല്യങ്ങളെയാണ് മനുഷ്യർ എത്തിച്ചേരേണ്ട പരമപദങ്ങളായി ബുദ്ധമതം പരിഗണി ക്കുന്നത്. തേരവാദ ബുദ്ധമതത്തിലെ പത്ത് പാരമിതങ്ങളിൽ ഒന്നെന്ന നിലയിലും മൈത്രി ബുദ്ധമത ചിന്തയിൽ ഇടം പിടിച്ചിട്ടുണ്ട്. ബുദ്ധൻ ഉപദേശിച്ച സദാചാരമാർഗത്തിലെ സദ്ഗുണങ്ങളാണ് പാരമിതങ്ങളെന്ന് ബുദ്ധനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധർമവും എന്ന കൃതിയിൽ ഡോ. അംബേദ്കർ വിശദമാക്കുന്നു. ശീലം, നിഷ്കാമം, ദാനം, വീര്യം, സഹനം, സത്യസന്ധത, ദൃഢനിശ്ചയം, കരുണ, മൈത്രി, ഉപേക്ഷ എന്നിവയാണവ. ഒരാളുടെ കഴിവിന്റെ പരമാവധി ശീലിക്കേണ്ട ഗുണങ്ങളായാണ് ഡോ. അംബേദ്കർ ഇവയെ കാണുന്നത്. പാരമിതങ്ങൾ (പരിപൂർണാവസ്ഥകൾ) എന്ന പേര് ഇവയ്ക്ക് കൈവന്നത് അതുകൊണ്ടാണെന്നും അദ്ദേഹം വിശദീകരിക്കുന്നു.

'മിത്ര'ശബ്ദത്തിൽ നിന്ന് രൂപപ്പെട്ടതാണ് മൈത്രി എന്ന പദം. സുഹൃത്ത് എന്ന പ്രാഥമികാർഥമാണ് 'മിത്ര' ശബ്ദത്തിനുള്ളത്. അങ്ങനെ വരുമ്പോൾ സൗഹൃദഭാവമാണ് മൈത്രി. ഈ അർഥത്തിൽ വൈദിക സാഹിത്യത്തിൽ തന്നെ മൈത്രി എന്ന പദം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ട്. *ശതപഥബ്രാഹ്മണ*ത്തിലും പാണിനിയുടെ *അഷ്ടാദ്ധ്യായി*യിലും ഈ പദം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതായി മോണിയർ വില്ല്യംസിന്റെ സംസ്കൃത ഇംഗ്ലീഷ് നിഘണ്ടു പറയുന്നു. മൈത്രി എന്ന പദത്തിന്റെ ചരിത്രപരമായ പരിണാമങ്ങൾ തേടിപ്പോയ നിരവധി ബൗദ്ധപണ്ഡിതർ വൈദികസാഹിത്യത്തിൽ അതിന്റെ വേരുകൾ കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇയാൻ ഹാരിസ്, പീറ്റർ ഹാർവെ, മാർട്ടിൻ വിൽറ്റ്ഷയർ, കെ.എൻ. ജയതിലകെ തുടങ്ങിയ ബൗദ്ധപണ്ഡിതർ ഇക്കാര്യം വിശദീകരിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. ബുദ്ധദർശനത്തിന്റെ

ആവിർഭാവത്തിന് മുൻപുതന്നെ 'ബ്രഹ്മലോകങ്ങൾ' എന്ന കല്പനയും നാല് വിശുദ്ധമൂല്യങ്ങളും (മൈത്രി. കരുണ, മുദിതം, ഉപേക്ഷ) നിലനിന്നിരുന്നതായി മാർട്ടിൻ വിൽറ്റ്ഷയർ സൂചിപ്പിക്കുന്നു (Asetic Figures Before and in Early Budhism: The Emergence of Gautama as Budha എന്ന കൃതി). യോഗസൂത്രത്തിൽ കാണുന്ന മൈത്രീശബ്ദം ബുദ്ധതത്ത്വമായ മേത്തയ്ക്ക് തുല്യമായ അർഥ സൂചനകളെയാണ് ഉൾക്കൊള്ളുന്നതെന്നും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. പ്രാചീന ഉപനിഷത്തുകളിലും അഥർവവേദത്തിലും മൈത്രി എന്ന പദം ഇടംപിടിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഛാന്ദോഗ്യ ഉപനിഷത്ത് മൈത്രി, അഹിംസ എന്നീ മൂല്യങ്ങളെ ബ്രഹ്മലോകത്തിലേക്കുള്ള വഴികളായി അവതരിപ്പിക്കുന്ന കാര്യം ജയതിലകെയുടെ പഠനം (Early Budhist Theory of Knowledge) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. യജുർവേദത്തിലെ തൈത്തിരീയ സംഹിതയിലും മൈത്രി എന്ന ആശയത്തെക്കുറിച്ചുള്ള സൂചന കാണാം. ഈശാവാസ്യോപനിഷത്തിൽ മൈത്രി എന്ന പദം അതേപടി കടന്നു വരുന്നില്ലെങ്കിലും സമാനമായ ആശയ ലോകം അവിടെയുമുള്ളതായാണ് പഠിതാക്കൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ജൈന കൃതിയായ തത്ത്വാർഥസൂത്രം മൈത്രി പ്രമോദം, കാരുണ്യം, മധ്യസ്ഥം എന്നിങ്ങനെയുള്ള നാല് മൂല്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് പ്രതിപാദിക്കുന്നതും പരിഗണിക്കേണ്ടതാണ്. ബ്രഹ്മവിഹാര സങ്കല്പവും മൈത്രി (മേത്ത) എന്ന മൂല്യവും പൂർണമായും ബൗദ്ധ പാരമ്പര്യത്തിനുള്ളിൽ ഉടലെടുത്ത തല്ലെന്ന് ഇയാൻ ഹാരിസ് എഡിറ്റ് ചെയ്ത് പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ബുദ്ധമത പഠനമേഖലയിലെ പ്രാമാണിക ഗ്രന്ഥം (Budhism) ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതും അതുകൊണ്ടാണ്. അനുഷ്ഠാന പാരമ്പര്യത്തിൽ നിന്ന് മൂല്യ വിചാരത്തിലേക്കുള്ള വൈദിക സാഹിത്യ ത്തിന്റെ വഴിതിരയലിന്റെ വേളയിലാണ് 'മൈത്രി' എന്ന പദവും ബ്രഹ്മലോകങ്ങൾ എന്ന ആശയവും പ്രാചീന ഉപനിഷത്തു കളിൽ ഇടം പിടിച്ചതെന്നാണ് മാർട്ടിൻ വിൽറ്റ്ഷയറിനെപ്പോലുള്ള പഠിതാക്കൾ കരുതുന്നത്. വൈദിക സാഹിത്യത്തി ലരങ്ങേറിയ വിചാരമാതൃകാപരമായ വഴിത്തിരിവിന്റെ ഉത്പന്നങ്ങളാണവ. ഇതും ബുദ്ധമതതത്ത്വങ്ങളും ഏതളവിൽ അന്യോന്യം സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട് എന്ന കാര്യം ഖണ്ഡിതമായി പറയാനാവില്ലെന്നും വിൽറ്റ്ഷയർ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ആദ്യകാല ഉപനിഷത്തുക്കളിൽ തെളിയുന്ന ഏകദർശനം (Philosophy of Oneness) സാമൂഹിക ജനാധിപത്യ നിർമിതിയുടെ സാധ്യതകളെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നുണ്ടെന്നും ബ്രാഹ്മണിസം ആ സാധ്യതയെ തകർക്കും കയായിരുന്നുവെന്ന ഡോ. അംബേദ്കറുടെ അഭിപ്രായം ഇതിനോട് ചേർത്ത് പരിശോധിക്കണമെന്ന് ചന്ദൻഗൗഡ മൈത്രി ദർശനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പഠനത്തിൽ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്ന കാര്യവും ഇവിടെ ഓർക്കേണ്ടതാണ്.

എന്നാൽ, ബൗദ്ധ സാഹിത്യത്തിൽ എത്തുന്നതോടെ മൈത്രി വ്യത്യസ്തമായ മറ്റൊരു മൂല്യമണ്ഡലമായി വികസിക്കുന്നുണ്ട്.

മനുഷ്യ പ്രകൃതത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന ഘടകമായി നിലകൊള്ളേണ്ട ഒന്നെന്ന നിലയിലാണ് ബുദ്ധമതം അതിനെ കാണുന്നത്. ബൗദ്ധ ദർശനത്തിലെ മൈത്രീ സങ്കല്പത്തെ വിശദീകരിക്കുന്ന ഒരു കഥ അംബേദ്കർ തന്റെ പഠനത്തിൽ സംഗ്രഹിച്ച് ചേർത്തിട്ടുണ്ട്:

''ശ്രാവസ്തിയിലെ താമസവേളയിൽ ബുദ്ധൻ ഭിക്ഷുക്കളോട് ചോദിച്ചു. ഒരാൾ ഭൂമി കുഴിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു എന്ന് കരുതുക. ഭൂമി അതിനെ ചെറുക്കുമോ?

''ഇല്ല'' ഭിക്ഷുക്കൾ മറുപടി പറഞ്ഞു.

''ഒരാൾ നിറങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് വായുവിൽ ചിത്രം വരയ്ക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു എന്ന് കരുതുക. അയാൾക്കത് ചെയ്യാൻ കഴിയുമോ?''

''ഇല്ല അയാൾക്കതിന് കഴിയില്ല.''

''എന്തുകൊണ്ട്?''

''വായുവിൽ കറുത്ത പാടുകൾ ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ട്.''

''നിങ്ങളുടെ മനസ്സും അതുപോലെ കറുത്ത പാടുകൾ ഇല്ലാത്തതാവണം. അവ തിന്മയെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നു.''

''ഒരാൾ കത്തുന്ന വിറകു കൊള്ളികൊണ്ട് ഗംഗയെ തീ പിടിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു എന്ന് കരുതുക അയാളതിൽ വിജയിക്കുമോ?'

''ഇല്ല.''

''എന്തുകൊണ്ട്?''

''ഗംഗയിലെ ജലം തീപിടിക്കാത്തതായതിനാൽ.''

''ഭൂമി എങ്ങനെയാണോ കോപിക്കാതിരിക്കുന്നത്. വായു എങ്ങനെയാണോ അതിനെതിരായ പ്രവൃത്തികൾക്കൊന്നും വഴങ്ങാത്തത്, ഗംഗ എങ്ങനെയാണോ അതിന് തീ കൊടുക്കാനുള്ള ശ്രമങ്ങൾക്ക് വഴങ്ങാതെ ഒഴുകിക്കൊണ്ടേയിരിക്കുന്നത് അതുപോലെ മറ്റുള്ളവർ നിങ്ങളോട് കാണിക്കുന്ന അനീതികളും അപമാനങ്ങളും നിങ്ങളിലെ മൈത്രിയെ ബാധിക്കാതെ ഭിക്ഷുക്കളായ നിങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളണം. നിങ്ങളുടെ മനസ്സിനെ ഭൂമിയെപ്പോലെ ദൃഢവും വായുവെപ്പോലെ ശുദ്ധവും ഗംഗയെപ്പോലെ ആഴമുള്ളതുമായി സൂക്ഷിക്കുക എന്നത് നിങ്ങളുടെ വിശുദ്ധമായ കടമയാണ്. അപ്പോൾ ഒരു പ്രവൃത്തിക്കും നിങ്ങളിലെ മൈത്രിയെ അസ്വസ്ഥമാക്കാൻ കഴിയില്ല. അപ്പോൾ നിങ്ങളെ ഉപദ്രവിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നവർ വൈകാതെ തളരും. നിങ്ങളിലെ മൈത്രി അതിരുകളില്ലാത്തതും നിങ്ങളുടെ ചിന്ത വിപുലവും വെറുപ്പില്ലാത്തതുമാവട്ടെ. എന്റെ ധർമ്മമനുസരിച്ച് കാരുണ്യപൂർവം കഴിഞ്ഞാൽ മാത്രം മതിയാവില്ല അതിനൊപ്പം മൈത്രി പാലിക്കുക എന്നത് അനിവാര്യമാണ്.'' ("Ambedkar's Ideal of Matiri' എന്ന പ്രബന്ധത്തിൽ ചന്ദൻഗൗഡ ഉദ്ധരിക്കുന്നത്.)

മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ചതു പോലെ ബൗദ്ധദർശനത്തിൽ മൈത്രിയെന്നത് കേവലസ്നേഹമല്ല ശത്രുക്കൾ എന്തു ചെയ്യുന്നു

എന്നതിനെ പരിഗണിക്കാതെ മൈത്രിയെ ദൃഢവും ശാശ്വതവുമായി നിലനിർത്തണമെന്നാണ് ബുദ്ധൻ ഭിക്ഷുക്കളെ ഉപദേശിക്കുന്നത്. ദയ, കാരുണ്യം തുടങ്ങിയവ അപര്യാപ്തമായ മൂല്യങ്ങളാണ്. മൈത്രിയോടു ചേരുമ്പോഴാണ് അവ അർഥപൂർണമാവുന്നത്. ഇങ്ങനെ മനസ്സിലാക്കിയാൽ മൈത്രി വ്യക്തികൾക്കും സമൂഹത്തിനും ഒരുപോലെ പോഷകവും സംരക്ഷവുമായ മൂല്യമായി മാറും. വെറുപ്പും പ്രതികാരവും ഉൾപ്പെടെയുള്ള വിധ്വംസക വികാരങ്ങൾക്ക് കീഴ്പ്പെടുന്നതിൽ നിന്ന് അതവരെ തടയുന്നു. ജീവദായകമായ ചോദനകളെ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നു. ഈ ബൗദ്ധതത്ത്വം മർദിതർക്ക് തങ്ങളുടെ വിമോചകമായ ആത്മപരിവർത്തനത്തെ മൈത്ര്യുന്മുഖമാക്കാനുള്ള വലിയ സാധ്യത തുറന്നിടുന്നതായി ചന്ദൻ ഗൗഡ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അതോടെ മൈത്രി അടിസ്ഥാനപരമായ ഒരു സാമൂഹികരാഷ്ട്രീയ സങ്കല്പമായി പരിണമിക്കുന്നു.

ബൗദ്ധദർശനത്തിലെ ഈ മൈത്രീ സങ്കല്പം ഡോ അംബേദ്കറുടെ ചിന്തയിൽ അതിന്റെ ചരിത്ര ജീവിതത്തിലെ സമുന്നതവും മഹിമയുറ്റതുമായ അവസാന പടവിലേക്കു കടക്കുന്നു. സ്നേഹം/സൗഹൃദം എന്ന വൈദികാർത്ഥത്തിനും കാരുണ്യപൂർവമായ സ്നേഹം (loving kindness) എന്ന ബൗദ്ധമായ അർഥവിവക്ഷയ്ക്കും അപ്പുറത്തേക്ക് അതു നീങ്ങുന്നു എന്നുപറയാം. വ്യക്തിഗതമായ അനുഭവ മൂല്യമായിരിക്കെത്തന്നെ സാമൂഹികവും ധാർമികവുമായ ഒരനുഭവമൂല്യമായി അവിടെയതു മാറുന്നു. ഭരണഘടനാ അസംബ്ലി ചർച്ചകളുടെ സന്ദർഭത്തിലെ ഒരു പ്രഭാഷണത്തിൽ തന്റെ ജനാധിപത്യ ദർശനത്തെ മൂന്നു വാക്കുകളിൽ സംഗ്രഹിക്കാമെന്ന് ഡോ. അംബേദ്കർ വ്യക്തമാക്കുന്നത് ഇവിടെ പ്രാധാന്യമുള്ള കാര്യമാണ്. സ്വാതന്ത്ര്യം, സമത്വം, സാഹോദര്യം എന്നിവയാണ് ആ മൂന്നു വാക്കുകൾ ഇതിൽ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെയും സമത്വത്തെയും സാധ്യമാക്കുന്ന അടിസ്ഥാനമൂല്യം സാഹോദര്യമാണ്. സാമൂഹികജീവിതത്തിൽ നിലീനമായ സാഹോദര്യ ഭാവനയുടെ ബലം കൊണ്ടു മാത്രമേ സ്വാതന്ത്ര്യവും സമത്വവും പരസ്പര പൂരകമായി നിലനിൽക്കൂ എന്ന് അംബേദ്കർ വിശദമാക്കി. ഈ സാഹോദര്യ ഭാവന സഹഭാവം എന്നതിനപ്പുറത്തേക്ക് വികസിക്കുന്ന സ്ഥാനമാണ് മൈത്രി, സാഹോദര്യം എന്നതിലെ മനുഷ്യ കേന്ദ്രിതവും പുരുഷ കേന്ദ്രിതവുമായ സൂചനകളെ അതു കൈയൊഴിയുന്നു. സമസ്ത ചരാചരങ്ങളിലേക്കും നിരുപാധികമായി പ്രവഹിക്കുന്ന സ്നേഹാനുഭവമാണത്. മൈത്രി എന്ന ആശയത്തെ തന്റെ ജനാധിപത്യ സങ്കല്പത്തിന്റെ അടിത്തറയാക്കുമ്പോൾ 'സഹജീവികളോടുള്ള ആദരവും ബഹുമാനവും' എന്ന് ജനാധിപത്യത്തെ നിർവചിച്ച മുൻകാല സമീപനത്തിൽ നിന്ന് തന്റെ വീക്ഷണത്തെ ഡോ. അംബേദ്കർ മുന്നോട്ടു കൊണ്ടുപോകുന്നതായി

കാണാം. മനുഷ്യകേന്ദ്രിതമായ സമൂഹ സങ്കല്പത്തിനപ്പുറം പ്രാപഞ്ചിക വ്യാപ്തിയുള്ള സ്നേഹ സാഹോദര്യാനുഭൂതിയായി അതു മാറിത്തീരുന്നു. ജാതി. മതം, വംശം, രാഷ്ട്രം, ഭാഷ, ലിംഗം തുടങ്ങി ഒരാളുടെ സാമൂഹിക സ്വത്വത്തെ നിർണയിക്കുകയും അതിന് അതിർ വരമ്പുകൾ കല്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സാമൂഹിക ബലങ്ങൾക്കെല്ലാം കുറുകെ നീങ്ങുന്ന ഒന്നാണ് ഈ മൈത്രീഭാവം. വ്യക്തി സ്വത്വത്തെ തുറന്നതും അയവാർന്നതും പ്രാപഞ്ചിക വ്യാപ്തിയുള്ളതും അപരോന്മുഖവുമായ ഒന്നായി അതു മാറ്റിത്തീർക്കുന്നു. സുഹൃത്തുക്കളിലേക്കെന്നപോലെ ശത്രുക്കളിലേക്കും. മനുഷ്യരിലേക്കെന്നപോലെ സമസ്ത ജീവജാലങ്ങളിലേക്കും പ്രവഹിക്കുന്ന സ്നേഹാനുഭൂതിയാണത്. ആധുനികമായ സ്വത്വസംസ്ഥാപനത്തിൽ നിലീനമായ ഹിംസാത്മകതയെതിരായ നൈതിക പ്രതിരോധം അതിലുണ്ട്.

അപരത്തെ വകഞ്ഞുമാറ്റിയും അതിനെ നിരാകരിച്ചും (exclusion and annihilation of the other) നിലവിൽവരുന്ന ആത്മത്തെ ഈ മൈത്രിഭാവന അപരബദ്ധവും പ്രാപഞ്ചിക വ്യാപ്തിയുള്ളതുമാക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ, ഒരുഭാഗത്ത് ജാതീയമായ വിഭജനയുക്തികളെയും മറുഭാഗത്ത് ആധുനികമായ വ്യക്തി സങ്കല്പത്തിൽ നിലീനമായ ഹിംസാത്മകതയെയും മറികടന്നുപോകുന്ന ഭാവശക്തിയാണ് മൈത്രി. കേവല സൗഹൃദത്തിനും കാരുണ്യപൂർണമായ സ്നേഹഭാവത്തിനുമപ്പുറം മാനുഷികതയെ ഭാവപരമായി പുനർനിർവചിക്കാൻ കെൽപ്പുള്ള ഒന്നാണത്.

1954 ഒക്ടോബർ രണ്ടിന് നടത്തിയ റേഡിയോ പ്രഭാഷണത്തിൽ മൈത്രി എന്ന ആശയത്തിന്റെ മൗലികമായ സവിശേഷതകളിലേക്ക് ഡോ. അംബേദ്കർ വിരൽ ചൂണ്ടുന്നുണ്ട്. തന്റെ സാമൂഹിക ദർശനം സ്വാതന്ത്ര്യം, സമത്വം, സാഹോദര്യം എന്നീ അടിസ്ഥാന പദങ്ങളിൽ സംഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതായി അദ്ദേഹം അവിടെ പറയുന്നു. എന്നാൽ ഈ ആശയം, താൻ ഫ്രഞ്ച് വിപ്ലവത്തിൽനിന്ന് കടംകൊണ്ടതാണെന്ന് ആരും കരുതരുതെന്ന് അദ്ദേഹം തുടർന്നു പറയുന്നുണ്ട്. തന്റെ സാമൂഹിക ദർശനത്തിന്റെ വേരുകളുള്ളത് രാഷ്ട്രമീമാംസയിലല്ല മറിച്ച് മതത്തിലാണ് എന്ന അസാധാരണമായ നിരീക്ഷണവും അദ്ദേഹം മുന്നോട്ടുവയ്ക്കുന്നു. ഈ ആശയങ്ങൾ താൻ കൈക്കൊണ്ടത് തന്റെ നാഥനായ ബുദ്ധനിൽ നിന്നാണ്. മത നിരപേക്ഷമായ ആശയങ്ങൾ ആർക്കും ലംഘിക്കാവുന്ന പൊതു നിയമങ്ങളാണ്. എന്നാൽ, സാഹോദര്യം അഥവാ മതം ഏവരും മാനിക്കുന്ന ഒന്നാണ്. അത് ലംഘിക്കാത്ത സാർവത്രികാനുഭൂതിയാണ്. ഈ അനുഭൂതിയുടെ വ്യാപനമാണ് ജനാധിപത്യത്തിന്റെ സുസ്ഥിരതയുടെ അടിസ്ഥാനം.

സാഹോദര്യത്തിൽ നിന്ന് മൈത്രിയിലേക്കുള്ള ഈ സ്ഥാനാന്തരം സമാന്തരമായി രാഷ്ട്രീയമീമാംസയിൽ നിന്നും മതത്തിലേക്കുള്ള പരിവർത്തന

ത്തെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നുണ്ട്. ഇവിടെ മതം എന്ന പദംകൊണ്ട് പരമ്പരാഗതമായ മതങ്ങളെയല്ല ഡോ. അംബേദ്കർ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് എന്ന കാര്യം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്. സാഹോദര്യം എന്നതിനു പകരമായാണ് അദ്ദേഹം ആ വാക്ക് പലപ്പോഴും ഉപയോഗിക്കുന്നത്.

സാമൂഹികജീവിതത്തെ കൂട്ടിയിണക്കുന്ന അടിസ്ഥാനപരമായ ധാർമിക ശക്തിയെയാണ് അംബേദ്കർ മതം എന്ന് വിശേഷിപ്പിക്കുന്നത്. പരമ്പരാഗതവും ആചാര ബദ്ധവുമായ മതങ്ങളിൽ നിന്ന് (religion of rituals) മൂല്യാധിഷ്ഠിതമായ മതങ്ങൾ എന്നതിലേക്കാണ് (religion of principles) അംബേദ്കറുടെ മതദർശനം വഴിതിരിയുന്നത്. ആ നിലയിൽ പരമ്പരാഗതമായ മതഭാവനയുടെ നിരാകരണംകൂടി അതിലടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. പുതിയൊരു ധാർമ്മികതയുടെ അനുഭൂതിമണ്ഡലമാണ് അദ്ദേഹത്തിന് മതം. സമൂഹത്തെ കോർത്തിണക്കുന്ന ധാർമികശക്തിയാകാൻ അതിനേ കഴിയൂ എന്നും അദ്ദേഹം കരുതുന്നുണ്ട്. മതമില്ലാതെ നമ്മുടെ സമരം വിജയിക്കില്ല ("without religion our struggle will not survive) എന്ന് 1956 മാർച്ചിലെ ആഗ്ര പ്രസംഗത്തിൽ അംബേദ്കർ പറയുന്നതും അതുകൊണ്ടാണ്.

സാഹോദര്യത്തിൽ നിന്ന് മൈത്രി യിലേക്കുള്ള ഡോ. അംബേദ്കറുടെ വഴിതിരിയലിന് വിപുലമായ ചില ദാർശനികമാനങ്ങൾ ഉള്ളതായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനാധിപത്യദർശനത്തിന്റെ സവിശേഷതയെക്കുറിച്ച് പഠിച്ച ഐശ്വര്യകുമാർ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു (Radical Equaltiy: Ambedkar, Gandhi and the Risk of Democracy എന്ന ഗ്രന്ഥം) 1950-കളിലാണ് മൈത്രി, സാഹോദര്യം എന്നീ പദങ്ങൾ ഡോ. അംബേദ്കർ സമാനാർഥത്തിൽ ഉപയോഗിക്കുന്നത്. 1954-ലെ ബി.ബി.സി. പ്രഭാഷണത്തിൽ സാഹോദര്യപൂർണമായ പങ്കുവയ്ക്കലിനെ (fraternal sharing) മതവുമായി അദ്ദേഹം ചേർത്തുവയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ, ഇതിനെല്ലാം ഏറെ മുൻപേ ജാതിനിർ മൂലനത്തിൽത്തന്നെ മൈത്രി ദർശനത്തിന്റെ വേരുകൾ കാണാനാവു മെന്നാണ് ഐശ്വര്യകുമാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്. നിയതവും സ്ഥിരവുമായ അതിർവരമ്പുകളെ മറികടന്നുപോകുന്ന സ്നേഹസാഹോ ദര്യവേരുകൾ ആ രചനയിൽത്തന്നെയുണ്ട്. മൈത്രീ ദർശനമായി പിൽക്കാലത്ത് വികാസം പ്രാപിച്ചതും അതു തന്നെയാണ്.

സാഹോദര്യം എന്ന ഔപചാരിക സങ്കല്പത്തിന്റെ പരിമിതികളെ പലതലങ്ങളിൽ ഭേദിക്കുന്ന ഒന്നാണ് ഡോ. അംബേദ്കർ അവതരിപ്പിച്ച മൈത്രിഭാവന, സാഹോദര്യം മാനുഷികമാണ്. എന്നുമാത്രമല്ല അത് മനുഷ്യർ തമ്മിലുള്ള ഔപചാരികമായ സമാനതയിൽ വേരാഴ്ത്തി നിൽക്കുന്നതുമാണ്.

അപരത്തിന്റെ അനന്യത അതിന്റെ കേന്ദ്രപരിഗണനയല്ല. അതേസമയം, മൈത്രി അപരത്തിന്റെ അനന്യതയെയും, അപരിമേയവും അനുരൂപവത്കരണത്തിനു

കീഴ്പ്പെടാത്തതുമായ അനുഭവ ലോകത്തേയുമാണ് അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നത്. സമസ്ത ജീവജാലങ്ങളിലും സന്നിഹിതമായതും പ്രകൃതിയുടെ അടിസ്ഥാനസ്വഭാവമെന്നു പറയാവുന്നതുമായ അനന്യതയിലേക്ക് ഉന്മുഖമായിരിക്കുന്ന അനുഭൂതിലോകമാണ് മൈത്രി. സൗഹൃദം, സാഹോദര്യം തുടങ്ങിയ പദങ്ങൾക്കെല്ലാമപ്പുറം 'മൈത്രി'യുടെ ശരിയായ അർഥവിവക്ഷകളെ 'നീതി' എന്ന പദമാണ് ഉൾക്കൊള്ളുന്നതെന്ന് ഐശ്വര്യകുമാർ സൂചിപ്പിക്കുന്നതും അതുകൊണ്ടാണ്.

ഇങ്ങനെ പല തലങ്ങളിൽ പുതുക്കിപ്പണിയപ്പെട്ട ബുദ്ധ ദർശനത്തിന്റെ കേന്ദ്രമായാണ് അംബേദ്കറുടെ ചിന്തയിൽ 'മൈത്രി' എന്ന ആശയം നിലനിൽക്കുന്നത്. വിപുലമായ വൈജ്ഞാനിക-നൈതിക-രാഷ്ട്രീയ പ്രാഭവങ്ങളുടെ സംയോജിത രൂപമായാണ് അംബേദ്കർ അതിനെ പരിഗണിക്കുന്നത്. മൈത്രിയിൽ നാല് ഘടകങ്ങൾ ഉൾച്ചേർന്നിരിക്കുന്നതായി അദ്ദേഹം വിശദീകരിക്കുന്നുണ്ട്. അത് കേവലമായ പാണ്ഡിത്യമല്ല. പാണ്ഡിത്യമായി പരിണമിക്കാതെ വിജ്ഞാനം 'പ്രജ്ഞ' (വിവേകം) എന്ന പടവിലേക്കെത്തണം. ഇത് സാധ്യമാകുന്നത് വിജ്ഞാനം 'ശീല'ത്താൽ (സദാചാരം അഥവാ ധാർമികത) നയിക്കപ്പെടുകയും 'കാരുണ്യ'ത്താൽ പ്രചോദിതമാവുകയും ചെയ്യുമ്പോഴാണ്. അങ്ങനെ പ്രജ്ഞയും കരുണയും ധാർമികതയും കൈ കോർക്കുമ്പോഴാണ് മൈത്രി നിലവിൽവരുക. അതാകട്ടെ വ്യക്തിപരമായ ജീവിതമൂലം എന്നതിലുപരി സമൂഹ ശരീരത്തിലാകെ വേരോടിപ്പടരേണ്ട ഒന്നാണ്. ജാതി, മതം, ദേശം, രാഷ്ട്രം തുടങ്ങിയ സാമൂഹികമായ അതിർവരമ്പുകൾക്കും മാനുഷികം/മനുഷ്യേതരം തുടങ്ങിയ വിഭജനങ്ങൾക്കും കുറുകെ നീങ്ങുന്ന ഭാവശക്തിയാണത്. സ്നേഹിതരിലേക്കെന്നപോലെ ശത്രുക്കളിലേക്കും അത് തുറന്നിരിക്കുന്നു. മനുഷ്യരിലേക്കെന്നപോലെ സമസ്ത ജീവജാലങ്ങളിലേക്കും ഉന്മുഖമായിരിക്കുന്നു. വ്യക്തിഗതവും ധാർമികവുമായ അനുഭവമൂല്യമെന്നതിനപ്പുറം പുതിയൊരു രാഷ്ട്രീയ ഭാവനയുടെ ആധാരമായി മൈത്രി പരിഗണിക്കപ്പെടുന്നതും മറ്റൊന്നുകൊണ്ടല്ല.

മൈത്ര്യുന്മുഖമായ ഈ രാഷ്ട്രീയ ഭാവനയ്ക്ക് ഇന്ത്യയുടെ സമകാലിക ജീവിതത്തിൽ അതിപ്രധാനമായ പങ്കാണുള്ളത്. വർഗീയ ഫാസിസം നമ്മുടെ ജീവിത പരിസരങ്ങളിലാകെ വിദ്വേഷത്തിന്റെയും വിഭജനത്തിന്റെയും വിത്തുകൾ നട്ടുവളർത്തിക്കൊണ്ടേയിരിക്കുമ്പോൾ മൈത്രിയെ മുൻനിർത്തിയുള്ള അംബേദ്കറൈറ്റ് വിഭാവനം അതുല്യമായ പ്രതിരോധശേഷിയുള്ള ഒന്നായി പരിണമിക്കുന്നുണ്ട്. "സ്നേഹംതാൻ ജീവിതം ശ്രീമൻ/സ്നേഹ വ്യാഹതിതന്നെ മരണം" എന്നെഴുതിയ ആശാനെ ഓർമ്മപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട്, സ്നേഹത്തെ അടിസ്ഥാനപരമായ ഒരു രാഷ്ട്രീയ സംവർഗമായി മനസ്സിലാക്കാൻ അത് നമ്മെ സഹായിക്കുന്നു. വ്യത്യസ്തതകളെയപ്പാടേ ശത്രുതയാക്കിമാറ്റുന്ന ഫാസിസ്റ്റ് വിഭജനയുക്തികൾക്കെതിരേ അപരോന്മുഖമായ

ആത്മഭാവനയുടെ ആധാരമായി മൈത്രി സങ്കല്പം നിലകൊള്ളുന്നു. താർക്കികമായ യുക്തിവിചാരങ്ങൾക്കും അതിന്റെ നിരാകരണ വ്യഗ്രതകൾക്കുമപ്പുറം സാർവത്രികമായ ഉൾക്കൊള്ളലിനെ സാമൂഹിക ഭാവനയുടെ ആധാരതത്വമായി അതുറപ്പിക്കുന്നു.

"എല്ലാറ്റിനോടുമുള്ള സ്നേഹവും ആരോടുമുള്ള വെറുപ്പില്ലായ്മയും (Affection for all and hatred for none)" എന്ന് ഡോ. അംബേദ്കർ സംഗ്രഹിക്കുന്ന മൈത്രീ ഭാവത്തെ സമൂഹ ശരീരത്തിൽ എത്രമാത്രം വേരോട്ടമുള്ളതാക്കാൻ കഴിയുമെന്നതാണ് ഫാസിസ്റ്റ് രാഷ്ട്രത്തിനെതിരായ ചെറുത്തിനിൽപ്പിന്റെ സന്ദർഭത്തിൽ നാം അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന സുപ്രധാനമായ ചോദ്യം. 'ഭൂരിപക്ഷാധിപത്യം' (Majoritarianism) ഫാസിസ്റ്റ് യുക്തിയിൽ നിന്ന് 'അപരത്തെക്കുറിച്ചുള്ള കരുതൽ' (Concern for the other) എന്നതിലേക്ക് ജനാധിപത്യത്തെ സ്ഥാനാന്തരം ചെയ്യുന്നതിന് ഇതാവശ്യമാണ്. ഔപചാരികമായ രാഷ്ട്രീയ ജനാധിപത്യത്തിൽ നിന്ന് സമഗ്രമായ സാമൂഹിക -സാമ്പത്തിക ജനാധിപത്യത്തിലേക്ക് സമൂഹം പരിണമിച്ചെത്തുക അതുവഴിയാണ്. മൈത്രിയാണ് ആ പരിവർത്തന പ്രക്രിയയുടെ നൈതികാധാരം. ആസന്നവും അനിവാര്യവുമായ ഒരു രാഷ്ട്രീയാശയമായി അത് മാറിത്തീരുന്നതും മറ്റൊന്നു കൊണ്ടല്ല.

മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപതിപ്പ്
2-8 മാർച്ച് 2025

A caste census is not a silver bullet for social justice

Harish S.Wankhede

To elevate Census data as a precondition for social and economic justice or as the pivot for policymaking is a flawed and dangerous misreading of its purpose

Census data have long been the backbone of public policymaking in India, offering critical insights into sectors such as health, education, employment and housing. In this context, the Narendra Modi government's recent announcement to include caste enumeration in the upcoming national Census has drawn considerable attention. For many, it represents a long-overdue move toward collecting substantive statistical data that are necessary to better address the needs of the Other Backward Classes (OBCs). However, the disproportionate emphasis placed on the caste census raises concerns about the intent and the commitment of the ruling dispensation. It suggests that the formulation of welfare policies for marginalised communities has been unjustifiably deferred under the pretext of awaiting more precise data.

The merit of caste census

Proponents of a caste census argue that it will provide empirical grounding to assess the socio-economic status of various caste groups, particularly the OBCs. They believe that this data will enable more targeted affirmative action and help the state legitimise welfare programmes in the eyes of the judiciary, which has sometimes questioned the reliability of surveys and commission reports. Additionally, disaggregated data within the OBC category could help identify intra-group socio-economic inequalities, thereby informing new policies for the Extremely Backward Classes (EBCs) within the OBCs.

While these arguments are not without merit, they risk overstating what a caste census can achieve on its own. Caste enumeration should certainly be a regular institutional practice in a diverse society such as India. But to elevate the Census data as a precondition for social and economic justice or as the central document for policymaking is a flawed

and potentially dangerous misreading of its purpose.

The Registrar General of India's role is to collect and present neutral, factual data and not to direct the government to design social welfare policies. Elevating the Census into a tool for political reform burdens the institution beyond its mandate and risks politicising its work. It is vital to maintain the objectivity of Census operations, especially in a polarised political environment. Importantly, it is the responsibility of the ruling political elites to have public policies for the welfare of vulnerable social groups, based on the available sources of information and empirical evidence.

Empirical evidence

More crucially, policies for social justice have historically not waited for perfect data. Landmark initiatives such as reservations, land reforms, and the implementation of the Mandal Commission's recommendations were driven not by statistical revelations but by political struggle, mass mobilisation, and the moral commitment of the ruling political class. Public policy in India is often shaped more by electoral strategies, ideological inclinations, and public pressure than by spreadsheets or survey graphs. For example, the Modi government's decision to implement the reservation policy for the Economically Weaker Sections (EWS) was not based on any substantive statistical data or commission report. Instead it only shows that the ruling dispensation has an authoritative power to execute such policy.

Moreover, extensive data about caste-based inequality already exists. Since Independence, Scheduled Castes (SCs) and Scheduled Tribes (STs) have been part of the decennial Census. But Census and complementary national surveys (such as the National Sample Survey Organization/Office, National Family Health Survey) continue to highlight their persistent educational, economic, and social disadvantages. The National Crime Records Bureau has documented a consistent rise in crimes against these communities from sexual violence to atrocities under the SC/ST (Prevention of Atrocities) Act.

Likewise, the Bihar Caste Survey and the earlier Socio-Economic and Caste Census (SECC) have laid bare the deep economic vulnerabilities and heterogeneity within the OBC category. These reports show that a vast majority of OBCs remain stuck in informal, insecure, low-income employment, with

little to no social security or opportunity for mobility.

Despite this abundance of data, the central government has yet to implement bold or transformative policy reforms. For OBCs in particular, there remains a conspicuous policy vacuum at the national level. Importantly, multiple academic researches and reports have demonstrated that in influential sectors of private economy (corporates, the IT industry, and media houses) the representation of SCs/STs and OBCS is marginal. However, no substantial measures have been taken to increase their representation in such institutions of power and privileges. Also, they lack participation in state-run institutions especially in higher education, the judiciary and the top bureaucracy.

Social justice needs robust political will

Available empirical evidence using various surveys, reports and research highlights a fundamental truth that data does not necessarily drive public policy. Instead, it is the intent of the governing class and people's democratic pressure that crafts public policy. A caste census may help sharpen the diagnosis, but it cannot administer the cure. Data is only the map; it cannot chart the journey by itself. If India is to move toward a more just and inclusive future, the focus must remain on the moral and political imagination of its ruling class. Without political will, empirical evidence remains inert. The real test of the current national government lies not in collecting information on caste-based socio-economic stratification, but in executing effective policy measures, with courage and commitment, for the welfare of the worst-off social groups.

(is Assistant Professor, Centre for Political Studies, School of Social Sciences, Jawaharlal Nehru University, New Delhi)

The Hindu.

19 March 2025

തുള്ളിപോലും മാറാതെ...

ഡോ. ഇ.ജെ.ജയിംസ്

ശാസ്ത്രീയ ജലസംരക്ഷണ നയം രൂപീകരിക്കാനോ കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന ഭീഷണി കണക്കിലെടുത്തു പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കാനോ കേരളത്തിനായിട്ടില്ല. ജലം പരിമിതമായ വിഭവമാണെന്ന് തിരിച്ചറിയാൻ വൈകിയാൽ നാം വലിയ വില കൊടുക്കേണ്ടിവരും

ഈ വർഷത്തെ ലോക ജലദിനത്തിന്റെ സന്ദേശം 'ഹിമാനികളുടെ സംരക്ഷണം' (Glacier Preservation) എന്നതാണ്. ഭൂമിയിൽ ഒഴുകിനടക്കുന്ന മഞ്ഞു പാടങ്ങളാണു ഹിമാനികൾ. പർവതങ്ങളുടെ അഗ്രങ്ങളിലും ധ്രുവ പ്രദേശങ്ങളിലും ഇവ കാണപ്പെടുന്നു. അന്റാർട്ടിക്ക, ഗ്രീൻലാൻഡ് തുടങ്ങിയ പ്രദേശങ്ങളിലെയും ഹിമാലയം, ആൽപ്സ് പർവതങ്ങളിലെയും ഹിമാനികൾ ഭൂമിയുടെ ഉപരിതലത്തിന്റെ ഏകദേശം 10% പങ്കിട്ടെടുത്തിരിക്കുന്നു. ആഗോള ശുദ്ധ ജലത്തിന്റെ 75% ഈ ഹിമാനികളിലാണ്. വർധിച്ചു വരുന്ന താപനിലയും മനുഷ്യരുടെ പ്രവർത്തികളും ഇവ ഉരുകാൻ കാരണമാകുന്നു. ഹിമാലയൻ ഹിമാനികൾ ഉരുകുന്നതു ദക്ഷിണേഷ്യൻ രാജ്യങ്ങളിലെ ജല ലഭ്യതയെ ബാധിക്കും. സമുദ്രനിരപ്പ് ഉയരാനും ഇടയാക്കും. ഹിമാനികൾ ഉരുകുന്നതു കൊണ്ടുമാത്രം 2100-ൽ സമുദ്രനിരപ്പ് 30 സെന്റിമീറ്ററോളം ഉയരുമെന്നാണു കണക്കാക്കുന്നത്.

കൊച്ചിക്കു ചുറ്റുമുള്ള തീരപ്രദേശവും കേരളത്തിലെ താഴ്ന്ന പ്രദേശങ്ങളും വെള്ളത്തിനടിയിലാകാൻ ഇതു കാരണമാകാം. തീരപ്രദേശങ്ങളിലെ ജലവിതരണ സംവിധാനത്തിൽ ലവണാംശം കലരുകയും ചെയ്യും. തണ്ണീർത്തടങ്ങളിലെ ജലനിരപ്പ് 50 സെന്റിമീറ്റർ വരെ ഉയരാം. നെല്ല് ഉൽപാദനത്തെയും ജൈവ വൈവിധ്യത്തെയും ഇതു ബാധിക്കും. തീരദേശങ്ങളിൽ വെള്ളപ്പൊക്കത്തിനും ഇതിടയാക്കും പ്രകൃതി നൽകുന്ന മുന്നറിയിപ്പുകൾ തിരിച്ചറിഞ്ഞ് ഈ സാഹചര്യങ്ങളെ നേരിടാനും ജല വിനിയോഗം ആസൂത്രണം ചെയ്യാനും നാം തയാറാകണം.

കേരളത്തിലെ 2018, 2019 വർഷങ്ങളിലെ പ്രളയം കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം മൂലമാണെന്നു വിദഗ്ധരിൽ പലരും വിശ്വസിക്കുന്നില്ല. കാരണം, 1951 മുതൽ 2017 വരെയുള്ള കാലയളവിൽ മൺസൂൺ മഴയിൽ വർധന ഉണ്ടായിട്ടില്ല. 2018, 19 വർഷങ്ങളിലെ പ്രളയം 1924-ലെ പ്രളയം പോലെ സംഭവിച്ചതാകാം. എന്നാൽ, പ്രളയത്തിനും ചൂരൽമല മുണ്ടക്കൈ ഉരുൾപൊട്ടലിനും ശേഷവും കാലാവസ്ഥാ പ്രവചനത്തിനും മുന്നറിയിപ്പിനും കൃത്യമായ സംവിധാനം വികസിപ്പിക്കാൻ നമുക്കു കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല.

കേരളത്തിന്റെ ജലസമ്പത്ത് വിനിയോഗത്തിലെ പരിമിതികൾ

കേരളം മഴക്കാടുകളാലും നദികളാലും സമ്പൂഷ്ടമാണ്. എന്നാൽ, ശാസ്ത്രീയ ജലസംരക്ഷണ നയങ്ങളില്ലാത്തതും കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെ ഭീഷണി കണക്കിലെടുത്തു പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കാത്തതും കേരളത്തിനു വലിയ വെല്ലുവിളിയാകുന്നു. 2018-ലെ പ്രളയത്തിനു ശേഷം നടന്ന പഠനങ്ങൾ കേരളം ശാസ്ത്രീയമായ റിസർവോയർ പ്രവർത്തന നയം (Reservoir Operation Policy) ഇല്ലാത്ത സംസ്ഥാനമാണെന്നു വ്യക്തമാക്കുന്നു.

ലോകത്തെ ഏറ്റവും മൂല്യമുള്ള വിഭവങ്ങളിലൊന്നാണു ജലം കൃഷി, വ്യവസായം, ഊർജം എന്നിവയ്ക്കും ഏതൊരു പ്രദേശത്തിന്റെയും സാമൂഹിക, സാമ്പത്തിക, പാരിസ്ഥിതിക ക്ഷേമത്തിനും സുസ്ഥിര വികസനത്തിനും ജലം അത്യാവശ്യമാണ്. കേരളത്തിലെ മുഴുവൻ നദികളുടെയും വാർഷിക ജലശേഷി 70 ബില്യൻ ക്യുബിക് മീറ്ററാണ്. അതിൽ 43 ബില്യൻ ക്യൂബിക് മീറ്റർ മാത്രമേ ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയുന്നുള്ളൂ. എന്നാൽ, അയൽസംസ്ഥാനങ്ങൾ അവിടുത്തെ നദികളുടെ ഏകദേശം മുഴുവൻ ജലശേഷിയും വിനിയോഗിക്കുന്നു. ഭൂപ്രകൃതി, ജനസാന്ദ്രത, ഭൂവിനിയോഗം, ഭൂപ്രദേശം എന്നിവയുടെ പ്രത്യേകതകളാണ് കേരളത്തിലെ ജല വിനിയോഗത്തിനുള്ള തടസ്സങ്ങൾ.

ഇന്റർനെറ്റ് ഓഫ് തിങ്സ്, നിർമിത ബുദ്ധി, ജിപിഎസ്, ഡ്രോൺ, ഡേറ്റ അനലിറ്റിക്സ് തുടങ്ങിയ സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ ഉപയോഗിച്ച് കൃത്യമായ ഡേറ്റ മാനേജ്മെന്റ് സിസ്റ്റം കേരളം പ്രാവർത്തികമാക്കണം. ശുദ്ധജലവിതരണം ജലസേചനം, ഊർജോൽപാദനം, പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണം തുടങ്ങിയ ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റാനും മുന്നറിയിപ്പില്ലാത്ത പ്രളയങ്ങളെ നേരിടാനും കൂടുതൽ ജലസംഭരണികൾ കേരളത്തിന് അനിവാര്യമാണ്.

ചെറുരാജ്യമായ ജപ്പാനിൽ വലിയ രീതിയിൽ ബന്ധിപ്പിച്ച അണക്കെട്ടുകളിൽ ശാസ്ത്രീയ പ്രവർത്തനരീതി നടപ്പാക്കിയതിനാൽ ജല സംബന്ധമായ പ്രശ്നങ്ങൾ തരണം ചെയ്യാൻ സാധിച്ചു. 2019-ലെ പ്രളയത്തിനു ശേഷം കേരളം സന്ദർശിച്ച ലോകബാങ്ക് സംഘം ജപ്പാനിലെ അണക്കെട്ടുകളുടെ പ്രവർത്തന രീതിയെക്കുറിച്ചും ആ മാതൃകയിൽ കേരളത്തിലെ പ്രളയം, മണ്ണിടിച്ചിൽ എന്നിവയുടെ ദുരന്തനിവാരണ നടപടികൾ എങ്ങനെ ആവിഷ്കരിക്കണമെന്നും വിശദീകരിച്ചിരുന്നു. ജലവിഭവങ്ങളുടെ അതിരൂക്ഷ ചൂഷണം, ഉദാഹരണത്തിന് അനിയന്ത്രിത മീൻപിടിത്തം, മണൽഖനനം തുടങ്ങിയവ നിയമ വിധേയമായി നിയന്ത്രിക്കേണ്ടതാണ്.

കേരളത്തിലെ കായലുകളും ജൈവവൈവിധ്യവും

വേമ്പനാട്, അഷ്ടമുടി, കടലുണ്ടി തുടങ്ങിയ കായലുകൾ മീൻ

പിടിത്തത്തിനും ജൈവവൈവിധ്യം നിലനിർത്തുന്നതിനും കണ്ടൽക്കാടുകൾ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും സഹായിക്കുന്നു. വേമ്പനാട്ടുകായൽ, അഷ്ടമുടിക്കായൽ എന്നിവയെ രാജ്യാന്തര പ്രാധാന്യമുള്ള ജലാശയങ്ങളായി 2002-ൽ റാംസർ ബ്യൂറോ പ്രഖ്യാപിച്ചതിനു ശേഷവും ഇതിന്റെ സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ കാര്യമായ പുരോഗതിയുണ്ടായിട്ടില്ല. ലവണജല സന്തുലനവും ജൈവ വൈവിധ്യവും നിലനിർത്താൻ തീരദേശ ജലാശയങ്ങളെ സൂക്ഷ്മമായി പരിപാലിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

കാടുകളും ജലസമ്പത്തും

കേരളത്തിലെ കാടുകൾ പ്രളയം നിയന്ത്രിക്കാനും വേനൽക്കാല പ്രവാഹങ്ങൾ നിലനിർത്താനും മണ്ണൊലിപ്പു തടയാനും സൂക്ഷ്മ കാലാവസ്ഥ സംരക്ഷിക്കാനും സഹായിക്കുന്നു. അതിനാൽ, വേനൽക്കാല ജലസേചനം ഉറപ്പാക്കാൻ കാടുകളുടെ സംരക്ഷണം സഹായിക്കുമെന്നാണു സെന്റർ ഫോർ വാട്ടർ റിസോഴ്സ് ഡവലപ്മെന്റ് ആൻഡ് മാനേജ്മെന്റ് (സി.ഡബ്ല്യു.ആർ.ഡി.എം.) പഠനങ്ങൾ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നത്.

ഭൂഗർഭ ജലവിഭവശേഷി

കേന്ദ്ര ഭൂഗർഭ ജലബോർഡ് (സി.ജി.ഡബ്ല്യൂ.ബി.) കണക്കുകൾ പ്രകാരം, കേരളത്തിന്റെ ഭൂഗർഭജല ഉപയോഗശേഷി 6 ബില്യൻ ക്യൂബിക് മീറ്റർ ആണ്. എന്നാൽ, ചിറ്റൂർ ബ്ലോക്ക് 100% ഭൂഗർഭ ജലോപയോഗം നടക്കുന്ന അമിത ജലചൂഷണ വിഭാഗത്തിലാണെന്നു കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. കാസർകോട്, മലമ്പുഴ ബ്ലോക്കുകൾ 90% 100% ഉപയോഗമുള്ള മേഖലകളായി കണക്കാക്കുന്നു. അനധികൃത കുഴൽ കിണറുകളുടെ എണ്ണം ക്രമാതീതമായി വർധിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. വയലുകൾ, ജലാശയങ്ങൾ എന്നിവ നികത്തുന്നതും തുടരുകയാണ്. ഇതു ഭൂഗർഭ ജലനിരപ്പിനെ ഗുരുതരമായി ബാധിക്കുകയും പ്രളയസാധ്യത കൂട്ടുകയും ചെയ്യും.

തുറന്ന കിണറുകൾ

കേരളം 66 ലക്ഷം തുറന്ന കിണറുകളുള്ള നാടാണ്. ഇവയിൽ ഏകദേശം 45 ലക്ഷം കിണറുകൾ പ്രവർത്തനക്ഷമമാണ്. എന്നാൽ, ഇവയിൽ 85% ബാക്ടീരിയ ബാധിതമാണ്. കേരളത്തിൽ 30 ലക്ഷം പേർക്കു ഗുണമേന്മയുള്ള ജലം ലഭിക്കുന്നില്ലെന്നാണ് കണക്ക്. ഇതിൽ അധികംപേരും മലമ്പ്രദേശത്തും കടൽത്തീരത്തും വസിക്കുന്ന സാധാരണക്കാരാണ്.

മാറണം നമ്മൾ

പൈപ്പ് വഴിയുള്ള വിതരണം കൊണ്ടുമാത്രം ശുദ്ധജലക്ഷാമത്തിനു പരിഹാരം കാണാനാകില്ല. കിണറുകൾ ശുദ്ധീകരിക്കാനും പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കാനും വിപുല പദ്ധതി വേണം. അനധികൃത കുഴൽക്കിണറുകൾ തടയണം. വെള്ളം ഉപയോഗിക്കുന്നതിനു കരുതൽ വേണം. ജലാശയങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കാനുള്ള നിയമങ്ങൾ കർശനമാക്കണം നദികളിലേക്കുള്ള മലിനജല ഒഴുക്കു

തടയണം. നദികൾ, കുളം, തടാകം, കിണർ, മഴവെള്ള സംഭരണി എന്നിവ സംരക്ഷിക്കാൻ സാമൂഹിക പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കണം. ദീർഘകാല അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള പദ്ധതികൾ വിഭാവനം ചെയ്യണം. ഇതിനായി ഡബ്ലിൻ കോൺഫറൻസിലും റിയോ ഡി ജനീറോയിൽ നടന്ന ലോക ഉച്ചകോടിയിലും എടുത്തുപറഞ്ഞ സംയോജിത ജലവിഭവ മാനേജ്മെന്റ് കേരളത്തിൽ നടപ്പാക്കണം. സുസ്ഥിര വികസനം സാധ്യമാക്കാൻ ജല സ്രോതസ്സുകൾ അവിഭാജ്യ ഘടകമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി ജലം പരിമിതമായ വിഭവമാണെന്നു തിരിച്ചറിഞ്ഞ് ജനപിന്തുണയോടെ ജലസ്രോതസ്സുകൾ സംരക്ഷിക്കപ്പെടണം.

ജലവിനിയോഗം സുഗമമായി നടത്തിക്കൊണ്ടുപോകാൻ നദീതട അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള അതോറിറ്റികൾ രൂപീകരിക്കുന്നതു നന്നായിരിക്കും. സ്വാതന്ത്ര്യത്തോടെയും ജനപങ്കാളിത്തത്തോടെയും അവയ്ക്കു പ്രവർത്തിക്കാനുള്ള സംവിധാനവും ഒരുക്കണം.

(സി.ഡബ്ല്യു.ആർ.ഡി.എം. മുൻ എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടറും കോയമ്പത്തൂർ കാരുണ്യ കൽപിത സർവകലാശാലയിൽ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് പ്രഫസർ ആൻഡ് അഡൈ്വസറുമാണ് ലേഖകൻ)

മലയാള മനോരമ

22 മാർച്ച് 2025

The Need to Preserve Sacred Groves

Nanditha Krishna

Sacred groves-patches of vegetation that are revered-can be of immense ecological and cultural significance. The Supreme Court wants a plan to map and manage them. History shows they are better preserved by local communities linked to them

In December 2024, the Supreme Court directed the Rajasthan government to map, identify and formally notify orans or sacred groves as 'deemed forests'. It recommended a nationwide policy for their protection and management by the ministry of environment, forest and climate change by being designated as 'community reserves' under the Wildlife (Protection) Act 1972. The court stressed the importance of mapping sacred groves across the country, emphasising that they are not just tracts of land but areas of immense ecological and cultural significance.

Sacred groves are areas of ecological significance where local communities have traditionally protected floral and faunal diversity for their religious, cultural and ecological significance. They play a vital role in conserving biodiversity and wildlife, and are often the last refuge for the endemic species in a region, including for medicinal plants. The vegetation improves soil quality, prevents erosion and recharges aquifers, thereby meeting local water requirements too. Hunting and logging are generally prohibited within them.

They are patches of natural vegetation that can be just a few trees or forests covering several acres. Each state has its own name for such groves-from *bani* in Kashmir to *kovilkaadu* in Tamil Nadu, and *kaavu* in Kerala, *deovan* in Maharashtra to *gumpa* in Arunachal Pradesh.

They can be sorted into three broad categories-traditional ones treated as the home of a local deity and represented by an elementary symbol, temple groves created around a shrine, and those around burial or cremation grounds. Those dedicated to folk deities are perhaps the most common. Such deities include Amman and Ayyanaar in Tamil Nadu, Sarpa in Kerala, and Waghdeo in Maharashtra.

The degree of sanctity accorded varies from one grove to another. In some forests, even the dry foliage and fallen fruits are not touched. People believe that any disturbance would offend the local deity, causing disease, calamities or crop failures. For example, the Garo and Khasi tribes of northeastern India completely prohibit any human interference in their sacred groves. Elsewhere, deadwood or dried leaves may be picked up, but a live tree or its branches can never be cut. The Gonds of central India prohibit the cutting of a tree, but allow its fallen parts to be used.

It's said the *Aranyakas*-philosophical treatises grouped under the word for 'belonging to the wilderness'-were composed in forests before river Saraswati dried up and people from the region moved eastwards. The leftover patches of forest were protected by the local people. In the 15th century, Guru Jambheshwar founded the Bishnoi movement that prioritises protection of trees and animals. Thus, the orans (a cognate of aranya) of Thar are pockets of biodiversity in the desert.

Sacred groves are found all over the country, but are abundant especially along the Western Ghats in Kerala and Karnataka, and the forests of north east India. Although there has been no comprehensive estimate of their numbers across India, Chennai's CPR Environmental Education Centre has documented over 10,000 sacred groves so far as part of its documentation of India's ecological heritage. Experts estimate the actual number could be in the range of 100,000-150,000.

The threats to the groves vary from one region to another, and even from one grove to another. But the most common ones are the disappearance of traditional belief systems, rapid urbanisation and developmental interventions such as building roads, railway tracks, dams and commercial forestry. Encroachment has led to the shrinkage of some of the largest groves. Many suffer from the transformation of primitive forms of nature worship into formal temple worship. Invasion by exotic weeds such as Eupatorium odoratum, Lantana camara and Prosopis juliflora are another serious concern. Finally, pressures from increasing livestock grazing and fuelwood collection threaten their survival.

The CPR Environmental Education Centre has restored 52 sacred groves and nurtured a new one since the early 1990s. Restoring groves was difficult. Elders had to be consulted on what trees were once found there, but the memories were still

fresh and wastelands soon became thick forests. Birds and some wildlife returned. The lakes filled up and groundwater levels went up. All this was possible because the local people remembered that there was once a magical forest that belonged to a village deity who was regarded their *kuladeivam* or even ancestor. And they joined hands to restore and protect it.

Is the Supreme Court's recommendation for the environment ministry to develop a comprehensive policy to protect and manage sacred groves necessary? Sacred groves were protected for millenniums by local communities. Once governments enter, they usually claim ownership of the land, construct large temples over small shrines, and build roads through groves indiscriminately destroying ancient trees in the process. Local wildlife shrinks or dies, while birds fly away depriving the land of rich guano. I have seen rich forests becoming wastelands in this manner.

Groves considered sacred once dotted the entire world. Today, they are restricted to Asia and Africa. Let's protect the ones that are left. Not through big governments, but through local communities that are, or once were, closely connected to them.

(Historian, environmentalist and writer based in Chennai)

The New Indian Express

24 March 2025

വേണ്ടത് സമഗ്ര സമുദ്രനയം

ശശി തരൂർ

കേരളത്തിന് ആവശ്യം താത്കാലികമായ ക്രമീകരണങ്ങളല്ല സമഗ്രമായ ഒരു സാമുദ്രിക നയമാണ്. ആ നയം നിക്ഷേപം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതാകണം. അതിന് ഉദ്യോഗസ്ഥ മേധാവിത്വപരമായ തടസ്സങ്ങൾ നീക്കുകയും നിക്ഷേപകസംരക്ഷണ നിയമങ്ങൾ നടപ്പാക്കുകയും വേണം.

മേയ് രണ്ടിന് പ്രധാനമന്ത്രി നരേന്ദ്ര മോദി വിഴിഞ്ഞം തുറമുഖം ഉദ്ഘാടനം ചെയ്യാനിരിക്കേ, കൊച്ചി തുറമുഖത്തിന്റെ ഭാവിയെക്കുറിച്ചും ഇന്ത്യയുടെ സമുദ്രയാന തന്ത്രത്തിൽ അതിന്റെ പങ്കിനെക്കുറിച്ചുമുള്ള നിർണായകമായ സംവാദങ്ങൾ രൂപപ്പെടുകയാണ്. പ്രതീക്ഷിച്ചപോലെ ചർച്ചകൾ മിക്കതും ഒന്നുകിൽ കൊച്ചി അല്ലെങ്കിൽ വിഴിഞ്ഞം എന്നീ രണ്ട് സാധ്യതകളിൽ മാത്രമായി ചുരുങ്ങുകയാണ്. പലപ്പോഴും കൊച്ചിയും തിരുവിതാംകൂറും തമ്മിലുള്ള പരമ്പരാഗത കുടിപ്പകയും ഈ ചർച്ചകളിൽ ഉൾച്ചേർന്നിരിക്കുന്നു. ചില മാധ്യമങ്ങളാകട്ടെ വിഴിഞ്ഞത്തിന്റെ വരവോടെ വല്ലാർപാടം അന്താരാഷ്ട്ര കണ്ടെയ്നർ ട്രാൻസ്ഷിപ്പ്മെന്റ് ടെർമിനലിന്റെ (ഐ.സി.ടി.ടി.) പ്രസക്തി നഷ്ടപ്പെട്ടു എന്നതരത്തിലും ചിത്രീകരിക്കുന്നുണ്ട്. എങ്ങനെയായാലും ഇത്തരത്തിലുള്ള ലളിതമായ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ, കേരളത്തിന്റെ മാരിടൈം സാധ്യതകളുടെ യഥാർഥസ്വഭാവം മനസ്സിലാക്കുന്നതിൽ പരാജയപ്പെടുകയാണ്.

റിട്ട. ഐ.പി.എസ്. ഓഫീസറും കൊച്ചി തുറമുഖ ട്രസ്റ്റിന്റെ മുൻ ചെയർമാനുമായ എൻ. രാമചന്ദ്രൻ എഴുതിയ 'ഉയിർത്തെഴുന്നേൽക്കുന്ന കൊച്ചി: കൊച്ചി തുറമുഖത്തിന്റെയും അതിന്റെ ഉൾനാടുകളുടെയും ഭൂതം, വർത്തമാനം, ഭാവി' എന്ന പുതിയ പുസ്തകത്തിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ 'തെറ്റായ മാത്സര്യം' അസ്ഥാനത്താണെന്ന നിലയിൽ തള്ളിക്കളയുന്നു. പകരം അദ്ദേഹം മുന്നോട്ടുവെക്കുന്നത്, ഇന്ത്യൻ തുറമുഖങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനസൗകര്യങ്ങൾ സമഗ്രമായി വികസിപ്പിക്കുക എന്ന തികച്ചും ധീരവും പ്രായോഗികവുമായ വിപരീത കാഴ്ചപ്പാടാണ്. കേരളത്തിനും തീർച്ചയായും ഇന്ത്യയ്ക്കും കുറച്ചു തുറമുഖങ്ങൾ മാത്രം പോരാ. നമുക്ക് കൂടുതൽ വല്ലാർപാടങ്ങളും വിഴിഞ്ഞങ്ങളും ആവശ്യമാണെന്ന ലളിതമായ യുക്തിയാണ് അദ്ദേഹം ഉയർത്തുന്നത്.

■ അപര്യാപ്തമായ ശേഷി

വ്യാപാരം സുഗമമാക്കിയും നിക്ഷേപങ്ങൾ ആകർഷിച്ചും തൊഴിൽ സാധ്യത കൂട്ടിയും ആഗോളതലത്തിൽ തുറമുഖങ്ങൾ സാമ്പത്തികരംഗത്തെ ത്വരകമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. എന്നിട്ടും ഇന്ത്യയുടെ മാരിടൈം ശേഷി തികച്ചും അപര്യാപ്തമാണ്, പ്രത്യേകിച്ച് നമ്മുടെ

തൊട്ടടുത്ത് സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ചൈനയുടെ അസാധാരണ വളർച്ചയുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ. 2025-ൽ ചൈന 33 കോടി ടിഇയു വിലധികം (ഒരു 20 അടി കണ്ടയ്നറിന്റെ വ്യാപ്തം ഒരു ടിഇയു) ചരക്ക് കൈകാര്യം ചെയ്തപ്പോൾ, ഇന്ത്യയുടെ പങ്ക് കേവലം രണ്ടു കോടി മാത്രമാണ്. നമ്മുടെ ശേഷി മുഴുവനായി പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നതിൽ നാം എത്ര പുറകിലാണെന്ന് വ്യക്തമായി കാണിക്കുന്നതാണിത്. രാമചന്ദ്രന്റെ വാദമനുസരിച്ച് വിഴിഞ്ഞവും വല്ലാർപാടവും പരസ്പരം മത്സരിക്കുന്നവയല്ല, പരസ്പര പൂരകങ്ങളാണ്. അവയോരോന്നും വിവിധ കമ്പോള വിഭാഗങ്ങൾക്ക് സഹായകമായ നിലയിൽ വർത്തിക്കുന്നു.

■ ഒരുമിച്ചാലുള്ള കുതിപ്പ്

വിഴിഞ്ഞം തുറമുഖം അതിന്റെ സ്വാഭാവികമായ ആഴം കൊണ്ട് വലിയ ചരക്കുകപ്പലുകളെ ആകർഷിക്കാൻ കഴിയത്തക്ക വിധത്തിൽ കൊളംബോ, ദുബായ്, സിങ്കപ്പൂർ, ടാൻജുങ് പെലാപ്സ് എന്നിവയ്ക്ക് ബദലായി മാതൃകാപരമായ സ്ഥാനത്താണ് നിലകൊള്ളുന്നത്. ഇതിൽ നിന്ന് വിഭിന്നമായി തീരക്കടൽ ഉൾനാടൻ ചരക്ക് നീക്കത്തിനും പ്രധാന അന്താരാഷ്ട്ര സർവിസുകൾക്കും ദക്ഷിണേന്ത്യയിലെ ഒഴിച്ചുകൂടാനാവാത്ത കവാട തുറമുഖം എന്ന നിലയിൽ വല്ലാർപാടവും നിലകൊള്ളുന്നു. ഈ രണ്ടു തുറമുഖങ്ങളും ചേർന്നാൽ, ഇന്ത്യയുടെ ചരക്കുകൾ കൈകാര്യം ചെയ്യാനുള്ള പരിമിതമായ കഴിവിനെ നാടകീയമായി വികസിപ്പിക്കാനും കേരളത്തെ മാരിടൈം വളർച്ചയുടെ മുൻനിരയിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കാനും കഴിയും.

ഒരു സാമുദ്രിക കാഴ്ചപ്പാടിന് ഒറ്റയ്ക്ക് നില നിൽക്കാൻ കഴിയില്ല. അത് കേരളത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക പുരോഗതി അടിസ്ഥാന മേഖല, തൊഴിൽ, നയപരമായ ചട്ടക്കൂട് എന്നീ രംഗങ്ങളിൽ നടപ്പാക്കുന്ന ധീരമായ പരിഷ്ക്കരണ നടപടികളെ ആശ്രയിച്ചാണിരിക്കുന്നത്. ഈ പുസ്തകത്തെ വേർതിരിച്ചു നിർത്തുന്നത് കൊച്ചി തുറമുഖത്തിന്റെ അസാധാരണമായ പരിവർത്തനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അതിന്റെ ഉള്ളടക്കമാണ്. കാര്യക്ഷമത തീരേയില്ലാത്ത, വലിയതോതിൽ യൂണിയൻവത്കരിക്കപ്പെട്ട ഒരു സ്ഥാപനത്തെ ഡിജിറ്റൽവത്കരിക്കപ്പെട്ട ആധുനിക ലോജിസ്റ്റിക് ഹബ്ബാക്കി എങ്ങനെ മാറ്റാൻ കഴിഞ്ഞു എന്ന് ഇതിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നു. രാഷ്ട്രീയ ഇച്ഛാശക്തിയും ഭരണപരമായ തീരുമാനങ്ങളും ഉണ്ടെങ്കിൽ മാറ്റം സാധ്യമാണെന്നതിന്റെ തെളിവാണിത്.

■ ധീരമായ കാഴ്ചപ്പാടുകൾ

ഉദ്യോഗസ്ഥ മേധാവിത്വത്തിന്റെ സഹജമായ ജഡത്വത്തെയും പ്രതിരോധക്കോട്ട തീർത്ത തെറ്റായ തൊഴിൽ സമ്പ്രദായങ്ങളെയും മറികടന്ന് തന്റെ ടീം എങ്ങനെയാണ് കൊച്ചി തുറമുഖത്തെ ഇന്ത്യയിലെ ആദ്യത്തെ ഇ-പോർട്ട് ആക്കി മാറ്റിയതെന്ന് രാമചന്ദ്രൻ അനുസ്മരിക്കുന്നു. തൊഴിൽ സമ്പ്രദായത്തെ യുക്തി സഹമാക്കുന്നതിനും ഡിജിറ്റൽ സുതാര്യതയ്ക്കും സ്ഥാപനപരമായ അച്ചടക്കത്തിനും വേണ്ടിയുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ തുറന്ന ആലോചനകൾ കേരളത്തിന്റെ വിപുലമായ രാഷ്ട്രീയ സമ്പദ് വ്യവസ്ഥയ്ക്ക് വിലപ്പെട്ട പാഠങ്ങളാണ് നൽകുന്നത്. പ്രത്യേകിച്ചും നോക്കുകൂലി പോലുള്ള, തൊഴിൽ രംഗത്ത്

സ്ഥാനമുറപ്പിച്ച കാര്യക്ഷമതയില്ലാത്ത തൊഴിൽ സമ്പ്രദായങ്ങളെ പൊളിച്ചു നീക്കുന്നതിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുസ്തകത്തിലെ പ്രകോപനപരമായ അവസാന അധ്യായം 'വില്ലിങ്ടൺ ഐലൻഡിൽനിന്നുള്ള കുറിപ്പുകൾ' എന്നതാണ്. കേരള സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയുടെ ചരിത്രപരമായ മുരടിപ്പ് ഇല്ലാതാക്കി അതിനെ വൈവിധ്യവത്കരിക്കണമെന്ന ശക്തമായ ന്യായമാണ് അദ്ദേഹം ഈ അധ്യായത്തിൽ കേരളത്തിനു മുൻപാകെ വെക്കുന്നത്. ഇതിനായി അദ്ദേഹം വരച്ചുകാട്ടുന്ന റോഡ് മാപ്പിൽ കൊച്ചിയിലെ എൽ.എൻ.ജി. ടെർമിനൽ ശാക്തീകരിക്കുക, കപ്പൽനിർമാണം വികസിപ്പിക്കുക, സമുദ്ര സമ്പദ് വ്യവസ്ഥയെ പ്രയോജനപ്പെടുത്തുക, സുസ്ഥിര കടൽ ടൂറിസം വികസിപ്പിക്കുക എന്നിവ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ സന്ദേശം വളരെ വ്യക്തമാണ്: തുറമുഖങ്ങൾ വളർച്ചയുടെ എൻജിനുകളാണ്. പക്ഷേ, അതിന്റെ മുഴുവൻ ശക്തിയും കെട്ടഴിച്ചുവിടാൻ കഴിയണമെങ്കിൽ കേരളം വിശാലാർഥത്തിൽ ഘടനാപരമായ പരിഷ്കാരങ്ങളെ പുൽകണം. ഞാൻ പലപ്പോഴും വാദിച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെ കേരളത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പിന് ഏറ്റവും വലിയ തടസ്സം ജഡത്വമാണ്. ദീർഘ കാലത്തേക്കുള്ള ഘടനാപരമായ വളർച്ചയ്ക്ക് ഉപരിയായി പ്രസ്വകാല രാഷ്ട്രീയ പരിഗണനകൾക്ക് മുൻഗണന കൊടുക്കുന്ന രീതി.

■ **വേണം സമഗ്രമായ നയം**

ഉദ്യോഗസ്ഥ മേധാവിത്വത്തിന്റെ അമിത നിയന്ത്രണങ്ങൾക്ക് കീഴടങ്ങാൻ തയ്യാറായതും നിഷേധാത്മകവും അപകടകരവുമായ രാഷ്ട്രീയ സംസ്ക്കാരവും അതിന്റെ ഭാഗമായി സ്ഥാനമുറപ്പിച്ച തെറ്റായ ശീലങ്ങളും ആണ് നമ്മുടെ വികസനത്തിന് തടസ്സമായിനിന്ന മറ്റു കാര്യങ്ങൾ. കേരളത്തിന് ആവശ്യം താത്കാലികമായ ക്രമീകരണങ്ങളല്ല, സമഗ്രമായ ഒരു സാമുദ്രികനയമാണ്.

ആ നയം നിക്ഷേപം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതാകണം. അതിന് ഉദ്യോഗസ്ഥ മേധാവിത്വപരമായ തടസ്സങ്ങൾ നീക്കുകയും നിക്ഷേപക സംരക്ഷണ നിയമങ്ങൾ നടപ്പാക്കുകയും വേണം. തൊഴിലാളി സംഘടനകൾ പുരോഗതിക്ക് തടസ്സമാകുന്നതിനു പകരം, അവയെ ഉത്തരവാദിത്വമുള്ള സ്റ്റേക്ക് ഹോൾഡർമാരാക്കി പരിണമിക്കത്തക്ക രീതിയിൽ തൊഴിൽനിയമങ്ങൾ ആധുനികീകരിക്കണം. ഹർത്താൽ, നോക്കുകൂലി എന്നിവപോലെയുള്ള വിനാശകരവും പിന്തിരിപ്പനുമായ പഴഞ്ചൻശീലങ്ങൾ നിയമവിരുദ്ധമാക്കാൻ നമുക്കു കഴിയണം.

■ **വേണ്ടത് രാഷ്ട്രീയ ഇച്ഛാശക്തി**

മനുഷ്യമൂലധനം, ബൗദ്ധികമായ ആഴം, പ്രകൃതിദത്തമായ സൗകര്യങ്ങൾ എന്നിവ കേരളത്തിൽ ഒട്ടും കുറവല്ല. ആശയങ്ങളും മുൻകൈയെടുക്കാനുള്ള മനസ്സും താത്പര്യവും നമുക്ക് വേണ്ടുവോളമുണ്ട്. എന്നാൽ, നമ്മുടെ സാധ്യതകളെ ഫലപ്രാപ്തിയിലെത്തിക്കാനുള്ള രാഷ്ട്രീയ ഇച്ഛാശക്തിയുടെ കുറവാണ് നമുക്കുള്ളത്. പുനരുജ്ജീവനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള രാമചന്ദ്രന്റെ കാഴ്ചപ്പാട് കേവലം തുറമുഖങ്ങളെ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതു മാത്രമല്ല. അത് കേരളത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക

സഞ്ചാര പഥത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പുനർ വിചിന്തനം കൂടിയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുസ്തകത്തിന്റെ തലവാചകം ശ്രദ്ധിക്കുമ്പോൾ അത് കൊച്ചിയെക്കുറിച്ച് മാത്രമാണെന്ന തോന്നൽ വായനക്കാരിൽ ഉളവാകമെങ്കിലും അത് നേതാക്കൾക്കും നയരൂപകർത്താക്കൾക്കും പൗരർക്കും ഒരുപോലെയുള്ള ഉണർത്തുപാട്ടാണ്. ശങ്കകളെല്ലാം വെടിഞ്ഞ് പ്രായോഗികമായ പരിഷ്കരണ നടപടികളെ വാരിപ്പുണർന്ന് ആഗോള മാരിടൈം ശക്തിയായി മാറുകയെന്ന കേരളത്തോടുള്ള ആഹ്വാനമാണ്. കേരളത്തിന്റെ ഭാവിക്കായുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ റോഡ് മാപ്പ് പരുഷവും പ്രതീക്ഷാ നിർഭരവും സ്വന്തം അനുഭവത്താൽ പ്രചോദിതവുമാണ്.

മാതൃഭൂമി.

30 ഏപ്രിൽ 2025

ആന്തമാൻ ദ്വീപുകളിലെ ആസൂത്രിത ദുരന്തം

രാമചന്ദ്ര ഗുഹ

‘ദേശീയ മാധ്യമങ്ങൾ’-ഇന്ത്യൻ പൊതുവ്യവഹാരത്തിലെ മറ്റൊരുപദവും ഇതുപോലെ തെറ്റിദ്ധരിപ്പിക്കുന്നതല്ല. തങ്ങൾ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നുവെന്നവകാശപ്പെടുന്ന രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ഇടുങ്ങിയതും കണ്ണടച്ചുപിടിച്ചതുമായ വീക്ഷണമാണ് ദേശീയപത്രങ്ങളും മാസികകളും ടി.വി. ചാനലുകളുമെല്ലാം മുന്നോട്ടുവയ്ക്കുന്നത്. ദേശീയതലസ്ഥാനമായ ന്യൂഡൽഹി മേഖലയിൽനിന്നാണ് അവർ ഇന്ത്യയെ കാണുന്നത്, പലപ്പോഴും ന്യൂഡൽഹിയിൽനിന്നു മാത്രം. അധികാരത്തോടുള്ള ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ സാമിപ്യം അവരെ ആകർഷിക്കുകയും തൃപ്തിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്, അതുകൊണ്ടാണ് പത്രങ്ങളുടെ എഡിറ്റോറിയൽ പേജുകൾ മന്ത്രിമാരുടെ ഉപദേശപ്രസംഗങ്ങളും ചാനൽ ചർച്ചകൾ വിവിധ കക്ഷിനേതാക്കളുടെ അർഥശൂന്യമായ അലർച്ചകളും മാത്രമായി ചുരുങ്ങുന്നത്. അതുകൊണ്ടുതന്നെയാണ് ‘ദേശീയമാധ്യമ’ങ്ങളിൽ രാജ്യത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിലെ വിവിധ സമൂഹങ്ങളുടെ ജീവിതങ്ങളെക്കുറിച്ച് ആഴത്തിലുള്ള അന്വേഷണങ്ങൾക്ക് ഇടം കുറയുന്നതും.

ഓരോ വർഷം കഴിയുന്തോറും ‘ദേശീയമാധ്യമ’ങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള എന്റെ സന്ദേഹം ക്രമാനുഗതമായി വളരുന്നുണ്ട്. ആ സംശയങ്ങൾ സാധൂകരിക്കുന്ന രീതിയിലുള്ള രണ്ട് മികച്ച ലേഖന സമാഹാരങ്ങൾ ഈയിടെ കണ്ണിൽപ്പെട്ടു. ദേശീയതലത്തിൽ നടക്കുന്ന വലിയൊരഴിമതിയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ പുറത്തുകൊണ്ടുവരുന്നതായിരുന്നു അവയിലെ ഉള്ളടക്കം. ന്യൂഡൽഹിയിലെ ഒരു ടെലിവിഷൻ ചാനൽ സ്റ്റുഡിയോയിലും ഇത് ചർച്ചയ്ക്കു വിഷയമാകില്ല എന്ന കാര്യമുറപ്പ്. ഗ്രേറ്റ് നിക്കോബാർ ദ്വീപിന്റെ ആസൂത്രിതനാശമാണ് ഞാൻ പരാമർശിക്കുന്ന അഴിമതി. ചെന്നൈ ആസ്ഥാനമായുള്ള ഫ്രണ്ട്‌ലൈൻ മാസികയുടെ 2025 മാർച്ച് മൂന്നിലെ പ്രത്യേക ലക്കത്തിലും, രാജ്യത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള സ്വതന്ത്ര വെബ്സൈറ്റുകളും മാഗസിനുകളും പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ലേഖനങ്ങൾ സമാഹരിച്ചുകൊണ്ട് പങ്കജ് സെഖ്സാരിയ പുറത്തിറക്കിയ ഒരു പുസ്തകത്തിലും നിന്നാണ് ഞാനിതു വായിക്കുന്നത്. ‘ദ ഗ്രേറ്റ് നിക്കോബാർ ബിട്രേയൽ’ എന്നാണീ പുസ്തകത്തിന്റെ പേര്. ‘പുഷിങ് എ വൾനറബിൾ ഐലൻഡ് നോയിങ്‌ലി ഇൻടു ഡിസാസ്റ്റർ’ എന്ന ഉപശീർഷകവും പുസ്തകത്തിനുണ്ട്.

വർഷങ്ങളായി അന്തമാൻ-നിക്കോബാർ ദ്വീപുകളിൽ ഗവേഷണം നടത്തിയ വ്യക്തിയാണ് സെഖ്സാരിയ. ഈ

പ്രദേശത്തെക്കുറിച്ച് നേരിട്ടുള്ള അനുഭവജ്ഞാനമുള്ളവരാണ് പുസ്തക ത്തിലെ മറ്റെഴുത്തുകാരും.

അന്തമാൻ-നികോബാർ ദ്വീപുകളിൽ കേന്ദ്രസർക്കാർ നടപ്പാക്കാൻ പോകുന്ന ഒരു പദ്ധതിയുടെ അപകടകരമായ പ്രത്യാഘാതങ്ങളെക്കുറിച്ചാണ് പുസ്തകത്തിലെ ലേഖനങ്ങൾ ചർച്ച ചെയ്യുന്നത്. 'ഹോളിസ്റ്റിക് ഡെവലപ്മെന്റ് ഓഫ് ഗ്രേറ്റ് നികോബാർ ഐലൻഡ്' എന്നൊരു ഓർവെലിയൻ പേരാണ് കേന്ദ്രസർക്കാർ ഈ പദ്ധതിക്കു നൽകിയത്. 80,000 കോടി രൂപ ചെലവിട്ട് (അതിനിയും വർധിക്കും). ഈ ദുർബല ദ്വീപിൽ ഒരു ട്രാൻസ്ഷിപ്പ്മെന്റ് തുറമുഖം, അന്താരാഷ്ട്ര വിമാനത്താവളം, ലക്ഷക്കണക്കിന് കുടിയേറ്റക്കാരെ ഉൾക്കൊള്ളാനാകുന്ന ഒരു ടൗൺഷിപ്പ് എന്നിവ നിർമിക്കുകയാണ് ലക്ഷ്യം.

910 ചതുരശ്ര കിലോമീറ്റർ വിസ്തൃതി യുള്ള ഗ്രേറ്റ് നികോബാർ, നികോബാർ ദ്വീപുകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഏറ്റവും വലുതാണ്. 'അന്തമാൻ ആൻഡ് നികോബാർ' എന്നറിയപ്പെടുന്ന ദ്വീപസമൂഹത്തിന്റെ ഭാഗവുമാണ്. കഴിഞ്ഞൊരു ദശകത്തിൽ നാനൂറിലധികം ഭൂകമ്പങ്ങളുണ്ടായ, ഭൂകമ്പപരമായ അസ്ഥിരമേഖലയിലാണ് ഈ ദ്വീപ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതെന്നതും ശ്രദ്ധേയമാണ്. 2004-ലെ സുനാമി ഗ്രേറ്റ് നികോബാറിൽ സൃഷ്ടിച്ച ദുരന്തത്തിന്റെ ആഘാതം നേരിട്ടത് ഇവിടത്തെ തദ്ദേശീയരായ ഗോത്രവർഗക്കാരാണ്. നൂറുകണക്കിനുപേർ അന്ന് മരിച്ചു. നിരവധിപേർക്ക് വീട് നഷ്ടപ്പെട്ടു.

ആരും പ്രതീക്ഷിക്കാത്തതും പ്രവചിക്കാത്തതുമായ പ്രതിഭാസ മായിരുന്നു സുനാമി. എന്നാൽ, ഈ പുതിയ പദ്ധതി ദ്വീപിന്റെ സ്വാഭാവികവും സാംസ്ക്കാരികവുമായ സമഗ്രത യ്ക്കെതിരായുള്ള കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ ആസൂത്രിതവും കരുതി കൂട്ടിയതുമായ ആക്രമണമാണ്. ജയന്റ് ലെതർബാക്ക് ആമകളുടെ മുട്ടയിടൽ പ്രദേശങ്ങൾ നശിപ്പിക്കുന്നതടക്കം നിരവധി പാരിസ്ഥിതിക നാശങ്ങൾ വരുത്തിയാണ് തുറമുഖം നിർമിക്കുക. പത്തു ദശലക്ഷത്തിലധികം വൃക്ഷങ്ങളടങ്ങിയ 130 ചതുരശ്ര കിലോ മീറ്റർ പ്രകൃതിദത്ത വനത്തിലേക്കാകും പുതിയ ടൗൺഷിപ്പ് പദ്ധതിയിലെ മാലിന്യങ്ങൾ വലിച്ചെറിയുക.

ദ്വീപിൽ അപൂർവവും തദ്ദേശീയവുമായ നിരവധി സസ്യങ്ങൾ, പ്രാണികൾ, പക്ഷികൾ, മൃഗങ്ങൾ, ഉരഗങ്ങൾ എന്നിവയുണ്ട്. ഇവയെല്ലാം ഇപ്പോൾ അധിവസിക്കുന്ന കരയിലും സമുദ്രത്തി ലുമുള്ള പ്രകൃതിദത്ത ആവാസവ്യവസ്ഥ വലിയ ഭീഷണിയിലാണ്.

പദ്ധതിയുണ്ടാക്കുന്ന പരിസ്ഥിതി പ്രശ്നങ്ങളാണ് മുകളിൽ പറഞ്ഞത്. ഗോത്രസമുദായങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കുന്ന ഭരണഘടനാ വ്യവസ്ഥകളുടെ കടുത്ത ലംഘനത്തിലൂടെ ദ്വീപിലെ തദ്ദേശ വാസികളുടെ പാർശ്വവത്കരണമാണ് പദ്ധതി സൃഷ്ടിക്കാൻ പോകുന്ന സാമൂഹിക പ്രശ്നം. ദ്വീപിലെ നിലവിലുള്ള ജനസംഖ്യ

എണ്ണായിരത്തിയഞ്ഞൂറാണ്. പദ്ധതി പൂർണതോതിൽ നടപ്പായാൽ ഇത് നാൽപ്പതിരട്ടിയായെങ്കിലും വർധിക്കും. ഈ ജനസംഖ്യാ വിസ്ഫോടനവും കോളനിവത്കരണവും ദ്വീപിന്റെ സംസ്കാരത്തിലും പരിസ്ഥിതിയിലും ചെലുത്താൻ പോകുന്ന ആഘാതം വളരെ വലുതും പരിഹരിക്കാൻ പറ്റാത്തതുമാണ്.

നിക്കോബാർ ദ്വീപുകളിൽ വിപുലമായ ഗവേഷണാനുഭവമുള്ള രണ്ട് വിദഗ്ധർ, അജയ് സൈനിയും അൻവിത അബ്ബിയും ഈയിടെ ഒരു ലേഖനത്തിൽ എഴുതിയതിങ്ങനെ: ''ഗ്രേറ്റ് നിക്കോബാർ മെഗാ പ്രോജക്ട് ഒരു പാരിസ്ഥിതികദുരന്തം മാത്രമല്ല. അത് ബോധപൂർവമായ ഭാഷാപരവും സാംസ്കാരികവുമായ വംശഹത്യയുടെ, വികസനത്തിന്റെ മുഖംമൂടിയണിഞ്ഞ നീചപ്രവൃത്തിയുമാണ്.''

'*ദ ഗ്രേറ്റ് നിക്കോബാർ ബിട്രേയലി*'ലെ ഒരു ശ്രദ്ധേയമായ ഭാഗത്ത്, 1990-കളിൽ ദ്വീപിലേക്കു നടത്തിയ ആദ്യ സന്ദർശനത്തെക്കുറിച്ച് പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷകൻ മനീഷ് ചാണ്ടി ഓർക്കുന്നു. ഫീൽഡ് പഠനത്തിനായി നിക്കോബാറിലെത്തിയ മനീഷും സഹപ്രവർത്തകരും അവിടത്തെ നിക്കോബാർ മെഗാപോഡ് പക്ഷികളെക്കുറിച്ച് ഗവേഷണം നടത്തുന്ന മിടുക്കനായ പക്ഷിശാസ്ത്രജ്ഞൻ രവിശങ്കരനെ കണ്ടെത്തി. പഠനമാരംഭിക്കുന്നതിനുമുൻപ് ഓരോ ഗ്രാമത്തലവന്റെയും അനുമതി വാങ്ങണമെന്ന് രവിശങ്കരൻ സന്ദർശകരോടു പറഞ്ഞു. ''ഓർക്കുക, ഇത് അവരുടെ നാടാണ്; അവരുടെ ഇടവും അവരുടെ അവകാശങ്ങളും നമ്മുടെതിനെക്കാൾ പ്രധാനമാണ്.'' രവിശങ്കരൻ തനിക്കും സഹപ്രവർത്തകർക്കും നൽകിയ ഉപദേശം മനീഷ് ചാണ്ടി ഇന്നുമോർക്കുന്നുണ്ട്. ഈ ജ്ഞാനപൂർണമായ ഉപദേശമാണ് ചെലവേറിയതും വിനാശകരവുമായ പുതിയ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നവർ തീർത്തും അവഗണിക്കുന്നത്. സുതാര്യതയോ ഉത്തരവാദിത്വമോ ഇല്ലാതെ, അതിന്റെ പ്രത്യാഘാതം ഏറ്റവും കൂടുതൽ ബാധിക്കാൻപോകുന്ന ഇന്ത്യക്കാരുമായി ഒരു കൂടിയാലോചനയുമില്ലാതെ ന്യൂഡൽഹി അടിച്ചേൽപ്പിക്കുന്ന പദ്ധതിയാണിത്.

സാമൂഹികവും പാരിസ്ഥികവുമായ കാരണങ്ങൾകൊണ്ട് ഈ പദ്ധതി നാശം കൊണ്ടുവരുമെന്നതിൽ സംശയമില്ല. സാമ്പത്തികകാരണങ്ങളാൽ ഇതിനെ പിന്തുണയ്ക്കാനും കഴിയില്ല. 'കണക്കുകളൊന്നും ശരിയാവുന്നില്ല' എന്ന തലക്കെട്ടോടെ ഫ്രണ്ട്ലൈനിൽ ഏഴുതിയ ലേഖനത്തിൽ, തുറമുഖത്തുനിന്നും വിനോദസഞ്ചാരത്തിൽ നിന്നുമുള്ള വരുമാനംകൊണ്ട് പദ്ധതി ലാഭകരമാകാൻ സാധ്യത കുറവാണെന്ന് എം. രാജശേഖർ വാദിക്കുന്നു. അടിസ്ഥാനസൗകര്യ നിർമ്മാണത്തിന് ഇത്രയധികം പണം മുടക്കുന്നതിലൂടെ കേന്ദ്രഭരണകൂടം ഫലത്തിൽ സ്വകാര്യ കോർപ്പറേറ്റ് താത്പര്യങ്ങൾക്ക് സബ്സിഡി നൽകുകയാണ്.

ഈ ലേഖനങ്ങൾ വായിക്കുമ്പോൾ. പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണത്തിനും സുസ്ഥിര വികസനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും

നിയുക്തരായ പൊതുസ്ഥാപനങ്ങളുടെയും ആദിവാസി വിഭാഗങ്ങളുടെ അവകാശങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കാൻ ചുമതലയുള്ളവരുടെയും കുറ്റകരമായ അനാസ്ഥ എന്നെ ഞെട്ടിച്ചു. ദേശീയ ഹരിത ട്രിബ്യൂണൽ, പരിസ്ഥിതി-വനം മന്ത്രാലയം, ഇന്ത്യൻ വൈൽഡ് ലൈഫ് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട്, നിതി ആയോഗ്, ഗോത്രകാര്യ മന്ത്രാലയം എന്നിവയെല്ലാം വസ്തുതകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ളതോ സൂക്ഷ്മമോ ആയ വിലയിരുത്തലുകളില്ലാതെ, ഈ പദ്ധതിക്ക് തിടുക്കത്തിൽ അനുമതി നൽകിയതെങ്ങനെയെന്ന് സെഖ്സാരിയ എഡിറ്റു ചെയ്ത പുസ്തകത്തിലെയും ഫ്രണ്ട്ലൈനിന്റെ പ്രത്യേക ലക്കത്തിലെയും ലേഖനങ്ങൾ വിശദമായി രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്

ഒരുകാലത്ത് വിഖ്യാതരായിരുന്ന ചില ശാസ്ത്രജ്ഞർ ഈ കൂട്ടുകച്ചവടത്തിൽ പങ്കാളികളാകുന്നതും ആഴത്തിൽ അസ്വസ്ഥപ്പെടുത്തുന്ന കാര്യമാണ് ബോംബെ നാച്വറൽ ഹിസ്റ്ററി സൊസൈറ്റിയുടെ ഒരു മുൻ ഡയറക്ടറുടെ ഉദാഹരണം സെഖ്സാരിയ പുസ്തകത്തിൽ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. 2018-ൽ എഴുതിയ ഒരു ലേഖനത്തിൽ പദ്ധതിയെ 'ഏറ്റവും ആശങ്കാജനകം' എന്നുവിശേഷിപ്പിച്ച ഈ ഡയറക്ടർ, പദ്ധതി നടപ്പാക്കിയാൽ "ഭൂമിയിൽ ആകെ അവശേഷിക്കുന്ന ഈ ആഗോള സമുദ്ര ജൈവവൈവിധ്യ ഹോട്ട് സ്പോട്ടുകൾക്ക് അത് നാശമുണ്ടാക്കും" എന്ന് പ്രവചിക്കുകയും ചെയ്തു. "അവരുടെ ജൈവവൈവിധ്യവും അന്തർലീനമായ പാരിസ്ഥിതിക മൂല്യങ്ങളും രാജ്യത്തിന്റെ ഭാവി അഭിവൃദ്ധിയും സംരക്ഷിക്കുന്നതിനായി" ഗ്രേറ്റ് നിക്കോബാർ പോലുള്ള ദ്വീപുകൾ സംരക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതിന് പദ്ധതി നിർത്തിവയ്ക്കണമെന്നും അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടു. കുറച്ചു വർഷങ്ങൾക്കു ശേഷം, ഒരു സർക്കാർ സമിതിയുടെ ചെയർമാനായി നിയമിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ, അതേ ശാസ്ത്രജ്ഞൻ, വിനാശകരമാണെന്ന് സ്വയം തിരിച്ചറിഞ്ഞ പദ്ധതിക്ക്, ആവശ്യമായ എല്ലാ അനുമതിയും നൽകി.

ഇതൊക്കെയാണെങ്കിലും ചില യുവ ശാസ്ത്രജ്ഞർ സ്വതന്ത്രരും വ്യക്തതയുള്ള വരുമായി തുടരുന്നു. ഫ്രണ്ട്ലൈനിന്റെ പന്ത്രണ്ട് പേജുകളിലായി വ്യാപിച്ചു കിടക്കുന്ന വിശദമായ (ആവശ്യമായ അടിക്കുറിപ്പുകളോടെ) പഠനത്തിൽ, പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്രജ്ഞരായ രോഹൻ ആർതറും ടി. ആർ. ശങ്കർ രാമനും ദ്വീപിന്റെ സമ്പന്നമായ ജൈവ വൈവിധ്യം രേഖപ്പെടുത്തുകയും ഗോത്രവർഗ സമൂഹങ്ങളും അവരുടെ സ്വാഭാവിക ചുറ്റുപാടുകളും തമ്മിലുള്ള ആഴത്തിലുള്ള ബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് സംസാരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പദ്ധതി നിർദേശിക്കുന്ന 'പരിഹാരവനവത്കരണ'വും നശിപ്പിക്കപ്പെട്ട പവിഴപ്പുറ്റുകളുടെ 'പുനഃസ്ഥാപന'നീക്കവുമെല്ലാം വെറും പ്രഹസനവും അസാധ്യമായ ആശയങ്ങളുമാണെന്ന് അവർ പറയുന്നു.

"ഒരു ആസൂത്രിതമായ പരിസ്ഥിതി ദുരന്തത്തെ ലഘുപരിഹാരങ്ങൾകൊണ്ട് സാധൂകരിക്കാതിരിക്കുക എന്നത് ശാസ്ത്ര സമൂഹത്തിന്റെ കടമയാണ്" എന്ന് അവർ ഉറച്ചു പറയുന്നു.

സെഖ്സാരിയ എഡിറ്റുചെയ്ത പുസ്തകത്തിന്റെ അവതാരികയിൽ രാജ്യത്തെ പ്രമുഖ പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്രജ്ഞനായ മാധവ് ഗാഡ്ഗിൽ എഴുതുന്നതിങ്ങനെ: ''ഭരണവർഗങ്ങൾ ഒരിക്കലും പരിസ്ഥിതിയുടെയോ സാധാരണക്കാരുടെയോ താത്പര്യങ്ങൾക്കായി പ്രവർത്തിക്കുന്നില്ല എന്നത് ആഗോളാനുഭവമാണ്. ഈ സുപ്രധാന താത്പര്യങ്ങൾ ഉയർത്തിപ്പിടിക്കാൻ സർക്കാരുകളെ എല്ലായ്പ്പോഴും നിർബന്ധിതരാക്കിയത് ജനകീയ പ്രസ്ഥാനങ്ങളായിരുന്നു.'' ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, ഗ്രേറ്റ് നിക്കോബാർ പദ്ധതി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നത് ഷിപ്പിങ് മന്ത്രാലയമോ വാണിജ്യ മന്ത്രാലയമോ അല്ല, ആഭ്യന്തര മന്ത്രാലയമാണ് എന്നത് ആശങ്കാ ജനകമാണ്. പദ്ധതിയെക്കുറിച്ചുള്ള വലിയ വിമർശനങ്ങൾക്കു തടയിടാനാണിത്. മാധ്യമപ്രവർത്തകർക്ക് ഇപ്പോൾ ദ്വീപ് സന്ദർശനം അതീവ ദുഷ്കരമായിക്കഴിഞ്ഞു. രഹസ്യാത്മകതയുടെയും അടിച്ചമർത്തലിന്റെയും അന്തരീക്ഷത്തിൽ തെറ്റായി വിഭാവനം ചെയ്യപ്പെട്ടതും ചെലവേറിയതുമായ ഒരു പദ്ധതിയുടെ വിനാശകരമായ പ്രത്യാഘാതങ്ങളുടെ രേഖപ്പെടുത്തൽ വളരെ പ്രധാനമാണ്. ഫീൽഡ് പഠനങ്ങളിലൂടെ ലഭിച്ച വിവരങ്ങൾ അടിസ്ഥാനമാക്കി ഈ ലേഖനങ്ങൾ തയ്യാറാക്കിയ എഴുത്തുകാരും വിഷയവിദഗ്ധരും 'ദേശീയമാധ്യമ'ങ്ങളെ നാണംകെടുത്തിക്കൊണ്ട് നമ്മുടെ ഭരണാധികാരികളെ മറുപടി പറയാൻ നിർബന്ധിതരാക്കുന്നു. അതിനവരോട് നന്ദിപറഞ്ഞേമതിയാവൂ.

മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപതിപ്പ്

27ഏപ്രിൽ-3 മേയ് 2025

Breathing life into Vembanad lake

Sam Paul A.

Rejuvenating the lake is critical for Kerala, but it is easier said than done

Vembanad, the longest lake in India and the largest in Kerala, is gasping for breath. The 96.5 km-long water body spans the districts of Alappuzha, Kottayam, and Ernakulam and forms part of the Vembanad Kol wetland system, a Ramsar site. Six major rivers drain into the lake, which accounts for around 30% of the State's total surface water resource.

Over the past century, the lake has shrunk significantly due to human-induced interventions, land reclamation, and natural sedimentation, according to experts. Though vital to the region's ecology and agriculture, it faces severe threats from pollution, eutrophication, unsustainable agricultural practices, and invasive weed proliferation.

A few years ago, a study by the Kerala University of Fisheries and Ocean Studies revealed alarming levels of plastic waste, silt, and other sediments in the lake. According to a recent expert committee report prepared as part of the Vembanad Lake Rejuvenation Project, an ambitious joint effort of the Alappuzha district administration and the Local Self Government Department, the lake's surface area has shrunk mainly due to land encroachment. Citing previous studies, the report notes that the surface area of the lake diminished by 27% between 1917 and 1990. The drastic reduction in not only area, but also depth, has significantly reduced the lake's floodwater retention capacity and impaired its critical ecosystem services, including water purification, biodiversity support, and sediment transport. The unchecked proliferation of water hyacinths has further worsened the situation, contributing to dangerously high levels of chemical oxygen demand and biological oxygen demand. As a result, the fish catch has declined by about 66% over the last three decades.

The efforts to rejuvenate the lake are being spearheaded by Alappuzha District Collector Alex Varghese. The initiative draws "inspiration from the Namami Gange Programme". It gained momentum on October 28, 2024 when a workshop was held focusing on addressing the challenges of restoring the water body. Eight subcommittees agriculture, fisheries, water resources, tourism, biodiversity, environment and sanitation, disaster management and

climate change, and revenue-were constituted. A ₹188.25 crore comprehensive five-year plan was formulated and recently submitted to Chief Minister Pinarayi Vijayan. The estimate may be revised based on the detailed study on water resources and irrigation projects being conducted by the Centre for Water Resources Development and Management.

The short-term goals include the removal of plastic waste, construction of bioshields to protect farmlands, fish ranching, weed eradication, and the construction of 31 bio bunds, each 1 km long in 31grama panchayats. The longterm targets include dredging the lake bed to increase its water-holding capacity, promoting organic farming to prevent pollution from pesticides and chemicals, conserving the flora and fauna, establishing sewage and faecal sludge treatment plants in flood-prone Kuttanad, manufacturing value-added products from water hyacinth, and boosting tourism and fish yield.

While the report is under the State government's consideration, 28.72 tonnes of plastic waste and a greater quantity of water hyacinth were removed from the lake in recent mega cleaning drives conducted under the aegis of the Alappuzha district administration.

Rejuvenating the lake is critical for enhancing the region's resilience to climate change impacts such as erratic rainfall, sea-level rise, and intensified flooding events. However, it is easier said than done. For instance, houseboats are among the top sources of pollution in the lake. While the report calls for enacting strict laws against unauthorised vessels, previous efforts to rein in illegal houseboat operations have been largely ineffective. Another significant hurdle is land encroachment. The expert committee report notes that reclaiming encroached areas "necessitates strong political support and decisive action." Since Kuttanad is part of the Vembanad wetland ecosystem, the lake's restoration should be linked to the revival of the entire Kuttanad region.

Coordinated collaboration among various stakeholders, including local communities, district administrations, and different levels of governance, will be key to overcoming these complex challenges and will require support from the Union and State governments.

The Hindu.

1 May 2025

പഴുതടയ്ക്കാം, പിഴവില്ലാതെ

ഡോ. അനൂപ് ആർ.വാരിയർ

പ്രതിരോധ വാക്സിനെടുത്തിട്ടും പേവിഷബാധയുണ്ടാകുന്ന സാഹചര്യം ആശങ്കപ്പെടുത്തുന്നു. എന്തുകൊണ്ടാണ് അങ്ങനെ സംഭവിക്കുന്നത്? ആ വെല്ലുവിളിയെ എങ്ങനെ മറികടക്കാം? വാക്സിൻ എടുത്തവരിൽ ആന്റിബോഡി രൂപപ്പെട്ടോയെന്നു പരിശോധിക്കാൻ നമുക്കു കഴിയില്ലേ?

പ്രതിരോധ വാക്സിൻ കുത്തിവയ്പെടുത്തിട്ടും പേവിഷബാധ ഉണ്ടാകുന്നതും ആളുകൾ മരിക്കുന്നതും ആശങ്കാജനകമാണ്. ഒരിക്കലും സംഭവിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതുമാണ്. ജനങ്ങൾ വാക്സിന്റെ ഫലക്ഷമതയെ സംശയിക്കുന്ന സാഹചര്യം പോലും ഇതു സൃഷ്ടിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു തന്നെ ആശങ്കകൾ പരിഹരിക്കേണ്ടത് അതീവ പ്രാധാന്യമുള്ള കാര്യമാണ്. വാക്സിനും ഇമ്യൂണോഗ്ലോബുലിനും കുത്തിവച്ചിട്ടും എന്തുകൊണ്ടു പേവിഷബാധ ഉണ്ടാകുന്നുവെന്ന ചോദ്യം പ്രസക്തമാണ്. അതിനു പല കാരണങ്ങളുണ്ടാകാം.

പ്രഥമ ശുശ്രൂഷയിലെ പിഴവ്: പ്രതിരോധ കുത്തി വയ്പ്പ് എടുക്കുന്നതിനു മുൻപുതന്നെ മുറിവ് സോപ്പും വെള്ളവും ഉപയോഗിച്ച് 15 മിനിറ്റെങ്കിലും കഴുകി പരമാവധി വൈറസുകളെ നീക്കണം.

വാക്സിൻ എടുക്കാൻ വൈകുന്നത്: കടിയേറ്റ് എത്രയും വേഗം ഇമ്യൂണോ ഗ്ലോബുലിനും വാക്സിനും എടുക്കണം. തലയിലും മുഖത്തും മുറിവുകളുണ്ടാകുന്ന കാറ്റഗറി 3 വിഭാഗത്തിൽപ്പെടുന്ന കടികളുടെ കാര്യത്തിൽ സമയം ഏറെ പ്രധാനം.

ഇമ്യൂണോഗ്ലോബുലിൻ കുത്തി വയ്ക്കുന്നതിലെ പിഴവ്: റാബീസ് വൈറസിനെ നേരിട്ടു പ്രതിരോധിക്കുന്ന ആന്റിബോഡികളായ ഇമ്യൂണോഗ്ലോബിൻ/ മോണോക്ലോണൽ ആന്റിബോഡി എല്ലാ മുറിവുകളിലും ആവശ്യമായ അളവിൽ കുത്തിവയ്ക്കണം. ഏതെങ്കിലും മുറിവുകളിൽ കുത്തിവയ്ക്കാൻ വിട്ടുപോയാലോ ശരിയായ തരത്തിൽ കുത്തിവച്ചില്ലെങ്കിലോ ഫലമുണ്ടാകില്ല.

വാക്സിൻ സൂക്ഷിക്കുന്നതിലെ പിഴവ്: വാക്സിൻ പൊതുവേ 2-8 ഡിഗ്രി സെൽഷ്യസിൽ സൂക്ഷിക്കണമെന്നാണു പറയുന്നതെങ്കിലും സാധാരണ താപനിലയിൽ ഇത് ഒരു മാസം വരെ കേടുകൂടാതെയിരിക്കും. ഒരു മാസമെന്നത് വാക്സിൻ ഉൽപാദിപ്പിച്ചതു മുതൽ കുത്തിവയ്ക്കുന്നതുവരെയുള്ള സമയമാണ്. എന്നാൽ, ഇതു കൃത്യമായി ഉറപ്പാക്കാനുള്ള സംവിധാനങ്ങൾ നമുക്കു കുറവാണ്.

വാക്സിൻ കുത്തിവയ്ക്കുന്നതിലെ പിഴവ് : സർക്കാർ ആശുപത്രികളിൽ ഇൻട്രാഡെർമൽ റാബീസ് വാക്സിനാണു (ഐ.ഡി.ആർ.വി.) കുത്തിവയ്ക്കുന്നത്. ചർമത്തിന്റെ പാളികൾക്കിടയിൽ വാക്സിൻ കുത്തിവയ്ക്കാൻ വൈദഗ്ധ്യം വേണം. കുത്തിവയ്ക്കുന്നതിൽ പിഴവുണ്ടായാൽ ഫലസിദ്ധി കുറയും.

വാക്സിനേഷൻ ഷെഡ്യൂൾ പൂർത്തിയാക്കാത്തത്: വളരെ അപൂർവമായി മാത്രം ആളുകൾ മുഴുവൻ ഡോസും എടുക്കാത്ത സാഹചര്യമുണ്ടാകാം.

ശരീരം ആന്റിബോഡികൾ ഉൽപാദിപ്പിക്കാത്ത അവസ്ഥ: പ്രതിരോധ വാക്സിൻ എടുത്താലും ശരീരം ആന്റിബോഡി ഉൽപാദിപ്പിക്കാത്ത അവസ്ഥ അപൂർവം ചിലരിലുണ്ടാകും. ജനിതകപരമായത് ഉൾപ്പെടെയുള്ള കാരണങ്ങൾകൊണ്ടാണ് ഇതു സംഭവിക്കുന്നത്.

വാക്സിന്റെ ഫലക്ഷമതയിലെ കുറവ്: വാക്സിൻ ഉൽപാദിപ്പിക്കുമ്പോൾ അതിന്റെ നിലവാരം വിലയിരുത്താൻ കൃത്യമായ സംവിധാനങ്ങളുണ്ട്. ഓരോ ബാച്ചിലുമുള്ള വാക്സിന്റെ പരിശോധനാ ഫലത്തിൽ (ബാച്ച് വാക്സിൻ ടെസ്റ്റ് റിപ്പോർട്ട്) നിന്ന് ഇതു മനസ്സിലാക്കാം. എന്നാൽ, ഉൽപാദനത്തിലെ പിഴവു മാത്രമല്ല; വാക്സിൻ സൂക്ഷിക്കുന്നതിലെ പിഴവും ഫലക്ഷമത കുറയാനിടയാക്കും.

വെല്ലുവിളി മറികടക്കാൻ

നേരത്തേ പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങളിലെ ഓരോ ഘട്ടത്തിലുമുണ്ടാകുന്ന പിഴവുകളെ മറികടക്കുന്നതിലൂടെ മാത്രമേ പേവിഷബാധയെ ഫലപ്രദമായി പ്രതിരോധിക്കാൻ കഴിയൂ. പ്രഥമ ശുശ്രൂഷയുടെയും എത്രയും വേഗം വാക്സിനും ഇമ്യൂണോ ഗ്ലോബുലിനും എടുക്കേണ്ടതിന്റെയും പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ചു ജനങ്ങളെ ബോധവൽക്കരിക്കണം.

വാക്സിൻ സംഭരണകേന്ദ്രത്തിലോ അത് ഒരു സ്ഥലത്തു നിന്നു മറ്റൊരിടത്തേക്കു കൊണ്ടുപോകുമ്പോഴോ ഉണ്ടാകുന്ന താപനില വ്യത്യാസം മൂലമുള്ള പ്രശ്നങ്ങൾ മറികടക്കാൻ ശാസ്ത്രീയ സംവിധാനങ്ങൾ വേണം. വാക്സിൻ വയൽ മോണിറ്റർ (വി.വി.എം.) ഫലപ്രദമായ രീതിയാണ്. വാക്സിൻ വയലിനു മുകളിൽ നിറംമാറുന്ന പ്രത്യേക സ്ട്രിപ് പതിപ്പിക്കുന്നതാണിത്. നിശ്ചിത താപനിലയിൽ വാക്സിൻ സൂക്ഷിച്ചില്ലെങ്കിൽ ഈ സ്ട്രിപ്പിന്റെ നിറം മാറും. നിറം മാറിയാൽ വാക്സിൻ ഉപയോഗ യോഗ്യമല്ലെന്നു മനസ്സിലാക്കാം. മറ്റു ചില വാക്സിനുകൾക്ക് ഇപ്പോൾ വി.വി.എം. പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്.

വൈദഗ്ധ്യം വേണമെന്നതിനാൽ, ഇൻട്രാ ഡെർമൽ രീതിയിൽ വാക്സിൻ നൽകാൻ എമർജൻസി വിഭാഗത്തിലെ ഡോക്ടർമാർക്കും നഴ്സുമാർക്കും കൃത്യമായ പരിശീലനം നൽകണം. കുറഞ്ഞ അളവ് വാക്സിൻ മതിയെന്നതും മികച്ചഫലം ലഭിക്കുമെന്നതുമാണ് ഇൻട്രാഡെർമൽ രീതിയുടെ ഗുണം. ഇൻട്രാമസ്കുലർ രീതിയിൽ പേശിയിലേക്കു കുത്തിവയ്ക്കുന്ന വാക്സിനും ലഭ്യമാണെങ്കിലും അതിനു കൂടുതൽ അളവ് വാക്സിൻ ഉപയോഗിക്കണം.

മുഖത്തും തലയിലും മുറിവേൽക്കുന്ന ഗുരുതര സാഹചര്യമുള്ളവരിൽ (കാറ്റഗറി 3 വിഭാഗത്തിലുള്ള കടി) ആദ്യ ഡോസ് വാക്സിൻ എടുത്ത ശേഷം ശരീരത്തിൽ ആന്റിബോഡി രൂപപ്പെട്ടോയെന്നു പരിശോധിക്കാനുള്ള സംവിധാനമുണ്ടെങ്കിൽ ഇപ്പോഴത്തെ പ്രതിസന്ധിയെ നേരിടാൻ കഴിയും. വാക്സിനെടുത്തിട്ടും ശരീരത്തിൽ ആന്റിബോഡി രൂപപ്പെടാത്തവരെ കണ്ടെത്താൻ ഇതു സഹായിക്കും. നിലവിൽ ഇത്തരം പരിശോധനകൾക്കായി സംസ്ഥാനത്തിനു പുറത്തെ ലാബുകളെ ആശ്രയിക്കണം. സംസ്ഥാനത്തെ ലാബുകളിൽത്തന്നെ ഇത്തരം പരിശോധന സൗകര്യങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാണ്.

(കൊച്ചി ആസ്റ്റർ മെഡ്സിറ്റിയിലെ ഇൻഫെക്ഷ്യസ് ഡിസീസസ് വിഭാഗം സീനിയർ കൺസൽറ്റന്റാണു ലേഖകൻ)

മലയാള മനോരമ

5 മേയ് 2025

Power and pitfalls of digital influence

Gopal Jain

> Brands must invest in consumer education, while regulators and platforms should enforce strict guidelines against misinformation

As digital connectivity grows, India faces a complex battle against misinformation and de-influencing. While social media enables vital communication, it also amplifies unchecked content. De-influencing-where influencers discourage purchases - can promote mindful consumption, but often relies on sensationalism and clickbait for engagement.

Despite expert advice being essential, digital platforms often become the go-to place, enabling the rapid spread of misinformation. To counter this, strict regulations are needed.

Experts consulted for the World Economic Forum's 2024 Global Risks Report identify India as one of the nations most vulnerable to misinformation and disinformation. This is largely driven by the rise of AI-generated content and the influence of social media platforms. Despite the Ministry of Consumer Affairs' "Endorsement Know-hows" and ASCI/SEBI guidelines, misleading health advice and weight loss reels blur the line between organic and paid content. Influencers often use shock tactics, clickbait, and half-truths to go viral, rapidly fuelling misinformation.

Legal landscape

While Article 19(1)(a) of the Constitution guarantees freedom of speech, it is subject to reasonable restrictions under Article 19(2), including defamation, public order, and morality. The Supreme Court has upheld that free speech does not protect spreading misinformation or harmful content.

The Consumer Protection Act, 2019, bans misleading advertisements, holds influencers accountable for deceptive promotions. Digital regulations under the IT Act (Sections 66 & 67), the Intermediary Guidelines, 2021, and defamation and e-commerce laws penalise harmful content and ensure accurate endorsements.

Though not legally binding, ASCI

guidelines set ethical standards, with non-compliance leading to blacklisting and public reprimands.

With stricter enforcement, influencers must prioritise transparency and credibility, making ethical content creation essential in the evolving digital landscape.

An influencer's intent is key when critiquing brands. Honest reviews aid consumers, but exaggerated negativity for clicks or sponsorships is a commercial tactic. Indian defamation laws protect against misleading content, highlighting the need for authenticity.While influencers operate across many fields, health-related content is held to a higher pedestal. There are norms in place, but something more critical is required in the health sector to ensure that advice is reliable and responsible.

Influencer content blurs the line between fact and manipulation with selective data, ambiguous language, and cherry-picked events. Misinterpreted studies and emotional appeals create misleading narratives that prioritise engagement over accuracy.

We have all fallen for clickbait, especially when it promises to teach us "how to avoid cancer" or "how to make liver detox water." These trends highlight influencers' role in shaping narratives and public discourse. Viral content often outpaces fact-checked information, making critical thinking, source verification, and expert consultation crucial.

Evolving regulation

Regulations for social media influencers are tightening, with a focus on accountability and responsible content. SEBI recently imposed strict rules on "finfluencers," restricting real-time stock data in educational content to prevent influencers from influencing financial decisions without proper expertise or authorisation.

Legal scrutiny now extends to misleading advertisements. *In Indian Medical Association vs Union of Indi*a, the Court held influencers accountable for false endorsements, and the Delhi High Court stressed claim verification, especially in health content. With non-experts gaining visibility on unregulated platforms, health advice must come from qualified professionals. Strong ethical norms and legal oversight are crucial to curb misinformation.

In a landmark ruling, the Delhi High Court restrained an influencer from disparaging a brand, emphasising that freedom of speech under Article 19(1)(a)

is not absolute. It upheld restrictions to prevent defamation and ruled that health content must be backed by qualified professionals with disclosed credentials.

While influencers gain trust, exploiting it for personal gain damages credibility. As trust erodes, influencers and brands risk losing their authenticity.

Moreover, establishing a registration system or database for influencers disseminating public health information is essential. Such a system would function as a continuous monitoring tool, ensuring transparent accountability for the content produced. This approach would help curb the unchecked spread of misinformation and empower consumers to make well-informed, objective assessments, especially given the significant safety and perception challenges associated with health-related content. Recognising the ethical dimensions inherent in public health communication, robust ethical practices must complement legal measures to safeguard public interests.

Brands must invest in consumer education, while regulators and platforms should enforce strict guidelines against misinformation. It is critical to enforce stringent guidelines to hold influencers accountable for their content and unchecked promotional activities, thereby safeguarding consumer interests.

(Senior Advocate, Supreme Court of India)

The Hindu

7 May 2025

The women who remain largely invisible

Bhoomika Choudhury & Yukti Choudhary

Too often, women do the groundwork -organising. protesting. feeding, and sustaining movements without having a seat at the table

Across India and South Asia, women have long been at the forefront of movements resisting unjust development, extractivism, and climate degradation. They have led protests against destructive mining, dams, and infrastructure projects. Yet, when it comes to decision-making, these women are largely invisible.

From the forests of Odisha to the coastlines of Tamil Nadu, women have led some of the most sustained resistance movements. In Sijimali (Odisha), women continue to protest mining projects threatening their forest-based way of life, often facing police violence. In Jharkhand, Adivasi women in Dewas are blocking coal mining operations to protect ancestral land. In Tamil Nadu, women from fishing communities have been at the forefront of protests against the Kudankulam Nuclear Power Plant. These movements represent a powerful assertion of community-led development and environmental protection rooted in lived realities.

Leadership not acknowledged

Despite being central to the resistance, women are systematically excluded from consultations, especially those that claim to uphold free, prior, and informed consent (FPIC). In many cases, community meetings and decisions on land are dominated by men, while women, who bear the disproportionate burden of displacement and environmental degradation, are sidelined. Women's perspectives are also frequently devalued or dismissed as emotional, despite being rooted in acute socio-environmental knowledge.

In Bangladesh's Phulbari, women resisted an open-pit coal mining project, enduring police crackdowns while organising mass mobilisations. In India's Narmada Bachao Andolan, Medha Patkar's leadership brought global attention to the devastating impact of dams. Yet, policies designed in response to such movements have often remained blind to the gendered impacts of displacement and rehabilitation.

Legal frameworks in South Asia do exist to protect women's land rights-at least on paper. India's Forest Rights Act (2006) and PESA Act (1996) recognise women's role in Gram Sabhas and grant

equal rights to forest resources. Nepal's Joint Land Ownership Policy encourages land co-ownership between spouses. Bangladesh prioritises women in land distribution under its Khas land programme. However, these frameworks are undermined by systemic gaps: land titles often remain in the name of male household heads, with women rarely listed as joint or sole owners. Implementation mechanisms lack gender sensitivity, and Gram Sabhas are frequently held in male-dominated settings. Additionally, many displaced women are not counted as heads of households and are thus excluded from compensation.

There is no comprehensive gender-sensitive land policy at the national level in India. State land redistribution programmes often overlook single women, widows, or women without formal documentation. Despite the 2005 amendment to the Hindu Succession Act granting equal inheritance rights, customary laws and local practices frequently override statutory provisions, particularly in tribal regions. The intersection of formal legal barriers with entrenched patriarchal norms leads to a practical erasure of women from land governance processes.

This invisibility becomes even more glaring in the context of climate change. In India and beyond, extreme heat, water scarcity, and environmental pollution are deepening existing gender inequalities. Women walk farther for water, care for sick family members, and work longer for less all while being excluded from decisions on climate resilience, rehabilitation, or mitigation. Yet, most climate adaptation frameworks fail to integrate women's traditional ecological knowledge or ensure their participation in planning.

While FPIC is increasingly cited in international standards and development finance frameworks, its actual implementation rarely includes gendered perspectives. What use is "consultation" if it takes place in spaces where women feel unsafe to speak? What legitimacy does consent hold if it is given without understanding the long-term ecological and social impacts, or if it is granted by male leaders who don't represent women's interests?

Need for structural change

If we are serious about gender justice, climate justice, and inclusive development, this must change. Governments and corporations must ensure that consultations are not only free and prior but informed and inclusive. This means scheduling meetings at times accessible to women, ensuring women-only spaces when necessary, and providing translation and legal aid. It means recognising women as independent landowners, not just as dependents of male household heads.

At the same time, women's leadership within movements must be amplified. Too often, women do the groundwork -organising, protesting, feeding, and sustaining the movement - without having a seat at the table. Movement allies, NGOs, and policymakers must acknowledge and support women's leadership, not just on the streets but in negotiation rooms, legislatures, and compensation boards.

If development is to be democratic, if climate policy is to be just, and if resistance is to be meaningful, the voices of women must not only be heard - they must lead. Their stories are not of victimhood, but of vision. It's time our policies, laws, and institutions reflected that truth.

(Bhoomika Choudhury International lawyer and researcher specialising in business and human rights, corporate accountability, and labour rights Yukti Choudhary International human rights lawyer and researcher specialising in corporate accountability, labour rights, and sustainability)

The Hindu

12 May 2025

India's rising e-waste, the need to recast its management

Dhanendra Kumar

A focus on floor price will help transform e-waste recycling and its management in India

India's journey toward Viksit Bharat is being powered by a rapid digital transformation, with an increasing reliance on electronic devices. From smartphones and laptops to advanced industrial and medical equipment, technology has become the backbone of economic growth, connectivity and innovation. However, this growing dependence on electronic devices has a by-product- electronic waste (e-waste) which must be managed effectively to ensure sustainable progress. Ranking among the world's top e-waste generators (China, the United States, Japan, and Germany) India confronts a formidable challenge of managing e-waste. India's e-waste volumes soared by 151.03% in six years, from 7,08,445 metric tonnes in 2017-18 to 17,78,400 metric tonnes in 2023-24, with an annual increase of 1,69,283 metric tonnes.

Extended Producer Responsibility (EPR) mandates producers, importers and brand owners to manage waste from their products' end-of-life. It holds them accountable for environmental impacts throughout the product lifecycle, promotes sustainable design, integrates environmental costs into pricing, and supports efficient waste management, reducing the burden on municipalities.

Impact of improper e-waste management

The consequences of improper e-waste management extend beyond environmental degradation. India loses more than $10 billion annually due to water pollution from the disposal of cyanide and sulphuric acid solutions, air pollution caused by lead fumes, open coal burning, and plastic incineration, and soil pollution. Beyond the environmental impact, improper e-waste recycling causes a social loss of over $20 billion annually, as most of the hazardous processing is conducted by informal, illegal recyclers (women and children comprise the majority workforce). Tragically, their average lifespan is less than 27 years due to prolonged exposure to toxic substances. Additionally, India forfeits over 80,000 crore annually in lost critical metal value due to rudimentary extraction methods in informal recycling. In addition, at least $20 billion in annual tax revenue is lost as informal recycling

is largely cash-based and unaccounted for.

Importance of stable pricing

The E-waste (Management) Rules, 2022 introduced a floor price for EPR certificates, a game-changer for India's e-waste management. This provision ensures fair returns for registered recyclers, curbing informal, hazardous recycling (practices that dominate 95% of the sector). Without a strong floor price, India may miss the chance to lead in sustainable waste management. Stable pricing incentivises formal recyclers to adopt safe, advanced technologies, unlocking e-waste's valuable materials such as gold and copper. It prevents chaos seen in sectors such as plastic waste and drives investment in infrastructure, turning e-waste into a resource and supporting a circular economy.

This economic pivot carries profound environmental benefits. Fair compensation motivates recyclers to prioritise material recovery over disposal, shrinking landfill burdens and halting the seepage of toxins such as lead and mercury into soil and waterways. It recasts e-waste as an asset rather than as a liability, redefining India's waste narrative toward sustainability. Globally, EPR fees paid by original equipment manufacturers are significantly higher than the floor EPR prices fixed by the Government of India, in alignment with global best practices. The minor impact of floor EPR prices on product costs is outweighed by the significant environmental and social benefits of formal recycling and sustainable practices.

An effective floor price levels the playing field by offsetting the informal sector's cost advantage. It makes formal recycling viable, reduces waste leakage, and ensures more responsible processing. This not only corrects market imbalances but also drives compliance, helping producers meet EPR targets through certified recyclers. When recyclers are adequately paid, they can expand operations, deliver verifiable outcomes, and reduce producers' incentives to bypass obligations. In a country where only 10% of e-waste reaches formal recycling, this stability is a game-changer. Without it, certificate prices could collapse, starving recyclers of funds and exposing producers to unpredictable costs, destabilising EPR markets. A predictable pricing framework fosters trust, ensuring the system doesn't erode into a free-for-all.

Critics argue that a floor price hikes producer costs, potentially raising consumer prices. This concern, while valid, misses the broader calculus. The cost of inaction environmental ruin, health crises and lost resources dwarfs the modest burden of fair pricing. Producers can offset expenses by innovating durable, recyclable designs,

which is a core EPR goal. The plastic industry's misstep with low prices, which spawned sham recyclers and eroded trust, underscores the peril of under-pricing. Far from stifling progress, a floor price could surge innovation, rewarding efficiency and technological breakthroughs. India's e-waste crisis demands audacious solutions, aligning with economic and ecological imperatives.

Need for a recycling vision

The stakes of EPR floor pricing transcend financial concerns. Inadequate pricing imperils more than profits. It endangers rivers with pollution, soils and agriculture produce with harmful ingredients, damages communities with toxic exposure, and squanders valuable potential. By valuing recycling efforts, India can formalise its e-waste sector, spur advanced infrastructure, and champion resource efficiency, ensuring responsible practices.

As India vies for sustainability leadership, this floor price is the bedrock of its recycling vision a bold move to transform e-waste into opportunity, setting a global standard. The numbers demand action: a 73% e-waste surge in five years is a clarion call. With an adequate floor price, economic vitality and environmental care can coexist, securing the future with sustainability.

(was India's Executive Director at the World Bank, Secretary to the Government of India. and the first Chairman of the Competition Commission of India (CCI). He is currently Chairman, Competition Advisory Services India LLP (COMPAD))

The Hindu.

13 May 2025

ഈ സ്വകാര്യം കൊണ്ട് എന്തുകാര്യം?

അഡ്വ. കുര്യൻ ജോർജ് കണ്ണന്താനം

ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ മേഖല വലിയ പ്രതീക്ഷയോടെ കാത്തിരുന്നതാണ് സ്വകാര്യ സർവകലാശാലാ നിയമം. എന്നാൽ, നിലവിലുള്ള കോളജുകൾക്കൊന്നും ഇതിന്റെ പ്രയോജനം കിട്ടില്ല. പിന്നെന്തിനാണ് ഇങ്ങനെയൊരു നിയമം?

കേരള സ്വകാര്യ സർവകലാശാലാ ബിൽ നിയമസഭ പാസാക്കി ഗവർണറുടെ അംഗീകാരത്തിനു സമർപ്പിച്ചിരിക്കുകയാണ്. കേരളത്തിലെ ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസ മേഖല പ്രതീക്ഷയോടെ കാത്തിരിക്കുന്ന നിയമമാണെങ്കിലും ബില്ലിലെ വ്യവസ്ഥകൾ പരിശോധിച്ചപ്പോൾ ഇതുകൊണ്ട് എന്തുപ്രയോജനം എന്ന സംശയം ബലപ്പെടുകയാണ്.

കൽപിത സർവകലാശാലാ പദവി ലഭിക്കാൻ സർക്കാരിന്റെ അനുമതിക്ക് അപേക്ഷ നൽകി കാത്തിരിക്കുന്ന പ്രസിദ്ധമായ പല കോളജുകളും ഇവിടെയുണ്ട്. സ്വകാര്യ സർവകലാശാലാ ബിൽ നിയമം ആകുന്നതോടെ കൽപിത സർവകലാശാല എന്ന ആശയം അപ്രസക്തമാകുമെന്നും അർഹതപ്പെട്ടവർക്കു പുതിയ സർവകലാശാലയാകാൻ അവസരം ലഭിക്കുമെന്നുമാണു കരുതിയിരുന്നത്. എന്നാൽ, സംസ്ഥാനത്തു നിലവിലുള്ള ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കൊന്നും ഈ നിയമത്തിന്റെ പ്രയോജനം കിട്ടില്ല. പുതിയ സർവകലാശാലയാകാനോ അതിന്റെ ഭാഗമാകാനോ അവയ്ക്കൊന്നും സാധിക്കില്ല. ഈ നിയമത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ നിയമസഭാ സാമാജികർ പോലും ശരിയായി മനസ്സിലാക്കുകയോ പഠിക്കുകയോ ചർച്ച ചെയ്യുകയോ ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

നിർദിഷ്ട നിയമത്തിന്റെ മൂന്നാം വകുപ്പിൽ ഈ സർവകലാശാല എന്താണെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. 'സർവകലാശാലയുടെ സ്വഭാവം' എന്ന തലക്കെട്ടിനു കീഴിൽ ഒന്നാം ഉപവകുപ്പിൽ പറയുന്നത്, സർവകലാശാല 'മൾട്ടി ഡിസിപ്ലിനറി' ആയിരിക്കണമെന്നാണ്. 2(യു) വകുപ്പ് അനുസരിച്ച്, മാനവികത, സാമൂഹിക ശാസ്ത്രം, സാങ്കേതികശാസ്ത്രം, വാസ്തുവിദ്യ, ആരോഗ്യം, ആരോഗ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സമാന പഠന മേഖലകൾ, വിദ്യാഭ്യാസം, കൃഷി, മൃഗസംരക്ഷണം തുടങ്ങിയവയിലും മറ്റു വിജ്ഞാന ശാഖകളിലുമുള്ള പഠനത്തെയാണു മൾട്ടി ഡിസിപ്ലിനറി എന്നു വിശേഷിപ്പിക്കുന്നത്. അതായത്, അപേക്ഷിക്കുമ്പോൾ ഒന്നിലേറെ വിജ്ഞാനശാഖകൾ സർവകലാശാലയിൽ തീർച്ചയായും വേണം. ഇതെല്ലാം ഒന്നിച്ചു വേണ്ടിവരുമോ എന്നതു പിന്നീടു തർക്കവിഷയമായേക്കാം. നിലവിലുള്ള ആർട്സ് ആൻഡ് സയൻസ്, മെഡിക്കൽ, എൻജിനീയറിങ്, എംബിഎ കോളജുകൾക്ക് ഈ നിയമപ്രകാരം സർവകലാശാലയാകാൻ കഴിയില്ലെന്നു ചുരുക്കം.

മൂന്നാം വകുപ്പിലെ മൂന്നാം

ഉപവകുപ്പനുസരിച്ച്, പുതിയ സർവകലാശാലയ്ക്ക് ഏതെങ്കിലും കോളജിനെയോ സ്ഥാപനത്തെയോ അഫിലിയേറ്റ് ചെയ്യാനും അംഗീകരിക്കാനും അധികാരമില്ല. നിലവിലുള്ള കോളജുകൾക്കു നിർദിഷ്ട നിയമം ബാധകമല്ലെന്ന് ഏഴാം വകുപ്പിലും വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. കോളജുകളിൽ നിലവിലുള്ള വിദ്യാർഥികളുടെ കാര്യം പ്രതിപാദിക്കുന്ന വ്യവസ്ഥകളും നിർദിഷ്ട നിയമത്തിലില്ല.

കേരളത്തിലെ മെഡിക്കൽ കോളജുകൾ പിന്നീട് ആരോഗ്യ സർവകലാശാലയ്ക്കു കീഴിലും എൻജിനീയറിങ് കോളജുകൾ സാങ്കേതിക സർവകലാശാലയ്ക്കു കീഴിലും അഫിലിയേറ്റ് ചെയ്തപ്പോൾ ഇക്കാര്യത്തിൽ വ്യവസ്ഥകളുണ്ടായിരുന്നു. വിദ്യാർഥികളുടെ പ്രവേശന സമയത്ത് കോളജ് ഏതു സർവകലാശാലയുടെ കിഴിലായിരുന്നോ അത് പഠനം കഴിയുന്നതുവരെ തുടരുമെന്ന് ആരോഗ്യ സർവകലാശാലാ നിയമത്തിലും സാങ്കേതിക സർവകലാശാലാ നിയമത്തിലും പറഞ്ഞിരുന്നു. നിർദിഷ്ട നിയമത്തിൽ അതില്ല.

ലാഭം മാത്രം ലക്ഷ്യമിട്ടും തുടങ്ങാം സർവകലാശാല

കമ്പനി നിയമപ്രകാരം രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത സ്ഥാപനങ്ങൾക്കും പുതിയ സർവകലാശാലകൾ തുടങ്ങാൻ കഴിയുന്ന 'സ്പോൺസറിങ് ബോഡി' ആകാമെന്ന് 2 (സെഡ് സി) വകുപ്പിൽ പറയുന്നു. കമ്പനി നിയമപ്രകാരം രണ്ടുതരം സ്ഥാപനങ്ങളുണ്ട്. ലാഭത്തിനു നടത്തുന്നതും പൊതുനന്മയ്ക്കു നടത്തുന്നതും. ഇവിടെ ഏതുതരം കമ്പനിക്കും 'സ്പോൺസറിങ് ബോഡി' ആകാം. അതായത്, ലാഭത്തിനു വേണ്ടി സർവകലാശാല തുടങ്ങാനും നടത്താനും അവകാശം നൽകുന്നു, ഈ നിയമം.

പുതിയ സർവകലാശാല സ്ഥാപിക്കുന്നതിന്റെ നിബന്ധനകൾ നാലാം വകുപ്പിലുണ്ട്. 25 കോടി രൂപയിൽ കുറയാത്ത എൻഡോവ്മെന്റ് ഫണ്ട് ഉണ്ടാകണം. നിയമത്തിലെ ഏതെങ്കിലും വ്യവസ്ഥ ലംഘിച്ചാൽ ഈ ഫണ്ട് മുഴുവനായോ ഭാഗികമായോ സർക്കാരിനു കണ്ടുകെട്ടാം എന്നും പറയുന്നു. ഈ ഫണ്ട് ഏതു രൂപത്തിൽ വേണമെന്നു ചട്ടം രൂപീകരിക്കുമ്പോൾ വ്യക്തമായേക്കാം; ഒരുപക്ഷേ, ട്രഷറി നിക്ഷേപം പോലുമാകാം. 'സ്പോൺസറിങ് ബോഡി'ക്കു കീഴിലുള്ള സ്വാശ്രയ കോളജുകളുടെ ഭൂമിയും അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളും സർവകലാശാലയുടെ ആവശ്യത്തിന് ഉപയോഗിക്കാം എന്നു പറയുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ, ഈ സ്വാശ്രയ കോളജുകൾ പുതിയ സർവകലാശാലയുടെ ഭാഗമാകുകയോ അതിൽ ലയിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല എന്നതാണു വിചിത്രമായ സാഹചര്യം.

സർവകലാശാല സ്ഥാപിക്കാനുള്ള അപേക്ഷകളിൽ വിദഗ്ധസമിതി രണ്ടു മാസത്തിനുള്ളിൽ സർക്കാരിനു റിപ്പോർട്ട് നൽകും. റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സർക്കാർ തീരുമാനമെടുക്കും. അനുമതി കിട്ടിയാൽ സ്പോൺസറിങ് ബോഡി വ്യവസ്ഥകൾ പൂർത്തീകരിച്ച് രണ്ടു വർഷത്തിനകം സത്യവാങ്മൂലം നൽകണം. ഈ സത്യവാങ്മൂലവും റിപ്പോർട്ടും തൃപ്തികരമാണെങ്കിൽ വിഷയം വീണ്ടും നിയമസഭയിൽ വയ്ക്കുകയും നിയമത്തിന്റെ പട്ടികയിൽ പുതിയ

സർവകലാശാലയെ ചേർക്കുകയും വേണം. അതായത്, പ്രത്യേക പിടിപാടില്ലെങ്കിൽ അപേക്ഷ നൽകി രണ്ടു വർഷമെങ്കിലും കാത്തിരിക്കണം.

പുതുതായി സ്ഥാപിതമാകുന്ന സർവകലാശാലയിൽ വിദ്യാർഥി യൂണിയൻ നിർബന്ധമാണ്. സർവകലാശാലയുടെ പ്രധാന അധികാര സംവിധാനങ്ങളിൽ സർക്കാർ നോമിനികൾ ഉണ്ടാകുമെന്നു പറയുന്നെങ്കിലും യോഗ്യത വ്യക്തമല്ല. വിദ്യാർഥി പ്രവേശനത്തിൽ 40% സംവരണം, പിന്നാക്ക വിഭാഗക്കാർക്കു ഫീസ് ആനുകൂല്യം തുടങ്ങിയ വ്യവസ്ഥകളുമുണ്ട്. അതേസമയം, എയ്ഡഡ് കോളജുകൾ നിയമത്തിന്റെ പരിധിയിൽ വരില്ലെന്ന പത്താം വകുപ്പിലെ വ്യവസ്ഥയാണ് ഏറെ ശ്രദ്ധേയം. ഓരോ സർവകലാശാലയും ഓരോ സ്വാശ്രയ സർവകലാശാലയായിരിക്കും. പരിപാലന ചെലവോ സർക്കാരിൽ നിന്നു മറ്റെന്തെങ്കിലും സഹായമോ ആവശ്യപ്പെടാൻ പാടില്ല, അതിന് അർഹതയും ഉണ്ടാവില്ല.

ബില്ലിനെക്കുറിച്ച് ഇനി പൊതുചർച്ചയ്ക്ക് അവസരമുണ്ടെന്നു കരുതുന്നില്ല. ഗവർണർ കൂടി അംഗീകരിക്കുന്നതോടെ നിയമമാകും. പിന്നെ, കോടതി മാത്രമാകും ആശ്രയം.

(കേരള ഹൈക്കോടതിയിൽ സീനിയർ അഭിഭാഷകനായ ലേഖകൻ, ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസ നിയമവിദഗ്ധൻ കൂടിയാണ്)

മലയാള മനോരമ

29 മേയ് 2025

മാധ്യമസ്വാതന്ത്ര്യം: ചില നിരീക്ഷണങ്ങൾ

എൻ. റാം

ഇന്ത്യയിലെ വാർത്താ മാധ്യമങ്ങളുടെയും മാധ്യമ പ്രവർത്തനത്തിന്റെയും അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് നാം ചർച്ച ചെയ്യേണ്ടതെന്തുകൊണ്ട് എന്നതിന് മൂന്ന് അടിസ്ഥാന കാരണങ്ങളുണ്ട്.

'ഡെമോക്രാറ്റിക് ക്രാഫ്റ്റ്'' എന്ന നിലയിൽ മാധ്യമ പ്രവർത്തനത്തിന്റെ പ്രകൃത്യാലുള്ള പ്രസക്തിയും മൂല്യവുമാണ് ആദ്യത്തെ കാരണം.

■ **പത്രസ്വാതന്ത്ര്യം**

'ഡെമോക്രാറ്റിക് ക്രാഫ്റ്റ്'' എന്ന നിലയിൽ മാധ്യമ പ്രവർത്തനത്തിന് അഭിവൃദ്ധി പ്രാപിക്കാൻ വിശാലമായ സ്വാതന്ത്ര്യവും ഇടവും ആവശ്യമാണ്. 1950-ൽ അംഗീകരിച്ച ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ 19(1)(എ) അനുച്ഛേദം അഭിപ്രായ സ്വാതന്ത്ര്യവും ആവിഷ്കാര സ്വാതന്ത്ര്യവും എല്ലാ പൗരർക്കും മൗലികാവകാശമാക്കിയിരിക്കുന്നു. അങ്ങേ യറ്റം അടിച്ചമർത്തലും സെൻസർഷിപ്പും നിറഞ്ഞ ബ്രിട്ടീഷ്‌രാജിനോടു പൊരുതി സ്വാതന്ത്ര്യ സമരക്കാലത്ത് നേടിയെടുത്ത ഈ അവകാശം ഭേദഗതി ചെയ്യാൻ കഴിയില്ല. സുപ്രീം കോടതി മുന്നോട്ടുവെച്ച അടിസ്ഥാനഘടനാ അനുശാസനമാണ് ഇതിനുകാരണം.

നമ്മുടെ ഭരണഘടനയിൽ മാധ്യമ സ്വാതന്ത്ര്യം വ്യക്തമായി പരാമർശിച്ചിട്ടില്ല. പക്ഷേ, സുപ്രീംകോടതി, ജുഡീഷ്യൽ വ്യാഖ്യാനത്തിലൂടെ. 19-ാം അനുച്ഛേദത്തിൽ അത് ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. മാധ്യമ സ്വാതന്ത്ര്യം അഭിപ്രായത്തിനും ആവിഷ്ക്കാരത്തിനുമുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം ഉറപ്പു നൽകുന്ന 19(1)എ അനുച്ഛേദത്തിന്റെയും ഏതു തൊഴിൽ ചെയ്യാനും വ്യാപാരമോ ബിസിനസോ നടത്താനുമുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം ഉറപ്പുനൽകുന്ന 19(1)ജി അനുച്ഛേദത്തിന്റെയും സംയോജനമാണെന്ന് അത് വിധിച്ചു.

നിർഭാഗ്യവശാൽ സുപ്രീം കോടതിയുടെ ജുഡിഷ്യൽ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും, അഭിപ്രായസ്വാന്ത്ര്യവും ആവിഷ്കാര സ്വാതന്ത്ര്യവും 19(2) അനുച്ഛേദത്തിന് എതിരായിവരും. നിയമം അനുശാസിക്കുന്ന മൗലികാവകാശത്തിന് ഇത് ചില നിയന്ത്രണങ്ങൾ വെക്കുന്നു.

ചിലത് ന്യായയുക്തമാണ്, ചിലത് അങ്ങനെയല്ല. ക്രിമിനൽ അപകീർത്തി നിയമം കോടതിയലക്ഷ്യ നിയമത്തിന്റെ നിർവചിക്കപ്പെടാത്ത അധികാരം, നിയമ നിർമാണസഭയ്ക്കുള്ള രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലാത്ത വിശേഷാധികാരം, നിയമ വിരുദ്ധ പ്രവർത്തനങ്ങൾ (തടയൽ) നിയമം, ഔദ്യോഗിക രഹസ്യ നിയമം, തീവ്രവാദത്തിനോടും ഭീകരതയോടും പോരാടുന്നതിന്റെ പേരിൽ നടപ്പാക്കിയ മറ്റ് മാരണ നിയമങ്ങൾ എന്നിവയാണ് യുക്തിക്ക് നിരക്കാത്ത നിയന്ത്രണങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധേയം.

കൂടാതെ അച്ചടി മാധ്യമങ്ങളെയും പ്രക്ഷേപണ മാധ്യമങ്ങളെയും ഭരണഘടനാപരവും നിയമപരവുമായ തുല്യാടിത്തറയിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ ഇന്ത്യയിലെ മാധ്യമസ്വാതന്ത്ര്യം അപൂർണമായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നു. 19(1) എ അനുച്ഛേദപ്രകാരമുള്ള സംരക്ഷണം

റേഡിയോയിലും ടെലിവിഷനിലും നൽകണമെന്ന് കോടതികൾ വിധിച്ചിട്ടില്ല.

പത്രങ്ങളെയും വാർത്താ മാധ്യമങ്ങളെയും സംബന്ധിച്ച നമ്മുടെ നിയമങ്ങൾ പുനഃപരിശോധിക്കണം. കാലഹരണപ്പെട്ടതും സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു നിരക്കാത്തതുമായ വ്യവസ്ഥകൾ റദ്ദാക്കുകയോ ഭേദഗതി ചെയ്യുകയോ വേണം. നിയമ പരിഷ്കരണത്തിലൂടെയും ഭരണഘടനാ ഭേദഗതിയിലൂടെയും മാധ്യമ സ്വാതന്ത്ര്യം ശക്തിപ്പെടുത്തേണ്ടതും ആവശ്യമാണ്.

- **മാധ്യമസ്വാതന്ത്ര്യം**

ഇന്നത്തെ മാധ്യമപ്രവർത്തനത്തിന്റെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് ചർച്ച ചെയ്യുന്നതിനുള്ള രണ്ടാമത്തെ കാരണം യാഥാർഥ്യത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു പരിശോധന നടത്തുകയെന്നതാണ്. ഒരു പരിധിവരെ സ്വതന്ത്രമായ അന്വേഷണാത്മകതയും പൊതുസേവനവും ഫലപ്രദമായി നിർവഹിക്കുന്നതിനാൽ യുഎസും ഇന്ത്യയുമുൾപ്പെടെ ലോകത്തിന്റെ വിവിധഭാഗങ്ങളിൽ മാധ്യമപ്രവർത്തകർ, വർധിച്ച സമ്മർദവും അപകടവും ആക്രമണവും നേരിടുന്നു.

'റിപ്പോർട്ടേഴ്സ് വിത്തൗട്ട് ബോഡേഴ്സി'ന്റെ (ആർ.എസ്.എഫ്.) 2025–ലെ ലോക മാധ്യമ സ്വാതന്ത്ര്യ സൂചിക ഈ ഭീകര യാഥാർഥ്യമാണ് വെളിവാക്കുന്നത്. 180 രാജ്യങ്ങളോ പ്രദേശങ്ങളോ ഉള്ള സൂചികയിലെ ഇന്ത്യയുടെ റാങ്ക് 151 ആണ്. അതായത് മാധ്യമ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ അവയിൽ 80 ശതമാനത്തിലധികവും ഇന്ത്യയെക്കാൾ മുകളിലാണ്. അഞ്ച് പ്രധാന സൂചകങ്ങളായ സാമൂഹികം, രാഷ്ട്രീയം, സാമ്പത്തികം. നിയമനിർമാണം, സുരക്ഷ എന്നിവ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതാണ് ഈ റാങ്കിങ്. ഇവയിലെല്ലാം ഇന്ത്യക്ക് 50 എന്ന പാസ്മാർക്കുപോലും നേടാനായില്ല. മാധ്യമപ്രവർത്തകർക്കുനേരേയുള്ള ആക്രമണ, കേന്ദ്രീകൃത മാധ്യമ ഉടമസ്ഥത, രാഷ്ട്രീയ ചായവ് എന്നിവ കാരണം മാധ്യമ സ്വാതന്ത്ര്യം പ്രതിസന്ധിയിലാണെന്നാണ് ആർ.എസ്.എഫി-ന്റെ ഏറ്റവും പുതിയ റിപ്പോർട്ടിൽ ഇന്ത്യയെക്കുറിച്ചുള്ള നിരീക്ഷണം. ഓരോ വർഷവും ശരാശരി രണ്ടോ മൂന്നോ പത്രപ്രവർത്തകർ ജോലിയുടെ പേരിൽ കൊല്ലപ്പെടുന്നതിനാൽ മാധ്യമങ്ങൾക്ക് ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും അപകടകരമായ രാജ്യങ്ങളിലൊന്നാണ് ഇന്ത്യയെന്നും റിപ്പോർട്ട് പറയുന്നു.

2004 ഫെബ്രുവരി 24-നും 2013 ഡിസംബർ ആറിനുമിടയിൽ മാധ്യമ പ്രവർത്തകരും മാധ്യമ ജീവനക്കാരുമായ 20 പേർ ഇന്ത്യയിൽ കൊല്ലപ്പെട്ടു. ഇതിൽ 17 പേർ മാധ്യമപ്രവർത്തകർ, ജോലിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണ് 11 മാധ്യമപ്രവർത്തകർ കൊല്ലപ്പെട്ടത്; ആറുപേർ കൊല്ലപ്പെട്ടതാകട്ടെ അപകടകരമായ തൊഴിൽ ദൗത്യം നിർവഹിക്കുന്നതിനിടയിലും. കൊല്ലപ്പെട്ടമിക്കവാറും മാധ്യമപ്രവർത്തകരും അഴിമതി, കുറ്റകൃത്യങ്ങൾ, മനുഷ്യാവകാശങ്ങൾ, രാഷ്ട്രീയം എന്നിവയെക്കുറിച്ച് അന്വേഷിക്കുകയും എഴുതുകയും ചെയ്തവരാണ്. കൊല്ലപ്പെട്ട 17 മാധ്യമ പ്രവർത്തകരിൽ ഒരാൾ ഒരു സ്ത്രീയായിരുന്നു (ആസിയ ജീലാനി).

വിദ്വേഷ പ്രസംഗം, ഹിന്ദുത്വ വർഗീയത, അസഹിഷ്ണുത എന്നിവ വർധിച്ചു വരുന്നതും തെറ്റായ വിവരങ്ങളും വളച്ചൊടിച്ച വിവരങ്ങളും സാമൂഹിക

മാധ്യമങ്ങളിൽ ആയുധമാക്കുന്നത് വ്യാപിക്കുന്നതും വഴി 2014 മുതൽ സ്ഥിതിഗതികൾ ഗണ്യമായി വഷളായിട്ടുണ്ടെന്നാണ് ഡേറ്റ കാണിക്കുന്നത്. 2014 മേയ് 27-നും 2025 ജനുവരി രണ്ടിനുമിടയിൽ മാധ്യമപ്രവർത്തകരും മാധ്യമ മേഖലയിൽ ജോലി ചെയ്യുന്നവരുമായ 25 പേർ കൊല്ലപ്പെട്ടു. ലങ്കേഷ് പത്രികയുടെ പത്രാധിപർ ഗൗരി ലങ്കേഷാണ് കൊല്ലപ്പെട്ട ഒരു പ്രമുഖ മാധ്യമ പ്രവർത്തക. 2017 സെപ്റ്റംബർ അഞ്ചിന് ബെംഗളൂരുവിലായിരുന്നു കൊലപാതകം.

പത്തുവർഷമായി ഇന്ത്യയും മറ്റ് ആറു രാജ്യങ്ങളും എല്ലാ വർഷവും ഗ്ലോബൽ ഇംപ്യൂണിറ്റി ഇൻഡെക്സിൽ തൊഴിലിനിടെ മാധ്യമ പ്രവർത്തകർ കൊല്ലപ്പെടുമ്പോൾ നിയമവാഴ്ച പരിഗണിക്കപ്പെടുന്നില്ലെന്നു തോന്നുന്ന രാജ്യങ്ങളുടെ സൂചികയിൽ ഇടം നേടിയിട്ടുണ്ട്. ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും വലിയ ജനാധിപത്യ രാഷ്ട്രം എന്ന് സ്വയം വിശേഷിപ്പിക്കുന്ന ഒരു രാജ്യത്ത് ഇതു സംഭവിക്കുന്നുവെന്നത് ഞെട്ടിക്കുന്ന സാഹചര്യമാണ്.

■ **ഡിജിറ്റൽ യുഗം**

മാധ്യമപ്രവർത്തനത്തിന്റെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് നാം ചർച്ച ചെയ്യേണ്ടതിന്റെ മൂന്നാമത്തെ കാരണം സമകാലിക മാധ്യമ പ്രവർത്തനത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്രവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്. വികസിത രാജ്യങ്ങളിലെ 'പക്വമായ മാധ്യമ വിപണികൾ' ആദ്യമായി അനുഭവിച്ചതും ലോകത്തിന്റെ മറ്റു ഭാഗങ്ങളിലേക്ക് പലവേഗത്തിൽ വ്യാപിച്ചതുമായ 'ഡിജിറ്റൽ ഡിസ്റപ്ഷ' നാണ് ഞാൻ ഇവിടെ പരാമർശിക്കുന്നത്. പരിവർത്തനാത്മക ഡിജിറ്റൽ സാങ്കേതിക വിദ്യകളും ഡിജിറ്റൽ രംഗത്തെ കുത്തകകളായ ഗൂഗിൾ, ആപ്പിൾ, ഫെയ്സ്ബുക്ക്, ആമസോൺ, ട്വിറ്റർ എന്നിവയുമാണ് മാധ്യമരംഗത്ത് അഭൂതപൂർവമായ ഈ ഡിജിറ്റൽ ഡിസ്റപ്ഷൻ ഉണ്ടാക്കിയത്.

അടുത്തിടെ ന്യൂയോർക്ക് ടൈംസ്, വാഷിങ്ടൺ പോസ്റ്റ്, ഫിനാൻഷ്യൽ ടൈംസ് തുടങ്ങിയ ചില പ്രമുഖ വാർത്താ ഏജൻസികളും ഇംഗ്ലീഷിതര ഭാഷകളിലെ ചില പത്രങ്ങളും ഡിജിറ്റൽ യുഗത്തിനു ചേർന്നവിധം സ്വയം പുതുക്കിപ്പണിതു. വിശ്വസ്തരും സ്ഥിരം വായനക്കാരുമായവരെ നിലനിർത്താനും ചാഞ്ചാടിനിൽക്കുന്നവരെ ആകർഷിക്കാനുമായി രൂപകല്പന ചെയ്ത സബ്സ്ക്രിപ്ഷൻമോഡൽ വിജയിച്ചതായാണ് തോന്നുന്നത്.

ഡിജിറ്റൽ യുഗം ഇന്ത്യയിൽവരാൻ സമയമെടുത്തു. ഒരു ദശാബ്ദത്തിലേറെയായി, ഇന്റർനെറ്റ് ഉപയോഗത്തിന്റെയും ബ്രോഡ്ബാൻഡ് വികസനത്തിന്റെയും കാര്യത്തിൽ ഇന്ത്യ ഒട്ടേറെ വികസ്വര രാജ്യങ്ങളെക്കാൾ, പ്രത്യേകിച്ച് ചൈനയേക്കാൾ പിന്നിലായിരുന്നു. എന്നാൽ, ആ സ്ഥിതി മാറി ഫെയ്സ്ബുക്ക്, വാട്സാപ്പ്, ഇൻസ്റ്റഗ്രാം, യുട്യൂബ് ഉപയോക്താക്കളുടെ എണ്ണത്തിൽ ഇന്ത്യ ഇപ്പോൾ ലോകത്തെ നയിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ നഗരങ്ങളിലും അർധനഗരങ്ങളിലും ഗ്രാമങ്ങളിലും സ്മാർട്ഫോൺ ഉപയോഗത്തിൽ വൻ വളർച്ചയുണ്ടായിട്ടുണ്ട് എന്നതാണ് ഏറ്റവും ശ്രദ്ധേയമായ കാര്യം.

വെല്ലുവിളി നിറഞ്ഞ ഈ സാഹചര്യത്തിലാണ് ഡെമോക്രാറ്റിക് ക്രാഫ്റ്റ് എന്ന നിലയിൽ സ്വതന്ത്രവും

ധീരവുമായ മാധ്യമപ്രവർത്തനം അതിന്റെ ആധികാരികത പുനഃസ്ഥാപിക്കുകയും ചരിത്രം അതിന് സജ്ജമാക്കിയിരിക്കുന്ന തരത്തിലുള്ള പങ്കുനിർവഹിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടത്.

- **കുത്തകവത്കരണം**

പത്രങ്ങളുടെയും ടെലിവിഷന്റെയും റേഡിയോയുടെയും നവമാധ്യമങ്ങളുടെയും വാർത്താമുറിയിൽ ഇപ്പോൾ ഉയർന്ന വനിതാ പ്രാധിനിധ്യം ഉൾപ്പെടെ ഗണ്യമായ വൈവിധ്യമുണ്ട്. എന്നിരുന്നാലും, മുഖ്യധാരാ വാർത്താമാധ്യമങ്ങളിലെ ദളിത് പത്രപ്രവർത്തകരുടെ എണ്ണം ഇപ്പോഴും കുറവാണ്.

മാധ്യമവ്യവസായ മേഖലയിൽ, പ്രത്യേകിച്ച് ടെലിവിഷനിൽ വർധിച്ചു വരുന്ന ഉടമസ്ഥതാ കേന്ദ്രീകരണത്തെ ഈ വൈവിധ്യം കൊണ്ട് മറയ്ക്കാൻ കഴിയില്ല എന്നതാണു പ്രശ്നം. 'പ്രധാനമന്ത്രി മോദി തന്റെ പാർട്ടിക്കും മാധ്യമങ്ങളിൽ ആധിപത്യം പുലർത്തുന്ന വൻകിട (ബിസിനസ്) കുടുംബങ്ങൾക്കുമിടയിൽ അത്ഭുതകരമായ സൗഹൃദം സൃഷ്ടിച്ചു' എന്ന് 2025-ലെ ആർ.എസ്.എഫ്. കൺട്രി റിപ്പോർട്ടിൽ ഇന്ത്യയെക്കുറിച്ച് പറയുന്നു. റിലയൻസ് ഇൻഡസ്ട്രിസ് ഗ്രൂപ്പ് തലവൻ മുകേഷ് അംബാനി, കുറഞ്ഞത് 80 കോടി ഇന്ത്യക്കാർ നോക്കുന്ന എഴുപതിലധികം മാധ്യമസ്ഥാപനങ്ങൾ സ്വന്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. 2022 അവസാനത്തോടെ ഗൗതം അദാനി എൻഡി ടിവി ചാനൽ ഏറ്റെടുത്തത് മുഖ്യധാരാ മാധ്യമങ്ങളിലെ ബഹുസ്വരതയുടെ അന്ത്യത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നുവെന്നും റിപ്പോർട്ട് പറയുന്നു.

ഇതൊരു അതിശയോക്തിപരമായ വിലയിരുത്തലാണെന്ന് ഞാൻ കരുതുന്നു. പക്ഷേ, പൂർവസ്ഥിതിയിലാക്കാൻ പ്രയാസമുള്ള ഒരു പ്രവണതയിലേക്ക് ഇതു നയിച്ചേക്കാം.

പത്രങ്ങൾ, പത്രപ്രവർത്തനം, ഡിജിറ്റൽ യുഗത്തിലെ വാർത്താ ബിസിനസ് എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള പുസ്തകത്തിൽ ബ്രിട്ടീഷ് പത്രപ്രവർത്തകനും പത്രപ്രവർത്തന അധ്യാപകനുമായ ജോർജ് ബ്രോക്ക് നാലു കാര്യങ്ങളാണ് 21-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ മാധ്യമപ്രവർത്തനത്തെ പുനർനിർമിക്കാൻ പോകുന്ന കാതലായ അടിത്തറയെന്ന് ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയിട്ടുണ്ട്. സ്ഥിരീകരിക്കൽ, തെളിവുണ്ടാക്കൽ, കാര്യകാരണ സഹിതം പ്രസക്തമാക്കൽ, അന്വേഷണം എന്നിവയാണ് ഈ ജോലികൾ. പതിറ്റാണ്ടുകളായി, ഇന്ത്യയിലെ മാധ്യമപ്രവർത്തന മേഖല കാര്യക്ഷമമായും വൈദഗ്ധ്യത്തോടെയും ഈ ജോലികൾ നിർവഹിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സ്വതന്ത്രവും നിർഭയവുമായ പത്രപ്രവർത്തനത്തിന് ഇന്ത്യയിൽ അധികമൂല്യമുള്ള കാലമാണിത്, അല്ലെങ്കിൽ അങ്ങനെ തോന്നുന്നു. ഒട്ടേറെ ഇന്ത്യൻ ടെലിവിഷൻ വാർത്താ ചാനലുകളും മുഖ്യധാരാ പത്രങ്ങളും ദിനപത്രങ്ങളും ആനുകാലികങ്ങളും പ്രകടമായും വ്യക്തമായും ഭരണകക്ഷിയുടെയും കാവിരാഷ്ട്രീയ സംഘത്തിന്റെയും ആശയപ്രചാരണത്തിലും പ്രത്യയശാസ്ത്രം, നയങ്ങൾ, പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള പൊതുജനമത രൂപവ്തകരണത്തിലും ഏർപ്പെട്ടിരിക്കയാണ്. എങ്കിലും, സ്വതന്ത്രവും അന്വേഷണാത്മകവുമായ പത്രപ്രവർത്തനം സജീവവും സക്രിയവും ഉത്പാദനക്ഷമവുമാണെന്നതിന് തെളിവുണ്ട്.

'ദ വയർ' അടുത്തിടെ പത്താം സ്ഥാപകവാർഷികം ആഘോഷിച്ചത് 'അപകടകരമായി ജീവിച്ച ഒരു ദശകം' എന്ന പേരിലാണ്. താനും മറ്റു രണ്ട് സ്ഥാപക പത്രാധിപൻമാരായ എം.കെ. വേണുവും സിദ്ധാർഥ് ഭാട്ടിയയും ചേർന്ന് 'ദ വയർ' ആരംഭിച്ചതിന്റെ കാരണങ്ങൾ സ്ഥാപക പത്രാധിപർ സിദ്ധാർഥ് വരദരാജൻ അതിൽ വിശദീകരിച്ചു. അപകടകരമായ ദശകത്തിൽ നേരിട്ട പീഡനങ്ങൾ, ഭീഷണികൾ, സമ്മർദങ്ങൾ, ആക്രമണങ്ങൾ എന്നിവ വിശദീകരിച്ച ശേഷം, സിദ്ധാർഥ് ഇങ്ങനെ അവസാനിപ്പിച്ചു: 'എല്ലാറ്റിലുമുപരി, എല്ലായ്പ്പോഴും ആ അൺമ്യൂട്ട് ബട്ടൻ നമുക്ക് അമർത്തിക്കൊണ്ടേയിരിക്കാം. ഭയത്തിനോ ഉൽകണ്ഠയ്ക്കോ സ്ഥാനമില്ല. ഇന്ത്യക്കാർ സംസാരിക്കണം. കാരണം, 'നവ ഭാരതം നമ്മുടെ ഭാരതമാണെന്ന് ഉറപ്പാക്കാനുള്ള ഏകമാർഗം അതാണ്.'

ഇതിനോട് ഞാൻ പൂർണമായും യോജിക്കുന്നു. എന്തുസംഭവിച്ചാലും നിങ്ങളുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനും അഭിപ്രായ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുമുള്ള അവകാശം വിനിയോഗിക്കുക എന്നതാണ് മാധ്യമ സ്വാതന്ത്ര്യം സംരക്ഷിക്കാനുള്ള ഏക മാർഗം.

(എം.പി.വീരേന്ദ്രകുമാർ സ്മാരക പ്രഥമ നാഷണൽ തോട്ട് ലിഡർഷിപ്പ് പുരസ്കാര സമർപ്പണത്തോടനുബന്ധിച്ച് നടത്തിയ അനുസ്മരണ പ്രഭാഷണത്തിൽ നിന്ന്)

മാതൃഭൂമി.

30 മേയ് 2025

Lesson From Kerala Shipwreck: Balancing Risk and Revenues

D.C. Sekhar

A busy shipping route lies off Kerala's coastline. There is no getting away from the risk of ships overturning at times. We must build the technology needed to effectively tackle the consequences in a cost-efficient manner and stockpile the equipment for quick deployment

KERALA is like a beautiful home in front of a highway. Once in a while, a truck may turn turtle in front. So if you want to, say, open an eatery and make some money you would be bearing the risk of such an event. Singapore has very large crude carriers or VLCCs regularly passing through its congested sea lanes. The city-state is balancing the attending risks and revenues well.

In shipping, multi-million-dollar assets may pass by without touching the ports of a coastal state, without adding a dime to that country's economy. But when one of these vessels goes belly up, the problem lands on its shores. This risk is built into the destiny of every coastal state abutting busy shipping lanes.

Vessels are flagged in different flag states, have different technical third-party inspectors, different ship managers and are vetted by different vessel charterers. Understandably, they have different levels of compliance to the same international conventions they follow-such as Safety of Life at Sea or Prevention of Pollution from Ships-in letter and spirit. Only vessels that call your ports can be subjected to physical scrutiny under a 'port state control' protocol.

Vessels, typically, do not carry oil spill response equipment. They flash their third-party insurance cover to compensate for the spills they cause. The where-withal for this response must be stockpiled by the coastal state. Tackling an oil spill demands quick-response capabilities, and it is practically difficult to extend this cover to every inch of the coastline across various terrains.

Capacity building for stockpiling response equipment is an exercise funded by port operators. The approach is a tiered response strategy. Equipment is pooled between players in geographic proximity to tackle bigger spills. No country is ready for the worst-case scenario.

The US, with all its resources, took time to cope with the Deep Water Horizon spill. That was an oil well. Oil leaked from the seabed over a period of time, giving space for the response machinery to understand and improvise on its strategy. This luxury of time will not be available for a tanker foundering on the coast. The deluge of oil will hit quickly.

On the positive side, tankers are double-hulled now, increasing the threshold for when an accident becomes a polluting incident. There is no dedicated response equipment available within the country for a major tier-3 accident. The nearest stockpiles are of an international subscription-based 'co-operative', OSRL, located in Bahrain and Singapore. Ideally, this should be in front of an Indian 'highway'. Heavy equipment weighing tonnes should be truckable to any part of the coast with in 24 hours. Locating a tier-3 stockpile within India will address an important strategic vulnerability.

Oil spill response technology has been 'imported' solutions so far. Slow to evolve, and not necessarily brilliant, but they are well engineered to be reliable, but with high costs. Time to get off this imported technology horse and let Indian technologies show the way. This sector is not really rocket science.

We are lucky. The vessel that sank on the Kerala coast is not an oil tanker-it had oil only in its fuel tanks. Lighter elements like diesel evaporate after a spill from the sea surface. Furnace oil is present in every vessel. This can become a 'mousse' or greasy and viscous in ambient temperature. Current response gear cannot handle that.

A vessel sunk can be out of sight, but not out of mind. The steel corrodes, and after a period of time, the oil will surface. Oil from the sunken vessel 'Prestige' was removed by unmanned intervention from a depth of 4 km. This set a new benchmark in human ingenuity.

Oil which floats can be contained, but the chemicals will dissolve into the water column and cannot be contained. Curtailing fishing to prevent its ingress into the human food chain is the only mitigating measure.

Specialised equipment must be kept handy. Radio transmitter beacons with magnetic attachment are required for adrift containers, so these containers are not 'lost', but tracked and recovered, wherever it makes a landfall. This is not the last instance when containers are lost in the water. Container ships are getting bigger.

In 2021, a vessel X-Press Pearl caught fire and foundered off the Sri Lankan coast. The nurdles or small plastic granules shipped in containers, coated the island nation's entire southern coast line. There is no gear today to contain and skim nurdles on water. As this article goes to print, this author's hurriedly designed equipment to skim nurdles on water and on the beach will be undergoing its first test.

Our Kerala home is in front of a shipping highway. A large number of vessels including large tankers will continue to sail past our coast. Let us realise, there is no getting away from this risk. Let us build up the wherewithal to deal with such shipping accidents. Let us develop our maritime economy to make fullest use of our geographic advantage and compensate ourselves for bearing this risk anyway.

(Former merchant navy captain who has been awarded for developing innovative technologies to clean maritime pollution)

The New Indian Express

3 June 2025

Empowering women in agriculture for food security

May-Elin Stener & Elisabeth Faure

The International Year of the Woman Farmer in 2026, must ensure the promotion of resilient agricultural development and gender equality

The United Nations General Assembly has declared 2026 as the International Year of the Woman Farmer, garnering the support of over 100 co-sponsors. The resolution celebrates the essential role of women in global agriculture while raising awareness of their challenges, which include property rights and market access.

This article highlights insights from a symposia on women in agriculture organised by the Royal Norwegian Embassy and the United Nations World Food Programme (WFP) in India (with participation and guidance from the Government of India). It distils the discussions over six months, with 200 participants from diverse fields and backgrounds coming together to address the challenges women in agriculture face.

Some of the observations here also stem from a collaborative project called ENACT, or Enhancing Climate Adaptation of Vulnerable Communities through Nature-based Solutions and Gender Transformative Approaches, in Assam, implemented by the WFP in partnership with the Government of Assam, in Nagaon. The project aims to empower smallholder farmers, particularly women, to access climate-related information and make informed decisions to enhance their resilience. The project is financed by the Government of Norway under its strategy to promote self-sufficiency in food production and strengthen women's rights and their role in food production.

Ownership, control and access

Nearly half the global food supply is made possible by the contributions of women, who are responsible for 60% to 80% of food production in developing countries and account for 39% of the agricultural labour in South Asia. These figures highlight the vital role of women in agriculture, who face barriers and inequalities.

In India, the percentage of women who own agricultural land is significantly

lower than that of men, despite women constituting a substantial part of the farm workforce. Approximately 80% of economically active women are employed in agriculture. Yet, only 14% of landowners are women. According to the latest National Family Health Survey, female land ownership is even lower, at 8.3%.

Women farmers in India report that their lack of land ownership makes it difficult to obtain credit and limits their access to financial institutions. Regular access to information on agricultural planning and advisory is essential for farmers, but women have more limited access to technology, such as mobile phones. These obstacles hinder investments, technology adoption and improvements in livelihoods. While microfinance and self-help groups provide some access, such loans are often insufficient for significant investments.

The Government of India supports small women farmers to enhance skills and promote sustainable agriculture. The Mahila Kisan Sashaktikaran Pariyojana upgrades skills and increases resource access for women, while the Sub-Mission on Agricultural Mechanisation offers 50% to 80% subsidies for machinery. Additionally, 30% of the National Food Security Mission's budget is allocated for women farmers in a number of States and Union Territories.

Empowerment for resilience

Climate change disproportionately affects women farmers by increasing their domestic responsibilities and elevating their exposure to agricultural risks. "Our area has been witnessing rapid weather changes. The variety introduced by the project is designed to resist flood damage, and the crops can survive underwater. We are hoping for a better harvest," says Nirmali Bora Hazarika from Roha village in Nagaon.

By engaging with women farmers, it is possible to develop replicable models of climate adaptation at the village and community levels.

The women in agriculture symposia generated forward-looking ideas. The ENACT project primarily connects women farmers with experts through information technology, providing actionable agricultural and climate advisories weekly via their phones to over 300 farmers in 17 villages of Nagaon district.

Additionally, the Climate Adaptation Information Centres facilitate video conferencing and meetings, informing women farmers about agriculture and livelihoods. This shows how scalable impact can be achieved by combining technical expertise, diversification through farm-based livelihoods,

information and weather advisories, use of technologies and social behaviour change interventions.

The project is leveraging partnerships with State and district administrations, which include the Department of Agriculture, the State Rural Livelihoods Mission, and the Departments of Meteorology and Environment. The technology partners include agricultural universities, institutions for sourcing climate-resilient crop varieties.

Rural ecosystems and dependent livelihoods are vulnerable. Responses to risks should reflect community needs and capabilities. The ENACT-project emphasises the promotion of flood-resistant rice varieties, livelihood diversification, and market linkages to mitigate crop damage from flooding and promote the cultivation of nutritious local varieties. Women's farmer groups engage in a community-based smart seed production system to enhance sustainability.

Steps to take

Policy design and implementation should take into account the unique needs of women farmers. Granular data with a gender lens are needed to develop solutions tailored to women's needs. These could range from rethinking farming tools to financial needs and practices around saving or credit.

There should be a strong focus on agri-value chains that support women farmers and are managed by women. Part of this could be to enhance women's access to financing mechanisms and information while supporting their collective action and networks, such as women's self-help groups.

We have a historic opportunity to mark 2026 as the International Year of the Woman Farmer, to promote resilient agricultural development and gender equality by recognising, supporting, and enhancing the role of women in ensuring food security, fostering economic prosperity, and promoting sustainability.

(May-Elin Stener is the Ambassador of Norway to India Elisabeth Faure is the Representa tive and Country Director ofthe United Nations World Food Programme in India)

The Hindu.

10 June 2025

നീതി എന്ന ഉന്നതപഠനം

അമൃത് ജി. കുമാർ

പുതിയ സ്കൂൾ വർഷം ഉന്നതപഠനം സംബന്ധിച്ച ആലോചനകളുടേയും കാലമാണ്. എന്ത് പഠിക്കണം എങ്ങനെ പഠിക്കണം എവിടെ പഠിക്കണം തുടങ്ങിയ ചോദ്യങ്ങൾക്ക് നൂറ് കണക്കിന് ഉത്തരങ്ങൾ നമുക്ക് ചുറ്റും ആർത്തലയ്ക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ഉന്നത പഠനം എന്ന പ്രയോഗത്തിന്റെ സാമൂഹികത ചർച്ചയാവുന്നില്ല. പഠനത്തെ എങ്ങനെ നീതിപൂർവാക്കാം എന്ന് അന്വേഷിക്കുന്നു.

ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസത്തെ സാമ്പത്തിക -സാമൂഹിക പുരോഗതിയുടെ താക്കോലായാണ് നമ്മുടെ ഭരണഘടന വിവക്ഷിക്കുന്നത്. തങ്ങളുടെ താത്പര്യങ്ങൾക്കും സ്വപ്നങ്ങൾക്കുമനുസരിച്ച് ഒരു വിദ്യാർഥിക്ക് ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസം തുടരാനുള്ള സാഹചര്യം സമൂഹത്തിൽ നിലനിൽക്കു ന്നുണ്ടോ? ഇല്ല എന്നാണ് ഉത്തരം. പഠിക്കണം എന്നാഗ്രഹി ക്കുന്ന വിഷയം, വിദ്യാലയം എന്നിവ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിൽ വിദ്യാർഥികൾക്ക് പരിമിതിയുണ്ട്. ഈ പരിമിതികൾ വിദ്യാഭ്യാസ ലഭ്യതയിൽ നിലനിൽക്കുന്ന ഘടനാപരമായ അസമത്വങ്ങളിൽ അധിഷ്ഠിതമാണ്. പ്രവേശനപരീക്ഷകൾ, വിദ്യാഭ്യാസ സ്വകാര്യവത്കരണം എന്നിവ വിദ്യാർഥിയുടെ യഥാർഥ താത്പര്യത്തെയും കഴിവുകളെയും സർഗാത്മക തയെയും മറികടക്കുന്നതിനുള്ള താക്കോലു കളാണ്.

സ്വാതന്ത്ര്യം, ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഭക്ഷണങ്ങൾ, സാമൂഹിക സാഹചര്യങ്ങൾ, നല്ലജീവിതം കെട്ടിപ്പടുക്കാനുള്ള സാധ്യത എന്നിവയാണ് വിദേശ രാജ്യങ്ങളിലേക്ക് പോകുന്നതിന് വിദ്യാർഥികളെ പ്രലോഭിപ്പിക്കുന്നത്. വ്യക്തി സ്വാതന്ത്ര്യം, കഴിവുകൾ, സർഗാത്മകത എന്നിവ പ്രായോഗികമായി ലഭ്യമാകുന്ന ഇടങ്ങൾ എന്ന പരിഗണന വിദേശ രാജ്യങ്ങളിലേക്കുള്ള വിദ്യാർഥികളുടെ ഒഴുക്കിന് വലിയ കാരണങ്ങളാണ്. എന്നാൽ, ഈ സ്വപ്നങ്ങളിലെ കച്ചവട സാധ്യത തിരിച്ചറിഞ്ഞ ഒരു വിപണിയുടെ ചിലന്തിവലകളിലേക്കാണ് പലപ്പോഴും നമ്മുടെ വിദ്യാർഥികൾ ചെന്നുവീഴുന്നത്.

വിദ്യാർഥികൾ വിദ്യാഭ്യാസ ഉപഭോക്താക്കളായി മാറിയത് യഥാർഥ്യമാണ്. വിദ്യാർഥികളെ ധൈഷണിക സമൂഹമായി കണക്കാക്കിയാൽ വിദ്യാഭ്യാ സത്തെ വിദ്യാർഥികൾ വാങ്ങുന്നതിന് പകരം വിദ്യാർഥികളെ സ്ഥാപനങ്ങൾ കൈക്കലാക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന സാഹചര്യ മുണ്ടാവും. ഇതിന് പരീക്ഷയുടെ മാർക്കിനപ്പുറം വിദ്യാർഥികളെ അംഗീകരിക്കുന്ന ഒരു സാമൂഹിക വ്യവസ്ഥ നിലവിൽവരേണ്ടതുണ്ട്. സർഗാത്മകതയെ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന തരത്തിൽ പഠന നേട്ടങ്ങൾ പുനർനിർവചിക്കപ്പെടണം. ആവർത്തന വിരസമായ ജോലികൾക്കപ്പുറം അർത്ഥ

പൂർണമായ ജോലികൾക്കുള്ള അവസരം ലഭ്യമാകണം.

സാധ്യതകൾ, വെല്ലുവിളികൾ

പരമ്പരാഗത സർവകലാശാലകൾ മുതൽ ദേശീയ പ്രാധാന്യമുള്ള വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളായ ഐഐടി, എൻഐടി, ഐസർ എന്നിവയും സാങ്കേതിക, പ്രൊഫഷണൽ കോളേജുകൾവരെ ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ അതിവേഗം വികസിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു ശൃംഖലയാണ് ഇന്ത്യയിലുള്ളത്. സ്വകാര്യ സർവകലാശാലകൾ കൂടാതെ വിദേശ സർവകലാശാലകളുടെ കടന്നുവരവും വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിൽ വിദ്യാർഥികൾക്ക് പഠന വൈവിധ്യത്തിന്റെയും അനുഭവങ്ങളുടെയും വലിയൊരു ലോകം തുറന്നു വയ്ക്കുന്നു. വർധിച്ചുവരുന്ന ഇന്റർ ഡിസിപ്ലിനറി പ്രോഗ്രാമുകൾ, നൈപുണ്യാധിഷ്ഠിത പഠനത്തിനും തൊഴിൽ പരിശീലനത്തിനും ലഭിക്കുന്ന ഊന്നൽ എന്നിവയുൾപ്പെടെ വൈവിധ്യമാർന്ന പഠനമേഖലകൾ ലഭ്യമാണ്. എന്നിരുന്നാലും, ഉയർന്ന ഗുണനിലവാരമുള്ള ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിലേക്കുള്ള പ്രവേശനത്തിന് അതികഠിനമായ മത്സര പരീക്ഷകളിലൂടെ മാത്രമേ സാധ്യമാവുക യുള്ളൂ.

സ്ഥാപനങ്ങൾ തമ്മിൽ ഗുണനിലവാരത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ വലിയ വ്യതിയാനങ്ങളാണ്. എല്ലാ ബിരുദത്തിനും ഒരേ വിലയല്ല എന്ന തോന്നൽ ഈ വ്യത്യാസം നമുക്ക് നൽകുന്നുണ്ട്. ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ചെലവ് പൊതുവേ വർധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സർക്കാർ പദ്ധതികളും സ്കോളർഷിപ്പുകളും ലഭ്യമാണെങ്കിലും ശ്രദ്ധാപൂർവമായ സാമ്പത്തികാസൂത്രണം അതിപ്രധാനമാണ്.

നമ്മുടെ രാജ്യത്തിന്റെ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ ചലനാത്മകവും സുസ്ഥിരവുമായ വികാസം നേടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന കാഴ്ചയാണ് കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. സാങ്കേതികവിദ്യ, ഡിജിറ്റൽ സേവനങ്ങൾ, നിർമാണം, സംരംഭകത്വം തുടങ്ങിയ മേഖലകളിൽ ഗണ്യമായ തൊഴിലവസരങ്ങൾ നിലനിൽക്കുന്നു. പരമ്പരാഗത തൊഴിൽ സാധ്യതകൾ നിലനിൽക്കുമ്പോൾ തന്നെ, ഗവൺമെന്റ് മേഖലയിലടക്കം നിലനിൽക്കുന്ന ഒരു ഗിഗ് സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ അത്ര ശുഭകരമല്ലാത്ത ചില ലക്ഷണങ്ങളും കാണിക്കുന്നുണ്ട്. സ്ഥിരം ജോലികൾ ഇല്ലാതാവുക, പരമാവധി ജോലികൾ കോൺട്രാക്ടുകളായോ പ്രോജക്ടുകളായോ മാത്രം ഉണ്ടാവുക, ഫ്രീലാൻസ് ജോലികളുടെ സാധ്യതകൾ വർധിക്കുക, ജോലിസുരക്ഷ അശേഷം ഇല്ലാതാവുക എന്നിങ്ങനെയുള്ള അവസ്ഥാവിശേഷത്തെയാണ് ഗിഗ് സാമ്പത്തിക വ്യസ്ഥ എന്ന് വിവക്ഷിക്കുന്നത്. കോൺട്രാക്ട് ജോലികളുടെയും ജോലി സുരക്ഷയുടെ അഭാവത്തിന്റെയും തൊഴിൽ ചൂഷണത്തിന്റെയും മറ്റും നല്ലതല്ലാത്ത സൂചനകളും നൽകുന്നുണ്ട്. പ്രാദേശിക അസമത്വങ്ങൾ, സാമൂഹിക സാമ്പത്തിക അസമത്വങ്ങൾ. വേഗത്തിൽ മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന തൊഴിൽ മേഖലയിൽ പ്രസക്തമായി തുടരുന്നതിന് തുടർച്ചയായ നൈപുണ്യം വർധിപ്പിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത തുടങ്ങിയ വെല്ലുവിളികളെ മറികടക്കാൻ തയ്യാറായിരിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

പൊരുത്തപ്പെടലിന്റെ സംസ്കാരം

ആൽഗരിതത്തിന്റെ മാരകമായ നിയന്ത്രകശേഷി മനസ്സിലാക്കിയ സോഷ്യൽ മീഡിയകൾ ഫിൽറ്റർ ബബിളുകളുടെ ഇടുങ്ങിയ ഒറ്റാലിലേക്ക് യുവത്വത്തെ കുടുക്കുന്ന കാഴ്ചകൾ കാണുന്നുണ്ടോ? ഇടുങ്ങിയ ഒറ്റാലിലെ ട്രെൻഡിയും പോപ്പുലറും ആയ ലോകത്തിനപ്പുറം വൈവിധ്യങ്ങളുടെ ലോകം പുറതള്ളപ്പെടുന്നു. ഡിജിറ്റൽ ഉപകരണങ്ങളിലൂടെയും സാമൂഹിക മാധ്യമങ്ങളിലൂടെയും ഒക്കെയായി കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കാഴ്ചകളും അവയോട് സാമ്യമുള്ള കാഴ്ചകളും മാത്രം സാമൂഹിക മാധ്യമങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ മുൻപിലേക്ക് ഈ ഫിൽറ്റർ ബബിളുകളിലൂടെ വീണ്ടും വീണ്ടും എത്തിച്ചുതരുന്നു. നീഷേ മുന്നോട്ടുവെച്ച ഹെർഡ് മെന്റാലിറ്റി മുന്നോട്ടു കൊണ്ടുപോകേണ്ടതിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം ഫിൽറ്റർ ബബിളുകളിലൂടെ സോഷ്യൽ മീഡിയ ഏറ്റെടുത്തിരിക്കുന്നു എന്ന് കാണാം. എഴുപതുകളിലും എൺപതുകളിലും ഒക്കെ രാഷ്ട്രീയ യുവജനപ്രസ്ഥാനങ്ങളിലെ സമരങ്ങളും മുദ്രാവാക്യങ്ങളും പ്രത്യയശാസ്ത്ര ബോധ്യങ്ങളും ഏറ്റെടുത്തിരുന്ന അതേ ജോലിയാണ് ഈ ഫിൽട്ടർ ബബിളുകളിലൂടെ സാമൂഹിക മാധ്യമങ്ങൾ ഇപ്പോൾ ചെയ്യുന്നത്. അന്ന് അത്തരം പ്രസ്ഥാനങ്ങളിലൂടെ പ്രത്യയശാസ്ത്ര, കക്ഷിരാഷ്ട്രീയ പൊരുത്തപ്പെടലുകളാണ് യുവസമൂഹം നടത്തിയത്. പ്രത്യയശാസ്ത്ര കക്ഷിരാഷ്ട്രീയ സ്വഭാവങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് വസ്ത്രധാരണം, താടിയും മുടിയും വളർത്തൽ, സഞ്ചി ധരിക്കൽ, ജുബ്ബ, ഖദർ മുണ്ട്, ഷർട്ട് എന്നിങ്ങനെ യുവാക്കളെ പോപ്പുലറായ ഘടകങ്ങളോട് പൊരുത്തപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു പ്രധാനപ്പെട്ട ജോലി ഇത്തരം പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ നിർവഹിച്ചിരുന്നു. സോഷ്യൽ മീഡിയ അതിന്റെ ലൈക്കുകളിലൂടെയും ഷെയറുകളിലൂടെയും ഫോളോവേഴ്സിന്റെ എണ്ണത്തിലൂടെയും മറ്റും സ്വന്തം ശരീരം, സ്വഭാവം, ചേഷ്ടകൾ, ഭാവുകത്വം എന്നിവയ്ക്ക് പിന്തുടരാവുന്ന മാതൃകകൾ നിങ്ങളുടെ മുൻപിൽ വെച്ചുതരുന്നു. സ്വയം ഒരു മാതൃകയായി മാറുക എന്നത് വലിയ സങ്കീർണ്ണമായ ഒരു ജോലിയാണ് എന്നതുകൊണ്ടാവാം നിങ്ങൾ ആ വെച്ചുതരുന്ന മാതൃകകളെ കണ്ണുമടച്ച് പിന്തുടരുന്നത്.

എഡിറ്റ് ആൻഡ് ഡിലീറ്റിങ് സംസ്കാരമാണ് നമ്മുടെ, പ്രത്യേകിച്ച് യുവാക്കളുടെ പൊരുത്തപ്പെടലിനെ രൂപപ്പെടുത്തുന്ന മറ്റൊരു പ്രധാനപ്പെട്ട ഘടകം. ഡിജിറ്റൽ ലോകത്ത് എന്തും ഏതുസമയവും എഡിറ്റ് ചെയ്യാം. ഫൈനൽ ആയ ഒന്ന് എന്നത് ഡിജിറ്റൽ ലോകത്ത് ഇല്ലതന്നെ. സോഷ്യൽ മീഡിയാ പോസ്റ്റുകളടക്കം എല്ലാം തന്നെ ഏതുസമയവും എഡിറ്റ് ചെയ്യാവുന്നതാണ് എന്നുള്ളത് താത്കാലികതയെ യുവജനതയുടെ ജീവിതത്തിന്റെ ഭാഗമാക്കി മാറ്റുന്നു. ജീവിതം പോലും ഏതു സമയവും എഡിറ്റ് ചെയ്യാം എന്ന തോന്നലിൽ നിങ്ങളുടെ ആൺ സൗഹൃദങ്ങളിലേക്കു പോലും 'തേപ്പ്' എന്നതുപോലെയുള്ള പദങ്ങൾ കടന്നുവന്നുവെന്ന് ഞങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുണ്ട്.

ഇതുപോലെ തന്നെയാണ് ഡിലിറ്റ് സംസ്കാരവും. സോഷ്യൽ മീഡിയകളടക്കം പോസ്റ്റ് ചെയ്യുന്ന എന്തും ഏത് സമയവും ഡിലിറ്റ് ചെയ്യാം എന്നുള്ളത് ഒരു റദ്ദ് ചെയ്യൽ സംസ്കാരത്തെ യുവാക്കളുടെ ഇടയിൽ വളർത്തിയെടുക്കുന്നുണ്ട്. ഏതു സമയവും ഡിലിറ്റ് ചെയ്യാൻ പറ്റുന്ന ഒന്നാണ് നമ്മുടെ പ്രവൃത്തികൾ എന്നും ഡീലീഷൻ പല പ്രശ്നങ്ങൾക്കും വലിയൊരളവുവരെ പരിഹാരമാകും എന്നും നമ്മൾ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇത് ഇന്റലക്ച്വൽ സ്കെപ്റ്റിസിസത്തിൽ നിന്ന് ഇൻഡിവിജ്വൽ സ്കെപ്റ്റിസിസത്തിലേക്ക് ഭാവി സമൂഹത്തെ മാറ്റുന്നുണ്ട്. ഡിജിറ്റൽ സമൂഹം വ്യക്തിപരമായ സന്ദേഹത്തിന്റെ ഒരാവരണം യുവസമൂഹത്തെ അണിയിപ്പിക്കുന്നു. ഏതുസമയവും എഡിറ്റ് ചെയ്യപ്പെടാവുന്ന ഒന്നാണ് സാമൂഹിക ബന്ധങ്ങളും എന്തിന് ജീവിതം തന്നെയും എന്ന തോന്നലിലൂടെ യുവത്വത്തിന് കൈമോശം വരുന്നത് സ്വതസിദ്ധമായ ജീവിതവും അതിൽ നിന്ന് ഉരുത്തിരിഞ്ഞുവരേണ്ട പുതിയ ജീവിത മാതൃകകളുമാണ്. ഇത്തരത്തിൽ എഡിറ്റും ഡിലിറ്റും കൂടി താത്കാലികതയെ ജീവിതത്തിന്റെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട സവിശേഷഘടകമാക്കി മാറ്റുന്നു. അതുകൊണ്ടു തന്നെ തങ്ങളുടെ ചുറ്റുപാടുകളിൽ നിലനിൽക്കുന്ന സാഹചര്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് എപ്പോൾ വേണമെങ്കിലും എഡിറ്റ് ചെയ്യാവുന്ന ഒരു സോഷ്യൽ മിഡീയ പോസ്റ്റോ, റീലോ ആയി യുവത്വം മാറുന്നു.

വിപണി ആവശ്യപ്പെടുന്ന സജാതീയവത്കരണമാണ് യുവസമൂഹത്തെ പൊരുത്തപ്പെടലിന് പ്രേരിപ്പിക്കുന്ന മറ്റൊരു പ്രധാനപ്പെട്ട ഘടകം. പഠനശേഷം തൊഴിലിടങ്ങളിലേക്കെത്തിച്ചേരുന്ന ഒരു പുതുതൊഴിലാളിക്ക് ഉത്പാദനക്ഷമത, കാര്യക്ഷമത, മത്സരാത്മകത എന്നീ മൂന്ന് നിരീക്ഷണ ക്യാമറകളുടെ കീഴിൽ നിന്നുകൊണ്ടു വേണം തന്റെ തൊഴിലിടത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കാൻ ഉത്പാദനക്ഷമതയും കാര്യക്ഷമതയും മത്സരാത്മകതയും ആർജിച്ച് ആൾക്കൂട്ടത്തിലൊരാളായി മാറി തന്റെ മിനിമം ടാർഗറ്റുകൾ നേടിയെടുക്കുന്നതിനു വേണ്ടി യാന്ത്രികമായ പ്രവൃത്തികളിലേക്ക് യുവതൊഴിലാളികൾ വഴുതി വീഴുന്നു. തന്റെ സർഗാത്മകതയെയും വിമർശനാത്മകതയെയും മറ്റ് ധൈഷണികശേഷികളെയും ദമനംചെയ്യൽ കുടി ഇതിന്റെ ഭാഗമായി നടക്കുന്നു. ഇത്തരത്തിൽ ഭാവി തൊഴിലാളികളെ അടവെച്ചു വിരിയിക്കുന്നതിനുള്ള കേന്ദ്രങ്ങളായി വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ സ്വയം പരിവർത്തിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു തന്നെ വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ വൈജ്ഞാനികമായ ശിക്ഷണത്തിലുപരി തൊഴിൽ പരിശീലന സാധ്യതകൾ മേൽക്കൈ വഹിക്കുന്ന സാഹചര്യമാണ് ഇന്ന് കാണുന്നത്. ഇത്തരത്തിൽ നവലിബറൽ സ്വാധീനങ്ങൾ സമൂഹത്തിലൊന്നാകെ പരക്കുമ്പോൾ വിജയം വ്യക്തിപരമായ ശേഷിയുടെയും അർപ്പണബോധത്തിന്റെയും പരിണതഫലമായി മാറുന്നു. മെറിറ്റോക്രസി ഒരു വലിയ മൂല്യമായി മാറുകയും ചുറ്റുപാടുകളുടെ പരിമിതികൊണ്ട് സ്വന്തം

കഴിവുകൾ പ്രകടിപ്പിക്കാൻ സാധിക്കാത്തവർ മെറിറ്റില്ലാത്തവരായി പിന്തള്ളപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. നവലിബറൽ വിപണിക്ക് ഒരിക്കലും സാമൂഹിക പുരോഗതി ഒരു അജൻഡയല്ല. മെറിറ്റോക്രസി ഉപയോഗിച്ച് കഴിവുള്ളവരെ തിരഞ്ഞെടുക്കുകയെന്നതിനപ്പുറം ഒരു താത്പര്യം നവലിബറൽ സമൂഹത്തിന് ഇക്കാര്യത്തിലില്ല. അതുകൊണ്ടു തന്നെ സഹകരണത്തിലൂന്നിയ സാമൂഹിക പുരോഗതിയിൽ നിന്ന് വ്യക്തിഗതമായ കഴിവുകളിലൂന്നിയ വ്യക്തിയുടെ വിജയത്തിലേക്ക് എന്നുള്ള ആശയം കൂടുതൽ അപ്രമാദിത്വം നേടുന്നു. വ്യക്തിയെ തങ്ങളുടെ താത്പര്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് പൊരുത്തപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള നവലിബറൽ വ്യവസ്ഥയുടെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഉപകരണങ്ങളാണ് ഉത്പാദനക്ഷമത, കാര്യക്ഷമത, മത്സരാത്മകത എന്നീ ആശയങ്ങൾ.

ഉത്കണ്ഠനിർമാണ ഫാക്ടറികൾ

യുവത്വത്തെ കാത്തിരിക്കുന്നത് ഉത്കണ്ഠ ഉത്പാദിപ്പിക്കുന്ന സോഷ്യൽ മീഡിയ, നവലിബറൽ ഫാക്ടറികളാണ്. സോഷ്യൽ മീഡിയ ഉത്കണ്ഠ ഉത്പാദിപ്പിക്കുന്നത് നിതാന്ത താരതമ്യത്തിലൂടെയാണ്. നിർമിതയാഥാർഥ്യങ്ങളുടെ വലിയ സഞ്ചയമാണല്ലോ സോഷ്യൽ മീഡിയ. യുവാക്കൾ കണ്ടെത്തുന്ന സെലിബ്രിറ്റികളടക്കമുള്ള സോഷ്യൽ മീഡിയ താരങ്ങൾ തങ്ങളുടെ ദൈനംദിന ജീവിതത്തെക്കുറിച്ച്, അവധിക്കാലത്തെക്കുറിച്ചും വിശേഷ ദിവസങ്ങളെക്കുറിച്ചും ഒക്കെ പോസ്റ്റ് ചെയ്യുന്ന വീഡിയോകളും ഫോട്ടോകളും നമ്മുടെ യുവസമൂഹം തങ്ങളുടെ സ്വന്തം ജീവിതവുമായി ബോധതലത്തിലും അബോധതലത്തിലും താരതമ്യപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്. സ്വിറ്റ്സർലൻഡ് സന്ദർശിക്കുന്ന ഒരു സോഷ്യൽ ഇൻഫ്ളുവൻസറും ആയിരക്കണക്കിന് ആരാധകർ ചുറ്റും കൂടുന്ന ഒരു പാട്ടുകാരനും മുന്തിയ ഹോട്ടലിൽനിന്ന് വ്യത്യസ്ത ഭക്ഷണങ്ങൾ രുചിക്കുന്ന ഒരു വ്ളോഗറും ഒക്കെത്തന്നെ യുവാക്കളിൽ അബോധമായി ഒരു ഫിയർ ഓഫ് മിസ്സിങ് ഔട്ട് സൃഷ്ടിക്കുന്നുണ്ട്. അയ്യോ, എനിക്ക് അവിടെ പോകാൻ എന്നാണ് പറ്റുക, ഇത്തരത്തിൽ ഒരു വൈബ് എനിക്കെന്നാണ് കിട്ടുക, ഇത്രയും അടിപൊളി റീലിന് എന്റെ കൂട്ടുകാരെക്കൊണ്ട് സാധിക്കുന്നില്ലല്ലോ എന്നിങ്ങനെയുള്ള ആശങ്കകൾ നമ്മെ അലട്ടാറുണ്ടല്ലോ. ഈ സാധ്യതകൾ തനിക്ക് വളരെ പരിമിതമാണ് എന്ന തോന്നൽ അബോധ മനസ്സിൽ പുകഞ്ഞു തുടങ്ങുന്നത് ഉല്ലാസഭരിതമായ ഈ മീഡിയ പോസ്റ്റുകളുടെ ആസ്വാദനത്തിന് ശേഷമാണ്. ഇത്തരത്തിൽ തങ്ങളുടെ ജീവിതസാഹചര്യങ്ങൾക്ക് പ്രാപ്തമല്ലാത്ത സോഷ്യൽ മീഡിയ പോസ്റ്റുകളുടെ ആസ്വാദനം ഓരോരുത്തരിലും ഉൽകണ്ഠയുടെ ഒരു ഔൺസ് തൂവുന്നുണ്ട്. സോഷ്യൽ മീഡിയ വിളമ്പുന്ന അറിവിന്റെ ആധിക്യമാണ് ഉത്കണ്ഠ വർധിപ്പിക്കുന്ന മറ്റൊരു പ്രധാനപ്പെട്ട ഘടകം. ഇതിന് കോവിഡ് കാലം പോലെ മറ്റൊരുദാഹരണം നമ്മുടെ മുൻപിൽ ഇല്ല പെട്ടെന്ന് തീർന്നുപോകുന്ന ഡിസ്കൗണ്ടുകൾ, ജീവിതത്തെ സൗകര്യപ്രദമാക്കുന്ന കൂടുതൽ

സാധ്യതകൾ തുറന്നു നൽകുന്ന വിപണികൾ എന്നിവയെല്ലാം ഉത്കണ്ഠകൾക്ക് കാരണമാകുന്നത് നിങ്ങൾ ശ്രദ്ധിക്കാറുണ്ടോ? ഓൺലൈൻ ലോകം നമ്മുടെ പ്രൊഫഷണൽ മേഖലകളിലേക്ക് കടന്നുകയറുമ്പോൾ മീറ്റിങ്ങുകളും ഔദ്യോഗികകാര്യങ്ങളും പ്രവൃത്തിസമയത്തിനപ്പുറവും അവധി ദിവസങ്ങളിലേക്കും കടന്നുകയറുന്നതിന്റെ കാഴ്ചകൾ നിങ്ങൾ മുതിർന്നവരുടെ ജീവിതത്തിൽ കണ്ടിട്ടുണ്ടാവും. മണിക്കൂറുകൾ നീളുന്ന ബിസിനസ് കോളുകളും ഉടനുടൻ പ്രതികരിക്കേണ്ടുന്ന വാട്സാപ്പ് അടക്കമുള്ള മെസേജുകളും, അങ്ങനെ ഒരു ഡിജിറ്റൽ ലോകം സദാ സന്നദ്ധനായിരിക്കുന്ന അവസ്ഥ തൊഴിലാളിയിൽ ഉണ്ടാക്കിയെടുക്കുന്നു. തൊഴിലാളി ഒരു മെഷീനായി പരിവർത്തിക്കപ്പെടുകയും എപ്പോൾ വേണമെങ്കിലും സ്വിച്ചിട്ടാൽ പ്രവർത്തിക്കാവുന്ന ഒന്നായി മാറുകയും ചെയ്യുന്നത് ഒരു ആധുനിക ഡിജിറ്റൽ സമൂഹത്തിന്റെ പ്രധാനപ്പെട്ട പ്രത്യേകതയാണ്. ഇതിനുള്ള പരിശീലനമാണ് യൗവന കാലഘട്ടങ്ങളിൽ ഡിജിറ്റൽ സോഷ്യൽ മീഡിയ അക്കൗണ്ടുകളിലൂടെ നമ്മുടെ യുവസമൂഹം നേടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത്.

ഴാക്ക് ലകാന്റെ ഉത്കണ്ഠയെക്കുറിച്ചുള്ള സിദ്ധാന്തം പറയുന്നതത്, മറ്റുള്ള വ്യക്തികൾക്കോ സാഹചര്യങ്ങൾക്കോ നമ്മിൽ നിന്ന് എന്തുവേണമെന്ന തിരിച്ചറിവാണ് ഉത്കണ്ഠയുടെ അടിസ്ഥാന കാരണം എന്നാണ്. പച്ചയായ യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളുടെ നടുവിൽനിന്ന് നിർമിത യാഥാർഥങ്ങളുടെ ചുഴിയിൽപ്പെട്ടുപോകുന്ന മനുഷ്യൻ തന്റെ ചുറ്റുപാടുകൾ തന്നിൽ നിന്നാവശ്യപ്പെടുന്നത് തന്റെ യാഥാർത്ഥ്യങ്ങൾക്ക് നിരക്കാത്തതാണെന്നുള്ള തിരിച്ചറിവ് ആധുനിക സമൂഹത്തിന് ഉത്കണ്ഠയുടെ കാരണമാകുന്നു. നിർമിത യാഥാർത്ഥ്യത്തെ തിരിച്ചറിയുകയും പച്ചയായ ജീവിതം ജീവിക്കാൻ സാധിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നുള്ളതാണ് ഈ ഉത്കണ്ഠച്ചുഴിയിൽ നിന്ന് രക്ഷനേടുന്നതിന് നാം അനുവർത്തിക്കേണ്ട മാർഗം.

വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ നിന്ന് ഗവൺമെന്റുകൾ പിന്മാറുന്നതിനുള്ള ഏറ്റവും നല്ല ഉപാധിയായി കാണുന്നത് വിദ്യാഭ്യാസ വായ്പകളെയാണ്. ഗവൺമെന്റുകൾ തന്നെ വിദ്യാഭ്യാസ വായ്പകൾ തരപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുന്നതിനുള്ള സാധ്യതകൾ സൃഷ്ടിക്കുമ്പോൾ പഠിക്കേണ്ടതിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം വ്യക്തിയുടെ തലയിലേക്ക് ഗവൺമെന്റ് വെച്ചുകെട്ടുകയാണ്. മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളിലേക്കും വിദേശങ്ങളിലേക്കും മുന്തിയ പ്രൈവറ്റ് സ്ഥാപനങ്ങളിലേക്കും മറ്റും പഠിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി വിദ്യാഭ്യാസ ലോണെടുക്കുന്ന വിദ്യാർഥികൾ തിരിച്ചടവിന്റെ ഭീഷണിയുമായാണ് തൊഴിലന്വേഷിച്ചിറങ്ങുന്നത്.

നവലിബറൽ വ്യവസ്ഥയാവട്ടെ, യുവാക്കളോട് നിരന്തരം പുതിയ നൈപുണികൾ നേടുന്നതിനും സാമ്പത്തിക ബന്ധങ്ങളിലൂന്നിയ സാമൂഹിക നെറ്റ്‌വർക്കുകൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും സ്വയം ബ്രാൻഡ് ചെയ്യുന്നതിനുമുള്ള സമ്മർദം സൃഷ്ടിക്കുന്നു. ഗിഗ് ഇക്കണോമിയിലേക്കാണ് പഠിച്ചിറങ്ങുന്ന

നമ്മുടെ വിദ്യാർത്ഥികൾ ചെന്നു കയറുന്നത്. പഴയ കാലത്തെപ്പോലുള്ള സ്ഥിരം ഗവൺമെന്റ് കമ്പനി ഉദ്യോഗങ്ങളോ ജോലി സുരക്ഷയോ ഗിഗ് ഇക്കോണമി ഉറപ്പ് നൽകുന്നില്ല.ആകക്കൂടെ ലഭ്യമാകുന്നത് ഹ്രസ്വകാല കോൺട്രാക്ട് ജോലികളും ഫ്രീലാൻസ് തൊഴിലും മറ്റുമാണ്. എന്ത് തൊഴിലും ചെയ്യുന്നതിനും എപ്പോൾ വേണമെങ്കിലും തൊഴിൽ മാറുന്നതിനുമൊക്കെയുള്ള പൂർണമായ സ്വാതന്ത്ര്യം തൊഴിലാളികൾക്ക് നൽകുന്നത് ഗിഗ് ഇക്കോണമി പരാജയത്തിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വവും പൂർണമായി വ്യക്തിയിലേക്കു തന്നെ വെച്ചുകെട്ടുന്നു. ഈ ലോകക്രമം നമ്മളിൽ നിന്ന് എന്താവശ്യപ്പെടുന്നു വെന്നുള്ള തിരിച്ചറിവു തന്നെ യുവ സമൂഹത്തിൽ ഉത്കണ്ഠയുടെ കാരണമാണ്.

വ്യക്തിഗത ഉത്തരവാദിത്വവത്കരണം, മത്സരാത്മകത, സാമൂഹിക സുരക്ഷയുടെ അഭാവം സദാസമയവും ചൂഴ്ന്നുനിൽക്കുന്ന ഡിജിറ്റൽ നിരീക്ഷണവലയങ്ങൾ എന്നിവ വലിയ അരക്ഷിതാവസ്ഥയാണ് യുവസമൂഹത്തിനുമേൽ അടിച്ചേൽപ്പിക്കുന്നത്. വിമോചനം വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്ന ഡിജിറ്റൽ, സോഷ്യൽ മീഡിയാ മാധ്യമങ്ങളും നവലിബറൽ വ്യവസ്ഥയും പലപ്പോഴും യുവസമൂഹത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ പരിമിതപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യങ്ങളാണ് സൃഷ്ടിക്കുന്നത്. സമൃദ്ധമായ സാധ്യതകളായി യുവാക്കളുടെ മുമ്പിൽ അവതരിപ്പിക്കപ്പെടുന്നത് അടിസ്ഥാന മാതൃകകളുടെ വ്യതിയാനങ്ങൾ മാത്രമാണന്ന് നിങ്ങൾ തിരിച്ചറിയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ചോയ്സുകളുടെ പേരിൽ അടിസ്ഥാനപരമായ വ്യത്യാസങ്ങളില്ലാത്ത ഉത്പന്നങ്ങൾ തന്നെ വിൽക്കപ്പെടുന്ന അവസ്ഥ.

ഈ സാഹചര്യങ്ങളോട് വിദ്യാർഥികൾ പ്രതികരിക്കേണ്ടത് പൊരുത്തപ്പെടുന്നതിനുള്ള സാമൂഹിക സമ്മർദങ്ങളെ തങ്ങളുടെ അറിയുന്നതിനുള്ള ആകാംക്ഷ കൊണ്ട് മറികടക്കുന്നതിലൂടെയാണ്. ആകാംക്ഷയെ ഒരു കെടാവിളക്കായി നിർത്തുന്നതിലൂടെ നാം പൊരുത്തപ്പെടുത്താൻ ശ്രമിക്കുന്ന കീഴ്‌വഴക്കങ്ങളെ കൂടുതലാഴത്തിൽ മനസ്സിലാക്കാനും അവ എങ്ങനെയാണ് തങ്ങളെ അടിമത്തത്തിന്റെ ചങ്ങലകളിലേക്ക് കുരുക്കിയിടുന്നതെന്ന് മനസ്സിലാക്കാനും സാധിക്കുന്നു ഇത്തരത്തിലുള്ള തിരിച്ചറിവ് നമ്മെ പുതുമാതൃകകൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും തങ്ങളുടെ ഉത്കണ്ഠയ്ക്കും അരക്ഷിതത്വബോധത്തിനും ഉത്തരം കണ്ടെത്തുന്നതിനും സഹായിക്കും. ഇതിന് അനിവാര്യമായി നിങ്ങളോരോരുത്തരും വളർത്തിയെടുക്കേണ്ടത് വിമർശനാത്മക ചിന്തയും ശക്തമായ സാമൂഹിക ബോധവുമാണ്. ഡിജിറ്റൽ ലോകത്തെ അറിവിന്റെ ആർഭാടത്തിൽ നിന്ന് വിജ്ഞാനത്തിന്റെ യഥാർഥ മൂല്യം കണ്ടെത്തുന്നതിനും അവയെ ക്രിയാത്മകമായി ഉപയോഗിക്കുന്നതിനുമുള്ള ശേഷി യുവസമൂഹം വളർത്തിയെടുക്കേണ്ടതുണ്ട്.

നഷ്ടപ്പെടുന്ന വൈജ്ഞാനികത

ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസമേഖലയിലേക്ക് എത്തിച്ചേരുന്ന വിദ്യാർഥികൾക്ക്

കൈമോശം വന്നതായി കാണുന്ന ഒരു പ്രധാന കാര്യം വൈജ്ഞാനികതയോടുള്ള അവരുടെ ബഹുമാനവും താത് പര്യവുമാണ്. കൊളോണിയൽക്കാലം മുതൽ ഏതാണ്ട് ഡിജിറ്റൽ കാലഘട്ട മാരംഭിക്കുന്ന ഇരുപത്തൊന്നാം നൂറ്റാണ്ടിലെ ആദ്യ ദശകങ്ങളിൽപ്പോലും വൈജ്ഞാനികതയോട് കാമ്പസുകളിൽ ഒരു പ്രത്യേക മമതയുണ്ടായിരുന്നു.

ഡിജിറ്റൽ കാലഘട്ടത്തോടുകൂടി ഇതിൽ വലിയൊരു മാറ്റമുണ്ടാവുന്നുണ്ട്. വൈജ്ഞാനികത കൊണ്ട് വിദ്യാർഥികളെ സ്പർശിച്ചിരുന്ന അധ്യാപകർ ഡിജിറ്റൽ കാലഘട്ടത്തിൽ വൈകാരികതയെ കൂടുതലായി ഉപയോഗിക്കുന്ന കാഴ്ചയാണ് കാണുന്നത്. അറിവുകൊണ്ട് വിസ്മയി പ്പിച്ചിരുന്ന അധ്യാപകരുടെ കാലഘട്ടത്തിൽ നിന്ന് കുട്ടികളുടെ നമ്പർ സേവ് ചെയ്യുന്ന അവരുമായി ചാറ്റ് ചെയ്യുന്ന, അവരുടെ സ്റ്റാറ്റസുകൾ പങ്കുവയ്ക്കുന്ന അധ്യാപകർ പുതുകാല ഘട്ടത്തിൽ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പ്രിയപ്പെട്ടവരായി മാറി. വൈജ്ഞാനികതയിൽ നിന്ന് വൈകാരികതയിലേക്ക് കാമ്പസുകൾ ഇത്തരത്തിൽ പരിവർത്തനം ചെയ്യുന്നതിന് പല കാരണങ്ങളുണ്ട്.

ഇതിനുള്ള പ്രധാനപ്പെട്ട കാരണം അഡോളസെൻസിന്റെ ജീവിതത്തിൽ സർവവ്യാപിയായി നിലനിൽക്കുന്ന ഡിജിറ്റൽ സ്വാധീനമാണ്. ഡിജിറ്റൽ സ്വാധീനം കാഴ്ചയുടെ ആഴത്തെക്കാൾ ഉപരികാഴ്ചയുടെ ഉപരിതലത്തെയാണ് പരിപോഷിപ്പിക്കുന്നത്. ഡിജിറ്റൽ മീഡിയ യിലും സാമൂഹിക മാധ്യമങ്ങളിലും ഒക്കെത്തന്നെ നിശ്ചല ദൃശ്യങ്ങളുടെയും വീഡിയോകളുടെയും കുത്തൊഴുക്കിൽ കണ്ടതിനെക്കുറിച്ച് ആലോചിക്കുന്നതിനുള്ള സമയം തുലോം വിരളമാണ്. ഒരു കാഴ്ചയിൽ നിന്ന് മറ്റൊരു കാഴ്ചയിലേക്ക് ഡിജിറ്റൽ സാങ്കേതികവിദ്യ നമ്മെ അനുസൃതം കൊണ്ടു പോകുന്നു, ആശയസമ്പന്നതയെക്കാളുപരി വൈറലായ കാഴ്ചകൾക്ക് പുറകേ പോകുന്ന അവസ്ഥ ഇത് സംജാതമാക്കുന്നു. നിറംപിടിപ്പിച്ച കാഴ്ചകളും ഹൃദ്യമായ ശബ്ദവും സംയോ ജിപ്പിച്ച് ലഭ്യമാക്കുന്ന ഇത്തരത്തിലെ ക്യൂറേറ്റ് ചെയ്യപ്പെട്ട കാഴ്ചകൾ അവയുടെ എസ്തെറ്റിക് മൂല്യത്തിലൂടെ വിമർശനാ ത്മകമായ അന്വേഷണത്തെ മറികടക്കുന്നു. ഇതുവഴി വൈജ്ഞാനികതയെക്കാളുപരി കാഴ്ചയുടെ സൗന്ദര്യശാസ്ത്രത്തിന്റെ ആരാധകരായി നമ്മുടെ കാമ്പസുകളിൽ യുവജനത മാറിപ്പോകുന്നു. വായന ക്യൂറേറ്റ് ചെയ്യപ്പെട്ട കാഴ്ചയുടെ മുൻപിൽ മുട്ടു കുത്തി വീഴുന്നു.

ഡിജിറ്റൽ ലോകം മാത്രമല്ല ഇതിന് പൂർണമായ ഉത്തരവാദി അക്കാദമികമായ വിജയം എന്ന ആശയത്തെ നമ്മുടെ ആധുനിക സമൂഹം പുനർ നിർവചി ച്ചിരിക്കുന്നത് വൈജ്ഞാനികതയുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തിയല്ല. മറിച്ച് അക്കാദമികമായ വിജയം ആധുനിക സമൂഹത്തിൽ വിപണിമൂല്യവും തൊഴിൽ സാധ്യതകളും സാമ്പത്തിക നേട്ടമുണ്ടാ ക്കുന്നതിനുള്ള സാധ്യതകളുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തിയാണ്. ഇത്തരത്തിൽ ഒരു ഫ്രെയിംവർക്കിനോട് പൊരുത്തപ്പെട്ട് പോകുന്നതിന് അക്കാദമി

കമായ വൈജ്ഞാനികതയ്ക്കാവില്ല. അങ്ങനെ, അക്കാദമിക വൈജ്ഞാനികത അപ്രായോഗികവും അൺപ്രൊഡക്ടീവും നോൺ പ്രോഫിറ്റബിളുമായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നതിന് കാരണമാകുന്നു.

ഡിജിറ്റൽലോകത്ത് ദൃശ്യാനുഭവങ്ങളുടെ ആരാധകരായ യുവാക്കൾ അത്തരത്തിലുള്ള അനുഭവങ്ങൾ സ്വന്തമാക്കുന്നതിന് സാമ്പത്തികമാനങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചുതന്നെ അക്കാദമിക വിജയത്തെ മനസ്സിലാക്കുന്ന അവസ്ഥയുണ്ടാകുന്നു.ഇത് വൈജ്ഞാനികതയെ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ചർവിത ചർവണമാക്കി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നതിനും വിദ്യാഭ്യാസത്തിന് ഒരു വിമർശനാത്മകയിടം എന്നതിൽ നിന്ന് മിനിമം ക്രെഡിറ്റ് പോയിന്റുകൾ നേടുന്നതിനുള്ള ഒരിടമാക്കി ചുരുക്കുന്നതിനും വഴിയൊരുക്കുന്നു. ഈ സാഹചര്യങ്ങൾ ഏതാനും ദശകങ്ങളായി നിലനിൽക്കുന്നതിലൂടെ, വൈജ്ഞാനിക താത്പര്യമുള്ള അധ്യാപക മാതൃകകളെ കാമ്പസുകളിൽ നിന്ന് കുടിയിറക്കലിന്റെ വക്കിലെത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്.

വിദ്യാഭ്യാസം വ്യക്തിപരമായ പുരോഗതിയിലേക്കുള്ള ഉപകരണം മാത്രല്ലേ. മറിച്ച് ചലനാത്മകമായ ജനാധിപത്യത്തിന്റെ ആണിക്കല്ലു കൂടിയാണെന്ന് തിരിച്ചറിയേണ്ടത് പ്രധാനമാണ്. സമത്വം, നീതി, ചിന്താസ്വാതന്ത്ര്യം, പൗര ബോധം തുടങ്ങിയ ജനാധിപത്യ മൂല്യങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി തങ്ങളുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തെ മനസ്സിലാക്കുന്നതിലൂടെ വിദ്യാർഥികൾക്ക് നല്ല പ്രൊഫഷനലുകളാകാൻ മാത്രമല്ല. കൂടുതൽ വിശാലമായ ഒരു സാമൂഹിക ബോധത്തിന്റെ ഉടമകളായി മാറാൻകൂടി സാധിക്കുന്നു. മാനസികമായ സമാധാനം എല്ലാവർക്കും ഒരേപോലെ ലഭ്യമാകുന്നത് തുല്യതയും സാമൂഹികനീതിയും നിലനിൽക്കുന്ന ഒരു സമൂഹത്തിൽ മാത്രമായിരിക്കുമെന്ന് റിച്ചാർഡ് വിൽക്കിൻസണും കേറ്റ് പിക്കെറ്റും വാദിക്കുന്നുണ്ട്. പല രാജ്യങ്ങളിൽ വർഷങ്ങളായി നടത്തിയ ഗവേഷണങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, സമ്പന്നർക്കും ദരിദ്രർക്കും ഇടയിൽ വരുമാനവിടവ് കുറവുള്ള രാജ്യങ്ങൾ വൈവിധ്യമാർന്ന സാമൂഹിക, ആരോഗ്യ സൂചകങ്ങളിൽ മികച്ച പ്രകടനം കാഴ്ചവയ്ക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഇവർ വാദിക്കുന്നു.

കുറ്റകൃത്യങ്ങളുടെ കുറഞ്ഞ നിരക്ക്, ഉയർന്ന മാനസികാരോഗ്യം, ഉയർന്ന പരസ്പരവിശ്വാസം, വിദ്യാഭ്യാസത്തിലെ നല്ല പ്രകടനം എന്നിവയെല്ലാം അസമത്വം കുറഞ്ഞ രാജ്യങ്ങളിലാണ് പ്രകടമാകുന്നത്. അസമത്വം ദരിദ്രർക്കു മാത്രമല്ല ദോഷകരമാകുന്നത്. കൂടുതൽ സമ്പത്തുള്ള മനുഷ്യർ തങ്ങളുടെ സമ്പത്തിനെ നിലനിർത്തുന്നതിനു വേണ്ടി വലിയ മാനസിക പ്രയാസങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കുകയും അതുവഴി അവരുടെ മാനസികാരോഗ്യനില തകരാറിലാവുകയും ചെയ്യുന്നതായി കാണാം. അതേ സമയംതന്നെ അവർക്കു ചുറ്റുമുള്ള പാവപ്പെട്ടവരാകട്ടെ വിഭവങ്ങളുടെ അപര്യാപ്തതകൊണ്ട് വലിയ മാനസിക സമ്മർദങ്ങളിൽപ്പെടുന്നു. ധനികരും പാവപ്പെട്ടവരും ഒരേപോലെ മാനസിക സമ്മർദത്തിനടിപ്പെടുകയും മറ്റ് സാമൂഹിക

സൂചികകളിൽ പിറകോട്ടു പോകുകയും ചെയ്യുന്നത് അസമത്വം നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന സമൂഹങ്ങളിലാണെന്നാണ് റിച്ചാർഡ് വിൽക്കിൻസനും കേറ്റ് പിക്കറ്റും വാദിക്കുന്നത്. സമത്വത്തിലും സാമൂഹിക നീതിയിലും വേരുന്നിയ ഒരു ഭാവി സങ്കല്പിക്കാനും പ്രവർത്തിക്കാനും കൗമാരക്കാർക്ക് ഈ ഉദാഹരണങ്ങൾ വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ടതാണ്.

ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസം തൊഴിൽ നേടുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തിനപ്പുറം സാമൂഹിക ബോധവും സമത്വ സുന്ദര ലോകത്തെ ക്കുറിച്ചുള്ള സ്വപ്നങ്ങളും കൂടി നിങ്ങൾക്ക് പ്രദാനം ചെയ്യട്ടെ. ഒരാൾ മാത്രം പഠിച്ച് നല്ല ജോലി നേടി സ്വത്തുണ്ടായതുകൊണ്ട് ആ ആൾക്ക് സമാധാനപരമായി ജീവിക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ല. നമ്മെ മാത്രമല്ല, ചുറ്റുമുള്ള വരെക്കൂടി മുന്നോട്ടു കൊണ്ടു പോകുന്ന തിനുള്ള മാർഗമാണ് വിദ്യാഭ്യാസമെന്ന് തിരിച്ചറിഞ്ഞുകൊണ്ടും അതിനായി സ്വപ്നം കണ്ടുകൊണ്ടും വേണം ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാ സത്തിനു വേണ്ടി ഇറങ്ങിത്തിരിക്കുന്നത്.

മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപതിപ്പ്.

8-14 ജൂൺ 2025

ന്യായാധിപനിയമനം വേണ്ടത് വിപ്ലവകരമായ മാറ്റങ്ങൾ

അഡ്വ. കാളീശ്വരം രാജ്

ന്യായാധിപനിയമനംമുതൽ അഭിഭാഷകർക്കിടയിലെ തരംതിരിവുവരെയുള്ള കാര്യങ്ങളിൽ സംവിധാനം ഇന്ന് പ്രവർത്തിക്കുന്നത് ഒട്ടും സുതാര്യമായോ ജനാധിപത്യപരമായോ അല്ല. മഹാഭൂരിപക്ഷം വരുന്ന അഭിഭാഷകർക്കോ സാധാരണ ജനങ്ങൾക്കോ അവരുടെ പ്രതിനിധികൾക്കോ ഇത്തരം കാര്യങ്ങളിൽ എന്തെങ്കിലും സ്ഥാനം നൽകപ്പെട്ടിട്ടില്ല. ഈ അവസ്ഥ മാറണമെങ്കിൽ കുറച്ചുപേരെങ്കിലും മാറിച്ചിന്തിച്ചു തുടങ്ങണം.

ന്യായാധിപരുടെ ബന്ധുക്കളെയും അടുപ്പക്കാരെയും പുതുതായി ജഡ്ജി നിയമനക്കാര്യത്തിൽ പരിഗണിക്കേണ്ടതില്ല എന്ന ആശയം സുപ്രീംകോടതി കൊളീജിയത്തിൽ ഉയർന്നുവന്നതായി റിപ്പോർട്ടുകളുണ്ട്. ഇങ്ങനെ വരുന്നപക്ഷം, അർഹതയുള്ള ചിലർക്കെങ്കിലും അവർക്ക് ന്യായാധിപരോടുള്ള ബന്ധുത്വത്തിന്റെയോ അടുപ്പത്തിന്റെയോ പേരിൽമാത്രം അവസരം നഷ്ടപ്പെടുമെന്ന് ഒരു വിഭാഗം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. മറ്റൊരു വിഭാഗമാവട്ടെ, ഇങ്ങനെയുള്ള നിർദേശം നടപ്പായാൽ അത് നിയമമേഖലയിലെ അന്യഥാ പൂർവബന്ധങ്ങളില്ലാത്ത നവാഗതർക്ക് കൂടുതൽ അവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുമെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഈ രണ്ട് വിഷയങ്ങളിലും കുറെയൊക്കെ ശരിയുണ്ടാകാം. എന്നാൽ, ന്യായാധിപ നിയമന പ്രക്രിയയിലെ അടിസ്ഥാനപരമായ പോരായ്മകളെയും വൈകല്യങ്ങളെയും അഭിസംബോധന ചെയ്യാൻ തയ്യാറാകാത്തിടത്തോളം ഇത്തരം തൊലിപ്പുറത്തുള്ള ചികിത്സകൾ എന്തെങ്കിലും പ്രയോജനം ചെയ്യുമെന്നു കരുതാൻ വയ്യ.

■ ഭരണഘടനാവ്യവസ്ഥയുടെ പരിമിതി

കൊളീജിയം വഴിയുള്ള നിയമന രീതിയുടെ പരിമിതികളെക്കുറിച്ച് ഏറെ ചർച്ചകൾ രാജ്യത്ത് ഇതിനകം നടന്നിട്ടുണ്ട്. നിയതമായ നടപടിക്രമങ്ങളില്ലാതെയും അവസര സമത്വം ഉറപ്പു വരുത്താതെയും രഹസ്യാത്മകത നിലനിർത്തിക്കൊണ്ടുമാണ് ഇന്ത്യയിൽ ഉന്നത കോടതികളിലെ ന്യായാധിപ നിയമനങ്ങൾ നടക്കുന്നതെന്ന വിമർശനത്തിന് പതിറ്റാണ്ടുകളുടെ പഴക്കമുണ്ട്.

ഈ അവസ്ഥയ്ക്കുള്ള ഒരു കാരണം, ജഡ്ജി നിയമനം സംബന്ധിച്ച ഭരണഘടനാ വ്യവസ്ഥകളുടെ പരിമിതി തന്നെയാണ്. അനുച്ഛേദം 124 സുപ്രീം കോടതി ന്യായാധിപനെ നിയമിക്കേണ്ടത് രാഷ്ട്രപതി യാണെന്ന് പറയുന്നു. 217-ാം അനുച്ഛേദത്തി നനുസരിച്ച് ഹൈക്കോടതി ന്യായാധിപനെ നിയമിക്കേണ്ടതും രാഷ്ട്രപതിയാണ്. ഈ രണ്ട് അനുച്ഛേദങ്ങളും ന്യായാധിപരുടെ നിയമനത്തെക്കുറിച്ചു മാത്രമേ പറയുന്നുള്ളൂ. നിയമിക്കപ്പെടേണ്ട ആളുകളെ തിരഞ്ഞെടുക്കേണ്ടത് എങ്ങനെയാണെന്ന്

ഭരണഘടന പറയുന്നില്ല എന്നർഥം. ഈ സാഹചര്യം ഉപയോഗപ്പെടുത്തി ന്യായാധിപരുടെ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് ഫലത്തിൽ സർക്കാർതന്നെ നിർവഹിക്കുന്ന അവസ്ഥയാണ് 1993 വരെയും ഉണ്ടായിരുന്നത്. ഒന്നാം ജഡ്ജസ് കേസ് എന്നറിയപ്പെടുന്ന എസ്.പി. ഗുപ്ത കേസിൽ (1981) ഈ നിയമനാധികാരം ആത്യന്തികമായി സാധുകരിക്കപ്പെട്ടു. എന്നാൽ, ന്യായാധിപരെ തിരഞ്ഞെടുക്കാനുള്ള (selection)അധികാരവും നിയമനത്തിനുള്ള (Appointment) അധികാരവും വെവ്വേറെ ആണെന്നു കണ്ട് വ്യവച്ഛേദിച്ച് മനസ്സിലാക്കുന്ന സമീപനം എസ്.പി. ഗുപ്ത കേസിൽ ഉണ്ടായില്ല. പിന്നീട്, 1993 -ൽ രണ്ടാം ജഡ്ജസ് കേസിലാണ് ഉന്നത ന്യായാധിപരെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനായി കൊളീജിയം സമ്പ്രദായം നിർദേശിക്കപ്പെട്ടത്. 1998-ലെ മൂന്നാം ജഡ്ജസ് കേസിലും ഈ നിർദേശം കൂടുതൽ വ്യക്തതയോടെയും ചില പരിഷ്കരണങ്ങളോടെയും ആവർത്തിക്കപ്പെട്ടു. പിന്നീട്, ഒന്നാം എൻ.ഡി.എ. സർക്കാർ ന്യായാധിപ നിയമനത്തിനായി നാഷണൽ ജുഡീഷ്യൽ അപ്പോയിന്റ്മെന്റ് കമ്മിഷൻ (എൻ.ജെ.എ.സി.) രൂപവത്കരിക്കാനായി ഭരണഘടനാ ഭേദഗതിയും പ്രത്യേക നിയമവും കൊണ്ടുവന്നെങ്കിലും 2015-ൽ സുപ്രീം കോടതി അവ റദ്ദാക്കുകയാണുണ്ടായത്. അങ്ങനെ കൊളീജിയം സമ്പ്രദായം ഒരിക്കൽക്കൂടി സാധുകരിക്കപ്പെട്ടു. കൊളീജിയം സമ്പ്രദായം പരിഷ്കരിക്കുന്നതിനെ സംബന്ധിച്ച് 2015-ലെ സുപ്രീം കോടതി വിധിയിൽ ചില നിർദേശങ്ങൾ ഉയർന്നു വന്നതിനെത്തുടർന്ന് നിയമന പ്രക്രിയയുടെ രഹസ്യാത്മകതയ്ക്ക് അല്പമൊരു കുറവുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. എന്നല്ലാതെ, 2015-ലെ വിധിയിൽ സുപ്രീംകോടതി പറഞ്ഞ 'ഗ്ലാസ്നോസ്സും', 'പെരിസ്ട്രോയിക്ക' യുമൊന്നും ഇക്കാര്യത്തിൽ സംഭവിച്ചിട്ടില്ല എന്നതാണ് യാഥാർഥ്യം. അതിനാൽത്തന്നെ 1993 മുതൽ രാജ്യത്ത് നിലവിലുള്ള കൊളീജിയം സംവിധാനം അഭംഗുരം തുടർന്നുവന്നു. കൊളീജിയത്തിനെതിരായ ഒട്ടേറെ വിമർശനങ്ങളിലൊന്നു മാത്രമാണ് ന്യായാധിപരുടെ ബന്ധുക്കൾക്കും അടുപ്പക്കാർക്കും നിയമനപ്രക്രിയയിൽ പ്രത്യേക പരിഗണന ലഭിക്കുന്നുവെന്നത്. ജസ്റ്റിസ് കൃഷ്ണയ്യർ ഇതിനെ നീതിന്യായരംഗത്തെ ബാധിച്ച 'ബന്ധുത്വരോഗ ലക്ഷണം' (Kinsyndrome) എന്നാണ് വിശേഷിപ്പിച്ചത്.

■അധികാരത്തർക്കത്തിന്റെ ഇത്തിരിവട്ടം

എന്നാൽ, ഉന്നത ന്യായാധിപരെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ ആധുനിക ജനാധിപത്യങ്ങളിൽ ചിലയിടങ്ങളിലെങ്കിലും നിലവിലുള്ള മികച്ച മാതൃകകളെ പിൻ പറ്റുവാനോ അല്ലെങ്കിൽ ഇതിനായി തനതായ ജനാധിപത്യവത്കൃത സങ്കേതങ്ങൾ വികസിപ്പിച്ചു കൊണ്ടുവരാനോ ഇന്ത്യക്ക് കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇതു സംബന്ധിച്ച നിയമനിർമാണങ്ങളും നേരത്തെ സൂചിപ്പിച്ച കോടതി വ്യവഹാരങ്ങളും ന്യായാധിപരെ കണ്ടെത്തുന്ന കാര്യത്തിൽ കോടതിക്കായിരിക്കണോ അഥവാ സർക്കാരുകൾക്കായിരിക്കണോ മുൻ തൂക്കം എന്ന കാര്യത്തെ ചുറ്റിപ്പറ്റിയാണ്. മറ്റൊരുതരം അധികാരത്തർക്കത്തിന്റെ ഇത്തിരിവട്ടത്തിൽനിന്ന് ഇന്ത്യയിലെ ഭരണഘടനാ കോടതികളിലെ ന്യായാധിപരെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന പ്രക്രിയ ഇപ്പോഴും

പുറത്തേക്കുവന്നിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ടു തന്നെയാണ് ബ്രിട്ടനിലെപ്പോലെ ഉന്നത കോടതികളിലെ ന്യായാധിപനിയമനത്തിനായുള്ള സ്വതന്ത്ര സംവിധാനത്തെക്കുറിച്ച് നമുക്ക് സ്വപ്നം കാണാൻപോലും കഴിയാത്തത്.

■ ബ്രിട്ടീഷ് രീതി

നീതിന്യായ നിയമനക്കമ്മിഷൻ വഴി സ്വതന്ത്രമായ ഒരു കമ്മിറ്റിയാണ് ബ്രിട്ടനിലെ ഉന്നതന്യായാധിപനിയമനം നടത്തുന്നത്. ഇതിനായി രൂപവത്കരിക്കപ്പെട്ട പതിനഞ്ചംഗ കമ്മിറ്റിയുടെ അധ്യക്ഷസ്ഥാനത്ത് നിയമരംഗത്തു നിന്നുള്ളവർ തന്നെ വേണമെന്ന് നിർബന്ധമില്ല. നിയമ മേഖലയിൽനിന്നും രാഷ്ട്രീയരംഗത്തു നിന്നുമുള്ളവർ കമ്മിറ്റിയിൽ ഉണ്ടെങ്കിലും ഒട്ടേറെ സ്വതന്ത്ര വ്യക്തികളും കൂടി ച്ചേർന്നതാണ് ഈ കമ്മിറ്റി. ന്യായാധിപരെ കണ്ടെത്തുന്നതിനുള്ള പ്രക്രിയകളും സുതാര്യമാണ്. അവിടെ നിലവിലുള്ള ന്യായാധിപർക്കോ സർക്കാരിനോ മേൽക്കൈയില്ല. 2005-ലെ ഭരണഘടനാ പരിഷ്കരണ നിയമത്തിന് 2013-ൽ സാരമായ ഭേദഗതി വരുത്തിക്കൊണ്ടാണ് ബ്രിട്ടൻ ഈ രീതിയിലുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യവും സുതാര്യവുമായ ന്യായാധിപത്തിരഞ്ഞെടുപ്പ് സമ്പ്രദായം കൊണ്ടുവന്നത്.

2013-ൽത്തന്നെ ബ്രിട്ടനിലെ സുപ്രീം കോടതി സന്ദർശിച്ച അനുഭവത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഈ ലേഖകൻ അവിടത്തെ സംവിധാനത്തിന്റെ സവിശേഷതകൾ വിശദീകരിച്ചു കൊണ്ട് എഴുതിയിരുന്നു (ദ ഹിന്ദു, 18 ജനുവരി 2014). ന്യായാധിപർക്കും നിയമജ്ഞർക്കും തിരഞ്ഞെടുപ്പു പ്രക്രിയയിൽ അവരുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താൻ അവസരം നൽകുന്ന വിനിമയരീതികൾ ബ്രിട്ടീഷ് സംവിധാനത്തിലുണ്ട്. എന്നാൽ, അതിനർഥം, ആത്യന്തികമായ തീരുമാനം നിലവിലുള്ള ന്യായാധിപർക്ക് വിട്ടു കൊടുക്കണമെന്നല്ല. ബ്രിട്ടീഷ് ന്യായാധിപ നിയമന സമ്പ്രദായത്തിൽ കാലതാമസം വരുന്നുണ്ടെന്ന വിമർശനം മാത്രമേ ഉയർന്നു കേട്ടിട്ടുള്ളൂ. അല്ലാതെ എന്തെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള പക്ഷപാതിത്വമോ സത്യസന്ധത ഇല്ലായ്മയോ ഈ വിഷയത്തിൽ ആരോപിക്കപ്പെട്ടതായി അറിവില്ല. അതേസമയം, 'പരമ്പരാഗത സ്രോതസ്സുകളി'ൽ നിന്നല്ലാത്ത ആളുകൾക്ക് ന്യായാധിപ നിയമനക്കാര്യത്തിൽ കൂടുതൽ പരിഗണന ഉണ്ടാകണമെന്ന നിർദേശം ബ്രിട്ടന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിലും ഉയർന്നു വന്നിട്ടുണ്ട്.

■ ചില മാതൃകകൾ

ന്യായാധിപരെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനു മുൻപ് നിയമനിർമാണസഭ നിർദിഷ്ട വ്യക്തികളെക്കുറിച്ച് ചർച്ചചെയ്യുന്ന രീതിയും മെച്ചപ്പെട്ട ജനാധിപത്യത്തിൽ പരീക്ഷിക്കപ്പെടാവുന്നതാണ്. അമേരിക്കൻ സെനറ്റിലെ നിർദിഷ്ട ന്യായാധിപരെ സംബന്ധിച്ച ചർച്ച, അന്യഥാ രാഷ്ട്രീയ വത്കരിക്കപ്പെട്ട അവിടത്തെ ജഡ്ജി നിയമന രീതിയിൽ നിന്നുള്ള സ്വാഗതാർഹമായ വ്യതിയാനമാണ്. നിയമനത്തിനു മുന്നോടിയായി നിർദിഷ്ട ന്യായാധിപരെ തുറന്ന ഇന്റർവ്യൂവിന് വിധേയരാക്കുന്ന സമ്പ്രദായം ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലും കെനിയയിലും കാണാം. മലേഷ്യയിലും നൈജീരിയയിലും ന്യായാധിപ നിയമനത്തിനായുള്ള കമ്മിഷനുകൾ അവയുടെ വലുപ്പംകൊണ്ടും

വിവിധ വിഭാഗങ്ങൾക്കുള്ള പങ്കാളിത്തംകൊണ്ടും ശ്രദ്ധേയമാണ്. അർഹതയുള്ളവർക്കെല്ലാം ഉന്നതകോടതിയിലെ ന്യായാധിപ സ്ഥാനത്തിനുവേണ്ടി അപേക്ഷിക്കാം എന്ന നിലയ്ക്ക് പരിഷ്കാരം കൊണ്ടുവന്ന കനേഡിയൻ പ്രധാനമന്ത്രി ജസ്റ്റിൻ ട്രൂഡോയുടെ പരിഷ്കാരമാണ് ഇവയിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും വിപ്ലവകരമായത്. യഥാർഥത്തിൽ ഇന്ത്യപോലെ ബഹുസ്വരതയും വൈവിധ്യവും നിലനിൽക്കുന്ന ഒരു രാജ്യത്തെ നീതിന്യായ സമ്പ്രദായം യഥാവിധി ജനാധിപത്യവത്കരിക്കപ്പെടണമെങ്കിൽ,യോഗ്യതയുള്ള ആർക്കും ഉന്നത കോടതികളിലെ ന്യായാധിപ നിയമനത്തിനായി അപേക്ഷിക്കാം എന്ന അവസ്ഥയുണ്ടാകണം. അങ്ങനെ അപേക്ഷിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ അവ സത്യസന്ധമായും നീതിയുക്തമായും പരിഗണിക്കപ്പെടുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പു വരുത്തണം. ഇതിനായുള്ള നിയമ നിർമാണങ്ങൾ ഉണ്ടാവുകയും കോടതികൾ അത്തരം നിയമങ്ങളെ സാധുകരിക്കുകയും വേണം.

എന്നാൽ, ഇത്തരത്തിലുള്ള ആഴത്തിലുള്ള മാറ്റങ്ങൾ ഇപ്പോൾ കോടതിയുടെയോ ഭരണകൂടത്തിന്റെയോ പരിഗണനയിലില്ല എന്നതാണ് വസ്തുത. ഇന്ത്യൻ കോടതികളിൽ നിലവിലുള്ള ഫ്യൂഡലിസ്റ്റ് സമ്പ്രദായങ്ങളെക്കുറിച്ച് സൂചിപ്പിച്ചത് മുൻ ചീഫ് ജസ്റ്റിസ് ഡി.വൈ. ചന്ദ്രചൂഡ് തന്നെയായിരുന്നു. ന്യായാധിപ നിയമനം മുതൽ അഭിഭാഷകർക്കിടയിലെ തരം തിരിവുവരെയുള്ള കാര്യങ്ങളിൽ സംവിധാനം ഇന്ന് പ്രവർത്തിക്കുന്നത് ഒട്ടും സുതാര്യമായോ ജനാധിപത്യപരമായോ അല്ല. മഹാഭൂരിപക്ഷം വരുന്ന അഭിഭാഷകർക്കോ സാധാരണ ജനങ്ങൾക്കോ അവരുടെ പ്രതിനിധികൾക്കോ ഇത്തരം കാര്യങ്ങളിൽ എന്തെങ്കിലും സ്ഥാനം നൽകപ്പെട്ടിട്ടില്ല. ഈ അവസ്ഥ മാറണമെങ്കിൽ കുറച്ചുപേരെങ്കിലും മാറിച്ചിന്തിച്ചു തുടങ്ങണം. തങ്ങളുടെ ദൗത്യത്തിൽ അചഞ്ചലമായ വിശ്വാസമുള്ള ഒരു കൂട്ടം മനുഷ്യർക്ക് ചരിത്രത്തിന്റെ ഗതിവിഗതികൾ മാറ്റാൻ കഴിയുമെന്ന് ഗാന്ധിജി പറഞ്ഞതോർമിക്കുക!

(ലേഖകൻ സുപ്രീംകോടതിയിലും കേരള ഹൈക്കോടതിയിലും അഭിഭാഷകനാണ്)

മാതൃഭൂമി

4 ജനുവരി 2025

The Collegium and changes - it may still be early days

Suhrith Parthasarathy

Any meaningful reform of the collegium system is possible only when the government stops stonewalling proposals on arbitrary and often undisclosed grounds

Two interesting nuggets of information have emanated in recent days about the functioning of the Supreme Court of India's Collegium. As is often the case with the body's processes, reports in the media attribute the news of these decisions to unnamed sources. The collegium, the accounts say, will now conduct interviews of candidates who have been recommended for elevation as judges to the High Courts. The panel will also, to the extent possible, exclude from selection those whose close relatives have served or continue to serve as judges of the High Courts or the Supreme Court.

By themselves, neither of these resolutions might seem especially remarkable. One would think that appointments to important positions in the State - in this case, to the higher judiciary - would require careful consideration, including a meeting by the decision-makers with the nominated candidates.

One would also think that some amount of pruning of nominees is inevitable in any process of selection. Here, the collegium is conscious that a few deserving candidates might miss out in a move to exclude those with kin on the Bench, but it believes, on a balance, that this will help create a more diverse judiciary.

There is still a concern

It is too early to judge the merits of these choices. In time, they may well come to be seen as harbingers of change and reform, but, for now, a familiar concern looms large, threatening to militate against that prospect. Any reform of the collegium system - much needed as it is - will only go so far, if the government is permitted to stonewall proposals, on arbitrary, whimsical and often undisclosed grounds.

At its foundation, the collegium is a product of judge-made law. Thus, it

seems to forever stand at a crossroad. It has no formal rules to bind it; it is answerable to nobody; and its functioning -whether it is in the publication of its decisions or in the opacity and the mystique of its methods is suffused in a certain adhocism.

Replacing this with a clear set of binding rules is essential to the maintenance of the system's integrity. For example, we are told that there exists a "memorandum of procedure". But does a breach of that manual carry with it any consequences? Will the interviewing of candidates be written into those set of rules? Who is to say how the collegium under future Chief Justices of India (CJI) will function?

In recent weeks, as we have marked the 75th anniversary of the Constitution's adoption, we have seen many a paean sung to the document's text and vision. Its survival has enlivened our commitment to equality and social justice. But that we have been unable to determine quite how best to appoint our judges is an enduring blemish.

The Constitution's framers debated the question over many days. They were mindful of the foundational ideas underlying the republic: that the legislature, the executive and the judiciary must remain separate. But striking a balance and ensuring that the sovereign function of making judicial appointments would not come in the way of ensuring the autonomy of the courts was always going to be a sticky issue.

The 'middle course' it was

All manners of suggestions were made in the Constituent Assembly. But the drafters, in the Assembly's chairperson Dr. B.R. Ambedkar's words, chose to go down a "middle course". To that end, the Constitution provides that judges to the Supreme Court are to be appointed by the President of India in consultation with the CJI and such other judges that he or she deems fit. Judges to the High Courts are to be appointed by the President in consultation with the CJI, the Governor of the State and the Chief Justice of that court. In the case of transfers, the President may move a judge from one High Court to another, but only after consulting the CJI.

These stipulations are by themselves clear. But in failing to define what manner of consultation ought to be made, in failing to explicate how transparent this process needs to be, the provisions opened themselves up for judicial consideration.

In 1993, in what is popularly known as the Second Judges Case, the Court held that "consultation" must mean "concurrence". And concurrence not only from the CJI, but from a "collegium" of

judges. In the process, the Court fashioned a whole new procedure that it believed would maintain both a fidelity to the bare text of the Constitution's words and the chief objective of ensuring an independent and autonomous judiciary

The process has a number of nuts and bolts to it. But, in short, it postulates the following: the recommendation to appoint a new judge to a High Court or to the Supreme Court, to transfer a judge from one High Court to another, and to elect a new Chief Justice to a High Court, would come from the collegium - a body comprising the CJI and his senior colleagues, in some cases, two members, and in others four. The collegium will make this recommendation after taking the views of "consultee" judges. Once this recommendation is made, the Union government can either choose to accept the proposal or return the proposal for reconsideration. Upon reconsideration, if the proposal is submitted anew, the government has no choice but to sanction the resolution.

While this seems simple enough, seeing as the law was laid down by the Court sans any attendant and binding rules, the government has a variety of means available to it to block recommendations it deems inconvenient. It can either keep the proposal pending at its end or, on a re-recommendation, stop short of issuing a presidential warrant authorising the appointment or transfer.

This has led to a curious paradox: in theory, the collegium retains primacy over judicial appointments. But the government's capacity to forestall any recommendation made means that the question of primacy remains moot, despite the Court having previously spelled out - in the Fourth Judges Case (2015) that it is the judiciary alone that must retain pre-eminence and that any tinkering with that position would impinge on the Constitution's basic structure.

The Judges' cases and rule of law

Whatever our position on the collegium's constitutional suitability may be, today, the system represents the rule of law. The government is legally obliged to follow the procedure laid down in the Judges' cases. It enjoys no discretion in the matter. When it sits over recommendations endlessly, and when it resists proposals by simply failing to act, it is effectively stymieing the legal process.

There is no doubt that until such time we manage to find a process that can marry the requirements of accountability with independence,

embracing meaningful reforms within the extant process remains critical. The law as it stands must be followed. The collegium's newest proposals address some of the long-standing concerns over its processes. But at some stage, we must also take seriously the question of implementation.

Until now, while the Court has, on occasion, asked questions of the government when it has failed to follow through on a resolution, it has stopped short of issuing express directions for compliance. Perhaps the Court has felt that orders of this kind might be seen as unnecessarily confrontational. Ultimately, in matters such as these, one would want different wings of the state working together collaboratively to ensure that the procedure stands fulfilled.

But for the collegium system to retain salience, and for it to achieve its purported objective - the maintenance of our judiciary's independence - the rulings in the Judges' cases must be accorded due respect. The Court's ability to function as a counter-majoritarian institution depends as much on its ability to declare the law as it does on its ability to ensure that the law is followed. For, as Chief Justice Coke put it, way back in 1611, summing up the essence of the rule of law, "The king hath no prerogative but what the law of the land allows him."

(an advocate practising in the Madras High Court)

The Hindu

7 January 2025

ഭരണഘടനയെപ്പറ്റിത്തന്നെ

യോഗേന്ദ്ര യാദവ്

ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ ഇന്ത്യത്വം നിങ്ങളുമായി ഏറ്റുമുട്ടുകയോ നിങ്ങളിൽ എന്തെങ്കിലും അടിച്ചേൽപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല. ചിരപരിചിതമെന്നുതോന്നുന്ന ഇഴകൾകൊണ്ട് നെയ്ത അപൂർവസൃഷ്ടിയാണത്.

ഭരണഘടനാധിഷ്ഠിത ജനാധിപത്യ രാഷ്ട്രം അതിക്രമം നേരിടുന്ന ഒരു കാലത്താണ് നാം ജീവിക്കുന്നത്. ഭരണഘടനയുടെ നിയമസാധുതയെത്തന്നെ ചോദ്യംചെയ്യുക എന്നത് ഈ അതിക്രമത്തിന്റെ ഭാഗമായ അനിവാര്യതയാണ്. അക്രമകാരികളുടെ ആയുധപ്പുരയിലെ ആശയപരമായ, കരുത്തുറ്റ ആയുധമാണ് ഭരണഘടനയുടെ 'ഭാരതീയത'യെത്തന്നെ ചോദ്യം ചെയ്യുക എന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഇതൊരു ഗൗരവമേറിയ ചോദ്യമാണെന്നു നാം തിരിച്ചറിയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

നമ്മുടെ ഭരണഘടനയെക്കുറിച്ച് ആലോചിച്ചതും ചർച്ചചെയ്യപ്പെട്ടതും അത് എഴുതപ്പെട്ടതും കൂടുതലായും സാമ്രാജ്യത്വ യജമാനന്മാരുടെ ഭാഷയിലാണ്. ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനാ നിർമാണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും ആധുനിക പാശ്ചാത്യ ഭരണഘടനാ സമ്പ്രദായത്തിന്റെ സ്വാധീനമുണ്ടായിരുന്നു. ഭരണഘടന 'അന്യവും വൈദേശികവും' ആണോ എന്ന ചോദ്യം ഭരണഘടനാ നിർമാണ സഭയിൽത്തന്നെ ഉയർന്നുവന്നിരുന്നു എന്നകാര്യം നാം വിസ്മരിക്കരുത്.

ആധുനിക സാർവത്രികവാദ അഹങ്കാരം ഈ ചോദ്യത്തിന് മറുപടിയല്ലെന്നു നമുക്ക് സമ്മതിക്കാം. ആധുനിക ഇന്ത്യയുടെ ഭരണഘടന എന്തിന് 'ഇന്ത്യൻ' ആകണം? എന്ന മറുചോദ്യവും ശരിയല്ല. ഓരോ ഭരണഘടനയും അതത് സാഹചര്യങ്ങളിലെ സാംസ്കാരിക ആധികാരികതയുടെ പരീക്ഷണങ്ങളെ വിജയിക്കുന്നതായിരിക്കണം. ആധുനിക വാദപരമായ പ്രതികരണങ്ങൾ വിപരീത ഫലംമാത്രമേ ഉളവാക്കുകയുള്ളൂ. കാരണം തുടക്കത്തിലേ അത് സാംസ്കാരിക ആധികാരികതയുടെ അഭാവത്തെക്കുറിച്ചുള്ള സംശയം ബലപ്പെടുത്തുകയും അതുവഴി ഈ ചോദ്യത്തിന്റെ വിശ്വാസ്യത വർധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും. ഭരണഘടനാശില്പികൾ ശ്രദ്ധാപൂർവം ഊന്നൽ നൽകിയ ഭൂതകാലത്തിൽനിന്നുള്ള ഈ വേർപ്പെടുത്തലിനെ 'ഭാരതീയത'യിൽ നിന്നും നമ്മുടെ സാംസ്കാരികരീതികളിൽ നിന്നുമുള്ള വേർപെടുത്തലായും വ്യാഖ്യാനിക്കാനിടയാകും.

- **ഭാരതീയതയും ഭരണഘടനയും**

ഭാരതീയത എന്നാൽ, എന്തായിരിക്കരുത് എന്ന കാര്യം മാറ്റിവെച്ച് നമുക്ക് തുടങ്ങാം. ഒരുവശത്ത്, ഒരു ആധുനികരാജ്യമായി മുന്നേറേണ്ട ഇന്ത്യയെ സംബന്ധിച്ച്, എഴുതപ്പെട്ട ഒരു ഭരണഘടന ആവശ്യമാണെന്നകാര്യം മറന്ന്, ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന ഒരിക്കലും വൈദേശികമായ

ഒന്നിനെയും സ്പർശിക്കാത്ത ഒരു പ്രാകൃത രേഖയായിക്കൂടാ. ഏതെങ്കിലും രേഖയുടെ പുറത്ത് 'ഇന്ത്യൻ' എന്ന് മിനുസമുള്ള ഒരു മരപ്പാളി ഒട്ടിച്ചുവെച്ചാൽ അതൊരിക്കലും ഇന്ത്യനാകില്ല. യഥാർഥ ഭരണഘടനയിൽ ഇന്ത്യൻ മിത്തോളജിയിൽനിന്നുള്ള ചില വിശദീകരണങ്ങൾ കുട്ടിച്ചേർത്താലും ഇന്ത്യൻ പീനൽ കോഡിനെ ഭാരതീയ ന്യായസംഹിത എന്ന് പുനർനാമകരണം ചെയ്താലും അത് ഇന്ത്യൻ ആവുകയില്ല.

അതുപോലെ നമ്മുടെ ആധുനിക പൂർവ ചരിത്രത്തിൽ നിന്നുള്ള ഏതെങ്കിലും ഒരു ഘടകത്തിനു മുൻതൂക്കം നൽകി സമകാലീന ഭരണഘടനാ ക്രമത്തിൽ അത് പ്രാധാന്യത്തോടെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നതിലും എന്തെങ്കിലും ഇന്ത്യത്വം ഉള്ളതായി കാണാൻകഴിയില്ല. വേണമെങ്കിൽ ഈ മാതൃകയുടെ മേന്മ പാകിസ്താനിലെ ഇസ്‌ലാമിക് റിപ്പബ്ലിക്കുമായി താരതമ്യം ചെയ്താണ് ചർച്ചചെയ്യേണ്ടത് (അവരെ സംബന്ധിച്ച് ആ രാഷ്ട്രം രൂപവത്കരിക്കാനിടയാക്കിയ ആശയമാണ് ഇതെന്നു വെക്കാം). ഇത്തരം ചില കാര്യങ്ങൾ എങ്ങനെയാണ് ഭരണഘടനയുടെ ആധികാരികത വർധിപ്പിക്കുന്നതെന്ന കാര്യം വ്യക്തമല്ല. ആധുനിക ഭരണഘടനാ ക്രമത്തിന്റെ ഉൾക്കാമ്പിൽ 'ഹിന്ദുത്വ'മെന്ന ആശയം ('സനാതനം' എന്ന രീതിയിലോ മറ്റോ) പ്രതിഷ്ഠിക്കാനുള്ള ആവശ്യമാണ് അടിസ്ഥാനപരമായി ഇവിടെ ഉയരുന്നത്.

ഈ നീക്കത്തിന്റെ അപകടകരമായ സാമൂഹികപ്രത്യാഘാതങ്ങളിലേക്കു കടക്കാതെ, ഈ നിർദേശം എത്രത്തോളം അനുകരണീയമാണെന്നാണ് നോക്കേണ്ടത്. ഏതുരീതിയിലായാലും ഭാരതീയതയുടെ ഈ പതിപ്പ് കേവലം അനുകരണം മാത്രമായിരിക്കും. ഒന്നുകിൽ ഇന്ത്യയെ ഒരു ഹിന്ദു പാകിസ്താനോ 1930-കളിലെ ജർമനിയുടെ ശരിയായ മറ്റൊരു പതിപ്പോ അതുമല്ലെങ്കിൽ ഇന്നത്തെ ഇസ്രയേൽ തന്നെയോ ആക്കിമാറ്റാനുള്ള മുറവിളിയാണ് ഇപ്പോഴുയരുന്നത്. ഇന്ത്യത്വത്തിന്റെ ഈ പതിപ്പ് പരിഹാസ്യമായിരിക്കും.

ഭരണഘടനയിലെ ഭാരതീയതയെക്കുറിച്ചുള്ള ഗൗരവമായ അന്വേഷണം രണ്ടുരൂപത്തിലാകാം. അതിലൊന്ന് മറ്റേതിനെക്കാൾ കൂടുതൽ തീവ്രമാണ്.

ഭരണഘടനയുടെ തികച്ചും ഇന്ത്യനായ ഒരു പതിപ്പ് എന്നതുകൊണ്ട് അർഥമാക്കുന്നത്, പാശ്ചാത്യരാഷ്ട്രീയ ചിന്താസരിണിയിൽ നിന്നു ലഭിച്ചതെല്ലാം പാടേ ഒഴിവാക്കി, സ്ഥാപന രൂപവത്കരണത്തിന്റെ ഓരോ ഘടകങ്ങളെയും രാകിമിനുക്കി നമ്മുടെ നാഗരിക പൈതൃകം ഉൾക്കൊണ്ട് പുതുതായി നിർമിച്ചെടുക്കുക എന്നതാണ്. ഹിന്ദ് സ്വരാജിന്റെ ഭാഗമായി ഗാന്ധിജി ആവശ്യപ്പെട്ടതും ഇതാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് ശ്രീമാൻ നാരായാണ് അഗർവാളിനെപ്പോലെയുള്ള ഗാന്ധിയന്മാർക്ക് ഭരണഘടന ഇന്ത്യയുടെ സത്തയോട് നീതി പുലർത്തിയില്ല എന്ന് തോന്നാനിടയായത്.

കഴിഞ്ഞ നൂറ്റാണ്ടിലെ ഒരു ഭരണഘടനയ്ക്കും (ഇറാനിലേതും ബൊളീവിയയിലേതുമൊഴികെ) ആധികാരികതാ പരിശോധനയുടെ കടമ്പകടക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല എന്നകാര്യം പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്. ഏറെ പ്രതീക്ഷയോടെ

ഒരു ബദലിനുവേണ്ടി തിരയുമ്പോഴാണ് അത്തരത്തിൽ ഒരു ഭരണഘടനയുടെ പ്രവർത്തനക്ഷമമായ പകർപ്പ് ആരുടെ കൈയിലുമില്ല എന്ന കാര്യം തിരിച്ചറിയുന്നത്.

• ഭരണഘടനയുടെ ഇന്ത്യത്വം

ഭരണഘടനയുടെ ഇന്ത്യത്വം പരിശോധിക്കുന്നതിന് പുതിയ ഒരുകൂട്ടം അളവുകോലുകൾ വേണ്ടിവരും. പാശ്ചാത്യ ഭരണഘടനാ പാരമ്പര്യത്തിൽനിന്നു സ്വീകരിച്ച ഘടകങ്ങൾ പുനഃക്രമീകരിച്ചും പരിഷ്കരിച്ചും ഇന്ത്യൻ സാഹചര്യത്തിനനു യോജ്യമാക്കിത്തീർത്തത് എങ്ങനെയായിരിക്കും? ഈ പുതിയ ക്രമീകരണം ഇന്ത്യൻ നാഗരികത പിന്നിട്ട വഴികളെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നുണ്ടോ? ഭരണഘടനയ്ക്കാധാരമായ തത്ത്വ ശാസ്ത്രം നമ്മുടെ ഭൗതികപാരമ്പര്യ ത്തിനനുസൃതമാണോ? ഈ ഭരണ ഘടനയുടെ പ്രവർത്തനം ഈ സങ്കല്പങ്ങളെ സാധൂകരിച്ചിട്ടുണ്ടോ?

ഉചിതവും പ്രസക്തവുമായ ഈ ചോദ്യങ്ങൾ നാം ചോദിക്കുമ്പോൾ ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയ്ക്ക് ഇന്ത്യയുമായുള്ള ബന്ധം എന്തെന്ന് നമുക്കു കാണാൻകഴിയും. ഭരണഘടന മൂന്നുവർഷംകൊണ്ട് എഴുതപ്പെട്ടതായിരിക്കാം. എന്നാൽ, ഒരു നൂറ്റാണ്ടിലേറെക്കാലം നന്നായി ചിന്തിച്ചതിന്റെ ഫലമാണത്. നന്നായി വാറ്റിക്കുറുക്കിയെടുത്ത 'ആധുനിക ഇന്ത്യൻ രാഷ്ട്രീയചിന്ത'യുടെ സത്തയാണ് ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന. ഏതെങ്കിലും ഒരു പ്രത്യേക 'ഇസ'ത്തിന്റെയോ ചായ്‌വിന്റെയോ പരിമിതികളില്ലാത്ത ഈ വിജ്ഞാനശേഖരം ഇന്ത്യയിലെ പരസ്പരം മത്സരിക്കുന്ന വിവിധ ദർശനങ്ങൾക്കിടയിൽ ഒരു സമതുലിതാവസ്ഥ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. നമ്മുടെ ഭൗതികപാരമ്പര്യത്തിന്റെ ബഹു വിധ കണ്ണികളുമായി ആഴത്തിലുള്ള സമ്പർക്കത്തിൽനിന്നു ലഭിക്കുന്ന അറിവാണിത്. സാമ്രാജ്യത്വ ആധുനികത യിൽനിന്ന് ഇന്ത്യൻ ആധുനികതയിലേക്കുള്ള പരിവർത്തനം ഊട്ടിയുറപ്പിക്കാനുള്ള ബോധപൂർവമായ പരിശ്രമങ്ങളുടെ ചാലകശക്തിയായി അത് വർത്തിച്ചു. കഴിഞ്ഞ 75 വർഷത്തെ നിയമ സമ്പ്രദായങ്ങളുടെയും കോടതി വ്യവഹാരങ്ങളുടെയും നേരനുഭവം കാണിച്ചു തരുന്നത്, ഇന്ത്യയിലെ ജനങ്ങളാകെ, ഭരണഘടനയെക്കുറിച്ച് കേൾക്കാത്തവർപോലും ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനാ ധാർമികതയുടെ ഭാഗഭാക്കാകുന്നു എന്നാണ്.

•അപൂർവസൃഷ്ടി

ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ ഇന്ത്യത്വം നിങ്ങളുമായി ഏറ്റുമുട്ടുകയോ നിങ്ങളിൽ എന്തെങ്കിലും അടിച്ചേൽപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല. ചിരപരിചിതമെന്നുതോന്നുന്ന ഇഴകൾകൊണ്ട് നെയ്ത അപൂർവ സൃഷ്ടിയാണത്. പരമ്പരാഗത ഫെഡറൽ രാഷ്ട്രത്തിനു പകരം ഇന്ത്യൻ യൂണിയൻ എന്ന പരികല്പന സ്വീകരിച്ചതുതന്നെ ബഹുതല സവിശേഷതകളുള്ള ഇന്ത്യയിലെ ആധുനിക പൂർവ നാട്ടുരാജ്യങ്ങൾക്ക നുസൃതമായാണ്. യൂറോപ്യൻ ശൈലി യിലുള്ള 'നേഷൻ സ്റ്റേറ്റി'നു പകരം'സ്റ്റേറ്റ് നേഷൻ' എന്ന സങ്കല്പം സ്വീകരിച്ചത് ഇന്ത്യയുടെ അഗാധമായ സാമൂഹിക, സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യത്തെ അംഗീകരിക്കുന്ന പഴയപാരമ്പര്യ ത്തിനനുസരിച്ചാണ്. ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ മതേതര സ്വഭാവം

അമേരിക്കയുടെയോ ഫ്രാൻസിന്റെയോ ശൈലിയുടെ അനുകരണമല്ല. മറിച്ച് ഇന്ത്യയുടെ പാരമ്പര്യമായ മൈത്രി എന്ന ആശയത്തിൽ നിന്നുണ്ടായതാണ്. അതാകട്ടെ സർവ ധർമസമഭാവന എന്ന ആശയത്തോട് ചേർന്നുനിൽക്കുന്നതുമാണ്. ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ സോഷ്യലിസ്റ്റ് സ്വഭാവം ഭാരതീയ പാരമ്പര്യത്തിൽ തന്നെയുള്ള കരുണയുടെയും അനുകമ്പയുടെയും തത്ത്വങ്ങളുടെ തുടർച്ച തന്നെയാണ്. ജാതി വ്യവസ്ഥയുടെയും തൊട്ടു കൂടായ്മയുടെയും നിരാസവും നമ്മുടെ ദീർഘകാല പാരമ്പര്യത്തിൽപ്പെട്ട സാമൂഹികവും മതപരവുമായ പരിഷ്കാരങ്ങളുടെ ഭാഗം തന്നെയാണ്.

ഭരണഘടനയുടെ ഭാരതീയ വത്കരണം പക്കോട എന്ന റൊട്ടി പോലെയാണ്. വിദേശിയായ വെളുത്ത ബ്രെഡിനെ മൊരിച്ചെടുത്ത് ശരിയായ ഇന്ത്യൻ പലഹാരമാക്കുന്നപോലെ. അല്ലെങ്കിൽ വിദേശത്തുനിന്നു ലഭിച്ച സാങ്കേതികവിദ്യ ഉപയോഗിച്ച് ഇന്ത്യയുടെ സാരാംശം പ്രതിധ്വനിക്കുന്ന കലാരൂപമായ ഇന്ത്യൻ സിനിമ സൃഷ്ടിക്കുന്നതുപോലെ.

റൊട്ടിപക്കോടയോ സിനിമയോ പോലെ, ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന നമ്മുടെ നാടൻ പ്രതിഭയുടെ സാക്ഷ്യപത്രമാണ്. അത് ഒരു നിയമസംഹിതയാണ്. സുവ്യക്തവും വളരെ ആധുനികവുമായ ഒന്ന്.

മാതൃഭൂമി.

9 ജനുവരി 2025

Section 152 of BNS should not become a proxy for sedition

Pushkar Anand & Shivang Tripathi

The lack of a statutory requirement to establish a causal linkage between the speech and its actual consequence before depriving the accused of personal liberty renders Section 152 amenable to abuse.

The Rajasthan High Court, in Tejender Pal Singh v. State of Rajasthan (2024), cautioned against using Section 152 of the Bharatiya Nyaya Sanhita (BNS) as a tool to stifle legitimate dissent. In 2022, before the BNS was enacted, the Supreme Court had suspended pending criminal trials and court proceedings under Section 124 A (sedition) of the Indian Penal Code (IPC) until the government reconsidered the law. This was followed by a verbal proclamation by the Union Home Minister that 'sedition' would be repealed as an offence. Section 152 of the BNS criminalises any act exciting secession, armed rebellion, and subversive activities. It also criminalises acts encouraging feelings of separatism or endangering the sovereignty, unity, and integrity of India. While the BNS does not formally use the term 'sedition', the Rajasthan High Court's recent decision hints that the spectre of sedition still looms large in the BNS.

Problems with Section 152

First, Section 152 BNS criminalises 'acts endangering the sovereignty, unity, and integrity of India. However, what constitutes such endangerment under Section 152 has not been defined in the statute. This renders the provision vague, and amenable to expansive interpretation by enforcement authorities. Accordingly, a speech criticising a prominent historical or political figure, or sympathising with a controversial public figure, may be construed as 'endangering' the 'unity and integrity of India' for initiating legal action against a person. In the current sociopolitical environment that appears

increasingly fragmented, a stringent penal provision without inbuilt checks for abuse may be used to stifle dissent and criticism.

Second, the term 'knowingly' in Section 152 substantially lowers the threshold for commission of the offence, especially in the context of social media. Even if a person does not have the malicious intent to incite activities or feelings prohibited under Section 152, they can still be considered liable for the offence if they share a post knowing it will reach a larger audience and may provoke such activities or feelings. This would be sufficient to arrest a person and prosecute them for commission of the offence under Section 152, which is cognisable and non-bailable. The lack of a statutory requirement to prima facie establish a causal linkage between the speech and its actual consequence before depriving the accused of personal liberty renders Section 152 amenable to abuse much like its predecessor, and has the potential to instill a chilling effect on free speech. The potential for abuse of the sedition-like provision is clearly borne out by data of the National Crime Records Bureau (NCRB) regarding Section 124 A of the IPC. Out of 548 persons arrested between 2015 and 2020 for sedition, only 12 people were convicted in seven cases. More importantly, this was the situation when Section 124A IPC was relatively narrower and more specific in comparison to Section 152 of the BNS. Unfortunately, the NCRB data, and the benefit of hindsight regarding abuse of Section 124A, seem to have had no bearing in designing the contours of Section 152 of the BNS.

The way forward

In the past, the judiciary has consistently adopted a consequentialist interpretation to strike a careful balance between national interest and the freedom of expression. The Supreme Court has given weight to the actual consequence or impact of free speech in determining the offence rather than considering the 'speech' on its own. For instance, in Balwant Singh and Anr v. State of Punjab (1995), the Court drew a line of demarcation between casual sloganeering and its repercussions or consequences, requiring a direct causal nexus between the act and its impact for it to amount to

an offence of sedition. Further, in Javed Ahmad Hazam v. State of Maharashtra and Ors (2024), the Court said the "effect of the words must be judged from the standards of reasonable, strong-minded, firm and courageous men, and not those of weak and vacillating minds..." Moreover, in Kedar Nath Singh v. State of Bihar (1962), the Court had differentiated 'disloyalty towards the government' from 'strongly worded criticism of the government and its policies'.

Given the lack of inbuilt safeguards in Section 152 to prevent its abuse, these interpretations should guide the enforcement authorities in applying this provision. Moreover, the Supreme Court should, when it gets the earliest opportunity, craft a set of guidelines for the enforcement authorities, demarcating the boundaries for the terms used under Section 152 BNS, as it did with respect to 'arrest' in D.K. Basu v. State of West Bengal. This will ensure that the provision does not become a proxy for the offence of sedition.

It is important to provide liberal space to thoughts, beliefs and expressions, and to subject them all to unimpeded criticisms, especially in the age of social media. We need to fall back on the concept of 'marketplace of ideas', as envisioned by Justice Holmes in Abrams v. United States, because the best test of truth will always be the potential of an idea to get itself accepted in a democratic and diverse society

(Pushkar Anand, Assistant Professor at the University of Delhi.)

(Shivang Tripathi, Doctoral Candidate at Banaras Hindu University.)

The Hindu

10 January , 2025

India's data protection rules need some fine-tuning

Vivan Sharan & Srishti Joshi

The largely positive response to the Draft Digital Personal Data Protection (DPDP)Rules flows from its less prescriptive, principles-based approach.

On January 3, 2025, the Ministry of Electronics and Information Technology (MeitY) released the much-anticipated Draft Digital Personal Data Protection (DPDP) Rules - a key moment in India's journey to regulate digital personal data. This step follows the passage of the DPDP Act, 2023, bringing India closer to operationalising its framework for safeguarding personal data.

The draft rules represent a departure from the earlier and controversial Personal Data Protection Bill, which many deemed was overly restrictive and even hostile to industry interests. The Bill underwent extensive framing, reframing and consultations over nearly a decade, only to be rescinded when committees and government stakeholders wisely decided it was untenable.

In contrast, the positive response to the DPDP Act and its accompanying rules, reflected in conversations with businesses and in media coverage, stems from the less prescriptive, principles-based approach of the draft rules.

Unlike the earlier rush to regulate under the so-called "Brussels Effect", where global digital rulemaking mirrored the European Union (EU)'s interventionist regulatory ethos, India has taken a more pragmatic stance. The EU's General Data Protection Regulation (GDPR), once hailed as a gold standard by privacy experts, now faces criticism for unintended consequences - favouring well-resourced corporations, stifling smaller enterprises, and failing to significantly enhance public trust in the Internet. India's measured approach thus far offers a refreshing alternative to Europe's interventionist policies.

The hits as pragmatism and flexibility

One of the draft rules' standout features is their principles-based frame work for notice and consent. While the GDPR has cumbersome requirements, such as notifying users of indirect data acquisition, cross-border data transfers,

and automated decision-making processes, India's rules emphasise simplicity and clarity. This helps reduce "consent fatigue", a significant issue in Europe, where users are inundated with unnecessary details, such as the location of data processing - information of little practical use.

In 2023, the European Commission introduced the Cookie Pledge Initiative to address growing frustration over incessant consent pop-ups. However, such course correction would have been unnecessary had the EU taken a less invasive approach to regulating user interfaces and consent mechanisms. The very existence of this pledge highlights the burdens created by prescriptive regulation.

India's DPDP Rules sidestep these pitfalls by focusing on outcomes rather than processes, empowering users without drowning businesses and consumers in unnecessary complexities. The rules avoid dictating how entities should enable users to exercise their rights to correction, erasure, nomination, withdrawal of consent and to seek information from entities. They require only the publication of relevant information on apps and websites. In contrast, the GDPR is prescriptive about how similar information should be presented, including instances where entities may need to provide this information orally to users. Why should the state dictate every aspect of an app or website's design or user interface? India's approach, thankfully, respects business autonomy and innovation.

The processing of children's personal data requires stricter protection compared to other types of data processing - which the rules provide for. However, as more children engage with digital technologies online, they increasingly benefit from certain activities, such as monitoring and tracking, which are of value in specific contexts. Take the case of educational institutions,including supplementary education and vocational training services. They rely on activities such as behavioural monitoring and tracking to deliver targeted interventions tailored to students' academic performance. These practices leverage the benefits of learning management systems, which personalise instruction and improve educational outcomes. Recognising this, the rules thoughtfully allow exemptions for specific industries. Educational institutions, clinical and mental health establishments, allied health-care providers, and child-care centres are not required to verify parental consent for

tracking and behavioural monitoring, as long as they adhere to guardrails. The exemption for such industries demonstrates a nuanced understanding of industry-specific needs, reflecting the principles of thoughtful policymaking.

The misses as data localisation, overreach

However, the draft rules are not without flaws. Their provisions for restricting cross-border data flows introduce unnecessary complexity and ambiguity. Significant Data Fiduciaries (SDFs) - large enterprises handling substantial data volumes - face potential localisation mandates that extend beyond the legislation's original scope. While the DPDP Act allows the government to restrict personal data transfers, it limits such action to specific notified countries. Differentiating between SDFs and smaller entities, where the second enjoy relaxed transfer rules for the same data, creates the risk of regulatory arbitrage. Smaller entities could exploit the lighter regime to gain an unfair advantage. These inconsistencies may deter investment and drive businesses out of India. The localisation provision likely stems from the challenges faced by law enforcement agencies in accessing cross-border data for investigations. While these agencies undeniably need access to such data, a narrower sectoral approach to localisation could prove more effective than a centralised one. The Reserve Bank of India's 2018 mandate for localising payment data is a prime example of proportionate regulation. Tailored specifically to the financial sector, it effectively addressed legitimate industry concerns without causing too many business disruptions. Applying this approach to personal data could balance security and compliance with economic competitiveness.

Some areas still require greater clarity. Businesses need safeguards to verify whether users requesting information about data processing are legitimate. This necessity is acknowledged even in the GDPR. However, India's draft rules do not address scenarios where businesses face incessant information requests or provide scope for businesses to charge a reasonable fee for requests which are excessive or even unfounded. A related ambiguity is whether the government can demand access to sensitive business data. If so, how will it ensure the protection of such information from falling into the hands of competitors? What if this information is a trade secret? These gaps highlight the need for thinking about procedural integrity.

What lies ahead

According to IBM, data breaches cost Indian businesses an average of ₹ 19.5 crore ($2.35 million) in 2024. Compliance with data protection laws should not be seen as a regulatory obligation, but as critical to protecting business reputation and ensuring continuity.

India must also move beyond reliance on notice-and-consent mechanisms to safeguard citizens' privacy in future laws. Notice and consent originate from the medical profession, where they can still be deemed to work effectively in controlled settings. However, in environments such as malls, airports, or even beaches, individuals have little opportunity to provide consent. With the convergence of the Internet of Things, 5G, and artificial intelligence enabling unprecedented data collection, India must envision privacy frameworks that do not exclusively rely on the fallible principle of consent. As public consultations refine the draft rules, prioritising preservation of the framework's flexibility and industry-specific accommodations is key. This approach will help maintain a balance between innovation, economic growth, and individual rights - something not many jurisdictions have managed to get right.

(Vivan Sharan,a technology policy expert at Koan Advisory Group)

(Srishti Joshi,a technology policy expert at Koan Advisory Group)

The Hindu

13 January, 2025

We need distinguished jurists as judges

Kumar Ritwik

By drawing upon the expertise of its sharpest academic minds. India will be able to enhance the quality of the judiciary's output

A critical aspect of a judicial system is the effective and timely delivery of justice. This can be achieved in the Indian judicial system only if the significant crisis of backlogs and vacancies is addressed urgently by both the judiciary and the government.

Data as of January 1, 2025, show that 371 posts of the 1,122 posts sanctioned across the High Courts of the country remain vacant. The Allahabad High Court functions at only 50% of its total sanctioned strength. Naturally, this has a direct impact on the already alarming levels of backlog. As millions of people have to wait for a long time for justice, their faith in the judicial system is eroding. Although this has been a perennial issue, there are now about 60 lakh cases pending across all the High Courts, an astonishing number. To solve this, we need both immediate remedial steps and reformative measures.

While it is true that the pace of Collegium recommendations and the resulting appointments has picked up in the last couple of years, it has unfortunately not been able to match the number of retirements and ever-increasing number of filings. In turn, this has put enormous strain on the system, compelling judges to take on a higher caseload than feasible. This is likely to adversely impact both the time given to as well as the depth of engagement with a particular case. Therefore, a well-staffed judiciary functioning at near-total sanctioned strength is the need of the hour.

A game changer

In that context, Article 124(3)(c) and Article 217(2)(c), now repealed, of the Constitution become increasingly significant. These provisions allow for the appointment of individuals who, in the opinion of the President (read

Collegium), are 'distinguished jurists', as judges of the Supreme Court and the High Courts. Unfortunately, Article 124(3)(c) remains unutilised and Article 217(2)(c) has been repealed without any stated reason. In other words, no jurist has been found to be distinguished enough to be appointed to these posts till date. Although it is a routine practice in jurisdictions across the globe to appoint jurists as judges, appointments to the High Courts and the Supreme Court in India have always been either from the Bar (practising advocates) or the judicial services.

At a time when the issue of vacancies and backlogs is stifling the system, introducing and invoking the provision to appoint 'distinguished jurists' to High Courts of the country can turn out to be a game changer. In fact, a similar idea was floated by Shri Shibban Lal Saxena but negatived by the Constituent Assembly on June 7, 1949, without any meaningful deliberation.

Involving the world of academia directly into the mainstream Indian judicial system can bring both immense benefits and challenges. A vast pool of specialised knowledge, research-based critical thinking, and expertise can provide unique insights and add a hitherto missing dimension to the judiciary's understanding of complex socioeconomic and socio-legal cases. At the same time, the lack of courtroom experience, procedural knowledge, understanding of limits to exercising judicial power, and a certain degree of resistance among the status quoists within the institution are challenges that will need to be overcome as well.

An important message

A number of countries (such as the United States, Poland, Myanmar, Kenya, Thailand, Spain and Italy) that allow jurists or professors of law to be appointed to posts equivalent to that of a judge in the High Courts and/or the Supreme Court of India have vastly benefited from this practice. In India, where academia has expressed its legitimate concerns and grievances of not having been adequately nurtured or supported, re-introducing Article 217(2)(c) and appointing jurists or academics as judges of the High Courts would send across an important message. At the same time, with adequate training of procedural know-how and courtroom experience, the presence of our sharpest academic minds on the Bench would ensure that the judicial discourse is enriched and that judicial decision making is further strengthened.

Granting an opportunity to distinguished academics to effectively engage with the complex problems of the contemporary legal world would lend a fresh perspective to the cause of justice. Such appointees would naturally serve as a bridge between academia and practice. This would lead to a synergistic interaction of legal research with the more nuanced and practical aspects of delivering justice.

Therefore, the need of the hour is to tide over the current crisis of increasing backlogs, and bridge the widening gap between the actual strength and the sanctioned strength of courts. First, the government must comply with the Collegium's recommendations within a strict time frame. Second, deploying innovating solutions, such as re-introducing and invoking Article 217(2)(c) to appoint distinguished jurists to High Courts, would help fill existing vacancies. Tapping into the academic world as a valuable resource sector would help ensure that the Indian judicial system remains dynamic, robust, and diverse, grounded in practical realities as well as an in-depth understanding of its underlying constitutional principles. By drawing upon the expertise of our sharpest academic minds, India will be able to address the existing concerns and enhance the quality of the judiciary's output. Such a step could prove to be transformative for the Indian judiciary in the years to come.

(Delhi-based Advocate, currently serving as a Law Clerk in the Supreme Court of India.)

The Hindu

21 January, 2025

The panchayati raj movement is in distress

Suvojit Chattopadhyay

Panchayats now operate in a very different development paradigm

The special discussion in Parliament on the 75th anniversary of the Indian Constitution has long passed. While several salient aspects of the Constitution and policy directions adopted by previous governments were highlighted, one heard very little on a vital aspect of governance in India.

The 73rd amendment to the Constitution, passed in 1992, is one of the landmarks of India's journey as a constitutional republic, establishing the panchayati raj system. However, the momentum towards deepening local governance in India has stalled. Big shifts in both technology and society are threatening to make panchayats irrelevant, unless we are prepared to rethink their role. The 73rd amendment initiated the process of institutionalising decentralisation in rural India. The three-tier system, at the village, block, and district levels, with a regular cycle of local elections and 50% reservation for women, Scheduled Castes, and Scheduled Tribes, kicked off a movement that took democracy to the grassroots, thus emphasising the importance of local representation and inclusion in political leadership.

There is one bright spot

Panchayati raj elections are now keenly contested in many parts of the country. There have been many success stories - possibly the most notable of them being the scale of women's participation in leadership (nearly 14 lakh elected women representatives). The Constitution also mandated State Finance Commissions to recommend the quantum of funds that should flow to local governments as well as

the administrative mechanisms by which it should take place. Various social sector programmes are now implemented through local governments, particularly gram panchayats (village-level local government).

Why then is the panchayati raj movement in distress? There are several reasons such as a decline in public participation, overdependence on centrally sponsored schemes, and politicisation through the engagement of political parties, which are equally important factors behind the steady decline of panchayats even in pioneer States such as Kerala.

But one must look at the longer-term systemic factors that have affected the evolution of the panchayati raj movement in India. Panchayats now operate in a very different development paradigm from when they were originally introduced, and there is now a real risk that the spirit of the panchayati raj movement will die.

A decline, the big shifts

Let us look at four such big shifts.

First, administrative decentrali sation has plateaued. In order to function effectively, State governments need to devolve staff to local governments and cede administrative control.Similarly, the flow of untied grants that flow to local governments needs to increase to enhance autonomy in local decision-making. Having made an initial set of reforms, the sense one gets is that there is no momentum. A report in 2022 by the Ministry of Panchayati Raj showed that less than 20% of States have devolved all 29 subjects listed in the Eleventh Schedule of the Constitution.

Second, in practical terms, panchayats have been forced to cede fiscal autonomy over recent years. Direct transfers to panchayats increased from ₹1.45 lakh crore under the Thirteenth Finance Commission (2010-15) to ₹2.36 lakh crore under the Fifteenth Finance Commission (2021-26). At the same time, there has been a significant reduction in untied grants, from 85% in the Thirteenth Finance Commission to 60% in the Fifteenth Finance Commission. Further, these direct

transfers are being used by the central government to marginalise State governments in the name of efficiency, while the tied grants give them more control through central government functionaries and central scheme guidelines.

Third, the larger reason is a reimagination of the welfare state in India that has taken root over the last few years, an overt reliance by political parties on cash transfers of various hues to woo the electorate. And since these were delivered primarily using the Jan Dhan-Aadhaar-Mobile (JAM) platform, the role of gram panchayats as intermediaries for beneficiary selection or grievance redress has reduced significantly. For example, the Pradhan Mantri Kisan Samman Nidhi (PM-KISAN) scheme, which disburses ₹6,000 annually to farmers, operates through direct transfers without the active involvement of panchayati raj institutions. While efficient, this model reduces the local accountability that panchayats traditionally provided.

Fourth, is the rapid urbanisation that India has seen in recent decades. In 1990, nearly three - quarters of India lived in rural areas. This has now decreased to around 60%, and is going down steadily. The consistent trend of urbanisation has meant that the policy focus of development has shifted to India's cities and towns. Municipal reforms, both of governance and financing, is the main priority of today.

Ways to revive the system

As highlighted, it is evident that over the last decade, the view from the top is increasingly one that treats panchayats merely as last-mile delivery instruments for social sector schemes in rural India. This view of local governance is not conducive to a revival of panchayats in the country.

Of course, electoral politics at the panchayat level and the representation and the power that comes from winning will not allow panchayats to wither away very soon. But local governance in rural India needs to be revived in substantive terms as 94 crore Indians still live in villages. Over 45% of the population is still engaged in agriculture. Rural India call it Bharat if you will - cannot be overlooked.

With advancements in technology, citizen engagement in local planning, decision-making and accountability processes will deepen. A networked panchayati raj system could play a vital role in bridging the rural-urban divide, for instance, by supporting safe and dignified internal migration, and also supporting both migrants and their families that stay behind.

Another area towards which the role of panchayats could be focused is to play a role in enabling water conservation and renewable energy generation at scale. Panchayats can reclaim their role in the management of common property resources, bringing to bear a mix of scientific practices, traditional knowledge and public finances. Panchayats can also play a key role in implementing community-based disaster risk management programmes, integrating early warning systems, disaster-resilient infrastructure, and capacity-building for residents.

We need to look further out and talk more to people. In order to reestablish the momentum behind local governance reforms and to support what is still a significant proportion of India's population that lives in its villages, we need to adopt a new vision for panchayati raj in India.

(is an international development professional with experience across Africa and South Asia, and has a specific interest in decentralised governance.)

The Hindu

17 February, 2025

A message to district magistrates and the police

R.K. Vij

An FIR cannot be registered under Section 223 of the BNS for the violation of DM's orders under Section 163 of the BNSS

Recently, two First Information Reports (FIRs) were registered under Section 223 of the Bharatiya Nyaya Sanhita (BNS) in Indore for violating the District Magistrate's prohibitory orders issued under Section 163 of the Bharatiya Nagarik Suraksha Sanhita (BNSS). These Sections correspond to Section 188 of the Indian Penal Code (IPC) and Section 144 of the Code of Criminal Procedure (CrPC), respectively. In a bid to make Indore free of beggars, the district administration had issued prohibitory orders on January 2, 2025. One FIR was registered against the person who gave alms to a beggar and the second was registered against a woman beggar's son who had taken responsibility for preventing her from begging but she was found begging anyway. Both FIRs were filed on the complaint of the Begging Eradication Squad officer.

Registering an FIR

However well-meaning the intentions of the district administration to make the city beggar-free may be, an FIR cannot be registered for the violation of orders issued under Section 163 of the BNSS. A District Magistrate may issue an order under this Section only in "urgent cases of nuisance or apprehended danger when there is sufficient ground for proceeding and immediate prevention or speedy remedy is desirable". The competent executive magistrate under such circumstances may direct any person to abstain from a certain act and may issue orders to "prevent obstruction, annoyance, or injury to any person lawfully employed, or danger to human life, health or safety, or a disturbance of the public tranquillity, or a riot, or an affray". Begging in public

may cause annoyance or a disturbance to public tranquillity, but it cannot be considered an urgent case of nuisance or apprehended danger.

Even if such an order could be defended, an FIR cannot be registered for the violation. Section 215 of the BNSS (Section 195 of the CrPC) bars such action by the police. Section 215(1)(a) of BNSS says "no Court shall take cognisance (i) of any offence punishable under Sections 206 to 223 (both inclusive but excluding section 209) of the Bharatiya Nyaya Sanhita, 2023..., except on the complaint in writing of the public servant concerned or of some other public servant to whom he is administratively subordinate or of some other public servant who is authorised by the concerned public servant so to do". Therefore, despite the offence under Section 223 of the BNS being a cognisable one, the District Magistrate would have to approach the Court in writing to lodge a complaint. The police report is barred and therefore, no FIR can be registered.

The Supreme Court held in a case that "Section 195 of the CrPC is in fact a limitation on the unfettered powers of a (judicial) magistrate to take cognisance under Section 190" and he must determine "whether his power of taking cognisance has or has not been taken away by any provision of Section 195(1)". Charge-sheet on a cognisable offence is not a complaint, it is a police report.

In C. Muniappan and others v. State of Tamil Nadu (2010), the Supreme Court held that the provisions of Section 195 of the CrPC are mandatory and non-compliance of the same would vitiate the prosecution. In State of U.P. v. Mata Bhikh and Others (1994), the Supreme Court held that "the object of this section is to protect persons from being vexatiously prosecuted upon inadequate materials or insufficient grounds by person actuated by malice or ill-will or frivolity of disposition at the instance of private individuals for the offences specified therein". The Madras High Court in Jeevanandham and Others v. State and Another (2018) held that a police officer cannot register an FIR for any of the offences falling under Section 172 to 188 of the IPC (Section 206 to 223 of the BNS). However, the Court observed that a police officer by virtue of powers conferred under Section 41 of CrPC (Section 35 of the BNSS) will have

the authority to take action when a cognisable offence under Section 188 of the IPC is committed in his presence or where such action is required, to prevent such person from committing an offence under Section 188 of IPC.

Even the principles laid down in Lalita Kumari v. Government of Uttar Pradesh and Others (2014) will not apply to registration of FIR for offence under Section 223 of the BNS. In a more recent case, the High Court of Chhattisgarh quashed the FIR registered by the police as a medical graduate had failed to inform the Chief Medical Officer during the COVID-19 pandemic on her arrival in Rajnandgaon, as required by the District Magistrate's order dated May 2020. An FIR was registered under Section 188 IPC by the Rajnandgaon police on a complaint by the local Chief Municipal Officer. The High Court quashed the FIR and held that no FIR could be registered for offence under Section 188 of the IPC.

Close the cases

The apropos line of action for the Indore police will therefore be to close the cases and intimate the District Magistrate accordingly. In case the District Magistrate wishes to proceed further, he may approach the court in writing as required under Section 215 of the BNSS. Though the State government could either initiate state amendment in the BNSS to loosen the fetters of Section 215(1) BNSS or enact a local law making begging a cognisable offence, it would not be advisable to convert a petty civil offence into a criminal one. This might deter people from giving alms, but punishing the receiver of alms will make the situation worse. Beggars need to be rehabilitated, not prosecuted.

(Former Indian Police Service officer)

The Hindu

27 February 2025

Closing the gender gap in the higher judiciary

Jayna Kothari

> Accelerate Action For Gender Equality We have to ensure that women's appointments to the Supreme Court andHigh Courts are so normalised that it doesnot seem outof the ordinary at all

Women in law have seen great progress over the last 100 years in India. The first woman lawyer, Cornelia Sorabji, was entitled to practice in 1924. Since then, the number of women lawyers has increased, several women have been designated Senior Advocates, and there have been many women judges in the lower judiciary.

Inequality at the top

However, there remains a glass ceiling for women in the higher judiciary. The share of women judges in the High Courts is only 14.27% (109 out of 764). In eight High Courts, the number of woman judges is limited to just one. The High Courts of Uttarakhand, Meghalaya, and Tripura have no woman judge. The Allahabad High Court, which is the largest High Court in the country with 79 judges at present, has only three women judges (2%). Not only is there a disproportionately low number of women judges in the High Courts, but they are also appointed later than men. The average age of appointment of men is 51.8 years, but for women it is 53 years. Thus, women judges do not reach positions of seniority. Out of 25 High Courts, only the Gujarat High Court has a woman Chief Justice.

The numbers for the Supreme Court are much worse, with only two women judges serving at present Justice B. V. Nagarathna and Justice Bela Trivedi. With Justice Bela Trivedi due to retire in June 2025, the top Court will be left with just one woman judge. The last woman judge appointed to the Supreme Court was in 2021. Since then, 28 judges have been appointed to the Supreme Court, and not a single of

them is a woman. Over the last 75 years, the Supreme Court has elevated nine men from the Bar directly to the Supreme Court, but only one woman has been elevated directly from the Bar to the Court.

Many justifications are given for not appointing women. It is said that there are not enough eligible women candidates, not enough women with seniority, or that women do not want to become judges. All of this is merely top dressing, when the underlying factor is one of deep inequality, to borrow the analogy of Dr. B.R. Ambedkar. One of the main causes for the exclusion of women from the higher judiciary is deep-rooted and systemic inequality, where women are seen as inferior within the legal profession. Women lawyers nominated for judgeship face heightened scrutiny. Far from compromising on merit, women are almost always required to prove merit more than men.

We also have the collegium system of appointments, which is opaque and non-transparent. There are no clearly stated criteria for eligibility or merit and there is no transparency in the process. This also works against women. The collegiums almost always comprise men and little or no effort is taken to get names of meritorious women lawyers for elevation. This is not the only hurdle. Even when names of women are recommended by the collegium, women are disproportionately not confirmed by the government. Since 2020, nine women's names were recommended by the collegium for appointment to the High Courts, but were not confirmed. Of these, five were the only names to be rejected.

This year, as we celebrate International Women's Day and 75 years of the Supreme Court, we need a transformation of our courts. Constitutional courts have to be gender equal in the true sense, where women are working, serving and leading in equal measure, especially on the Bench.

Steps towards equality

Women's representation in the judiciary is key to ensuring that courts represent their citizens and hand down sound judgments. Having an equal number of women on the Bench will enhance the legitimacy of courts and give a signal that our judiciary is inclusive and representative of the people whose lives they affect.

First, the collegium could frame a

transparent process and provide clear criteria for appointment. This must include a process for lawyers to express interest in being considered for appointment, such as through applications. There must be clear criteria based on the highest standards of excellence and integrity, and a specified time frame during which the recommendations be made.

Second, there has to be a focus on gender diversity while making appointments. Diversity and merit are not contradictory; rather, in a pluralistic society such as ours, diversity makes the judiciary more representative, thus fostering impartiality and enhancing the moral legitimacy of the institution. There is, at present, a clear consideration of State-wise representation of judges, as well as of caste and religion. Gender diversity also needs to be taken into account to ensure that at least one-third of our higher judiciary, if not half, is composed of women.

This will mandate the appointment of a competent, independent, and impartial judiciary capable of upholding. constitutionalism and the rule of law in the country, through a process that ensures selections solely based on merit and encourages diversity in the range of persons appointed, so as to enhance public confidence in the institution. Most importantly, gender balance needs to be a stated objective of the judiciary in making appointments.

Justice Indira Banerjee, a former judge of the Supreme Court, famously said in one of her interviews that she did not want any fanfare when she was appointed just because she was a woman. We have to ensure that women's appointments to the Supreme Court and High Courts are so normalised that it does not seem out of the ordinary at all.

(Senior Advocate Supreme Court of India)

The Hindu

10 March 2025

The judiciary's 'between a rock and hard place' moment

Prashant Bhushan

Solutions to address the key issues of misconduct and corruption and appointments exist, while also keeping the independence of the judiciary intact

The facts in the Justice Yashwant Varma case are indeed disturbing. In an apparent accidental fire in an outhouse on the premises of his official bungalow in New Delhi (while he was not in town), the fire department seemed to have found several sacks of high value currency notes (₹500), which had been burnt, some partially. Someone in the police/fire department recorded a video when the firemen were trying to douse the fire.

The next evening, the Delhi police chief reported the incident to the Chief Justice of the Delhi High Court, where Justice Varma is a senior judge. This was then conveyed to the Chief Justice of India (CJI), who convened a meeting of the Collegium. A decision was taken to repatriate Justice Varma back to his parent court, the High Court of Allahabad. Justice Varma's response was also sought where he denied that any money had been stored in that room and even suggested that it might be a conspiracy against him.

However, when the news of the incident spread, it caused such a public furore that the CJI convened other meetings of the Collegium and decided to institute an in-house enquiry conducted by a three-judge committee which included two Chief Justices of the High Court of Himachal Pradesh and Punjab and Haryana, and a lady judge from the Karnataka High Court. The CJI also sought the call records of Justice Varma as well as those of his staff for the last six months. The CJI decided to release all the information related to the incident in the public domain, which included the video of the currency notes being found. These steps were indeed a case of welcome transparency. The CJI thereafter advised the Chief Justice of the Delhi High Court not to assign any judicial work to Justice Varma till such

time as the inquiry is completed. Though Justice Varma's explanation does not appear to be very credible, one should still await the findings of the inquiry committee. There is no doubt that the report of the committee will shed light on what really happened.

A triggering of the government

The public furore that erupted has enabled the government to fish in the troubled waters of the judiciary, and the government is now using this incident to try and retake control of the power of appointing judges. To this end, the Vice-President of India (and the Chairman of the Rajya Sabha) has invited political leaders from the government and the Opposition to discuss why the National Judicial Appointments Commission (NJAC) Act, which was struck down by the Supreme Court of India as violative of the basic structure of the Constitution, should not be brought back. The NJAC Act essentially formed an appointment committee comprising the CJI, two senior judges of the Court, the Union Law Minister and two eminent persons to be nominated by a committee comprising the CJI, the Prime Minister of India and the Leader of the Opposition in the Lok Sabha. It also placed the secretariat of this commission with the Law Ministry. Seven judges of the Court held the view that this would provide substantial scope to the government to interfere with judicial appointments and that would erode the independence of the judiciary, which is part of the basic structure of the Constitution. Thus, despite the NJAC Act having been brought by way of a constitutional amendment, it was declared invalid by the Court.

Government's game plan

In the recent past, the Narendra Modi government has seriously interfered with the appointment of judges despite the law being that the power of selection is with the Collegium of the Supreme Court and that the government can only return the name of the judges selected by the Collegium once to the Collegium if it is dissatisfied. Thereafter, if the Collegium reiterates its choice, the government is left with no option but to notify the appointment. However, in recent years, the Modi government has stymied the selection of independent judges by the Collegium, by sitting on recommendations, sometimes for years, without any response, and without notifying the appointments. Even when it is forced to respond and it returns the names with objections, and thereafter, even after it is unanimously reiterated by the Collegium, it has still not notified the appointments of many judges who are

considered 'inconvenient' to the government. At the same time it is quick to notify the appointments of those judges that the government likes.

During these years, on several occasions, the Collegium appears to have bent backwards to appease the government by selecting some judges who are favoured by the government in order to get some of those that it has recommended appointed. This has led to the appointment of many judges who are either committed to the government's Hindutva ideology or who are weak and unable to resist the diktats and wishes of the government. As a result of this, the independence of the judiciary has been substantially eroded in recent years.

Now, using the Justice Varma case, the government is seeking even greater control and say in the matter of appointments of judges. If the government succeeds in this attempt, it will no doubt erode the independence of the judiciary -already in a precarious state - even further. This government has been trampling on the fundamental rights of people, rampantly misusing the enforcement agencies and bulldozing the rule of law by using bulldozers. In these circumstances, it is essential for public opinion and the Opposition to see through the government's game plan and resist such an attempt. There is no doubt that the collegium system of the appointment of judges is far from perfect and that its lack of transparency and any proper criteria for selecting judges have led to much nepotism and improper appointments through the Collegium as well. However, the solution is not greater government control. The problem with the Collegium is that it comprises sitting judges who are very busy with their judicial work and have little time to devote to this task.

Appointment of judges, issue of corruption

Every year, hundred judges of the High Court and the Supreme Court are to be selected. In any proper selection process, at least a 1,000 candidates have to be examined for their relative merits and demerits. For this, the right criteria and method to judge people on those criteria should be devised. Unfortunately this has not been done. The solution is to have a full-time judicial appointments commission, comprising retired judges and other eminent public men, who are totally independent of the government, and with a secretariat under their control which would select judges in a transparent manner. This would be a much better solution to address the problem of the appointment of judges

and what the Campaign for Judicial Accountability & Judicial Reforms has been advocating for a long time. However, the particular problem highlighted by the Justice Varma case is the problem of corruption in the Indian judiciary, which also needs a solution. The Constitution only provided for impeachment as a method. But this method has not been found to be practical or desirable because it starts with the signatures of 100 Members of Parliament to begin with, and ends with a vote in both Houses of Parliament.

Both are political processes, which often get politicised by political parties. This is why no judge has ever been successfully impeached in the history of the country, despite public knowledge that there is much corruption in the higher judiciary. What we need is a high-powered and full-time judicial complaints commission comprising five men/women who are independent of the government as well the judiciary. This complaints commission can receive complaints against judges of the higher judiciary from people. If they feel that there is a prima facie case, they can have the matter investigated or hold the trial of the judge through another committee, much like the judges inquiry committee.

However, the commission should decide what needs to be done with that judge, and their decision should be final, subject to judicial review only in exceptional circumstances. These matters should not go to Parliament at all. This would address the problem of judicial misconduct and corruption to a substantial degree.

(Is a public interest Lawyer practising before the Supreme Court of India)

The Hindu

28 March, 2025

An IJS is an idea whose time has come

Archana Ramasundaram

An exclusive all-India selection process will address the need to open the doors of the judiciary to meritorious candidates.

Over the past few days, social media has been awash with several memes. Of these, there is one that appears to be the best- "For the first time, a fire brigade has ignited more fire than what it extinguished." The fact is the fire is still raging.

Disturbing incidents

There are no marks for guessing what the incident being referred to is - the recent and shocking discovery by the Delhi fire brigade of half-burnt currency notes while putting out a fire that broke out in the official residence of a Delhi High Court Judge. One hopes that the internal inquiry that has been ordered by the Chief Justice of India will be completed early and its findings made public. The judge in the eye of the storm has been repatriated to his parent High Court. Any other public servant would have faced a first information report followed by an investigation. Many may recall the case of a former CJI who included himself as a member of the inquiry committee that had been constituted to probe a complaint of sexual harassment that had been lodged by a court staff against the CJI. This led to such public outrage that the CJI had to opt out.

Whatever be the resulting convulsions and discomfort in the judicial system, this disturbing episode has drawn attention to an issue which everybody knew but maintained a discreet silence about for various reasons.

That this incident has happened just after two recent developments has not helped matters. In the first instance, the Supreme Court of India took objection to an order passed by the Lokpal taking cognisance of a complaint of corruption against a High Court Judge and referred it to the CJI. The Court has taken suo motu notice of this 'disturbing' order, as in its view, the Lokpal has no jurisdiction to act upon complaints against judges. The matter is before the Court.

Irrespective of the final verdict, it has once again sharpened the focus on judicial accountability, raising questions about the effectiveness and the transparency of its internal inquiry mechanism.

The second instance happens to be a repulsive order passed by a High Court Judge wherein the Lordship was of the view that grabbing body parts of a minor girl and 'breaking the strings of her pyjama' were not enough to charge an accused with the offence of rape or attempt to rape. Mercifully, this obnoxious order has been stayed by the Supreme Court, due to its "total lack of sensitivity".

What is the common factor in these three cases that involve High Court Judges? The answer is that all the judges have passed through the existing system of selection by the Collegium of Judges. This is a selection process that has drawn criticism on and off for many years, because of its opaque nature and the stranglehold of a few families over this system. Judicial dynasties sometimes result in the selection of incompetent and mediocre persons.

Have an Indian Judicial Service

All this has also led to the revival of the debate on the National Judicial Appointments Commission (NJAC) Act. This Act was passed by Parliament with the ratification of 16 State Assemblies and had the assent of the President of India in December 2014. But the Supreme Court chose to strike it down, although many were of the view that the Court could have gone in for a judicial review only to decide whether the legislation passed by the Parliament was in conformity with constitutional provisions.

While this debate may go on, a much simpler and immediate solution could be to have an exclusive all India service for senior positions in the judiciary on the pattern of the Union Public Service Commission's highly competitive, transparent and merit-based selection process for the civil services such as the Indian Administrative Service, the Indian Foreign Service, the Indian Police Service and Indian Revenue Service.

Constituting an 'Indian Judicial Service' has been discussed in the past. This may be the right time to discuss its pros and cons and implement a transparent and merit-based system for the selection of judges. When State-level Judicial Service Officers are selected through a competitive examination, why not have the same process at the national level?

Will ensure course correction

There are several advantages in having an Indian Judicial Service. First, it would result in the higher judiciary becoming more inclusive and representative in character. At present, the higher judiciary is an elite club dominated by a few families. Women and the marginalised sections of society are very poorly represented. There is an urgent need to open the doors of the judiciary to meritorious candidates from all parts of India and all walks of life to compete for senior judicial positions.

Second, recruitment may be entrusted to the UPSC by the Supreme Court, stipulating the criteria and the method of selection for the senior judicial positions, in consultation with High Courts and legal luminaries. This process would. also insulate the judiciary from any interference of the executive.

Third, a transparent selection process, with details in the public domain, is obviously much better than the closed-door meetings of the Collegium. Post-selection, a comprehensive training programme would ensure that those selected are well versed in the multiple branches of law. The Supreme Court may also evolve a system of oversight to ensure integrity and to initiate disciplinary action against those who lack integrity.

In this writer's view, this will greatly help in restoring the faith of the people as well as the image of the higher judiciary in the largest parliamentary democracy of the world.

(Is a retired Indian Police Service (IPS) officer and a former Member of the Lokpal of India.)

The Hindu

31 March, 2025

ചർച്ചകളിൽ നിറഞ്ഞ് വഖഫ് ഭേദഗതികളും ഭിന്നസ്വരങ്ങളും

ജിക്കു വർഗീസ് ജേക്കബ്

വഖഫ് ബോർഡുകൾ, ട്രൈബ്യൂണലുകൾ തുടങ്ങിയവയുടെ അധികാരങ്ങളിൽ നിർണായകമാറ്റങ്ങൾ വരുത്തുന്നതാണ് കേന്ദ്രസർക്കാർ ഇന്നലെ അവതരിപ്പിച്ച വഖഫ് ഭേദഗതി ബിൽ, കഴിഞ്ഞ ഓഗസ്റ്റിൽ ബിൽ അവതരിപ്പിച്ച ശേഷം 31 അംഗ സംയുക്ത പാർലമെന്ററി സമിതിക്കു (ജെപിസി) വിട്ടിരുന്നു. സമിതി നിർദേശിച്ച മാറ്റങ്ങളോടെയാണ് പരിഷ്കരിച്ച ബിൽ അവതരിപ്പിച്ചത്. സമൂഹത്തിൽ ഭിന്നത സൃഷ്ടിക്കാനും മുസ് ലിം വിഭാഗത്തിന്റെ അവകാശങ്ങൾ കവരാനുമാണ് നീക്കമെന്നാണ് പ്രതിപക്ഷത്തിന്റെയും മുസ്‌ലിം സംഘടനകളുടെയും ആരോപണം. വഖഫ് സമ്പ്രദായം കൂടുതൽ കാര്യക്ഷമവും സുതാര്യവുമാക്കാനാണ് ബിൽ എന്നാണ് സർക്കാർ വാദം.

എന്താണ് വഖഫ് ?

ഇസ്ലാമിക വിശ്വാസപ്രകാരം മതപരമോ ആത്മീയമോ ജീവകാരുണ്യപരമോ ആയ ആവശ്യങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ദൈവത്തിന്റെ പേരിൽ സമർപ്പിക്കുന്ന വസ്തുക്കളെയാണ് വഖഫ് എന്നു പറയുന്നത്.

മുസ്ലിംകളുടെ ആരാധനാലയങ്ങൾ, വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, അനാഥാലയങ്ങൾ, കബറിടങ്ങൾ, ദർഗകൾ തുടങ്ങിയവയെല്ലാം വഖഫ് ഭൂമികളിലാണ്. വഖഫ് ആയി പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെട്ട ഭൂമി/വസ്തു പിന്നീട് തിരിച്ചെടുക്കാനോ ക്രയവിക്രയം നടത്താനോ മറ്റ് ആവശ്യങ്ങൾക്ക് ഉപയോഗിക്കാനോ സാധിക്കില്ല. വസ്തുവിന്റെ ഉടമസ്ഥാവകാശം ദൈവത്തിനു കൈമാറ്റം ചെയ്യപ്പെടുകയാണ്. വഖഫ് ചെയ്ത വ്യക്തിക്കും ആ ഭൂമിയിലോ സ്വത്തിലോ പിന്നീട് അവകാശമുണ്ടാകില്ല.

ഈ ഭൂമിയുടെ കൈകാര്യ അവകാശം വഖഫ് ബോർഡിനാണ്. എന്നാൽ, ബോർഡിനും ഈ സ്വത്ത് വിൽക്കാനോ വഖഫ് ചെയ്യപ്പെടുമ്പോൾ പറഞ്ഞ ആവശ്യത്തിനല്ലാതെ ഉപയോഗിക്കാനോ സാധിക്കില്ല.

വഖഫ് സ്വത്തുക്കൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനു മുതവല്ലി (പരിപാലകൻ)യെ നിയോഗിക്കണമെന്നാണു വ്യവസ്ഥ.

ഒരു സൂപ്പർവൈസറുടെ ചുമതലയാണ് മുതവല്ലി നിർവഹിക്കുക. 1882-ലെ ഇന്ത്യൻ ട്രസ്റ്റ് ആക്ട് പ്രകാരം ട്രസ്റ്റുകൾക്കു കീഴിലുള്ള സ്വത്തുക്കൾ എങ്ങനെ കൈകാര്യം ചെയ്യപ്പെടുന്നുവോ അതിനു സമാനമായ രീതിയിലാണ് വഖഫ് സ്വത്തുക്കൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നത്.

വഖഫ് നിയമത്തിൽ(1995) കൊണ്ടു വരുന്ന പ്രധാന ഭേദഗതികൾ ഇവ

കേന്ദ്ര വഖഫ് കൗൺസിലിലും സംസ്ഥാന വഖഫ് ബോർഡുകളിലും 2 വീതം മുസ്ലിം ഇതര അംഗങ്ങൾ നിർബന്ധമായും വേണം. എക്സ് - ഒഫിഷ്യോ അംഗങ്ങൾ മുസ്ലിം ഇതര വ്യക്തികളാണെങ്കിലും അതുകൂടാതെ 2 മുസ്‌ലിം ഇതര അംഗങ്ങൾ വേണം. ഈ തീരുമാനം ഇവയെ കൂടുതൽ വിശാലവും വൈവിധ്യവുമാക്കുമെന്നു സർക്കാർ വാദം. മതപരമായ കാര്യങ്ങളിലുള്ള കൈ കടത്തലെന്നു പ്രതിപക്ഷം.

കേന്ദ്ര വഖഫ് കൗൺസിൽ - പുതിയ ഘടന (പരമാവധി 21 അംഗങ്ങൾ):

വഖഫ് ചുമതലയുള്ള കേന്ദ്രമന്ത്രി (അധ്യക്ഷൻ), 2 ലോക്സഭാംഗങ്ങളും ഒരു രാജ്യസഭാംഗവും, മുസ്ലിം സംഘടന കളുടെ 2 പ്രതിനിധികൾ, റൊട്ടേഷൻ വ്യവസ്ഥയിൽ 3 വഖഫ് ബോർഡുകളുടെ അധ്യക്ഷന്മാർ, മുതവല്ലി (വഖഫ് സ്വത്തുക്കളുടെ പരിപാലകൻ)കളുടെ പ്രതിനിധി, ഇസ്ലാമിക നിയമത്തിൽ പണ്ഡിതരായ 3 പേർ, സുപ്രീംകോടതി യിലെയോ ഹൈക്കോടതിയിലെയോ 2 മുൻ ജഡ്ജിമാർ, ഒരു അഭിഭാഷകൻ, മാനേജ്മെന്റ്/ഫിനാൻഷ്യൽ മാനേജ്മെന്റ്/ എൻഞ്ചിനീയറിങ്/ ആർക്കിടെക്ചർ/ മെഡിസിൻ മേഖലകളിൽ പ്രാവീണ്യമുള്ള 4 പേർ, കേന്ദ്രസർക്കാരിൽ വഖഫ് ചുമതലയുള്ള ജോയിന്റ് സെക്രട്ടറി.

(3 എം.പി. മാർ മുസ്‌ലിം സമുദായത്തിൽ നിന്നായിരിക്കണമെന്ന നിലവിലെ വ്യവസ്ഥ ഒഴിവാക്കും. മുൻ ജഡ്ജിമാർ, അഭിഭാഷകൻ, 4 വിദഗ്ധർ എന്നിവർക്കും സമുദായം ബാധകമല്ലാതാകും. ജോയിന്റ് അഡിഷനൽ സെക്രട്ടറി റാങ്കിലുള്ള കേന്ദ്ര ഉദ്യോഗസ്ഥനും അംഗമാകും.)

സംസ്ഥാന വഖഫ് ബോർഡ് - പുതിയ ഘടന (പരമാവധി 11 അംഗങ്ങൾ):

അധ്യക്ഷൻ, ഒരു എം.പി., ഒരു എം.എൽ.എ., വഖഫ് മുതവല്ലി, ഇസ്ലാമിക പണ്ഡിതൻ, മുനിസിപ്പാലിറ്റികളിൽ നിന്നോ പഞ്ചായത്തുകളിൽനിന്നോ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട രണ്ടോ അതോ അതിലധികമോ പേർ, ബിസിനസ് മാനേജ്മെന്റ്/സോഷ്യൽ വർക്ക്/ ഫിനാൻസ്/റവന്യു/കൃഷി തുടങ്ങിയ മേഖലകളിൽ പ്രഫഷനൽ അനുഭവ പരിചയമുള്ള 2 പേർ, സംസ്ഥാന സർക്കാരിൽ വഖഫ് വിഷയം കൈകാര്യം ചെയ്യുന്ന ജോയിന്റ് സെക്രട്ടറി, ബാർ കൗൺസിൽ അംഗം.

(ഇതിൽ മുതവല്ലി, ഇസ്ലാമിക പണ്ഡിതൻ, മുനിസിപ്പാലിറ്റി/പഞ്ചായത്ത് അംഗങ്ങൾ എന്നിവർ മാത്രം മുസ്‌ലിം സമുദായ അംഗങ്ങളായാൽ മതി. ഇതിൽ 2 പേർ വനിതകളായിരിക്കണം. എം.പി., എം.എൽ.എ., ബാർ കൗൺസിൽ അംഗം എന്നിവരും മുസ്‌ലിം സമുദായത്തിൽ നിന്നായിരിക്കണമെന്നായിരുന്നു 1995ലെ നിയമം. 2 വീതം എം.പി.മാർ, എം.എൽ.എ.മാർ, ബാർ കൗൺസിൽ അംഗങ്ങളെന്നത് ഒന്നു വീതമാകും).

വഖഫ് ബൈ യൂസർ

വഖഫ് ആയി സമർപ്പിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലും മതപരമോ ജീവകാരുണ്യപരമോ ആയ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി ദീർഘകാലം ഉപയോഗിച്ച സ്വത്തുക്കൾ (വഖഫ് ബൈ യൂസർ) സംബന്ധിച്ച വ്യവസ്ഥ പൂർണമായും ഒഴിവാക്കാനാണ് ഓഗസ്റ്റിലെ ബിൽ നിർദേശിച്ചത്. എന്നാലിത് മുസ്‌ലിം സമുദായത്തിൽ ആശങ്കയ്ക്ക് ഇടയാക്കി എന്നു ജെപിസി വിലയിരുത്തി. അതുകൊണ്ട് നിലവിൽ തർക്കത്തിൽ ഉൾപ്പെടാത്തതും സർക്കാർ ഉടമസ്ഥതയിൽ അല്ലാത്തതുമായ 'വഖഫ് ബൈ യൂസർ' ഗണത്തിൽപ്പെട്ട ഭൂമികൾ അത്തരത്തിൽതന്നെ തുടരാൻ അനുവദിക്കുന്നതാണ് പുതിയ ബിൽ. വഖഫ് ഭേദഗതി നിയമം പ്രാബല്യത്തിൽ വന്നശേഷം പുതിയ 'വഖഫ് ബൈ യൂസർ' സ്വത്തുക്കൾ അനുവദിക്കില്ല.

40–ാം വകുപ്പ് ഇനിയില്ല

ഒരു നിശ്ചിത വസ്തു 'വഖഫ്' സ്വത്ത് ആണോയെന്നു തീരുമാനിക്കാൻ വഖഫ് ബോർഡിന് അനുമതി നൽകിയിരുന്ന 40–ാം വകുപ്പ് റദ്ദാക്കാൻ വ്യവസ്ഥ. ഈ വ്യവസ്ഥ വഖഫ് ബോർഡുകൾ പലപ്പോഴും ദുരുപയോഗിച്ചിരുന്നുവെന്നു സർക്കാർ വാദം.

മറ്റു വ്യവസ്ഥകൾ

- സർക്കാർ ഭൂമി വഖഫ് സ്വത്തായി കണക്കാക്കില്ല. തർക്കമുണ്ടായാൽ കലക്ടർക്കു മുകളിലുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥൻ തീരുമാനിക്കും.
- നിയമതടസ്സമുള്ള സ്വത്ത് വഖഫ് ആക്കാൻ പാടില്ല.
- 'വഖഫ് അൽ ഔലാദ്' (സ്വകാര്യ വഖഫ്) സ്ത്രീകളടക്കമുള്ളവരുടെ പിന്തുടർച്ചാവകാശം നിഷേധിക്കരുത്.
- വഖഫ് സ്വത്തായി തരം മാറ്റുന്നതിനു മുൻപു ബന്ധപ്പെട്ടവരെ അറിയിക്കുന്നതിനും പരാതികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിനുമായി റവന്യു അധികാരികൾ 2 പത്രങ്ങളിൽ പരസ്യം നൽകണം.
- മറ്റു നിയമങ്ങളിലെ വ്യവസ്ഥകളുമായി വൈരുധ്യമുണ്ടെങ്കിൽ വഖഫ് നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്കായിരിക്കും സാധുതയെന്ന വകുപ്പും ഒഴിവാക്കും.
- വഖഫിന്റെ മുതവല്ലി വഖഫ് ബോർഡിനു നൽകേണ്ട വിഹിതം 7 ശതമാനമെന്നത് 5 ശതമാനമാക്കി കുറയ്ക്കും.

വഖഫ് ട്രൈബ്യൂണൽ

സ്വത്തുതർക്കങ്ങളിൽ വഖഫ് ട്രൈബ്യൂണലുകളുടെ തീരുമാനം അന്തിമമാണെന്ന വ്യവസ്ഥ റദ്ദാക്കും. ട്രൈബ്യൂണൽ ഉത്തരവിനെതിരെ 90 ദിവസത്തിനകം ഹൈക്കോടതിയിൽ അപ്പീൽ നൽകാം. നീതിയുറപ്പാക്കാനെന്നു സർക്കാർ വാദം.ട്രൈബ്യൂണൽ നിലവിലില്ലെങ്കിൽ നേരിട്ട് ഹൈക്കോടതിയെ സമീപിക്കാം.

ഘടന: വഖഫ് ട്രൈബ്യൂണൽ അംഗസംഖ്യ മൂന്നായിരിക്കണം എന്ന വ്യവസ്ഥ ജെപിസി തിരിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു. ഓഗസ്റ്റിലെ ബില്ലിൽ രണ്ടാക്കാനാണ് നിർദേശിച്ചത്.

പുതിയ ഘടന: സിറ്റിങ് അല്ലെങ്കിൽ മുൻ ജഡ്ജി(അധ്യക്ഷൻ), സംസ്ഥാന സർക്കാരിൽ ജോയിന്റ് സെക്രട്ടറി റാങ്ക് വഹിച്ചിരുന്നതോ നിലവിൽ വഹിക്കുന്നതോ ആയ വ്യക്തി, ഇസ്ലാമിക നിയമത്തിൽ അവഗാഹമുള്ള വ്യക്തി.

കാലാവധി: വഖഫ് ബോർഡിന്റെ തീരുമാനത്തിനെതിരെ ട്രൈബ്യൂണലിനെ സമീപിക്കാനുള്ള സമയപരിധി 60 ദിവസമെന്നത് 90 ദിവസമാക്കും. ട്രൈബ്യൂണലിനു മുന്നിൽ വരുന്ന തർക്കങ്ങൾ പരിഹരിക്കാനുള്ള 6 മാസമെന്ന സാവകാശം എടുത്തു കളഞ്ഞു. പകരം എത്രയും വേഗം തീർപ്പാക്കാൻ വ്യവസ്ഥ. സ്വത്തുതർക്കങ്ങളിൽ വഖഫ് ട്രൈബ്യൂണലുകളെ സമീപിക്കാനുള്ള സമയപരിധി 2 വർഷമാണെങ്കിലും, ട്രൈബ്യൂണലിനു തൃപ്തികരമെന്നു തോന്നിയാൽ അതിനു ശേഷം വരുന്ന പരാതികളും സ്വീകരിക്കാം.

ഉയർന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥൻ

ഓഗസ്റ്റിലെ ബില്ലിൽ ഒരു സ്വത്ത് വഖഫ് ആണോ സർക്കാരിന്റേതാണോ എന്നു തർക്കമുണ്ടായാൽ കലക്ടറായിരിക്കും അന്വേഷണം നടത്തുകയെന്നായിരുന്നു വ്യവസ്ഥ, കലക്ടർമാർക്കു പരിധികളില്ലാത്ത അധികാരം ലഭിക്കുന്നുവെന്ന വിമർശനവും ഉയർന്നിരുന്നു. ജെപിസി ഇടപെടലിലൂടെ ഉയർന്ന റാങ്കിലുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥനെ സംസ്ഥാന സർക്കാർ നിയമിക്കണമെന്ന വ്യവസ്ഥ ഉൾപ്പെടുത്തി. എന്നാൽപോലും, സർക്കാരിന്റെ നയം മാത്രമേ നടപ്പാകൂ എന്നു വിമർശനം. അതേസമയം, വഖഫ് സ്വത്തുക്കൾ സർവേ ചെയ്യാനുള്ള അധികാരം സർവേ കമ്മിഷണർമാരിൽ നിന്നു കലക്ടർമാരിലേക്കു കൈമാറും.

ആദിവാസി ഭൂമിയും ചരിത്ര സ്മാരകങ്ങളും വഖഫ് ആക്കാനാകില്ല

ആദിവാസി ഭൂമി 'വഖഫ്' ആക്കാൻ പാടില്ലെന്ന വ്യവസ്ഥ ഉൾപ്പെടുത്തി. ജെപിസിയുടെ പ്രധാന ശുപാർശകളിൽ ഒന്നായിരുന്നു. നിയമങ്ങൾ വഴി ചരിത്ര സ്മാരകങ്ങളായി പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെട്ടവയും വഖഫ് ആക്കാനാവില്ല. മുൻപ് ഏതെങ്കിലും നിയമത്തിന്റെ പിൻബലത്തിൽ ഇവ വഖഫ് ആക്കിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, അത് അസാധുവാകും.

വഖഫ് ബോർഡ് സിഇഒ

സിഇഒയെ സംസ്ഥാന സർക്കാരിനു നിയമിക്കാം. നിലവിൽ വഖഫ് ബോർഡ് നിർദേശിക്കുന്ന 2 പേരുകളിൽ ഒന്നാണ് തീരുമാനിക്കുന്നത്. മുസ്ലീം ആയിരിക്കണമെന്ന വ്യവസ്ഥയും ഒഴിവാക്കും.

വഖഫ് പോർട്ടൽ

ബിൽ നിയമമാകും മുൻപു വഖഫ് ആയി റജിസ്റ്റർ ചെയ്ത് സ്വത്തുക്കളുടെ വിവരങ്ങൾ ആറു മാസത്തിനകം വെബ്സൈറ്റിൽ അപലോഡ് ചെയ്യണം. വഖഫ് ട്രൈബ്യൂണൽ അംഗീകരിച്ചാൽ 6 മാസം വരെ നീട്ടിനൽകാം. നിയമം പ്രാബല്യത്തിൽ വന്ന ശേഷം വഖഫ്

സ്വത്തുക്കളുടെ പട്ടിക സംസ്ഥാന സർക്കാർ കേന്ദ്രം തയാറാക്കുന്ന പോർട്ടലിൽ അപ്‌ലോഡ് ചെയ്യാനുള്ള സമയപരിധി 15 ദിവസമായിരുന്നത് 90 ദിവസമാക്കും.

വഖഫ് ആർക്കൊക്കെ?

5 വർഷമായി ഇസ്ലാം മതം പിന്തുടരുന്ന വ്യക്തിക്കു മാത്രമേ വഖഫ് നൽകാൻ അവകാശമുള്ളൂ എന്ന വ്യവസ്ഥയാണ് ഓഗസ്റ്റിലെ ബില്ലിൽ ഉണ്ടായിരുന്നത്. ഇതു കടുപ്പിച്ചു. 5 വർഷമായി മുസ്ലിമാണെന്നു ബോധിപ്പിക്കുകയോ പ്രകടിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യണം. മതം പിന്തുടരുന്നതിനു സർക്കാരിനെ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് കാണിച്ചു ബോധിപ്പിക്കണോയെന്നു പ്രതിപക്ഷം.1995-ലെ നിയമത്തിൽ എത്ര കാലമായി മതം പിന്തുടരുന്നയാൾ എന്ന വ്യവസ്ഥ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

മലയാള മനോരമ,

3 ഏപ്രിൽ 2025

Anti-Defection Law Must be Strengthend

The Supreme Court has taken an exception to Telangana Chief Minister A. Revanth Reddy's off-the-cuff remark in the assembly that no bypolls would be held if legislators switched sides. Given that opposition BRS has petitioned the top court seeking a directive to the speaker on the disqualification of 10 of its MLAs who had defected to the Congress, the CM's comment was considered unacceptable as it amounted to prejudging a case pending before the court. Justice B R Gavai told the speaker's counsel that it was "a mockery of the 10th Schedule" of the Constitution.

Despite the anti-defection law enshrined in the 10th Schedule, defections have become a norm across the country rather than an exception, undermining not only the letter and spirit of the law, but also our democracy. But who will bell the cat? The Supreme Court has upheld the speaker's powers to decide on disqualifications, which could be subject to judicial review. However, speakers in several states have dragged their feet on such a decision, as there is no time limit prescribed for it. When the BRS was in power in Telangana, it used the loophole to chip away at the TDP and Congress. Now the Congress, which at the national level wants a stricter anti-defection law, is trying to administer the same medicine to the BRS. In truth, all parties have benefited from defections. Though those in the speaker's role are expected to be of unimpeachable moral judgement, they are often seen as favouring the party they were anointed from. Many suggestions have been made, such as giving the power of disqualification to an independent body, but none has been taken up seriously. It is now up to the top court to decide whether to set a deadline for the speaker. If it does, legislators may raise questions over the sanctity of separation of powers.

The issue is political and the solution fought to be found that way. However, it seems a distant dream given that no party wants to let go of the opportunity to bolster its numbers in the legislature even when its majority is not imperilled. This does not do justice to the will of voters. While voting for a candidate, voters also support a party (unless it's an independent candidate). They must build pressure on their representatives to strengthen the anti-defection law.

The New Indian Express
4 April, 2025

ജാഗ്രതയുണർത്താൻ സുപ്രീംകോടതിയുടെ മണിനാദം

കഴിഞ്ഞ രണ്ടുദിവസങ്ങളായി സുപ്രീംകോടതി നടത്തിയ നിരീക്ഷണങ്ങളും നിർദ്ദേശങ്ങളും വിമർശനങ്ങളും ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഉത്തർപ്രദേശിൽ നിരപരാധികളുടെ വീടുകളും കച്ചവട സ്ഥാപനങ്ങളും ബുൾഡോസർ ഉപയോഗിച്ച് തകർക്കുക. പൊലീസ് കസ്റ്റഡിയിൽ പ്രതികൾ കൊല്ലപ്പെടുക. സാർവ്വത്രികമായ വ്യാജ ഏറ്റുമുട്ടലുകൾ തുടങ്ങിയവയാണ് സുപ്രീം കോടതിയെ വ്യാകുലപ്പെടുത്തുന്നത്.

നടപടിക്രമങ്ങൾ പാലിക്കാതെ കയ്യേറ്റം ഒഴിപ്പിക്കാനെന്ന പേരിൽ ആറ് വീടുകൾ ഇടിച്ചുതകർത്ത ഉത്തർപ്രദേശ് പോലീസ് പത്തുലക്ഷം രൂപ വീതം നഷ്ട പരിഹാരം നൽകണമെന്നാണ് സുപ്രീം കോടതി വിധിച്ചിരിക്കുന്നത്. പാർപ്പിടാവകാശം ഭരണഘടന ഉറപ്പു നൽകുന്ന വ്യക്തി സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ പ്രധാന ഘടകമാണെന്ന് കോടതി നിരീക്ഷിക്കുന്നു. പാർപ്പിടത്തിനുള്ള അവകാശം, നടപടിക്രമം എന്നിവർക്ക് നേരെയുള്ള അധികൃതരുടെ നടപടി മനസാക്ഷിയെ ഞെട്ടിക്കുന്നതാണെന്നും കോടതി ചൂണ്ടിക്കാട്ടുകയുണ്ടായി. നോട്ടീസ് അയക്കാതെയും മറ്റ് നടപടിക്രമങ്ങൾ പാലിക്കാതെയും പെട്ടെന്ന് പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട ഉരുക്കുമുഷ്ടി ഉപയോഗിച്ച് വീടുകൾ തകർക്കുകയായിരുന്നു.

കുറ്റാരോപിതരുടെ അറസ്റ്റിനെ സംബന്ധിച്ചും ആവർത്തിച്ചുള്ള ഉത്തരവുകളാണ് സുപ്രീംകോടതിയിൽ നിന്നുണ്ടായിരിക്കുന്നത്. അറസ്റ്റിന് മുൻപും ശേഷവും നിയമപരവും നിർബന്ധിതവുമായ മാർഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ പാലിക്കണമെന്ന് സുപ്രീംകോടതി രാജ്യത്തുടനീളമുള്ള പൊലീസുകാർക്ക് മുന്നറിയിപ്പ് നൽകിയിരിക്കയാണ്. ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള അതിക്രമങ്ങളുടെ സീറോ ടോളറൻസ് ഉണ്ടാകരുതെന്നും അല്ലാത്തപക്ഷം തെറ്റുപറ്റുന്ന പൊലീസുകാർക്കെതിരെ കർശന നടപടിയുണ്ടാകുമെന്നും കോടതി പ്രഖ്യാപിച്ചു.

ഇന്നത്തെ ഭരണസാഹചര്യത്തിൽ ഈ ഉത്തരവിന് ഏറെ പ്രസക്തിയുണ്ട്. തിങ്കളാഴ്ച കൽപ്പറ്റ പൊലിസ് കസ്റ്റഡിയിലെടുത്ത ഗോത്രസമുദായത്തിൽപ്പെട്ട പതിനെട്ട് വയസ്സ് പൂർത്തിയാവാത്തയാളെ പിറ്റേ ദിവസം രാവിലെ സ്റ്റേഷനിലെ ശുചിമുറിയിൽ തുങ്ങിമരിച്ച നിലയിൽ കണ്ടെത്തുകയായിരുന്നു. അത്യന്തം ദുരൂഹതയും സംശയങ്ങളും നിറഞ്ഞ മരണം കസ്റ്റഡി മരണമാണെന്ന് ബന്ധുക്കൾ പറയുന്നു. പെൺകുട്ടിയോടൊപ്പം കോഴിക്കോട് കടപ്പുറത്തുനിന്ന് കസ്റ്റഡിയിൽ എടുത്ത ശേഷം പാലിക്കേണ്ട നടപടി

ക്രമങ്ങൾ പാലിച്ചില്ലെന്നും ബന്ധുക്കൾ ആരോപിക്കുന്നു. ഈ സംഭവം ഉണ്ടായതിന്റെ പിറ്റേദിവസമാണ് സുപ്രീം കോടതിയുടെ സുപ്രധാന ഉത്തരവെന്നത് യാദൃശ്ചികമാണ്. കൽപ്പറ്റ പൊലീസ് സ്റ്റേഷനിലെ ദുരൂഹ മരണംപോലെ ദിനംപ്രതി രാജ്യത്തെങ്ങും നിയമപരമായ നടപടിക്രമങ്ങൾ പാലിക്കാത്ത അറസ്റ്റും പീഡനങ്ങളും വർധിച്ചുവരുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ കോടതി പുറപ്പെടുവിച്ച ഉത്തരവിന് ഏറെ പ്രസക്തിയുണ്ട്. ക്രിമിനൽ നടപടിക്രമ നിയമത്തിലെ സെക്ഷൻ 36 പ്രകാരം നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്ന ചെക്ക്ലിസ്റ്റ് പാലിക്കുന്നത് ഉൾപ്പെടെ ബി.എൻ. എസ്. എസ്. 2023 പ്രകാരം നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്ന നിയമങ്ങൾ കർശനമായി പാലിക്കാൻ എല്ലാ സംസ്ഥാനങ്ങളിലെയും കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശങ്ങളിലെയും പൊലീസ് മേധാവികൾക്ക് കോടതി നൽകിയ ഉത്തരവിനെ അന്ത്യശാസനമായാണ് മാധ്യമങ്ങളും നിയമ നിരീക്ഷകരും കാണുന്നത്. വ്യക്തിയുടെ അറസ്റ്റിനെ കുറിച്ച് ഒരു ജുഡീഷ്യൽ മജിസ്ട്രേറ്റിനെയും മുതിർന്ന പൊലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥനെയും അറിയിക്കുന്നതുപോലുള്ള നിലവിലെ നിർബന്ധ മാനദണ്ഡങ്ങൾക്ക് പുറമെ ബി എൻ എസ് എസ് നിയമത്തിലെ ചെക്ക് ലിസ്റ്റ് പാലിക്കുന്നതും ഉത്തരവിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. അറസ്റ്റ് ചെയ്യപ്പെട്ട വ്യക്തിയുടെ കുടുംബത്തിലെ ഒരാളെങ്കിലും സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു അറസ്റ്റ് മെമ്മോറാണ്ടം അറസ്റ്റ് ചെയ്യപെട്ട വ്യക്തിയുടെ കൗണ്ടർ ഒപ്പ്, അറസ്റ്റ് സമയത്ത് കുടുംബാംഗങ്ങളെ ലഭ്യമല്ലാത്ത സാഹചര്യത്തിൽ അറസ്റ്റിലായ വ്യക്തിയുടെ സുഹൃത്തിനെയോ അടുത്ത കുടുംബാംഗ ത്തെയോ പോലീസ് നടപടിയെക്കുറിച്ച് അറിയിക്കാൻ അവകാശമുണ്ട്.

പോലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ വ്യക്തി സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന് പരമാവധി ആദരവ് പ്രകടിപ്പിക്കണമെന്ന് കോടതി ആവശ്യപ്പെട്ടു. രാജ്യത്ത് വർധിച്ചുവരുന്ന രാജ്യദ്രോഹക്കുറ്റമടക്കമുള്ള ക്രിമിനൽ വൽക്കരണം ഒരു ഭാഗത്തും ഭരണകൂടം പൗരന്മാരെ യാതൊരു തെളിവുമില്ലാതെ കസ്റ്റഡിയിലെടുത്ത് വിചാരണകൂടാതെ തടവിൽ പീഡിപ്പിക്കുന്നത് മറുഭാഗത്തും നിർവിഘ്നം തുടരുകയാണ് പൗരന്റെ രക്ഷയാണ് ഭരണകൂടത്തിന്റെ ലക്ഷ്യമെന്ന് സമൂഹത്തിന്റെ ബോധതലത്തിൽ മണിനാദം മുഴക്കി സുപ്രീംകോടതി ഓർമ്മ പ്പെടുത്തുകയാണ്.

വീക്ഷണം,

4 ഏപ്രിൽ 2025

ഗവർണർമാർക്കുവേണം പെരുമാറ്റച്ചട്ടം

അഡ്വ. രാജീവ് ധവാൻ

നിയമനിർമാണം തടസ്സപ്പെടുത്തി സംസ്ഥാന സർക്കാരുകളുടെ സ്വയംഭരണത്തിന്റെ അടിത്തറ തോണ്ടുന്ന ഗവർണർമാർക്കും കേന്ദ്ര സർക്കാരിനും തിരിച്ചടിയാണ് സുപ്രീംകോടതിവിധി. ഭരണഘടനയിലെ നിശ്ശബ്ദമായ ഇടങ്ങളെ നികത്താൻ ഈ വിധി വഴിയൊരുക്കും.

1994-ലെ എസ്.ആർ. ബൊമ്മെ കേസിലെ വിധി പ്രഖ്യാപനത്തിനു സമാനമാണ് ഇന്നലത്തെ സുപ്രീംകോടതി വിധി. സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ രാഷ്ട്രപതി ഭരണം ഏർപ്പെടുത്താൻ അധികാരം നൽകുന്ന ആർട്ടിക്കിൾ 356-ന്റെ ദുരുപയോഗം തടഞ്ഞുള്ള ബൊമ്മെ കേസ് വിധി ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനാ നിയമത്തിലെ വഴിത്തിരിവായിരുന്നു. സംസ്ഥാന സർക്കാരിനെ പിരിച്ചുവിടാനുള്ള രാഷ്ട്രപതിയുടെ തീരുമാനം ജുഡീഷ്യൽ അവലോകനത്തിനു വിധേയമായിരിക്കണം എന്നാണ് അന്നു സുപ്രീംകോടതി വിധിച്ചത്. രാഷ്ട്രപതിയുടെ വ്യക്തിപരമായ ബോധ്യം എന്തുമാകട്ടെ, പിരിച്ചുവിടലിന് അടിസ്ഥാനമായ കാരണം ജുഡീഷ്യറി വിശകലനം ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട് എന്നായിരുന്നു വിധി. സർക്കാരിന്റെ ഭൂരിപക്ഷം തെളിയിക്കപ്പെടേണ്ടത് നിയമസഭയ്ക്കുള്ളിലാണ്, അല്ലാതെ ഗവർണറുടെ വിവേചനാധികാരത്തിലൂടെയല്ല എന്ന് സുപ്രീംകോടതി ഊന്നിപ്പറയുകയും ചെയ്തു. ഫെഡറലിസവും ജുഡീഷ്യൽ മേൽനോട്ടവും ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടാണ് കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ അമിതാധികാര പ്രയോഗം തടയേണ്ടതെന്നും സുപ്രീംകോടതി നിരീക്ഷിക്കുകയുണ്ടായി.

ഗവർണറുടെ നടപടികളുടെ മേലുള്ള ജുഡീഷ്യൽ അവലോകനത്തെക്കുറിച്ച് ബൊമ്മെ കേസിലുണ്ടായ വിധി ഇപ്പോഴത്തെ കേസിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തമായ മറ്റൊരു വിഷയത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിലായിരുന്നല്ലോ. പക്ഷപാതപരമായ പ്രസ്താവനകൾ പരസ്യമായി നടത്തുകയും നിയമസഭയിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ നയപ്രഖ്യാപന പ്രസംഗം പൂർണമായി വായിക്കാൻപോലും മടിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഗവർണർമാർക്ക് പെരുമാറ്റച്ചട്ടം ഏർപ്പെടു ത്തുകയെന്ന ആശയം ഇനിയും ഏറെ അകലെയാണ്. പല ഗവർണർമാരും കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ ഏജന്റുമാരായാണു പ്രവർത്തിക്കുന്നത്.

ഗവർണർ പദവി ഇന്ത്യയിൽ ദീർഘകാലമായി തർക്കവിഷയമാണ്. ഭരണഘടനാപരമായി സംസ്ഥാനത്തിന്റെ തലവനായും അതേസമയം തന്നെ കേന്ദ്രത്തിന്റെ ഏജന്റായും ഇരട്ടവേഷം കെട്ടുന്ന ഗവർണർമാർ രാജ്യത്തിന്റെ ഫെഡറൽ ഘടനയിൽ ഉരസലിനു കാരണമാകുന്നുവെന്ന് ഭഗവാൻ സഹായ് കമ്മിറ്റിയും (1971) സർക്കാരിയ കമ്മിഷനും (1988) നടത്തിയ വിശകലനങ്ങൾ ചരിത്രത്തിൽ ഇടംപിടിച്ചവയാണ്.

കേന്ദ്രവും സംസ്ഥാനവും തമ്മിലുള്ള

ബന്ധം ഊട്ടിയുറപ്പിക്കുകയാണ് ഗവർണറുടെ ചുമതലയെന്നും സജീവ രാഷ്ട്രീയക്കാരെ ഗവർണർ പദവിയിൽ നിയമിക്കരുതെന്നും ഭഗവാൻ സഹായ് കമ്മിറ്റി റിപ്പോർട്ടിൽ ഊന്നിപ്പറഞ്ഞിരുന്നു. സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ രാഷ്ട്രപതി ഭരണം ഏർപ്പെടുത്തുന്ന ആർട്ടിക്കിൾ 356 ദുരുപയോഗം ചെയ്യുന്നതും ഗവർണർമാരുടെ വിവേചനാധികാരപ്രയോഗം അതിരുവിടുന്നതുമാണ് സർക്കാരിയ കമ്മിഷൻ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയത്. ഗവർണർമാരുടെ പക്ഷപാതിത്വം തടയാൻ വ്യക്തമായ കീഴവഴ്ക്കങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ടെന്നും സർക്കാരിയ ശുപാർശ ചെയ്തിരുന്നു.

അത്രത്തോളം വ്യാപ്തിയുള്ളതല്ലെങ്കിലും നിർണായകമാണ് ഇപ്പോഴത്തെ കോടതി വിധിക്ക് ആധാരമായ പ്രശ്നവും. സംസ്ഥാന സർക്കാർ തയാറാക്കിയൊരു ബിൽ രാഷ്ട്രപതിയുടെ അംഗീകാരത്തിനായി ഗവർണർ അയയ്ക്കുന്നു. മിക്കവാറും അതു കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ നിർദേശ പ്രകാരമായിരിക്കും. കേന്ദ്രമാകട്ടെ തുടർച്ചയായി നടപടികൾ വൈകിപ്പിക്കുന്നു. ഫലത്തിൽ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ നിയമനിർമാണം അതിലൂടെ തടസ്സപ്പെടുത്തുകയാണു ചെയ്യുന്നത്. ഇത്തരത്തിൽ 12 വർഷം വരെ നീണ്ടുപോയൊരു ബില്ലിനെക്കുറിച്ചു സർക്കാരിയ റിപ്പോർട്ടിൽ പറയുന്നുണ്ട്. സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സ്വയംഭരണത്തിന്റെ അടിത്തറ തോണ്ടുന്ന നടപടിയാണത്. രാഷ്ട്രപതിയുടെ അംഗീകാരത്തിനു സമർപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ബില്ലുകളിൽ തുടർനടപടികൾക്കു നിശ്ചിത സമയപരിധി നിർണയിച്ചിട്ടില്ലെന്നതിന്റെ മറവിൽ നടപ്പാക്കുന്ന ഈ വൈകിപ്പിക്കൽ തന്ത്രം തടയാൻ, അത്തരം ബില്ലുകൾ പാർലമെന്റിന്റെ പരിഗണനയ്ക്കു വിടാവുന്നതാണ്. നടപടികൾ സുതാര്യവും ഉത്തരവാദിത്ത പൂർണവുമാണെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്താൻ അതിലൂടെ കഴിയും. പക്ഷേ, നിർഭാഗ്യവശാൽ നമുക്ക് അത്തരമൊരു സംവിധാനം നിലവിലില്ല. ഇപ്പോൾ, ഗവർണർ അയയ്ക്കുന്ന ബില്ലുകളിൽ കേന്ദ്രം അടയിരിക്കുകയാണ്.

ഇതൊന്നുമല്ല, ഗവർണറുടെ നിയമനരീതിയാണു യഥാർഥപ്രശ്നം. സംസ്ഥാനവുമായി കൂടിയാലോചിച്ച്, പാർലമെന്റിന്റെ അംഗീകാരത്തോടെ വേണം ഗവർണറെ നിയമിക്കാൻ. ഇതു സുപ്രീംകോടതിയുടെ അധികാര പരിധിക്കും പരിഗണനയ്ക്കും അപ്പുറമുള്ള വിഷയമായിരിക്കാം. എങ്കിലും നിലവിൽ പ്രശ്നങ്ങളുടെ മൂലകാരണം ഗവർണറുടെ നിയമനരീതിതന്നെ.

ഇന്നലത്തെ സുപ്രിംകോടതി വിധി എന്തുകൊണ്ടും സ്വാഗതാർഹമാണ്. ഭരണഘടനയിലെ നിശ്ശബ്ദമായ ഇടങ്ങളെ നികത്തുന്ന ഇത്തരം വിധികളിലൂടെയേ നമുക്കു ഭരണഘടനാപരവും പരിവർത്തനാത്മകവുമായ ധാർമികത കൈവരിക്കാൻ സാധിക്കൂ. അല്ലാത്തപക്ഷം, ആർക്കും നിയന്ത്രിക്കാനാവാതെയും തത്വദീക്ഷയില്ലാതെയും കേന്ദ്രത്തിന്റെ ഏജന്റുമാരായി ഗവർണർമാർ തുടരും.

(സുപ്രീം കോടതിയിലെ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകനാണ് ലേഖകൻ)

മലയാള മനോരമ,

9 ഏപ്രിൽ 2025

Arms for the mob

T.K. Rajalakshmi

The Prohibition of Unlawful Conversion of Religion Bill, 2025, recently tabled in the Rajasthan Assembly, is the latest in a series of such laws enacted in BJP-ruled States, and can be used as a harassment tool by non-state actors.

In March 8, Madhya Pradesh Chief Minister Mohan Yadav shocked everyone by proposing the death penalty for religious conversion, equating it with the rape of minors. He added that the State's Freedom of Religion Act would be amended to include capital punishment, similar to the penalty for the rape of minors. As-serting that voluntary religious conversion is a constitutional right, the opposition Congress dubbed Yadav's statement a tactic to divert attention from more serious issues plaguing the State.

The tightening of the Freedom of Religion Act, particularly in BJP-ruled States, is not a new phenomenon. It is often justified with the polarising phrase "love jehad", a term that is conspicuous by its absence in any statute book of repute or Central government nomenclature. There is no Central law regulating or restricting conversions, nor is there any Central repository of conversions, forceful or otherwise.

Regulating inter faith marriages on the grounds that girls from the majority community are "lured", tricked, and converted by people from the minority communities has been one of the favourite tropes of the right-wing fringe, although it has now acquired a certain legitimacy, with governments proposing legislation using the fig leaf of "unlawful conversion."

Whether through such laws or the

Uttarakhand Uniform Civil Code (which some have described as neither civil nor uniform), consensual relationships, including interfaith ones, are being subjected to regulation, breaching constitutional norms of privacy, Uttarakhand's shoddily drafted UCC, which has been challenged in court, may well become the national template. The enactment of stringent anti-conversion laws in the last decade, and more actively in recent years, is an extension of such trends and another expression of regulatory overreach.

In 2021, the Madhya Pradesh government promulgated an ordinance with elaborate procedures regulating conversions, similar to the ordinance promulgated by the Yogi Adityanath government in Uttar Pradesh in 2020. In July 2024, the Uttar Pradesh Prohibition of Unlawful Conversion of Religion (Amendment) Bill was enacted.

Now, in February, Rajasthan joined other BJP-led State governments such as Odisha, Madhya Pradesh, Uttar Pradesh, Arunachal Pradesh, Chhattisgarh, Gujarat, Himachal Pradesh, Jharkhand, and Uttarakhand that have already enacted anti-conversion laws.

In Karnataka, the former BJP government had enacted the Karnataka Protection of Right to Freedom of Religion Act, 2022, which was repealed once the Congress came to power in 2023.

THE RAJASTHAN ASSEMBLY passed the Prohibition of Unlawful Conversion of Religion Bill, 2025, criminalising what it called unlawful conversion from one religion to the other by misrepresentation, force, undue influence, coercion, allurement or by any other fraudulent means or by marriage. According to the Bill, "allurement" refers to gifts, material benefits in cash or kind, and includes employment or free education run by any religious body, promises of a better lifestyle, and divine displeasure. Conversion by solemnisation of marriage or any relationship in the nature of marriage are also included.

Interestingly, if a person reconverts to their previous religion, even if guided by elements of coercion, allurement, and so on, it will be considered "voluntary". This anomaly seems deliberate in order to justify the growing trend of

reconversion, called ghar wapsi (literally, returning home), helmed by the Hindu Right.

The Rajasthan Bill defines previous religion as one in which a person had belief, faith or was practised by the person voluntarily and freely. It is taken for granted that the "previous religion" of the person before conversion was the one practised voluntarily and freely and that the subsequent conversion was "coercive."

THE BILL COMPLETELY OVERLOOKS the fact that under the Constitution all adults have the right to practise and propagate the religion of their choice. It gives a wide berth to anyone who is "aggrieved", whether parents, blood relatives, and even those related by adoption, to file a complaint. Those found guilty of unlawful conversion face imprisonment for a year, extendable up to five years and are liable to pay a fine of Rs.15,000. If the person wrongfully converted is a minor, a woman, or a person belonging to the Scheduled Caste and Scheduled Tribe communities, the guilty may face imprisonment for a term of 2 years extendable up to 10 years and fined Rs.25,000. There is no explanation why the punishment for converting a woman is much higher.

Further, those found guilty of the "crime" of mass conversion will be punished for a term of 3 years extendable up to 10 years with a fine of Rs.50,000. Also, the courts are empowered to award compensation payable by the accused to the victim of up to a maximum of Rs.5 lakh in addition to paying the fine. Under the Bill, family courts are empowered to declare as null and void marriages conducted for the sole purpose of unlawful conversion or vice versa.

Similar to the enactments in Uttar Pradesh and Madhya Pradesh, the Rajasthan Bill stipulates that advance notice of 60 days and 1 month be given by the person who wishes to convert and the converter, respectively, to the district authorities. People who wish to convert will have to give an undertaking that they are doing so without any coercion, allurement, influence. The District Magistrate will then direct the police to conduct an inquiry to ascertain the reasons behind the conversion.

Anyone failing to give advance notice will be punished with a jail term plus a fine. Incidentaly, the "converter" attracts a heavier fine and all term. All offences under this law are non-bailable.

After converting one is required to send a declaration for the District Magistrate's office, even if the conversion was done as per law. Worse, the District Magistrate is required to publicly display the declaration, which contains all kinds of of details pertaining to the individual including the "original" religion and the nature of process involving the conversion.

Thus, anyone wishing to convert to another religion is faced with a process tangled in bureaucratic control and intimidation.

THE CONVERTED WILL have to appear before the District Magistrate within three weeks to confirm the bonafides of the declaration as well as their own identity. If the converted defaults on any of the requirements pertaining to the declaration, the conversion could be declared null and void. Further, any institution or organisation found violating the provisions risks losing registration and state funding. The burden of proof that the conversion was not done in contravention of the Bill lies squarely on the person carrying out the conversion and the facilitators of the process.

Curiously, in its statement of objects and reasons, the Rajasthan Bill recognises the fundamental right to practise, propagate, and profess one's religion. And yet it reasons that the individual right to freedom of conscience and religion cannot be extended to construe a collective right to proselytise, and that the right to religious freedom belongs equally to the person converting and the individual sought to be converted.

The statement further says that "in the recent past many such examples had come to light where gullible persons had been converted using fraudulent means" and justifies the Bill on the grounds that there was no statute in Rajasthan, unlike in other States. Interestingly, the previous BJP government under Vasundhara Raje introduced similar Bills in 2006 and 2008, which lapsed since they did not get

the assent of the Governor and President.

Saleem Engineer, national vice president of the Jamaat-e-Islami Hind, expressed concern at these developments. Engineer, a former office-bearer of the Jamaat-e-Islami in Rajasthan, said: "These kind of Bills are against the spirit of the Constitution. Our Constitution gives the freedom of expression and freedom to choose one's own religion, Criminalising it is going against the Constitution. The definition of what is forced allurement is very broad.

"Forced conversion itself is propaganda. How can someone be forced? If a Muslim or Christian converts to Hinduism, it is not conversion. These Bills are tools to harass the Muslim and Christian communities. Even without such laws, there is harassment. If such laws are made, it will become serious. Anyone can complain about anyone. Such laws should not be encouraged as they are against the spirit of the Constitution. Hindutva elements don't consider all religions equal."

Rajiv Gupta, former professor of sociology. University of Rajasthan, is worried that all secular state apparatuses are being converted into communal apparatuses. The Rajasthan Bill, he said, is also a part of this process. "All religious conversion laws passed by various States are against minorities in general and against Christians and Muslims in particular. There is no thought at all about the rights of young people. All non-state agencies are being mobilised in this propaganda against conversion. The lengthy advance notice period is a sure-shot tool for harassment by non-state actors. Sadly, there is not much opposition to these trends, including by opposition parties."

According to the 2011 Census, Muslims make up 9.1 per cent of the population in Rajasthan, much lower than the national average, while Christians are close to 0.1 per cent. Hindus form an overwhelming majority at 88 per cent. The bogey of conversion, therefore, is false.

There is a visible reduction in the gap between the fertility rates of Muslims and other religious groups, including Hindus, as revealed by the fifth round of the National Family Health Survey

(2019-21) data. Yet, in his 2024 Lok Sabha election campaign, the Prime Minister of India railed against the community saying: "Muslims have a large number of children".

Be it anti-conversion laws, threats to impose a uniform civil code, or amendments to the Waqf Act, legislative bulldozing has become a cause for concern. While many of these laws, including anti-conversion laws, have been challenged in court, once these inherently undemocratic laws come into force, there is little scope to restrain the executive and non-state actors.

Frontline

15 April, 2025

ഉപരാഷ്ട്രപതിയുടെ വിമർശനം ഭരണഘടനയ്ക്കെതിര്

അഡ്വ. കാളീശ്വരം രാജ്

വിപുലമായ ചർച്ചകൾക്കും ആഴത്തിലുള്ള ആലോചനകൾക്കും ശേഷം ഭരണഘടനയിൽ ചേർക്കപ്പെട്ട ഒരു വ്യവസ്ഥയെ ഉപരാഷ്ട്രപതി സ്ഥാനത്തിരുന്നുകൊണ്ട് വിമർശിക്കുന്നത് തികച്ചും അസുഖകരമായ അനുഭവമാണുണ്ടാക്കിയത്.

തമിഴ്നാട് ഗവർണർ ബില്ലുകൾ പാസാക്കാതെ വൈകിപ്പിച്ചതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കേസിൽ സുപ്രീം കോടതിയുടെ രണ്ടംഗബെഞ്ച് പുറപ്പെടുവിച്ച വിധി കേന്ദ്രത്തിന്റെ അസംതൃപ്തിക്കും വിമർശനങ്ങൾക്കും പാത്രമായിരിക്കുന്നു. ഇതേത്തുടർന്ന് ഉപരാഷ്ട്രപതി ജഗ്ദീപ് ധൻകർ സുപ്രീംകോടതിവിധിക്കും ന്യായാധിപരുടെ നടപടിക്കുമെതിരേ നടത്തിയ വിമർശനം തികച്ചും അനുചിതവും അതിനാൽത്തന്നെ അപലപനീയവുമാണ്. അദ്ദേഹം ഉന്നയിച്ച ആക്ഷേപത്തിന് നിയമപരമോ ഭരണഘടനാപരമോ ജനാധിപത്യപരമോ ആയ ന്യായീകരണമില്ല എന്നതാണ് വസ്തുത.

ഭരണഘടനയുടെ 145 (3) അനുച്ഛേദമനുസരിച്ച് ഭരണഘടനാ വ്യാഖ്യാനം സംബന്ധിച്ച ഗണ്യമായ നിയമപ്രശ്നങ്ങൾ ഉൾപ്പെട്ട കേസുകൾ കുറഞ്ഞത് അഞ്ച് ന്യായാധിപർ അടങ്ങിയ ഭരണഘടനാബെഞ്ച് പരിഗണിക്കണം. എന്നാൽ, കേസുകളിൽ ഇത്തരം ഗണ്യമായ നിയമപ്രശ്നങ്ങളുണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്ന് പ്രാഥമികമായി തീരുമാനിക്കേണ്ടത് കേസ് പരിഗണന യ്ക്കെടുക്കുന്ന ന്യായാധിപർ തന്നെയാണ്. സുപ്രീംകോടതിയിലെത്തുന്ന ഏതാണ്ടെല്ലാ കേസുകളിലും ഭരണഘടനാ വിഷയങ്ങൾ ഒരുതരത്തിലല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരുതരത്തിൽ, ഒരളവിലല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരളവിൽ ഉൾപ്പെട്ടേക്കാം. അങ്ങനെനോക്കുമ്പോൾ അത്തരം കേസുകളെല്ലാം ഭരണഘടനാ ബെഞ്ചുതന്നെ പരിഗണിക്കണമെന്നു പറയാനാവില്ല. തമിഴ്നാടിന്റെ കേസ് അഞ്ചംഗബെഞ്ച് പരിഗണിക്കണ മായിരുന്നെന്ന വിമർശനത്തിൽ കഴമ്പില്ല.

- **ഭരണഘടനാപരമായ ദൗത്യം**

ഒന്നാമതായി, അന്യഥാ വ്യക്തമായ ഭരണഘടനയുടെ 201, 202 അനുച്ഛേദങ്ങളുടെ താത്പര്യമെന്തെന്നു വിശദീകരിക്കുകയാണ് സുപ്രീംകോടതി ആ കേസിൽ ചെയ്തത്. രണ്ടാമതായി, ഇക്കാര്യത്തിലെ നടപടി

ക്രമങ്ങൾക്ക് സയമപരിധി നിശ്ചയിച്ചതു വഴി സുപ്രീംകോടതി എന്തെങ്കിലും ഗണ്യമായ നിയമപ്രശ്നങ്ങളിൽ വ്യാഖ്യാനം നടത്തി എന്നു പറയാനാകില്ല. വ്യാഖ്യാനം നടത്തിയത് നടപടിക്രമങ്ങളുടെ അടിയന്തര സ്വഭാവത്തിൽ ഊന്നിക്കൊണ്ടുമാത്രമാണ് എന്നർഥം. മൂന്നാമതായി നിയമനിർമാണ പ്രക്രിയക്ക് ഗവർണർമാർ തടസ്സവും കാലതാമസവും സൃഷ്ടിക്കുന്നെന്ന അടിസ്ഥാന പ്രശ്നത്തെയാണ് സുപ്രീം കോടതി പരിശോധിച്ചത്. ആ പരിശോധന പോലും ഇതിനകംതന്നെ കുറച്ചൊക്കെ വൈകിപ്പോയി. അതിനാലാണ് ജനങ്ങൾ തിരഞ്ഞെടുത്ത നിയമനിർമാണസഭ ഉണ്ടാക്കിയ ബില്ലുകൾപോലും നിയമ മാകാതെ പോയത്. അതിൽ ഇത്രയും കാലതാമസത്തിനുശേഷം വീണ്ടും വിഷയം ഭരണഘടനാ ബെഞ്ചിലേക്കയച്ചാൽ ഒരുപക്ഷേ, തമിഴ്നാടിന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ നിയമസഭയുടെ കാലാവധി കഴിയുംമുൻപ് അവ നിയമമാകണമെന്നുപോലുമില്ല. ഇത്തരം സാഹചര്യം സൃഷ്ടിക്കാതെ കേസിൽ യുക്തിഭദ്രമായ വിധി പറഞ്ഞ രണ്ടംഗബെഞ്ചിലെ ന്യായാധിപർ ഭരണഘടനാപരമായ ദൗത്യമാണ് നിറവേറ്റിയത്. അതിൽ കുറ്റം കണ്ടെത്തുന്നത് ശരിയായ സമീപനമല്ല. ആ നിലയ്ക്കുള്ള വിമർശനത്തെ ഉപരാഷ്ട്രപതി പരോക്ഷ മായിപ്പോലും പിന്തുണയ്ക്കാൻ പാടില്ലായിരുന്നു.

• വിമർശനത്തിലെ അനൗചിത്യം

ഉപരാഷ്ട്രപതി ധൻകർ ഭരണഘടനയുടെ 142-ാം അനുച്ഛേദത്തിന്റെ പ്രയോഗത്തിൽമാത്രമല്ല, ആ അനുച്ഛേദ ത്തിൽത്തന്നെ അപകടം പതിയിരിക്കു ന്നെന്നാണ് സൂചിപ്പിച്ചത്. ഗവർണറുടെയോ രാഷ്ട്രപതിയുടെയോ അംഗീകാരമില്ലാതെ വർഷങ്ങളുടെ കാലതാമസത്തിന്റെ പേരിൽ സുപ്രീം കോടതി നേരിട്ട് തമിഴ്നാട്ടിലെ ബില്ലുകളെ നിയമമാക്കാൻ തയ്യാറായതും ആ കേസിൽ 'സമ്പൂർണനീതി'നടപ്പാക്കാനായി 142-ാം അനുച്ഛേദം പ്രയോഗിച്ചതുമാണ് ഉപരാഷ്ട്രപതിയടക്കമുള്ളവരുടെ വിമർശനം ക്ഷണിച്ചുവരുത്തിയത്.

ഉപരാഷ്ട്രപതിസ്ഥാനത്തിരുന്നു കൊണ്ട് ഭരണഘടനയിലെ വ്യവസ്ഥ യെയും അതിന്റെ പ്രയോഗത്തെയും അതു പ്രയോഗിച്ച അധികാര സ്ഥാപന ത്തെയും അദ്ദേഹം വിമർശിച്ചതിലെ അനൗചിത്യം ഗൗരവപ്പെട്ടതാണ്. ഭരണഘടനയെ അംഗീകരിച്ചു കൊണ്ടും പിൻപറ്റി ക്കൊണ്ടും തങ്ങളുടെ ഔദ്യോഗിക കൃത്യം നിർവഹിക്കുമെന്ന് സത്യപ്രതിജ്ഞ ചൊല്ലി അധികാരത്തി ലേറിയവർ തന്നെ ഭരണഘടനാ വ്യവസ്ഥ കളെയും അവ പ്രയോഗിച്ച അധികാരിക ളെയും വിമർശിക്കാൻ തുടങ്ങിയാൽ രാജ്യത്തിന്റെ അവസ്ഥയെന്താകും എന്ന ചോദ്യമാണ് ഇവിടെ ഉയരുന്നത്. കോടതി ഉത്തരവുകൾ മാനിക്കുകയും പാലിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ട മന്ത്രിമാരും മറ്റും നാളെ കോടതി നിർദേശങ്ങളെയും കോടതിയുടെ അധികാരങ്ങളെയും ചോദ്യംചെയ്ത് മുന്നോട്ടുവന്നാലത്തെ സ്ഥിതി എന്താകു മെന്നും ആലോചിക്കുക. തീർച്ചയായും കോടതികളോ ഭരണഘടന തന്നെയോ

വിമർശനത്തിനതീതമല്ല. എന്നുമാത്രമല്ല, വിമർശനങ്ങളിലൂടെയാണ് ഭരണഘടനയും കോടതിയടക്കമുള്ള ഭരണഘടനാ സ്ഥാപനങ്ങളും തെറ്റുകൾ തിരുത്തി വികസിക്കുന്നത്. എന്നാൽ, മാധ്യമങ്ങളും ബുദ്ധിജീവികളും എഴുത്തുകാരും പൗരന്മാരും നടത്തുന്ന ഇത്തരം വിമർശനങ്ങൾ അതുപോലെ ഉന്നയിക്കാൻ ഭരണഘടനാ സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇരിക്കുന്നവർ ഒരുമ്പെട്ടുകൂടാ. അവർക്ക് സത്യപ്രതിജ്ഞയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മാത്രമേ പ്രവർത്തിക്കാൻ അധികാരമുള്ളൂ. വ്യക്തിപരമായി അവർക്കുള്ള എല്ലാ അഭിപ്രായങ്ങളും പൊതുവേദിയിൽ അതുപോലെ പ്രകടിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങിയാൽ അത് രാഷ്ട്രത്തിന്റെ സുഗമമായ വികാസത്തിനുതന്നെ തടസ്സങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കും.

- **സുപ്രീംകോടതിയും 142-ാം അനുച്ഛേദവും**

മാത്രമല്ല, 142-ാം അനുച്ഛേദം സംബന്ധിച്ച ഉപരാഷ്ട്രപതിയുടെ വിമർശനം കഴമ്പില്ലാത്തതാണ്. 142 (1) അനുച്ഛേദം, സുപ്രീംകോടതി പരിഗണിക്കുന്ന ഒരു കേസിൽ സമ്പൂർണ നീതി നടപ്പാക്കുന്നുവെന്നുറപ്പു വരുത്താനായി ഉചിതമായ ഉത്തരവു പുറപ്പെടുവിക്കാൻ സുപ്രീംകോടതിക്ക് അധികാരം നൽകുന്നതാണ്. കേവലം അമൂർത്തമായ നിയമവ്യാഖ്യാനം മാത്രമല്ല, സുപ്രീംകോടതിയുടെ ജോലിയെന്ന് പരോക്ഷമായി വ്യക്തമാക്കുന്ന വ്യവസ്ഥ കൂടിയാണിത്. കോടതിനടത്തുന്ന നിയമ വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെയും വിഷയ പരിശോധനയുടെയും പ്രയോജനം ബന്ധപ്പെട്ട കക്ഷികൾക്കുണ്ടാകണം. കക്ഷികൾ ചിലപ്പോൾ സർക്കാർ തന്നെയായിരിക്കാം. മറ്റുചില ഘട്ടങ്ങളിലാകട്ടെ പൊതുവായ നിയമമെന്തെന്ന് സുപ്രീംകോടതി ഒരു കേസിൽ വ്യക്തമാക്കിയാലും മറ്റുചില ഘടകങ്ങളുടെ പേരിൽ ആ വിധിയുടെ പരിധിയിൽനിന്നു ചിലകക്ഷികളെ ഒഴിവാക്കേണ്ടതായി വരും. ഉദാഹരണത്തിന്, ഒരു പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനത്തിൽ നിയമനം ലഭിക്കാനാവശ്യമായ യോഗ്യതയെന്തെന്ന് സുപ്രിംകോടതി ഒരു കേസിൽ തീരുമാനിക്കുന്നെന്നു കരുതുക. അതിനു തത്തുല്യമെന്നു കരുതിപ്പോന്ന യോഗ്യതയുള്ളവർ വർഷങ്ങളായി സർവീസിലുണ്ടെന്നും കരുതുക. ഈ 'തത്തുല്യയോഗ്യത' അംഗീകരിക്കാവുന്നതല്ല എന്ന് നിയമപരിശോധനയ്ക്കുശേഷം കോടതി നിഗമനത്തിലെത്തിയാൽപ്പോലും ഇതിനകം സർവീസിൽ കയറിയവർക്ക് തുടരാവുന്നതാണെന്ന് സുപ്രീംകോടതി പറയുന്നത് 142-ാം അനുച്ഛേദം ഉപയോഗിച്ചുകൊണ്ടാണ്. ഇങ്ങനെ 142-ാം അനുച്ഛേദം പ്രയോഗിക്കേണ്ടി വരുന്ന ആയിരക്കണക്കിനു സന്ദർഭങ്ങൾ വിവിധ കേസുകളിൽ ഉണ്ടാകാറുണ്ട്. വിപുലമായ ചർച്ചകൾക്കും ആഴത്തിലുള്ള ആലോചനകൾക്കു ശേഷം ഭരണഘടനയിൽ ചേർക്കപ്പെട്ട ഒരു വ്യവസ്ഥയെ ഉപരാഷ്ട്രപതി സ്ഥാനത്തിരുന്നു കൊണ്ട് വിമർശിക്കുന്നത് തികച്ചും അസുഖകരമായ അനുഭവമാണ് ഉണ്ടാക്കിയത്.

• രാഷ്ട്രപതിയും ഗവർണറും കോടതി നിർദേശവും

ജനാധിപത്യശക്തികൾക്കെതിരായി കോടതിയുടെ പക്കലുള്ള ന്യൂക്ലിയർ മിസൈലാണ് 142-ാം അനുച്ഛേദം എന്ന ഉപരാഷ്ട്രപതിയുടെ വിമർശനം വന്നത് തമിഴ്നാട് കേസ് വിധിയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിലാണെന്നത് തികച്ചും കൗതുകകരമാണ്. ജനാധിപത്യരീതിയിൽ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട നിയമനിർമാണ സഭയെയും സർക്കാരിനെയും നോക്കുകുത്തികളാക്കി അവരുടെ നയങ്ങൾക്കും നിയമങ്ങൾക്കുംമുന്നിൽ വർഷങ്ങളോളം പ്രതിസന്ധിതീർത്ത ഗവർണറുടെ നടപടിയിലാണ് സുപ്രീംകോടതി ഇടപെട്ടതും 142-ാം അനുച്ഛേദം പ്രയോഗിച്ചതും. ഇവിടെ രാഷ്ട്രപതിയുടെ കാര്യത്തിലും ചില നിർദേശങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിക്കേണ്ടിവന്നത് ഗവർണറുടെ ഭരണഘടനാവിരുദ്ധമായ നടപടികൾ രാഷ്ട്രപതിയുടെ പരിഗണനയ്ക്കായി ബില്ലുകൾ അയക്കുന്നതിലേക്കെത്തിയതുകൊണ്ടാണ്. ഇങ്ങനെ സുപ്രീംകോടതി ചെയ്തതാകട്ടെ ഗവർണറുടെ അധികാരമില്ലായ്മയെയും രാഷ്ട്രപതിയുടെ അധികാരത്തിന്റെ പരിമിതിയെയും സംബന്ധിച്ച കൃത്യമായ വിശകലനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ്. ഗവർണർമാർക്ക് അധികാരങ്ങളില്ല, കടമകൾ മാത്രമേയുള്ളൂ എന്ന ഡോ. അംബേദ്കറുടെ പ്രസിദ്ധമായ പ്രസ്താവന ഓർമ്മിക്കുക. ഭരണഘടനയുടെ 200-ാം അനുച്ഛേദവും ഇക്കാര്യം തന്നെയാണ് വ്യക്തമാക്കുന്നത്. അതു മാത്രമേ സുപ്രീംകോടതി പറഞ്ഞിട്ടുള്ളൂ. തീരുമാനങ്ങൾക്ക് സമയപരിധി നിശ്ചയിച്ചതിന് മുൻകാല വിധികളുടെ പിൻബലമുണ്ട്. വാസ്തവത്തിൽ 142-ാം അനുച്ഛേദം എത്രമാത്രം ഒഴിച്ചുകൂടാനാവാത്തതാണെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നതാണ് തമിഴ്നാട് കേസിലെ വസ്തുതകൾ നീതിയുടെ ആവശ്യങ്ങളെ തൃപ്തിപ്പെടുത്താനായി 142-ാം അനുച്ഛേദം മുൻപും പലതവണ പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇതൊന്നും നിയമജ്ഞൻകൂടിയായ ഉപരാഷ്ട്രപതിക്ക് അറിയാത്ത കാര്യങ്ങളല്ല.

• ആരും അതീതരല്ല

നമ്മുടെ ജനാധിപത്യസംവിധാനത്തിൽ ആരും - പ്രധാനമന്ത്രിയോ രാഷ്ട്രപതിയോ പോലും നിയമത്തിനതീതരല്ല. ഈ തിരിച്ചറിവിന്റെ കൂടി അടിസ്ഥാനത്തിൽവേണം സുപ്രീംകോടതിവിധിയെ വിലയിരുത്താൻ ഈ കേസിൽ സുപ്രീംകോടതി നിയമനിർമാണം നടത്തുകയോ അമിതാധികാര പ്രവണത കാണിക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ല. സൂപ്പർ പാർലമെന്റോ സൂപ്പർ ഗവൺമെന്റോ ആയി പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുമില്ല. സഭ പാസാക്കിയ ബില്ലുകളുടെ കാര്യത്തിൽ തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിന് സമയപരിധി നിശ്ചയിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, കാലതാമസം വന്ന ബില്ലുകളെ വീണ്ടും അംഗീകരിക്കാതെ നീട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുന്ന സാഹചര്യം സുപ്രീംകോടതി സൃഷ്ടിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ, സ്വന്തം ധർമം നിർവഹിക്കുന്നതിൽ കോടതി പരാജയപ്പെടുമായിരുന്നു. അത്തരം വിധികളെ രാഷ്ട്രീയമായ

കാരണങ്ങളുടെപേരിൽ പലരും എതിർക്കുന്നതും വിമർശിക്കുന്നതും മനസ്സിലാക്കാം. എന്നാൽ, ഉന്നത ഭരണഘടനാപദവിയിൽ ഇരിക്കുന്നവർ അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നത് അംഗീകരിക്കാവുന്നതല്ലതന്നെ.

(ലേഖകൻ സുപ്രീംകോടതിയിലും കേരള ഹൈക്കോടതിയിലും അഭിഭാഷകനാണ്)

മാതൃഭൂമി,
20 ഏപ്രിൽ 2025

ഇന്ത്യൻ പൗരന്റെ മൗലികാവകാശങ്ങൾ

കെ. ദിലീപ്

സമൂഹത്തിൽ നിലനിൽക്കേണ്ട സൗഹാർദവും യോജിപ്പം ഇല്ലാതെയാക്കാൻ മാത്രം ഉതകുന്ന നിയമനിർമ്മാണങ്ങളും രാജ്യത്തെ പരമോന്നത നീതിപീഠത്തിനെതിരെ പോലും നടത്തുന്ന നീചമായ പരാമർശങ്ങളുമൊക്കെ രാജ്യത്ത് അസ്ഥിരതയും കലാപവും വളർത്തി, അതിലൂടെ സ്വന്തം യജമാനന്മാരായ കുത്തകകൾക്ക് രാജ്യത്തിന്റെ പൊതുവിഭവങ്ങൾ കൊള്ളയടിക്കുവാൻ അവസരം സൃഷ്ടിക്കുവാൻ മാത്രമാണെന്നത് ഇന്ന് ഒരു രഹസ്യമല്ല.

ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയിൽ വിവിധ അനുച്ഛേദങ്ങൾ പ്രകാരം ഉറപ്പു നൽകിയിരിക്കുന്ന കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് അജ്ഞത ഭാവിച്ചുകൊണ്ടാണ് കേന്ദ്ര സർക്കാർ നിയമങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതും ഉത്തരവു കളിറക്കുന്നതും. ഇക്കാര്യത്തിൽ ഏറ്റവും പുതിയ ഉദാഹരണമാണ് വഖഫ് ഭേദഗതി നിയമം. ഇന്ത്യ താലിബാൻ പോലുള്ള മതഭീകരവാദികൾ ഭരിക്കുന്ന ഒരു രാജ്യമല്ല. ഇന്ത്യ വളരെ ശക്തമായ ഭരണഘടനാ സംവിധാനങ്ങളുള്ള, പൗരന്മാരുടെ മൗലികാവകാശങ്ങൾ ഭരണഘടനയിൽ വ്യക്തമായി ഉൾപ്പെടു ത്തിയിട്ടുള്ള, ഭരണഘടനാ ലംഘനങ്ങൾ പരിശോധിക്കുവാനും തീരുമാന മെടുക്കുവാനും അധികാരമുള്ള ജുഡീഷ്യറി നിലവിലുള്ള രാജ്യമാണ്.

ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ മൂന്നാം ഭാഗത്തിൽ അനുച്ഛേദം 12 മുതൽ 35 പ്രകാരം ഓരോ വ്യക്തിയുടെയും അന്തസ് സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും വ്യക്തി വികാസത്തിനും ഉതകുന്ന രീതിയിൽ മതമോ, ജാതിയോ, സ്ത്രീ - പുരുഷ ഭേദമോ, വംശമോ പരിഗണിക്കാതെ ഓരോ പൗരനും മൗലികാവകാശങ്ങളുണ്ട്. അനുച്ഛേദം 11-ൽ ഇന്ത്യൻ പൗരത്വം സംബന്ധിച്ച കാര്യങ്ങളാണ് പരാമർ ശിക്കുന്നത്. പൗരത്വം എങ്ങനെ നേടാം, ആരാണ് ഇന്ത്യൻ പൗരൻ, ഇതു സംബന്ധിച്ച് ഇന്ത്യൻ പാർലമെന്റിന്റെ നിയമ നിർമ്മാണത്തിനുള്ള അധികാരങ്ങൾ തുടങ്ങിയ വിഷയ ങ്ങൾ അനുച്ഛേദം 11-ൽ നിർവചിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇന്ത്യൻ പൗരന്റെ മൗലികാവകാശങ്ങൾ നിർവചി ച്ചിരിക്കുന്നത് അനുച്ഛേദം 12 മുതൽ 35 വരെയുള്ള ഭാഗങ്ങളിലാണ്. ഇത് 'ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ മാഗ്നാകാർട്ട' എന്ന് വിളിക്കപ്പെടുന്നു.

ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ മൂന്നാം ഭാഗത്ത് അനുച്ഛേദം 12-ൽ 'സംസ്ഥാനം'

എന്നതിനെ നിർവചിച്ചിരിക്കുന്നു. സംസ്ഥാനം എന്നാൽ ഇന്ത്യൻ സർക്കാരും പാർലമെന്റും ഓരോ സംസ്ഥാനത്തിന്റെയും സർക്കാരും നിയമസഭയും ഇന്ത്യയുടെ പ്രദേശത്തിനുള്ളിലോ, ഇന്ത്യൻ സർക്കാരിന്റെ നിയന്ത്രണത്തിലോ ഉള്ള എല്ലാ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളും മറ്റ് അധികാരികളും ഉൾപ്പെടുന്നു. ചുരുക്കത്തിൽ ഭരണകൂടം എന്തെന്ന് അനുച്ഛേദം 12 നിർവചിക്കുന്നു. അനുച്ഛേദം 13-ൽ മൗലികാവകാശങ്ങൾക്ക് വിരുദ്ധമായി നിർമ്മിക്കപ്പെടുന്ന നിയമങ്ങൾ അസാധുവാണെന്ന് കൃത്യമായി പ്രഖ്യാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. ക്രമാനുഗതമായി അനുച്ഛേദം 14-ൽ നിയമത്തിന് മുമ്പിലെ സമത്വം, 15 മതം, വർഗം, ജാതി, ലിംഗം, ജന്മസ്ഥലം തുടങ്ങിയവയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള വിവേചനത്തിന്റെ നിരോധനം, 17 തൊട്ടുകൂടായ്മ ഇല്ലാതാക്കുക, 18 സ്ഥാനപ്പേരുകൾ ഇല്ലാതാക്കുക എന്നിങ്ങനെ.

ആശയപ്രകടനത്തിനും പ്രഭാഷണത്തിനുമുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം, സമാധാനപരമായി ഒത്തുചേരാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം, സംഘടനകളും പ്രസ്ഥാനങ്ങളും രൂപീകരിക്കുന്നതിനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം, സഞ്ചാര സ്വാതന്ത്ര്യം, രാജ്യത്തെവിടെയും താമസിക്കാനും ഇഷ്ടമുള്ള ജോലി ചെയ്യാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം തുടങ്ങി സുപ്രധാനമായ മനുഷ്യാവകാശങ്ങളെല്ലാം തന്നെ ഒരു പൗരന് ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതാണ് ഭരണഘടനയിലെ 19-ാം അനുച്ഛേദം. ഒരു ഇന്ത്യൻ പൗരന് ഭരണഘടനയിൽ അനുവദിച്ചിട്ടുള്ള അവകാശങ്ങൾ നിത്യേന ഭരണാധികാരികളാൽ തന്നെ ലംഘിക്കപ്പെടുന്ന വാർത്തകളാണ് നമ്മൾ ഇന്ന് കാണുന്നത്. സ്വതന്ത്രമായ ആശയ പ്രകടനം, ഒത്തുചേരാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം, സഞ്ചാരസ്വാതന്ത്ര്യം ഇവയെല്ലാം തന്നെ നിയന്ത്രിക്കപ്പെടുന്നു. 20, 21, 22 അനുച്ഛേദങ്ങളിൽ വ്യക്തി സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ സംരക്ഷണവും അന്യായമായ അറസ്റ്റുകളിൽ നിന്നുള്ള സംരക്ഷണവും ഉറപ്പുവരുത്തുന്നു. എന്നാൽ ഇന്ത്യൻ ജയിലുകളിൽ ചെയ്ത കുറ്റമെന്താണെന്നറിയാതെ കിടക്കുന്ന ആദിവാസി, ദളിത് വിഭാഗങ്ങളിൽപ്പെട്ട സ്ത്രീകളുടെ എണ്ണം എത്രയാണ്? രാഷ്ട്രപതി നേരിട്ട് ഇടപെട്ട് വിശദാംശങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്നു എന്ന വാർത്ത കണ്ടിരുന്നു. പിന്നീട് എന്തായി എന്നറിയില്ല. അനുച്ഛേദം 23, 24 പ്രകാരം അടിമവേലയും ബാലവേലയും നിരോധിച്ചിരിക്കുന്നു.

അനുച്ഛേദം 25-ലാണ് മതസ്വാതന്ത്ര്യത്തെക്കുറിച്ച് പറയുന്നത്. ക്രമസമാധാനം, ധാർമ്മികത, പൊതു ആരോഗ്യം എന്നിവ പാലിച്ചുകൊണ്ട് എല്ലാവർക്കും ഇഷ്ടമുള്ള മതത്തിൽ വിശ്വസിക്കുവാനും ആ വിശ്വാസം പ്രചരിപ്പിക്കുവാനുമുള്ള അവകാശമുണ്ട്. അനുച്ഛേദം 26 അനുസരിച്ചാണ് എല്ലാ മതവിഭാഗങ്ങൾക്കും മതപരമോ സാമൂഹ്യ സേവന പരമോ ആയ സ്ഥാപനങ്ങൾ തുടങ്ങുവാനും പ്രവർത്തിപ്പിക്കുവാനുമുള്ള അവകാശം നൽകിയിരിക്കുന്നത്. ഇതിൽ മതപരവും ധർമ്മ പരവുമായ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി സ്ഥാപനങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുകയും

പരിപാലിക്കുകയും ചെയ്യുക, മതപരമായ കാര്യങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുക, സ്ഥാവര ജംഗമ സ്വത്തുക്കൾ സ്വന്തമാക്കാനും സമ്പാദിക്കാനും, നിയമപരമായ അത്തരം സ്വത്ത് കൈകാര്യം ചെയ്യാനുമുള്ള അവകാശം എന്നിവയുൾപ്പെടുന്നു.

ഭരണഘടനയിലെ 26-ാം അനുച്ഛേദ പ്രകാരമാണ് വിവിധ ദേവസ്വം ബോർഡുകളും വഖഫ് ബോർഡും കമ്പനി നിയമപ്രകാരം രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുള്ള ക്രിസ്തീയ സ്ഥാപനങ്ങളും പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. അനുച്ഛേദം 25 മുതൽ 28 വരെയുള്ള ഭാഗങ്ങളിൽ മതസ്വാതന്ത്ര്യം വിശദമായി നിർവചിച്ചിരിക്കുന്നു. അനുച്ഛേദം 26-ന്റെ സാമാന്യമായ വായനയിൽത്തന്നെ ഏതൊരാൾക്കും വിവിധ മതവിശ്വാസികൾക്ക് അവരുടെ ധാർമ്മികവും മതപരവുമായ വിശ്വാസങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഭരണഘടനയുടെ മറ്റേതെങ്കിലും വ്യവസ്ഥയുടെ ലംഘനമില്ലാതെ മതസ്ഥാപനങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുവാനും പരിപാലിക്കുവാനും അവകാശമുണ്ട്. 1954-ൽ നിലവിൽ വന്ന 1995-ലെ ഭേദഗതി നിയമങ്ങൾ കൂടി ഉൾപ്പെടുത്തി ഇന്ന് നിലനിൽക്കുന്ന വഖഫ് നിയമം, ലളിതമായി പറഞ്ഞാൽ ഇസ്ലാം മത വിശ്വാസികൾ, മതധർമ്മം, വിദ്യാഭ്യാസം, ആതുരസേവനം തുടങ്ങിയ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി വിശ്വാസികൾ സംഭാവന ചെയ്ത വസ്തുവകകൾ സംരക്ഷിക്കുന്നതും മേൽപ്പറഞ്ഞ ആവശ്യങ്ങൾക്ക് ഉപയോഗിക്കുന്നതും ക്രമീകരിക്കുവാനായാണ് വഖഫ് ബോർഡുകൾ വിവിധ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ രൂപീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. പ്രതിപക്ഷത്തിന്റെയും വിവിധ ജനവിഭാഗങ്ങളുടെയും എതിർപ്പ് വകവയ്ക്കാതെ കേന്ദ്രസർക്കാർ 2025-ൽ പാസാക്കിയ വഖഫ് നിയമ ഭേദഗതിയിൽ അംഗീകരിക്കാനാവാത്ത കാര്യങ്ങളുണ്ടെന്നാണ് സുപ്രീംകോടതിയും പറഞ്ഞു വയ്ക്കുന്നത്.

വഖഫ് ബോർഡിൽ അമുസ്ലിം അംഗങ്ങളെ നിയമിക്കുവാനുള്ള നീക്കമാണ് ഏറ്റവും പ്രതിഷേധാർഹമായിട്ടുള്ളത്. സുപ്രീംകോടതി, ദേവസ്വം ബോർഡുകളിൽ അഹിന്ദുക്കളെ നിയമിക്കുവാൻ കേന്ദ്ര സർക്കാർ തയ്യാറാവുമോ എന്ന് ചോദിച്ചത് ഏറ്റവും പ്രസക്തമാണ്. ഒരു മത വിഭാഗത്തിലെ ജനങ്ങൾ അവരുടെ മതപരമായ ആവശ്യങ്ങൾക്ക് സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു സ്ഥാപനത്തിലെ കാര്യങ്ങൾ തീരുമാനിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു ബോർഡിൽ മറ്റു മതത്തിൽപ്പെട്ട ആളുകളെ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിന്റെ സാംഗത്യം മനസിലാക്കാൻ പ്രയാസമാണ്. സുപ്രീംകോടതി തന്നെ സോളിസിറ്റർ ജനറലിനോട് ചോദിച്ചത് ദേവസ്വം ബോർഡുകളിൽ അഹിന്ദുക്കളെ ഉൾപ്പെടുത്തുമോ എന്നാണ്.

സമൂഹത്തിൽ നിലനിൽക്കേണ്ട സൗഹാർദവും യോജിപ്പും ഇല്ലാതെയാക്കാൻ മാത്രം ഉതകുന്ന നിയമനിർമ്മാണങ്ങളും രാജ്യത്തെ പരമോന്നത നീതി പീഠത്തിനെതിരെ പോലും നടത്തുന്ന നീചമായ പരാമർശങ്ങളുമൊക്കെ രാജ്യത്ത് അസ്ഥിരതയും കലാപവും വളർത്തി, അതിലൂടെ സ്വന്തം

യജമാനന്മാരായ കുത്തകകൾക്ക് രാജ്യത്തിന്റെ പൊതുവിഭവങ്ങൾ കൊള്ള അടിക്കുവാൻ അവസരം സൃഷ്ടിക്കുവാൻ മാത്രമാണെന്നത് ഇന്ന് ഒരു രഹസ്യമല്ല.

അനുച്ഛേദം 27 പ്രകാരം മതസ്ഥാപനങ്ങളുടെ പരിപാലനം തുടങ്ങിയ ആവശ്യങ്ങൾക്കുള്ള ചെലവുകൾക്ക് നികുതി ഒഴിവാക്കി നൽകുകയും 28 പ്രകാരം പൂർണമായി സംസ്ഥാന ഫണ്ട് ഉപയോഗിക്കുന്ന വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനത്തിൽ (സർക്കാർ, സ്കൂൾ, കോളജുകൾ) മതപരമായ പ്രബോധനം നിരോധിച്ചിരിക്കുകയും 29 പ്രകാരം മത/ഭാഷ/സാംസ്കാരിക ന്യൂനപക്ഷങ്ങളുടെ തനത് മതം/ഭാഷ/ലിപി/സംസ്കാരം ഇവ സംരക്ഷിക്കുവാനും അനുച്ഛേദം 30 അനുസരിച്ച് ന്യൂനപക്ഷങ്ങൾക്ക് അവരുടെ വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുവാനും 30 മുതൽ 35 വരെ ഭരണഘടനാപരമായി പാർട്ട് മൂന്നിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ള അവകാശങ്ങൾ നേടി എടുക്കുന്നതിനുള്ള ഭരണഘടനാപരമായ പരിഹാരങ്ങൾക്കായുള്ള അവകാശങ്ങളാണ് പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. ഇത്രയും വ്യക്തമായ ഭരണഘടനാ അനുച്ഛേദങ്ങൾ ഉള്ളപ്പോൾ അതിനെതിരായ പ്രവൃത്തികൾ നീതിന്യായ കോടതികൾ തടയുക തന്നെ ചെയ്യും.

ജനയുഗം

23 ഏപ്രിൽ 2025

ഗവർണറും രാഷ്ട്രപതിയും സുപ്രീംകോടതിയിൽ

പി.ഡി.ടി. ആചാരി

പലരും ഉയർത്തുന്ന ചോദ്യം സുപ്രീംകോടതിക്ക് എങ്ങനെയാണ് രാഷ്ട്രപതിക്ക് ഇത്തരത്തിലുള്ള ഉത്തരവ് നൽകാൻ കഴിയുന്നത് എന്നാണ്. ഈ ചോദ്യത്തിനുള്ള ഉത്തരം നമുക്ക് ഭരണഘടനയിൽ നിന്നു തന്നെ ലഭിക്കും.

തമിഴ്നാട് നിയമസഭ പാസാക്കിയ ബില്ലുകൾക്ക് അനുമതി കൊടുക്കാതെ, ഗവർണർ താമസിപ്പിച്ച കേസിൽ സുപ്രീം കോടതിയുടെ വിധിന്യായം വലിയ ഒച്ചപ്പാടാണ് ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നത്. ഉപരാഷ്ട്രപതി ഈ വിധിന്യായത്തെ അതിനിശിതമായി വിമർശിക്കുകയുണ്ടായി. ഭരണകക്ഷിയിൽപ്പെട്ടവരെയും ഉപരാഷ്ട്രപതിയെത്തന്നെയും ചൊടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത് രാഷ്ട്രപതി മൂന്നുമാസത്തിനുള്ളിൽ ബില്ലുകളിൽ തീരുമാനമെടുക്കണമെന്നുള്ള സുപ്രീം കോടതിയുടെ ഉത്തരവാണ് അങ്ങനെയൊരു ഉത്തരവ് സുപ്രീകോടതിക്ക് രാഷ്ട്രപതിക്കു നൽകാനാകുമോ, അതുകുറച്ചു കടന്ന കൈയായിപ്പോയില്ലേ എന്നെല്ലാമുള്ള ചോദ്യങ്ങളാണിപ്പോൾ ഉയർന്നുവരുന്നത്. ചില ദേശീയ ദിനപത്രങ്ങൾ സുപ്രീം കോടതിയുടെ ഈ ഉത്തരവിനെതിരായി മുഖ പ്രസംഗങ്ങളെഴുതുകയുണ്ടായി.

തമിഴ്നാട് ഗവർണറുടെ കേസിൽ സുപ്രീംകോടതി പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് വളരെ ലളിതമായ ഒരു കാര്യമാണ്. അതായത് ഗവർണർ മൂന്നു മാസത്തിനുള്ളിൽ ബില്ലുകൾ രാഷ്ട്രപതിക്ക് അയക്കേണ്ടതാണെന്നും രാഷ്ട്രപതി മൂന്നുമാസത്തിനകം അന്തിമ തീരുമാനമെടുക്കുകയും ആ തീരുമാനം നിയമസഭയെ അറിയിക്കുകയും വേണമെന്നുമാണ് കോടതിയുടെ ഉത്തരവ്.

- **ഉത്തരം ഭരണഘടനയിൽ**

ഗവർണർ രാഷ്ട്രപതിയുടെ പരിഗണനയ്ക്ക് അയക്കുന്ന ബില്ലുകളിൽ അദ്ദേഹത്തിന് അനുമതിനൽകുകയോ അനുമതി നിഷേധിക്കുകയോ ചെയ്യാം. അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നിയാൽ നിയമസഭാബിൽ തിരിച്ചയക്കുകയും പുനഃപരിശോധന നടത്തണമെന്നാവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്യാം. പുനഃപരിശോധന നടത്തി ബിൽ വീണ്ടും രാഷ്ട്രപതിക്കയച്ചാൽ അദ്ദേഹത്തിന് അനുമതി നൽകുകയോ നൽകാതിരിക്കുകയോ ചെയ്യാം. ഗവർണർക്ക് പക്ഷേ, അനുമതി നൽകിയേ പറ്റൂ. ഭരണഘടനയുടെ 201-ാം അനുച്ഛേദമനുസരിച്ച് രാഷ്ട്രപതിക്ക് അതിന്റെ ആവശ്യമില്ല.

തമിഴ്നാട് ഗവർണർ ബില്ലുകളുടെ കാര്യത്തിൽ വരുത്തിയ അമിതമായ കാലതാമസം കണക്കിലെടുത്തുകൊണ്ടാണ് സുപ്രീംകോടതി 200, 201 എന്നീ അനുച്ഛേദങ്ങളെ വ്യാഖ്യാനിച്ച് മേൽപ്പറഞ്ഞ ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിച്ചത്. ഈ

സന്ദർഭത്തിൽ പലരും ഉയർത്തുന്ന ചോദ്യം സുപ്രീംകോടതിക്ക് എങ്ങനെയാണ് രാഷ്ട്രപതിക്ക് ഇത്തരത്തിലുള്ള ഉത്തരവ് നൽകാൻ കഴിയുന്നത് എന്നാണ്. ഈ ചോദ്യത്തിനുള്ള ഉത്തരം നമുക്ക് ഭരണഘടനയിൽനിന്നുതന്നെ ലഭിക്കും.

ഭരണഘടനയുടെ 53-ാം അനുച്ഛേദ മനുസരിച്ച് കേന്ദ്രഭരണാധികാരം രാഷ്ട്രപതിയിൽ നിക്ഷിപ്തമാണ്. എന്നാൽ, അധികാരപ്രയോഗം മന്ത്രിസഭയുടെ ഉപദേശം അനുസരിച്ചുമാത്രമേ ചെയ്യാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ. അതായത് നമ്മുടെ ഭരണഘടനാ സംവിധാനമനുസരിച്ച് രാഷ്ട്രപതിക്ക് സ്വന്തമായി ഒരധികാര പ്രയോഗവും നടത്താൻ കഴിയില്ല. അദ്ദേഹത്തിന് മന്ത്രിസഭയുടെ ഉപദേശം അനുസരിച്ചുമാത്രമേ പ്രവർത്തിക്കാൻ കഴിയൂ. ഇക്കാര്യം അനേകം വിധിന്യായ ങ്ങളിലുടെ സുപ്രീംകോടതി വ്യക്തമാക്കി യിട്ടുള്ളതാണ്. അപ്പോൾ ഒരു സംസ്ഥാന നിയമസഭ പാസാക്കുന്ന ബിൽ ഗവർണർ വഴി രാഷ്ട്രപതിയുടെ പക്കലെത്തിയാൽ അതിൽ യഥാർഥത്തിൽ തീരുമാന മെടുക്കുന്നത് കേന്ദ്രസർക്കാരാണ്. രാഷ്ട്രപതി സർക്കാർ പറയുന്ന തീരുമാനത്തിൽ ഒപ്പുവെക്കുകമാത്രമേ ചെയ്യൂ. അതുകൊണ്ട് മൂന്നുമാസത്തെ കാലാവധി പാലിക്കേണ്ട ചുമതല കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റേതാണ്. യഥാർഥത്തിൽ ഈ ഉത്തരവ് കേന്ദ്രസർക്കാരിനു വേണ്ടിയുള്ളതാണ്.

• സമയക്രമം പാലിക്കണമെന്ന തത്ത്വം

രണ്ടാമത്തെ കാര്യം ഭരണാധികാരം കൈകാര്യംചെയ്യുന്ന എല്ലാ അധികാര സ്ഥാപനങ്ങളും തങ്ങളുടെ തീരുമാനങ്ങളും തീരുമാനമെടുക്കാനെടുക്കുന്ന സമയവും ന്യായമായിട്ടുള്ളതായിരിക്കണം എന്നുള്ള താണ്. ഭരണഘടനയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ പുനരവലോകനം ചെയ്യാൻ നിയമിക്കപ്പെട്ട ദേശീയകമ്മിഷനും എല്ലാം തന്നെ ഈ സമയപരിധി നിശ്ചയിക്കണമെന്ന് ശുപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ളതാണ്. അതുപോലെ കേന്ദ്ര ആഭ്യന്തര മന്ത്രാലയത്തിന്റെ ഒരു സർക്കുലറിലും മൂന്നുമാസത്തിനുള്ളിൽ ബില്ലിന്റെ പരിശോധന പൂർത്തീകരി ച്ചിരിക്കണമെന്ന് നിഷ്കർഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇക്കാര്യങ്ങളെല്ലാം കോടതി ഈ വിധി ന്യായത്തിൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുണ്ട്.

രാഷ്ട്രപതിയും ഗവർണറുമെല്ലാം ഭരണഘടനയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഭരണഘടനാ അധികാര സ്ഥാനങ്ങളാണ്. അവരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഭരണഘടന പ്രകാരമാണോ എന്നു പരിശോധിക്കാനുള്ള അധികാരം സുപ്രീം കോടതിയിൽ നിക്ഷിപ്തമായിരിക്കുന്നു. രാഷ്ട്രപതി രാഷ്ട്രത്തലവനും സർവ സൈന്യാധിപനുമൊക്കെയാണ്. പക്ഷേ, അദ്ദേഹം ഭരണഘടനാത്തലവൻ മാത്രമാണ്. 361-ാം അനുച്ഛേദം രാഷ്ട്രപതിക്കും ഗവർണർക്കും ചില പ്രത്യേക സംരക്ഷണം നൽകിയിട്ടുണ്ട് എന്നുമാത്രം.

• ഏതൊക്കെ ബില്ലുകൾ അയക്കാം

ഏതുതരം ബില്ലുകളാണ് ഗവർണർ രാഷ്ട്രപതിയുടെ പരിഗണനയ്ക്കു വിടേണ്ടത് എന്നുള്ളതും അത്യധികം

പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന കാര്യമാണ്. കേരള സർക്കാർ സുപ്രീംകോടതിയിൽ നൽകിയ ഹർജിയിൽ വാദം ആരംഭിച്ചിട്ടില്ല. ഗവർണറെ ചാൻസലർ സ്ഥാനത്തു നിന്നുമാറ്റാനുള്ള ബില്ലും രാഷ്ട്രപതിയുടെ പരിഗണനയ്ക്ക് അന്നത്തെ ഗവർണർ അയച്ചുകൊടുത്തിരുന്നതാണ്. ഒരു കാരണ വശാലും ആ ബിൽ രാഷ്ട്രപതിക്ക് അയക്കേണ്ടവയല്ലാത്തതാണ്. കാരണം ഗവർണറെ ചാൻസലർ സ്ഥാനത്തുനിന്ന് മാറ്റാനുള്ള അധികാരം പൂർണമായും നിയമസഭയ്ക്കാണ്. സംസ്ഥാനനിയമവും കേന്ദ്രനിയമവും തമ്മിൽ വൈരുധ്യ മുണ്ടെങ്കിൽ അങ്ങനെയുള്ള ബില്ലുകൾ രാഷ്ട്രപതിയുടെ പരിഗണനയ്ക്ക് അയക്കാവുന്നതാണ്. ചാൻസലർ, വൈസ് ചാൻസലർ എന്നിവരുടെ നിയമനത്തെ സംബന്ധിക്കുന്ന ഒരു ബില്ലും രാഷ്ട്രപതിക്ക് അയക്കേണ്ടവയല്ല. കാരണം അവയൊക്കെ നിയമസഭയുടെമാത്രം അധികാര പരിധിയിൽ വരുന്നവയാണ്.

പക്ഷേ, ഏതൊക്കെ ബില്ലുകളാണ് രാഷ്ട്രപതിക്ക് അയക്കേണ്ടത് എന്നുള്ള കാര്യത്തിൽ സുപ്രീംകോടതി വ്യക്തത വരുത്തേണ്ടതുണ്ട്. അല്ലെങ്കിൽ ചില ഗവർണർമാർ മിക്കവാറും എല്ലാ ബില്ലുകളും രാഷ്ട്രപതിക്ക് അയച്ചു കൊടുക്കാൻ ശ്രമിക്കും. രാഷ്ട്രപതിക്കെന്നു പറഞ്ഞാൽ കേന്ദ്രഗവൺമെന്റിനെന്നാ ണർഥമെന്നും മനസ്സിലാക്കണം.

(ലോക്സഭാ മുൻ സെക്രട്ടറി ജനറലാണ് ലേഖകൻ)

മാതൃഭൂമി

28 ഏപ്രിൽ 2025

The post of Deputy Speaker is not symbolic or optional

Vinod Bhanu & Ravindra Garimella

That the post remains vacant is a constitutional anomaly and an active sidelining of consensus politics.

The Office of the Deputy Speaker of the Lok Sabha is not merely a ceremonial seat but also a constitutional imperative. Mandated under Article 93 of the Constitution of India, this role is not just supplementary to the Speaker's. It is vital for the uninterrupted functioning of the lower House of Parliament. However, in recent years, the Deputy Speaker's position has fallen into unusual and troubling neglect.

Article 93 clearly states: "The House of the People shall, as soon as may be, choose two members of the House to be respectively Speaker and Deputy Speaker...."

The phrasing "as soon as may be" implies urgency, and not discretion. The Deputy Speaker's role is not optional; the Constitution places this office on an equal footing with the Speaker in terms of its necessity to the parliamentary structure. Article 94 states that the Deputy Speaker remains in office until they resign, are removed, or cease to be a Member of Parliament.

The intent is clear: the Lok Sabha must never function without a second-in-command, a constitutional safe guard to ensure continuity, stability, and institutional balance.

The roots of this office can be traced back to the colonial period. The position originated in the Central Legislative Assembly under British rule, where it was known as the Deputy President. The first to hold the office was Sachidanand Sinha in 1921. By the time India achieved independence in 1947, the Deputy Speaker had already become an

institutional fixture in legislative governance.

Post-Independence, during the Constituent Assembly (Legislative) sessions, a deliberate decision was made to maintain the role even before the Constitution was fully adopted in 1950. The first elected Deputy Speaker of India's Lok Sabha was M.A. Ayyangar, a respected parliamentarian who also served as the acting Speaker following the sudden death of Speaker G.V. Mavalankar in 1956. His appointment during a crisis established a precedent for the Deputy Speaker's importance as a ready and capable replacement.

Relevance in parliamentary practice

While the Speaker is the presiding authority of the House, no Speaker can physically preside over every session in its entirety. As noted by constitutional expert S. C. Kashyap in Dada Saheb Mavalankar: Father of Loksabha, the Speaker cannot chair proceedings for hours on end. The Deputy Speaker steps in during such absences, ensuring that proceedings continue without procedural disruption.

But the Deputy Speaker's role extends beyond simply "filling in". They can chair important sessions, preside over specific committees, and even handle sensitive debates that require a neutral and trusted authority. Notably, the Deputy Speaker, like the Speaker, is expected to act impartially once elected, regardless of party affiliation.

Historically, this office has also held symbolic importance in fostering bipartisan respect. A long-standing convention though not legally binding has been to offer the post of Deputy Speaker to the Opposition. This not only balanced power within the House but also helped to build trust and cooperation across the aisle. It has been a vital practice in reinforcing the non-partisan ethos that the Speaker's office aims to uphold.

A growing constitutional vacuum

Despite its clear constitutional basis and historic continuity, the Deputy Speaker's office has remained vacant for the entire term of the 17th Lok Sabha (2019-2024). As of this writing, the 18th Lok Sabha, formed after the 2024 general election, has also yet to elect a Deputy

Speaker. This is not a procedural lapse; it is a constitutional anomaly.

Never before in India's parliamentary history has the office remained vacant for such extended periods of time. The Constitution does not prescribe a rigid timeline for the election, but the phrase "as soon as may be" cannot be interpreted as "whenever convenient". The delay - now running into multiple years - raises fundamental questions about adherence to constitutional mandates and respect for parliamentary norms.

Leaving the Deputy Speaker's position vacant undermines the institutional safeguards established by the Constitution. It centralises procedural power solely within the Speaker and the ruling party, eliminating a vital counterbalance. In an emergency, such as the Speaker's resignation, death, or removal, the lack of a designated second-in-command could lead to confusion or even a temporary leadership vacuum in the House.

The delay also signals a broader disregard for parliamentary conventions - especially the unwritten rule of offering the post to the Opposition. While not mandatory, this practice has historically promoted inclusivity and moderation in parliamentary functioning. Failing to fill the post is not just a passive oversight; it is an active sidelining of consensus politics.

The argument that there is "no urgency" to appoint a Deputy Speaker runs counter to the entire ethos of constitutional democracy. The framers of the Constitution foresaw the importance of redundancy in leadership. Positions such as the Deputy Speaker are not afterthoughts they are foundational to the system's resilience.

Moreover, restoring the practice of appointing a Deputy Speaker from the Opposition can help rebuild institutional credibility. In an era of increasing polarisation, such a gesture would not only honour democratic convention but also inject a degree of balance into legislative proceedings.

Need for legislative reform?

The ongoing vacuum raises a larger question: should the constitutional language be tightened to set a mandatory

time frame for electing the Deputy Speaker? A specific deadline - for instance, within 60 days of the first sitting of the new Lok Sabha - could close this loophole of delay and warrant compliance.

Alternatively, a statutory mechanism could be introduced to allow the President to initiate the process within a time frame, upon advice from the Prime Minister or the Speaker. Either way, the current ambiguity is untenable in a functioning democracy.

The Office of the Deputy Speaker of the Lok Sabha is neither symbolic nor optional. It is a constitutionally sanctioned position designed to uphold the integrity and the continuity of legislative functioning. Disregarding it violates the Constitution's letter and undermines the spirit of democratic balance.

It is time for Parliament to reaffirm its respect for constitutional norms and institutional integrity. Electing a Deputy Speaker is not just a formality - it is a test of the House's commitment to rule-based governance. India's Parliament must not fail this test any longer.

(Vinod Bhanu is Executive Director of the Centre for Legislative Research and Advocacy (CLRA), New Delhi)

(Ravindra Garimella is the Former Joint Secretary (Legislation), Lok Sabha, and currently Secretary to the Leader of Opposition, Rajya Sabha)

The Hindu

29 April, 2025

Presidential Reference Raises Questions Old & New

PRESIDENT Droupadi Murmu's decision to invoke her power under the Constitution's Article 143(1) to seek clarity to the Supreme Court's verdict fixing deadlines for gubernatorial and presidential assent to state bills has raised significant questions. One of the President's prime concerns among the 14 questions posed was whether, in the absence of any clear constitutionally-prescribed time limit, the court can impose such deadlines and prescribe the manner of exercising the powers through judicial orders. The reference has raised questions of the court's advisory jurisdiction and the implications of a presidential reference in a case already adjudicated by the nation's top court.

Tamil Nadu has used the reference to rally other opposition-ruled states to work together on their views on the Union's approach. Chief Minister M. K. Stalin has written to seven opposition-ruled states and the Union territory of Jammu and Kashmir on Saturday stating that it squarely addressed the historic judgement in the Tamil Nadu Governor case that was published on April 11. He requested the leaders - including those of Kerala, Telangana, West Bengal and Punjab, who had taken similar pleas on delayed assent to bills to the judiciary - to coordinate legal strategy on the matter "to preserve and protect the basic structure of the Constitution".

A number of the questions raised seem to have already been addressed by the top court. The Supreme Court has said its invocation of Article 142 in the Tamil Nadu Governor case was meant to do "complete justice" in the case at hand. The court had clarified in the Cauvery Water Disputes Tribunal case of 1991, "When this court in its adjudicatory jurisdiction pronounces its authoritative opinion on a question of law, it cannot be said that there is any doubt about the question of law"

warranting a reference. In the 2G case of 2012, the court had said it is not bound to render an advisory opinion on every reference. Add to this the fact that a number of presidential references since the republic's founding have not ended up with substantive changes in matters of law, and we get a picture of the limits the reference may face. But apart from further clarity on the constitutional questions, what remains to be seen is the political mobilisation on the issue on either side of the aisle before parliament convenes again.

The New Indian Express

20 May 2025

Revisit digital search powers under the I-T Bill 2025

Mahwash Fatima

The proposal to access an individual's 'virtual digital space' raises significant concerns about privacy. overreach, and surveillance.

The Finance Minister recently introduced a proposal in Parliament to allow tax authorities to access, under the Income-Tax Bill, 2025, an individual's "virtual digital space" during search and seizure operations. The justification is straightforward: as financial activity moves online, so must enforcement. However, this glosses over the far-reaching implications of such a shift, which raises significant concerns about privacy, overreach, and surveillance.

A blurring, open-ended

Currently, India's tax law already provides for search and seizure under Section 132 of the Income-Tax Act, 1961. But those powers are limited to physical space such as a house, office, and locker. Since such operations are based on suspicion of undisclosed income or assets, there is a connection between the objective, which is finding undisclosed income and getting access to physical assets.

The new Bill, however, blurs this link by including an individual's digital presence which is not only vast but often contains much more than what is relevant to a tax investigation. Without clear limits, such access can lead to dispropor tionate intrusion. For example, under the existing regime, what could be searched was what concerned only the individual under investigation. In contrast, digital spaces involve multiple stakeholders. Accessing a social media account also exposes friends, family, and professional contacts, through photographs and posts.

The proposed definition of 'virtual digital space' includes access to emails, personal cloud drives, social media accounts, digital application. platforms, and more. Crucially, the phrase "any other space of similar nature" makes the list open-ended, potentially covering a wide range of digital platforms. Additionally, the proposed provision empowers tax

authorities to override access codes to gain entry into electronic devices or virtual digital spaces. It still remains unclear though how this power will be operationalised in practice particularly in cases involving encrypted messaging apps such as WhatsApp, as explicitly cited by the Finance Minister in Parliament.

The problem becomes even more of a concern when the individual involved is a professional whose work requires confidentiality. For instance, journalists whose devices and emails hold sensitive information, including confidential sources, unpublished material, and protected communications. If a search is conducted on flimsy or overly broad grounds, it not only violates their privacy but also endangers their ability to undertake reporting. Recognising the risks, the Supreme Court of India, in 2023, circulated interim guidelines on the seizure of digital devices and directed the Union Government to contemplate formulating necessary protocols. Moreover, the judicial interpretation of "reason to believe" emphasises the need for tangible material beyond mere suspicion. Even under existing law, courts have construed that the provision ought to be exercised strictly, acknowledging that search and seizure is a serious invasion of privacy.

A violation of transparency, accountability

Yet, the proposed provision goes against these principles and is devoid of guardrails, judicial oversight, and has a lack of understanding of the stakes. It fails to acknowledge, let alone address, the sheer breadth and layered sensitivity of information stored on electronic devices. In line with the current law, the proposed provision prohibits disclosure of the "reason to believe" clearly violating principles of transparency and accountability.

Globally, privacy and transparency standards in search and seizure, especially where digital devices are involved, are grounded in statutory protections and procedural safeguards. In Canada, Section 8 of the Charter of Rights and Freedoms guarantees the right to be secure against "unreasonable search or seizure". It is designed to prevent unjustified searches and sets a three-part default standard: prior authorisation; approval by a neutral and impartial judicial authority; and reasonable and probable grounds. In the United States, the Taxpayer Bill of Rights, adopted by the Internal Revenue Service, affirms that taxpayers have the right to expect that any inquiry or enforcement action will be legally compliant and will not be more intrusive than necessary following due

process rights, including search and seizure protections. The U.S. Supreme Court's decision in Riley vs California also necessitated a warrant before accessing digital data, given the deeply personal nature of information stored on phones and devices.

Contradiction of proportionality test

In contrast, India's proposed Income Tax provision grants sweeping access to digital personal data without warrants, relevance thresholds, or any distinction between financial and non-financial information. This directly contradicts the proportionality test upheld by the Supreme Court in Justice K.S. Puttaswamy (Retd.) vs Union Of India. The Court has held that any restriction to an individual's privacy must meet a four-fold test, of which proportionality was key, requiring state action to pursue a legitimate aim, satisfy necessity and adopt the least intrusive means available. Allowing unfettered access to personal digital data, in the absence of judicial oversight or safeguards, fails this standard.

The way forward is not to abandon digital enforcement altogether. Rather, it is to root it firmly in principles of proportionality, legality, and transparency. The right to privacy cannot and must not be eroded under the garb of regulatory action. Unchecked surveillance in the name of compliance is not governance but overreach. There is hope that the Select Committee which is currently reviewing the Bill narrows the definition of 'virtual digital space', and mandates prior judicial warrants and disclosure of reasons for such access to digital content in addition to establishing mechanisms of redress for aggrieved individuals.

(Is a Manager, Public Policy at TQH Consulting's technology practice in Delhi.)

The Hindu
30 June 2025

A year later - colonial-era laws to new criminal codes

R. K. Vij

Technological advancements have been useful, but feedback from the investigating officers, who have a pivotal role to play is important .

It will be a year since the three criminal laws which replaced the British-era enacted laws came into effect. Last year, the central government replaced the Indian Penal Code with the Bharatiya Nyaya Sanhita (BNS), the Code of Criminal Procedure (CrPC) with the Bharatiya Nagarik Suraksha Sanhita (BNSS) and the Indian Evidence Act, 1872 with the Bharatiya Sakshya Adhiniyam (BSA). Policemen are gradually getting used to the new provisions. As most first information reports (FIRs) are registered through the Crime and Criminal Tracking Network and Systems (CCTNS), which is one of the pillars of the Inter-operable Criminal Justice System (ICJS), a smooth transition from the previous provisions of the laws to the new ones has been essential for the implementation of the new laws at the police station level. FIRs registered at zero are being routed to the police station of their jurisdiction through the CCTNS, albeit only within a State. The credit for this milestone goes to the Ministry of Home Affairs (MHA).

A significant development in policing has been the implementation of the 'e-Sakshya', which is a mobile application to collect and preserve evidence in real time. This app has been developed by the National Informatics Centre (NIC) in consultation with the MHA. The NIC is also the nodal agency for the implementation of the ICJS, which connects police (through the CCTNS) with the other pillars, namely, forensic science laboratories (FSLs), prosecution, jails and courts. While the transition to the new provisions of law is a mechanical exercise, it is the 'e-Sakshya' which is making a big difference on the ground. Feedback from the investigating officers (IOs) who are at the helm in implementing the new laws is important.

Mandatory recording of pictures and videos

The BNSS makes it mandatory for the IO to record certain processes using audio-video electronic means. Under some provisions, the use of such electronic means is optional. The 'e-Sakshya' app caters to six provisions of the law which include the recording of search and seizure through audio-video electronic means (a new provision under Section 105 of the BNSS), search by a police officer (under Section 185 of the BNSS), videography of the scene of crime (under Section 176 of the BNSS), recording of a statement (under Section 173 of the BNSS), recording of a statement (under Section 180 of the BNSS) and order of custody and disposal of property pending trial in some cases (under Section 497 of the BNSS).

Though the trial of the most heinous offences registered under the BNS is yet to be completed in order to review the overall impact of 'e-Sakshya' on conviction, IOs are glad to be able to use it to capture pictures and videos on the spot, with geo-coordinates and a time stamp. For the public, this has enhanced visibility of the entire process of search and seizure. IOs are hopeful that witnesses (captured in photos and videos) cannot deny their presence at the scene of crime. Further, IOs cannot even (unofficially) depute their subordinates to carry out an investigation in their name. The provision of capturing a 'selfie' by the IO has been a deterrent and is likely to improve the overall quality of an investigation.

Similarly, the mandatory visit of an FSL expert to the scene of crime (Section 176 of the BNSS) is proving beneficial to the police. While the forensic infrastructure has not changed much in the last year, the IO now ensures that the scene of crime is mandatorily inspected by an FSL expert. There is also the use of a police dog at the scene of crime, which is useful in tracking suspects. The move to have a Central Forensic Science Laboratory (CFSL) and National Forensic Science University (NFSU) in Raipur, Chhattisgarh, which was announced by the Union Home Minister, Amit Shah, is a step that will help strengthen the forensic infrastructure.

The impediments

However, more still needs to be done. While pictures and videos captured using 'e-Sakshya' are stored in the National Government Cloud (NGC)

through 'Sakshya lockers', courts are yet to start directly accessing such pictures and videos through the ICJS. Many IOs make a copy through the CCTNS (which is linked to the NGC) and submit a pen drive or a similar electronic device in court, along with the final report of the case. While the integrity of evidence is not questionable in this process, the duplication of work and unnecessary expenditure incurred in the procurement of pen-drives needs to be checked. Moreover, IOs use their personal mobile phones to capture pictures and videos. Those who did have an android phone have had to buy a new mobile because the 'e-Sakshya' can only be downloaded in mobile phones with Android version 10 and a minimum storage space of 1 GB. Some police stations have been given one tablet only, which is clearly not sufficient as each police station has more than one IO.

While each video could be of a duration of four minutes (maximum), there is no limit on the number of videos that can be taken. In case of a linked FIR, there is no provision to delete a picture or video that has not been recorded well. However, if an FIR is not linked, any picture or video can be deleted and recaptured. However, a maximum of five Sakshya IDs (SIDs) could be generated in the off-line (FIR not linked) mode. In such cases, the pictures and the videos need to be uploaded whenever the IO reaches a network area in order to make space to capture additional pictures and videos with a fresh SID,

There are examples of accused persons being reluctant to be captured electronically when pointing out the spot where murder weapons have been hidden or when producing prohibited drugs. However, 'e-Sakshya' could prove to be a game-changing tool in improving investigations and ensuring convictions.

Though 'e-Sakshya' has a provision to automatically generate a hash value (using SHA256 function) and mandatory certificate (to authenticate the secondary electronic evidence), cyber-crimes which involve the seizure of electronic evidence need an expert who could offer a definite opinion and depose in a court of law. Therefore, State labs (including the one in Chhattisgarh) which are yet to be notified under the IT Act, need to get their cyber forensic laboratories soon.

While small thefts (of a value less than Rs. 5000) are not being registered as a cognisable offence under the ambiguous proviso to sub-section (1) of Section 303 of the BNS, petty organised offences under Section 112 of the BNS are registered (for some offences such as gambling) despite the definition being open ended and vague.

The new Section 530 of the BNSS provides for the recording of evidence and examination of witnesses (including an IO) through video conferencing, but such a practice has not yet become the norm. Similarly, while IOs seem satisfied with the implementation of the seven-day limit under Section 184 of the BNSS for forwarding the medical examination report of a rape survivor by a medical practitioner to the police, their major grievance of getting the post mortem report in time has not be resolved. The MedLEaPR (Medico Legal Examination and Post Mortem Reports System), which is a web-based application developed by the NIC Haryana is under testing in Chhattisgarh. This will enable the health department to create and forward medical examination reports and post-mortem reports more quickly to the police through CCTNS.

Need for feedback

Since all States and Union Territories are implementing the new laws, there is a need for feedback to review ease of implementation and carry out changes to minimise the practical problems that IOs face and also overcome the legal obstacles in courts. In addition, more resources need to be allocated for forensics and information and communication technologies. This will ensure that IOs do not have to use their personal gadgets for official processes and that each district has a separate mobile FSL unit.

(Is a former Indian Police Service (IPS) officer)

The Hindu

30 June 2025

Supreme Court strikes down domicile-based reservations in PG medical admissions

Anmol Kohli

A three-judge bench of the Supreme Court held that residence-based reservation in post-graduate (PG) medical courses violated the fundamental right to equality (Article 14). Currently, seats for PG medical courses are filled by: (i) NEET ranking, (ii) state quotas, and (iii) institutional preferences.

The Court was posed with the following questions: (i) whether residence-based reservations in PG courses is constitutionally permissible, (ii) if not, how must seats under state quota be filled, and (iii) if yes, what should be the share of state quota seats in all PG seats.

The Court held that the Constitution provides the right to seek admission in educational institutions across India. Differential treatment of students based on residence deters this right. However, domicile reservations are permissible in MBBS courses as they help address shortage of doctors in neglected regions. On the other hand, PG medical courses address the need for specialists and should thus enrol students based on marks and merit.

The Court ruled that all PG medical seats under state quotas should be filled based on performance in NEET. However, this will not apply to seats currently filled under state quota. The Court upheld the validity of seats filled through institutional preferences. These are seats granted to UG students of the same college. The Supreme Court stated that the share of such seats should be reasonable.

PRS Legislative Research
January 2025

JPC submits report on the Waqf (Amendment) Bill, 2024

Rutvik Upadhyaya

The Joint Parliamentary Committee on the Waqf (Amendment) Bill, 2024 (Chair: Mr. Jagdambika Pal) submitted its report in the Lok Sabha, The Bill seeks to amend the Waqf Act, 1995. The Act regulates waqf property in India. It defines waqf as the endowment of property for purposes considered religious, pious, or charitable under Muslim law. The key observations and recommendations of the Committee include:

- **Waqf-by-user:** Under the Act, waqf can be created through: (i) declaration, (ii) endowment at end of the line of succession, and (iii) recognition based on long term use of a property. Creation of walf through use is termed waqf by user. The Bill removes waqf by user. The Committee noted that Bill raises ambiguities around whether existing waqf by user properties would cease to be waqf. It recommended providing that the removal of way f by-user will only apply prospectively.

- **Proof of practicing Islam:** The Act allows any person to create waqf. The Bill states that only a person practicing Islam for at least five years may declare a waqf. The Committee recommended adding that only persons showing or demonstrating that they have been practicing Islam for at least five years can create waqf.

- **Identification of government property:** The Bill states that government property declared as waqf will cease to be waqf. As per the Ministry of Minority Affairs, 5,973 government properties in 25 states were declared as waqf, as of September 2024. The Bill empowers the collector to determine the ownership of property and submit a report to the state government. The Committee noted several objections to the collector being given these powers. These included objections against the definition of a collector being wide enough to include officers equal to the deputy collector. It recommended replacing the collector with an officer above his rank, chosen by the state..

Composition of Waqf Tribunal: The Act provides for a Tribunal to adjudicate waqf related disputes. It consists of three members, one of whom is an expert in Muslim law. The Bill removes this expert from the Tribunal, and makes it a two-member body The Committee recommended including the expert in Muslim law to ensure that the Tribunal remains a three-member body.

PRS Legislative Research

January 2025

Amendments to the Aadhaar Authentication for Good Governance Rules, 2020 notified

Nripendra Sing

The Ministry of Electronics and Information Technology notified amendments to the Aadhaar Authentication for Good Governance (Social Welfare, Innovation, Knowledge) Rules, 2020. The Rules have been framed under the Aadhaar Act of 2016,Key features of the amendments are:

- **Purposes for which Aadhaar authentication may be permitted:** Under the Rules, the central government may allow Aadhaar authentication for following specified purposes: (i) prevention of dissipation of social welfare benefits. (ii) usage of digital platforms to ensure good governance, and (iii) enablement of innovation and the spread of knowledge. The amendments add that the central government may also allow Aadhaar authentication for the purpose of 'promoting ease of living of residents and enabling better access to services for them'.

- **Requesting entities:** The Rules provide that a Department/Ministry of the central or state government may submit a proposal to the central govermnent for using Aadhaar anthentication. The Central Government refers this proposal to the Unique Identification Authority of India (UIDAI) for their recommendation whether to permit the requesting entity. Subsequently, the central government authorises the use.

The amendments add that any other entity may also submit a proposal for using Aadhaar authentication. Such a proposal must be for the specified purposes, and in the interest of the State. The proposal must be submitted to the concerned Department. The concerned Department will then forward the proposal to the central government.

PRS Legislative Research
January 2025

Ministry notifies rules for management of waste generated from end-of life vehicles

vishali Dhariwal

The Minitsry of Environment, Forest and Climate Change notified the Environment Protection(End of Lifee Vehicles) Rules, 2025.28. These Rules have been issued under the Environment (Protection) Act, 1986 and will come into force from April 1, 2025,29 End-oflife vehicles are those which are no longer registered or have been declared unfit 30 These Rules will apply to producers of vehicles, vehicle owners, bulk consumers, and registered vehicle scrapping facilities. It will cover all vehicles except those used for agriculture. Key features include:

- **Responsibiltiy of Producers:** Producers are required to fulfil the extended prducer responsibiltiy (EPR) obligations for the prescribed scrapping targets. Under EPR. producer will be responsible for scrapping of the End-of-Life vehicles. The Cetnral Pollution Cotnrol Board (CPCB) will issue EPR certificates through an online portal. Starting from 2025-26, at least 8% of steel used in non-transport vehicles in 2005-2006 must be scrapped in an environmentally sound manner. Fort ransport vehicles, the scrapping target is at least 8% of steel used in vehicles in 2010-11

- **Responsibilities of producers, bulk users, and scrapping facilities:** A registered owner or bulk consumer must deposit end-of-life vehicles within 180 days of them being not registered or declared unfit. Such vehicles must be deposited at the producer's designated sales outlet/collection cetnre on registered vehicle scrapping faciltiy. Bulk consumers are those owning over 100 vehicles.

- **Environmental Compensation:** Producers, registered vehicle scrapping facilities, and bulkconsumers must pay environmental compensation for damage to environment or public health. The CPCB will impose the compensation for obligations of producers while the State Pollution Cotnrol Boards will do the same for registered vehicle scrapping facilities and bulk consumers.

Ministry notifies Rules regarding exploration and production operations in offshore areas

The Ministry has released the Offshore Areas Mineral Conservation and Development Rules, 2024. The Offshore Areas Mineral (Development and Regulation) Act, 2002 empowers the central government to make Rules on the conditions to be followed during exploration and production operations in offshore areas. Key features of the Rules include:

- Requirement of plans: Bidders selected for a composite licence (combination of exploration and production licence), must submit: (i) an exploration plan and (ii) a production plan before commencing the respective operations. The Controller General or an officer of the Indian Bureau of Mines will evaluate and approve these plans. An exploration plan must include: (i) licence area in latitudes and longitudes, (ii) details of the exploration programme. (iii) tentative timeline and (iv) details of vessels and machines used. A production plan must include: (i) specific area planned for production. (ii) details of the production programme, (iii) tentative five-year schedule and (iv) estimates of mine waste and their disposal.

- Safety Measures: Buffer zones of 15 seconds (distance unit) shall be created between adjacent mining blocks to ensure safety. No mining operations or waste disposal shall be carried out within one nautical mile from the low tide line of the seashore. Licencees must ensure: (i) soundness of machinery. (ii) appropriate qualifications of working individuals, (iii) adequate manpower and (iv) proper maintenance of vessels.

- Safety and precautionary measures: Licencees must conduct mining operations by taking adequate precautions against: (i) sedimentation on seabed, (ii) air pollution and (iii) damage to historical or archeological objects found offshore. Licencees must ensure offshore operations are conducted causing the least amount of damage to marine environment, plant and animal life.

- Appeals: Licencees may make appeals against orders of the approving authority to the central government. Appeals will have to be made with in three months from the date of the order. The central government may conditionally accept appeals made after three months.

- Penalties: Contravention of certain Rules are panishable with imprisonment of up to five years of a fine between 50 lakh one crore rupees or both. These

include offences such as (i)commencing exploration or production without approved plus (ii) failure to comply with inspection of exploration or production operations, (iii) mining in 15 second barrier zone, (iv) failure to comply with pollution norms and (v) discharge of untreated waste into sea.

PRS Legislative Research
January 2025

Parliament passes Bill to amend banking laws

Tushar Chakrabarty

Parliament passed the Banking Laws (Amendment) Bill, 2024. It amends the: (i) Reserve Bank of India (RBI) Act, 1934, (ii) Banking Regulation Act, 1949, (iii) State Bank of India Act, 1955, (iv) Banking Companies (Acquisition and Transfer of Undertakings) Act, 1970, and (v) Banking Companies (Acquisition and Transfer of Undertakings) Act, 1980 Key features include:

- **Definition of fortnight for cash reserves**: Under the RBI Act, scheduled banks must maintain a certain level of average daily balance with the RBI as cash reserves. This average daily balance is based on the average of the balances held by banks at the closing of business of each day of a fortnight. A fortnight is defined as the period from Saturday to the second following Friday (Including both days). The Bill changes the definition of fortnight to the period from (i) first day to fifteenth day of each month, or (ii) sixteenth day to the last day of each month. It also changes this definition under the Banking Regulation Act where non-scheduled banks are required to maintain cash reserves.
- Nomination: The Banking Regulation Act allows single or joint deposit holders to appoint a nominee for their deposit. Such a nominee can also be appointed for items left in custody of a bank or for a locker hired from a bank. The nominee can access the deposit, articles, or locker in case of death of the person who nominated him. The Bill allows the appointment of up to four nominees for these purposes. For deposits, such nominees can be appointed either successively or simultaneously while for other purposes they can be appointed successively. In case of simultaneous nominees, the nomination will be effective in a declared proportion. For successive nomination, the nominee who has been named higher in the order of nomination will receive priority.
- Tenure of directors of co-operative banks: The Banking Regulation Act prohibits the director of a bank (except its chairman or whole-time director) to hold office for more than eight years consecutively. The Bill seeks to increase this period to 10 years for co-operative banks.

PRS Legislative Research
March 2025

Immigration and Foreigners Bill, 2025 introduced in and passed by Lok Sabha

Shirin Pajnoo

The Immigration and Foreigners Bill, 2025 was introduced in Lok Sabha on March 11, 2025. It seeks to regulate immigration, entry, and stay of foreigners in India. It repeals the following Acts: (1) the Passport (Entry into India) Act, 1920, (ii) the Registration of Foreigners Act. 1939, (iii) the Foreigners Act, 1946, and (iv) the Immigration (Carriers' Liability) Act, 2000. Key features of the Bill include:

- Immigration: The 1920 Act empowers the central government to frame rules requiring persons entering India to possess passports. The Bill provides that persons entering or departing from India must also have a valid visa (for foreigners) along with valid passports or other valid travel documents. The Bill provides for setting up of the Bureau of Immigration for performing immigration functions and other prescribed functions. Immigration functions include: (i) visa issuance and regulation of entry into India, or (ii) transit, stay and movement within and exit from India.
- Registration of foreigners: The 1939 Áct empowers the central government to make rules for foreigners to report their presence to a prescribed authority. The Bill provides that on arrival in India, foreigners mast register with a Registration Officer.
- Obligations of persons/entities to provide prescribed information: The 1946 Act places obligations on masters of vessels/pilots of aircrafts transporting passengers/crew to furnish prescribed information regarding foreigners onboard. Hotel keepers providing accommodation to foreigners shall also furnish such information. The Bill requires carriers landing or embarking in India to furnish information of crew/passengers on board to a civil authority or immigration officer. The Bill adds that educational institutions must provide prescribed information to the Registration Officer on admitting foreigners. Further, medical institutions must provide information regarding foreign patients availing indoor treatment or their attendants availing lodging facilities to the Registration Officer.
- Carriers: The 2000 Act defines carrier as any person or association of persons engaged in the business of transporting passengers by water or air. The Bill expands the definition to include transportation of passengers and cargo by air. water, or, land through aircraft, ship, or any other mode of transport. The Bill also prohibits aircrafts/vessels/any other mode of transport departing from India until a clearance has been obtained from the Immigration Officer.

PRS Legislative Research

March 2025

Parliament passes the Disaster Management (Amendment) Bill, 2024

Atri Prasad Rout

The Disaster Management (Amendment) Bill, 2024 was passed in both Houses of Parliament. The Bill amends the Disaster Management Act, 2005. The Act establishes the National Disaster Management Authority (NDMA), State Disaster Management Authority (SDMA), and District Disaster Management Authority (DDMA) at national, state, and district levels.

- Functions of NDMA and SDMA: The Bill provides that NDMA and SDMA will prepare disaster management plans at their respective levels. The Bill introduces certain functions for these authorities. These include: (i) taking periodic stock of disaster risks, including emerging risks from extreme climate events, (ii) providing technical assistance to authorities below them, (iii) recommending guidelines for mininum standards of relief, and (iv) preparing national and state disaster databases, NDMA will assess disaster preparedness of states, and also undertake post disaster audit of preparedness and response.

- Powers to states for disaster responser The Bill empowers the state government to constitute a separate Urban Disaster Management Authority for state capitals and cities with a municipal corporation. The Urban Authority will prepare and implement the disaster management plan for the area under it. The Act provides for constitution of a National Disaster Response Force for specialist response to disaster situations. The Bill empowers the state government to constitute a State Disaster Response Force.

PRS Legislative Research

March 2025

Supreme Court prescribes time lines for Governor's to assent to BIlls

Niranjana S. Menon

The Supreme Court set down guidelines for Governor's assent to Bills passed by state legislatures. In October 2023, the Tamil Nadu government moved the Supreme Court citing inaction by the Governor of Tamil Nadu in giving assent to Bills passed by the state legislature. The Governor had not taken any action on 12 Bills passed by the state Assembly between January 2020 and April 2023. After the state government approached the Supreme Court, the Governor reserved two Bills for the President's consideration, and returned the remaining Bills to the Assembly. In November 2023, the state Assembly passed the 10 Bills again. The Governor reserved all the repassed Bills for the President's consideration.

The Supreme Court examined questions including: (i) whether the Governor could reserve a Bill for the President's consideration after withholding assent the first time the Bill was passed, and (ii) whether there was a constitutionally prescribed time-limit within which the Governor is required to take action on Bills.

The Court set aside the reservation of 10 Bills enacted by the Tamil Nadu Legislature for the President. The Bills will be deemed to have received assent in November 2023. It also held that if the Governor withholds assent to a Bill, and it is repassed without significant changes, the Governor cannot then reserve the Bill for the President's consideration. It also prescribed the following timeline to be followed by Governors while assenting to Bill.

- A decision to withhold assant, or reserve the bill for the President's consideration, on the aid and advice of the Council of Ministers should be taken within one month.
- A decision to withhold assent or reserve the Bill for the President's consideration, against the advice of the Council of Ministers should be taken within three months, and
- If a Bill is passed again by the legislature after assent was initially withheld, assent must be granted within one month.

The judgement also prescribed a three-month time limit for the President to take a decision on Bills referred to her by the Govermor. The Court held that some matters are subject to judicial review, including: (1) the Governor's decision to reserve a Bill for the President against the advice of the Council of Ministers, and (II) the President's decision to withhold assent to Bills referred by the Governor

PRS Legislative Research
April 2025

Bill amending law regulating waqf property passed by Parliament

Shirin Pajnoo

The Waqf (Amendment) Bill, 2024 was passed in Parliament. It amends the Waqf Act, 1995. The Act regulates waqf property in India. The Act defines waqf as an endowment of movable or immovable property for purposes considered pious, religious, or charitable under Muslim law. Every state is required to constitute a Waqf Board to manage waqf. Key features of the Bill as passed include:

- **Formation of waqf:** The Act allowed waqf to be formed by: (i) declaration, (ii) recognition based on long-term use (waqf by user), or (iii) endowment when the line of succession ends (waqf-alal-aulad). The Act allowed for waqf creation by any person. The Bill states that only persons showing that they have been practising Islam for at least five years may declare a waqf. The Bill removes waqf by user, which will apply prospectively.

- **Government property as waqf:** The Bill states that any government property identified as waqf will cease to be waqf. Any officer above the rank of a Collector and chosen by the state will determine ownership in case of uncertainty and submit a report to the state government.

- **Composition of the Central Waqf Council:** Under the Act, the Union Minister in-charge of waqf is the ex-officio chairperson of the Council. Members of the Council include Members of Parliament, persons of national eminence, retired Supreme Court or High Court judges, and eminent scholars in Muslim law. The Act requires that all Council members, barring the Minister, must be Muslims, and at least two must be women. The Bill removes the requirement for the MPs, former judges, and eminent persons appointed to the Council to be Muslim. It further mandates that two members must be non-Muslims.

- **Composition of Waqf Boards:** The Act provides for election of up to two members cach from electoral colleges of a state's Muslim: (i) MPs, (ii) MLAs and MLCs, and (iii) Bar Council members, to the Board. The Bill amends this to empower the state government to nominate one person from each of the above groups to the Board. They need not be Muslims. It adds that the Board must have: (i) two non-Muslim members, and (ii) at least one member each from Shias, Sunnis, and Backward classes of Muslims. The Act provides that at least two members must be women. The Bill mandates that two Muslim members be women.

PRS Legislative Research

April 2025

UGC notifies regulations for changes in higher education

Vaishali Dhariwal

The University Grants Commission (UGC) has notified the UGC (Minimum Standards of Instruction for the Grant of Undergraduate Degree and Postgraduate Degree) Regulations, 2025. These regulations introduce reforms in higher education programmes and are in accordance with the National Education Policy (NEP), 2020. The regulations have been issued under the University Grants Commission Act, 1956. Key changes include:

- **Admissions and programme duration**: Higher Education Institutions (HEIs) can admit students twice a year, in July/August and January/February. Undergraduate (UG) programmes may span three or four years, while postgraduate (PG) programmes can be of different durations, including: (i) a two-year programme with an exit option at the end of first year, (ii) a one-year programme, and (iii) an integrated five-year UG/PG programme. Students will be provided with multiple entry and exit options during the academic programme. Students may also pursue two undergraduate or postgraduate degrees simultaneously.

- **Admission criteria:** Students passing out from any stream in Class 12 can apply to any UG discipline upon qualifying a national or university-level entrance exam. For being eligible to join PG programmes, students must: (i) pass a three or four year UG degree, and (ii) qualify the national or university-level exam, irrespective of discipline.

- **Degree requirements:** To earn a major in a specific discipline at the UG level, students must complete at least 50% of their total credits in that discipline. The remaining credits can be earned through skill-based courses or applied learning components. Students exiting the degree after completing a certain level and gaining required credits are eligible to receive a UG certificate/ diploma.

- **Recognition of prior learning:** This process assesses and validates the students' prior skills acquired through non-formal sources. Such students will be assessed by recognised HEIs.

- **Accelerated and extended degrees:** HEIs can now offer Accelerated Degree Programmes (ADP) for quicker completion of the credits, and Extended Degree Programmes (EDP) for students needing additional time. These are applicable for undergraduate degrees.

PRS Legislative Research

April 2025

Guidelines for the scheme to promote manufacturing of electric passenger cars

Shrush Singh

The Ministry of Heavy Industries notified guidelines for the scheme to promote manufacturing of electric passenger cars in India. To be eligible under the scheme, a company must: (i) have minimum global revenue of Rs 10,000 crore, (ii) make a minimum investmentof Rs 4,150 crore in India during a three-year window, and (iii) achieve domestic value addition of 25% in three years, and 50% in five years. The scheme also seeks to encourage investment in charging infrastructure and in-house engineering research and development. Key features of the guidelines include:

- **Custom duty benefits:** Approved manufacturers under the scheme will be allowed to import completely built units of electric passenger cars at a reduced customs duty rate of 15% for five years. The maximum number of units imported shall be limited such that the total duty foregone does not exceed the manufacturer's committed investment or Rs 6,484 crore, whichever is lower. Applicants will be required to submit an annual import application detailing their import plans for the next one year. They are also required to submit a bank guarantee of Rs 4,150 crore. Any violation of scheme conditions will result in an automatic invocation of the bank guarantee.

- **Project Monitoring Agency:** The Ministry will appoint a Project Monitoring Agency (PMA) to assess progress made by manufacturers and conduct periodic reviews. The manufacturers will be required to submit quarterly review report to the PMA within 30 days of the end of each quarter. The report must contain the progress made in setting up of manufacturing units during the scheme duration.

PRS Legislative Research

June 2025

More than a cell in a beehive

Krishna Menon

> The book is as much an account of the discipline of women's studies as it is of social changes and political conflicts in contemporary India,

Panchali Ray and Shadab Bano have brought together scholars of women's and gender studies from diverse institutional settings and generations to reflect upon the journey of a "young" discipline in India: women's studies. The book is as much an account of the discipline as it is of social changes and political conflicts in contemporary India. The essays establish crucial linkages between epistemology, pedagogy, and the structures of higher education, on the one hand, and the contested nature of social and political life outside academia, on the other hand.

The book has an excellent introduction followed by the three distinct thematic sections with a total of eight chapters. In the introductory chapter, the editors lament the lost radical potential of the discipline and the movement that birthed it owing to a complex set of reasons, including the institutionalisation of women's studies within the university. In her contribution to this volume, Rajlaxmi Ghosh reminds the reader of the French philosopher Jacques Derrida, who famously wrote that women's studies risks becoming just "another cell in the university beehive".

However, all is not lost, and the book has some essays that inspire with their accounts of how women's studies is faring in non-metropolitan settings. Other essays call for a revisioning of the nature of the discipline itself by acknowledging its inbuilt contradictions and Inconsistencies.The essays highlight the various ways in which the critical and transformative nature of feminist knowledge is challenged, diminished, and tamed by the rigid Institutional setting of the university system, which is itself beset with myriad problems.

Ray and Bano's introductory chapter is a breezy account of the history of women's studies in India that begins with the socialist promises of Nehruvian India that co-opted privileged and vocal women. This was followed by an increasing disenchantment with the Indian state and the re-emergence of the "women's question" in the 1970s. Women were strengthened by the

landmark Towards Equality report published in 1974, and this period, the editors write, was marked by a massive mobilisation of women against custodial rape, violence, and the exclusionary nature of development.

Thus, with renewed energy the women's movement and, almost simultaneously, women's studies took off on a remarkable journey that resulted in new research, exciting scholarship, and the growth of women's studies centres as mandated by the University Grants Commission (UGC). From just 4 such centres in the 1970s, the number had risen to more than 150 by 2019. However, as many of the essays in this book point out, the story does not have a typical happy ending.

The Introductory chapter discusses the challenges facing women's studies in India, which is undoubtedly a contested field. The writers identify many factors such as the attack from conservative political forces that dismiss the vocabulary and concerns of women's studies as an aspect of Western epistemological hegemony. Equally strong are the pressures from an economic agenda that prioritises the professionalisation of women's studies to suit the development agenda of transnational think tanks. This message is reinforced by the primary funding agency of the women's studies centre, the UGC. The focus has shifted thus from questioning power and patriarchy to "gender mainstreaming and empowerment" as reflected aptly by the current Union Finance Minister when she asked. dismissively: "What's patriarchy, ya!!" (She was interacting with students of a private university in Bengaluru.) The purpose of the women's studies centres today seems to be the creation of "good citizens" who will partner the state in its women's empowerment work and the discouragement of "difficult daughters" who question the structures of power in Indian society. This undermines the foundational critical quest of women's studies.

Theoretically, the big challenge for women's studies comes from the intense interrogation of the category "woman", prompting the question, who is the subject of feminism? and, by extension, do women's studies have any relevance? The toughest questions typically are being asked from within the discipline, and this book is an excellent example of that. The editors identify the current moment as critical to the histories of the women's studies centres in India. On the one hand, the contributions and insights of feminist epistemology have begun to get consolidated and the discipline itself is engaged in a serious self assessment, and on the other, it is facing an on-

slaught from the market, the state, and powerful political forces.

And yet, the fact is that women's studies classrooms are, as Mary John writes in her essay, increasingly places of intense interrogation from a heterogeneous student body chara cterised by gender, caste, language, regional, and other overlapping and criss-crossing hierarchies. The book does an effective job of reflecting these turbulent times in the life of a young discipline that refuses to be disciplined by the state, the market, or the university.

The book's first section, titled "Disciplining Gender/ Gendering Disciplines: Reflections on Possibilities", carries two essays that help the reader make crucial connections between the history of women's studies and contemporary challenges.

This section starts with a discussion by the respected activist and scholar Devaki Jain, who dwells on the early years of the discipline when women's studies was thought of as the academic arm of the women's movement. It sought an interventionist role emboldened the new knowledge that was being created, by seeking relevance by participating in the process of development and social change rather than confining itself to academia. The tensions created by the proximity with the state and the need to acknowledge "difference" while talking about women are some of the challenges that she ends her chapter with.

The next chapter, authored by Mary John, examines the ways in which the caste question has impacted both the pedagogy and the epistemology within women's studies classrooms. She writes that although these classrooms have become more diverse (thanks to expand ed caste quotas), they are yet to address this change largely because of the "caste blind" nature of the history of social reform and women's movements.

The Second section of the book is titled "Women's studies and its Institutionalization" and tackles the various ways in which scholars and students negotiate the biases within the university system and the overall politics of knowledge production.

U.Vindhya's essay examines students' attitudes towards the curriculum of women's studies that she describes as "soft" or lacking in academic rigour. She wonders whether this stems from the discomfort that feminist scholarship creates by challenging some fundamental social institutions and practices such as family, marriage, motherhood, and caste. This essay focusses on the pedagogy within women's studies classrooms, the prospects of employment, and the

profile of students who enrol in women's studies programmes.

Vindhya concludes the chapter by reminding the reader of the original interventionist role envisaged for the discipline and its transformative agenda. The author needs to be applauded for reiterating with clarity and conviction that the original aim of women's studies was the reconstruction of knowledge and of society. Instead, today there is considerable pressure on women's studies centres to "produce" professionals to work with the state and execute its "women's empowerment schemes".

Arpita Anand's chapter addresses the issue of institutionalisation of women's studies and its impact on the meaning and nature of inter disciplinarity. Nithila Kanagasabai's chapter is a fascinating exploration of the ways in which the feminist project is translated through women's studies departments in non-metropolitan locations, with a special focus on Tamil Nadu. The author acknowledges the dilution of the subversive potential of women's studies as a result of institutionalisation and the depolit- icisation and professionalisation that follows. And yet, it is an account with a hopeful twist as the author discusses the various ways in which students and teachers join academic networks and activist groups and transform themselves as well as the disciplinary boundaries and practices of women's studies.

THE LAST SECTION of the book, consisting of three chapters, examines the "Ruptures and Repetitions" in women's studies. Sunera Thobani presents a considered account of the ways in which women' studies dominated by white feminism in the West failed the discipline and the move- ment by overlooking the intersectional ways in which power operates, while also dangerously alligning with the state to further its own agenda. This has resulted in, for instance, certain sections of white feminists gendereing Islamophobia by reinforcing simplicit binaries between the "secular, liberal west" vs the misogynist-oppressive Islamic world".

Chapter 7, authored by Panchalil Ray, asks the question that in a way holds this book together: what is the future of women's studies given the theoretical instability of the category "woman"? She advocates a future for women's studies centres that will help them move away from this identity based foundation of the discipline.

In the concluding chapter, Rajlaxmi Ghosh argues against any fixed agenda for women's studies. This, she says, will help women' studies retain its aporetic character, brimming with irresolvable

internal contradictions and innumerable possibilities.

There is room for hope and optimism although at times the book seems to despair-provided scholars and students who are associated with women's studies see the discipline as an ally of the many burgeoning efforts to reassert citizens' right to participate as equals in the political and development process.

This will help create an epéstemology based on solidarities that will not see the assertion of caste, gender, language, and disability identities as oppositional to the category of the category "women" in women's studies but as interlinked. Thus, the epistemology and pedagogy of the women's studies classrooms animated by such solidarities would remain the transformative and critical spaces that they set out to be.

This book will find an abiding place in women's studies classrooms and scholarly debates. The carefully curated essays and elegant cover depicting Amaru Shataka are a welcome addition to the scholarship on the discipline and are also a record of the political struggles of our times.

(Krishna Menon is Professor, Gender Studies, at Ambedkar University Delhi. She is a co-editor of Doing Feminisms in the Accademy identity, Institutional Pedagogy and Critical classrooms in India and the UK, Zubaan (2020) and The Gendered Body in South Asia: Negotiation, Resistance, Struggle, Routledge (2024). She was one of the co-editors-in-chief of international journal Feminist Politics.)

Frontline

March 17, 2025

Invisibilised localities

Amit Kumar

An ethnographic study on the networks cultural traditions and obstacle faced by residents of jhuggis and transit camps while dealing with eviction politics and inequalities in Delhi.

What kinds of challenges do residents of jhuggis, resettlement colonies and transit camps encounter when they deal with displacement, seek essential services, obtain government documentation, engage in legal disputes and strive to make their voices heard? The Right to be Counted in Sanjeev Routroy's extensive ethnographic study on the networks, performances, cultural traditions and obstacles that such residents face in Delhi.

The book is structured into two parts. The first part establishes the context the city-planning practices, which are immersed in informalities, arbitrariness, discrimination and violent demolitions. The second part offers a detailed account of the different types of intermediaries that connect the residents with politicians and government offices.

The author scrutinises the planning processes in Delhi, uncovering a landscape riddled with informal structures and networks, where political interference is an inevitable reality. The "planned city" bears the perception of resettlements being temporary. New projects are carried out, ignoring established planning norms, to accommodate international events, promote tourism and craft a world-class image for the city. Government offices and officials in Delhi disregard people living in jhuggis or resettlement areas. But not all illegal structures share the same fate. While temples and parks built illegally are formalised by dint of religious or cultural relevance, the affiliation of an average resident to the informal settlement must rely on political clientelism to avoid eviction.

The author also highlights the changes that have taken place in the resettlement policy-from allocating plots to allotting resettlement flats. The other side of the coin is that resettlement projects negatively affect lovelihoods, assets and social connections. Apart from facing poor living conditions and a tenuous relationship with the state, residents of jhuggis also encounter

opposition from middle-class enclaves of the locality who desire beautification of the area and see jhuggis as hurdles to a rise in property prices. Through their residential welfare associations, middle-class enclaves often resort to judicial interventions, demanding demolition of jhuggis.

Part II of the book presents the most captivating and engaging account, where the author explores three localities-a jhuggi, a resettlement colony and a transit camp. The primary distinction between these localities lies in the degree of informality imposed upon them. Jhuggis are informal clusters of housing that constantly face the threat of demolition. In contrast, transit camps serve as ad hoc rehabilitation systems to which individuals living in jhuggis are relocated. Transit camps are often on sites marked as recreational land areas not designated for living. Resettlement colonies, while planned for rehabilitation, are often situated near riverbeds and regions with hazardous health implications.

This part of the book also delves deep into how pradhans (local chiefs), samaj sevaks (social workers), sarkari karamcharis (government workers), dalals (brokers) and activist organisations play significant roles in the creation and maintenance of citizenship struggles. Pradhans hail from these localities. They are affiliated to political parties and function as active agents of vote bank politics. They participate in community activities and conduct themselves as guardians of the community. Pradhans are an important link between residents, local councillors, ministers, police and government offices. They have the capacity to get things done for the community. They themselves face hardship in their political aspirations and understand the discrimination that people living in such settlements face; yet they cannot be completely trusted as they can let the settlement get demolished for personal benefits.

Samaj sevaks are from middle-class families that are educationally, culturally and economically uplifted. They work with these settlements because of their ideological inclinations and see their work as a sacrifice, they could have chosen jobs with greater comfort. They are a bridge between residents of these localities and the English language-oriented higher government offices and judiciary. They also connect the community with lawyers who can represent them in court cases filed by middle class enclaves.

Sarkari karamcharis assist residents by providing vital contacts to hospitals

and the state bureaucracy. Activist organisations mobilise the diverse population of these settlements to collectivise and protest. They act as pressure groups through petitions and letters, organise events to foster solidarity among residents, and reinvent counter-discourses.

Though the given diverse intermediaries play different roles, they sometimes overlap and conflict with each other due to common interest and credit-seeking tendencies. The most common conflict is between pradhans and samaj sevaks, who are much more engaged within the communities.

As Routray mentions, the book is quite timely. It informs one about the kind of politics and the new hardships that the Citizenship (Amendment) Act, 2019, and the National Population Register will impose on these communities. It is not only a well-written account for students of urban studies and social work, but is also articulated in simple language for anyone interested in the realities of the hidden, invisiblised localities of Delhi. The accounts of struggles to access rights provoke readers to reconsider the city they wish to inhabit and the damage their desire for a world-class city can cause to those already enduring challenging and hazardous conditions.

(*Amit Kumar is junior researcher at the Centre for Development Research or ZEF,Bonn, Germany*)

Down to Earth

16-31 March 2025

Recasting remedies

Tanvir Aeijaz

The book exposes the strategies of hate politics and violent populism and shows how democracy is being wrecked from within.

Hannah Arendt's canonical exhortation for the persecuted Jew that "if one is attacked as a Jew, one must defend oneself as a Jew" finds resonance in the Dalit's resistance against Brahminism and caste atrocities in India. Articulating the political contestation, imbued with the concept of social justice, Dalits look forward not to a continued endurance of historical, or even day-to-day, injustice but to pursue both normative and strategic vindication of their rights and dignity. At times, or perhaps most of the time, the mere revelation of deep historical injustice and human suffering dispels ignorance and revives memories. Such epiphanies equip Dalits as a political community to look back and do something and also provide them with a compelling reason to search for a remedy.

In his Annihilation of Caste, B.R. Ambedkar produced, akin to the Nietzschean aphoristic framework, a text that fore grounds the explicit organising principles of the Hindu caste system on the basis of three compelling axes: (a) hierarchical, differential entitlements and obligations, (b) matrix of pollution-purity, and (c) methods of policing and enforcing such principles. He described the radical-institutionalised injustices against Dalits, particularly in the form of "pervasive discrimination", "cultural disposition", "exile", and "violence" as the "tyranny practised by the Hindus (read Brahmins) upon the un touchable community (read Dalits)". In his text he appealed to Hindus to uproot caste in whichever way they could and concluded that "only when Hindu Society becomes a caste less society that it can hope to have strength enough to defend itself".

Ajaz Ashraf's Bhima Koregaon: Challenging Caste captures the leitmotif of the Ambedkarite position of class-in-caste violence through the ethnographic historical lens of the central event commonly called Bhima Koregion(BK) , or Elgar Parishad. It demonstrates how violence incorporates class-caste relations and values into its reproduction,

and how diverse actors, including the state and its repressive apparatuses, particularly the police, expand and develop violence.

Not many people knew about the significance of BK until the outbreak of violence at BK village, Maharashtra, in 2018. The battle of BK, as the author calls it, is a sordid story of the clash between two opposing world views. One is the struggle against the violent injustices of history and for equality, rights, and change, and the other is of the defence of the violent injustices of history in the name of caste hierarchy and caste status quo. The former represents the Ambedkarite world view and the latter the Brahminical-Hindutva cosmology. The BK story goes back to January 1, 1818, when some 500 Mahar (marginalised-caste "untouchables") soldiers, led by one Mahar Sidnak, fought valiantly for almost 12 hours without food or water to hand the 28,000-strong mighty army of Peshwas the defeated Peshwa was a Chitpawan Brahmin-a crushing defeat.

To commernorate the victory of an anti-caste struggle and to inspire Dalits to fight the regressive Brahminical order, every year on January 1, a massive festival is organised in BK village around the colonial military obelisk. It is replete with anti-caste songs, music, public speeches, dance, sloganeering, mementos, and badges. In the commemorative events, the Ambedkarites invoke and lionise anti-caste icons, challenge the hegemonic Brahminical national and cultural representations, and express defiance through various forms of resistance against the new ruling classes, often called the "New Peshwas". The political violence on January 1, 2018, the day of the grand bicentennial celebrations of the battle of Koregaon, and the day when the riot took place berween the Ambedkarites on one side and the Brahmins and Marathas on the other side. forms the core of the book's narrative.

The riot, the author says, followed the template of Hindu-Muslim violence that the political scientist Paul Brass talked about in his book The Production of Hindu-Muslim Violence in Contemporary India. Brass said that such violence had three stages-preparation/ rehearsal, activation/enactment, and explanation/interpretation and that India has an "institutionalized riot system". Ashraf suggests that the Hindus in Brass template could easily be replaced with Brahmins and Marathas, and the Muslims with Mahars and Ambedkarites.

The violence on that fateful day was anticipated for two reasons. One, at the Elgar Parishad cultural programme on December 31, 2017, a loud appeal was made against the governments of Narendra Modi in New Delhi and Devendra Fadnavis in Maharashtra on the grounds that it was casteist and communal. And two, because of what the author calls a right-wing pushback from the Vishva Hindu Parishad and Milind Ekbote of the Samasta Hindu Aghadi. Ekbote asserted that the Ambedkarites youth were misled into promoting the naxalite movement.

The book is divided into three sections, and the grim events unfold in each section, reminding readers of the increasing consolidation of a majoritarian brand of politics, state repression of any contrarian view, dissent, or criticism of the ruling regime, and demagoguery engendering fear and hate.

Section 1, The Elgar Parishad, builds up the backdrop that led to the battle of BK 2018. Ashraf explains the significance of BK by delving into the history of Maharashtra. The story of Elgar Parishad, Ashraf asserts, is about the loud appeal that Dalits from different professions, but mainly from the arts and academic worlds, made to smash Brahminism and capitalism, much in the Brechtian sense of the marginalised uniting to fight for socio-economic justice.

Titled Bhima Koregaon, section II is essentially the kernel of the book. It delves with granular details into the machinations of the BK battle, which, the author suggests, mimicked other riots in India. The section deals with how riots are manufactured, how the agents provocateurs of riots plan their actions, and how the right-wing ideology is put into practice. In this case, the ruling BJP, both at the Centre and the State, built up the narrative that the riots were planned by Maoists and "urban naxals". Subsequently police arrested 16 acti vists and public intellectuals, known as the BK-16, under the draconian Unlawful Activities (Prevention) Act, alleging that they were involved in a conspiracy to assassinate Prime Minister Narendra Modi. As of now, only seven among them have got bail.

The last section, Suffering, largely based on personal interviews, is about the harrowing experiences, pain and agony of the families of the incarcerated activists.

For instance, Maaysha, daughter of Sudha Bharadwaj (out of bail now), told the author that when she heard that her

mother was to be arrested, she went completely numb and cried and hugged her mother the whole night, knowing deep down in her heart that her mother had done no wrong. The section shows readers, through the voices of the BK-16, the deep misery and helplessness of citizens in the face of the naked power of the state when they fight for justice or for equality.

Not only is the book a treasure trove for scholars studying the intersection of caste, class, religion and Hindutva politics, but it also helps the general reader understand the historically embedded tropes of caste struggles and the efforts to pit subaltern Marathas aganist Dalits and Muslims in Maharashtra.

More than anything else, the book is a stark exposition of the strategies of hate politics, of violent populism, and the exploitation of weak institutions, as it navigates the layers of the wreckage of democracy.

(Tanvir Aeijaz teaches politics and public policy at Ramjas College, University of Delhi, and is honorary vice chairman at the Centre for Multilevel Federalism, New Delhi.)

Frontline
April 15, 2025

Let there be daughters

Mridula Vijayarangakumar

International Booker 2025 winner Banu Mushtaq's women are neither saints nor victims: they are just human

What is the cost of being born a woman?

In Heart Lamp, a collection of 12 short stories ,Banu Mushtaq provides various answers to the question: women pay with obediance, servitude, their bodies, and ultimately, their lives.

In the collection's third story, "Black Cobras", Aashraf chases after her husband, Yakub, who abandons her once she gives birth to a third daughter. He remarries, dreaming that his new wife will give him a son, while Aashraf scarves trying to feed the children and getting medicine for the sick infant. The mutawalli (caretaker of a waqf property) and other men in the village watch her run around and do nothing to help even when she pleads with them. Mushtaq's stories show how the very notion of life is endered, how women are valuable but not valued. Men long for sons; daughters arrive as symbols of disappointment and shame. Their presence is tolerated only because they serve a purpose to clean, cook, and raise their siblings. They are not cherished, their labour is. Heart Lamp is an intimate portrait of the struggles, desires, and resilience of Muslim women, combining poignant storytelling with incisive social critique.

Many of the stories are inspired by Mushtaq's own life experiences and the interactions she has had with other people. Written over the course of 33 years, the collection, translated by Deepa Bhasthi, is the winner of this year's International Booker Prize. Mushtaq is a celebrated Kannada writer, lawyer, and activist who emerged from the Bandaya Sahitya (Protest Literature) movement of the 1970's and 1980's a progressive movement that challenged caste, class, and gender hierarchies in Karnataka. As the Booker judges note, Heart Lamp speaks "truth to power and slice[s] through the fault lines of caste, class, and religion widespread in contemporary society, exposing the rot within"- a powerful endorsement of Mushtaq's fearless storytelling, moral clarity and the political urgency that shapes her work.

What makes each story compelling is its complex layering and unexpected narrative turns. The stories resist simplicity; the structures are often

non-linear, and the woman introduced at the beginning may not be in focus at all but may be a witness to another woman's life. It serves to underline how the lives of all women are inter connected. Above all, Mushtaq's women are neither saints nor victims: they are Just human.

In "A Decision of the Heart", all Akhila wants is some form of control over the domestic space that she shares, one wall away, with her mother in law. But her husband, loyal to his mother, weaponises Akhila's frustration, marrying off his mother without her consent. When Akhila realises her mistake, it is far too late.

In another story. "High-Heeled Shoe", Naseema intentionally drives a wedge between her husband and his brother Nayaz for her own benefit, ignoring the toll it takes on her sister-in-law, Asifa, who beams the brunt of Nayaz's crazed delusions. In Mushtaq's stories, women fight for each other, but they also fight each other. She reveals how women are pitted against one another under patriarchy, which does not let them realise that the entire gender is under various degrees of oppression.

Mushtaq details how class and caste shape the hierarchies among women, granting privilege here to deny dignity there. In the story "The Shroud", Shaziya, an affluent woman casually neglects the final, modest request of Yaseen Bua, a widowed domestic worker. Her callousness is telling:Bua is poor, powerless, and of no social consequence to Shazia, who feels no need to show her the respect she would offer to someone of higher standing. Oppression flow not just from men but also among women.

In writing about the lives of ordinary women, Mushtaq turns her gaze upon ordinary men too, showing how they do not necessarily need to beat up their wives to wild power. In many cases, their felt superiority expresses itself just in indifference. Religion comes to their aid. Whilestam grants women financial rights and protection, men selectively interpret these teachings to suit their purposes. Under the display of piety lie greed, lust, and the routine denial of women's autonomy. In stories such as "Fire Rain" and "Black Cobras", the male protagonists are mutawallis preoccupied with maintaining a good public image and their self importance is fuelled by their social postion, which blinds them to the emotional and material needs of their own families.

Mushtaq's male characters, though often hurtful and dismissive, may not immediately appear monstrous-and herein lies the rub. Their indecency is so normalised and the bar is set so low for them that it takes time for their awfulness to sinkin. Entitilement, arrogance, and emotional negligence are rarely seen as forms of oppression, and yet they shape the everyday lives of the women in the stories. At one striking moment, Yakub Shouts at Aashraf "Lei! If you who squats

to pee has this much arrogance, how much arrogance should I, who stands to pess, have?"

This is why all the women in Mushtaq's stories wish their daughters to be educated, independent, and empowered. Their resistance is quiet but resolute: a determination to break the cycle, not for themselves but for their daughters. In the titular story, "Heart Lamp", even as the "lamp in Mehrun's heart had been extinguished a long time ago", she still hopes through her daughter. The thread of intergenerational struggle and resilience runs through the collections, Mushtaq's women may be battered by circumstance, but they do not surrender.

It is no accident that many of these stories do not have neat endings. Mushtaq resists resolution because the struggles of her characters are ongoing battles. Within that tension lies possibility as women continue to resist, reclaim, and imagine new futures for themselves.

Bhasthi's translation beautifully captures Mushtaq's signature dry humour and the characters' quirky personalities. She blends English with local expressions and Kannadiga mannerisms in a way that global audiences can connect with Mushtaq's work. Bhasthi avoids italics and footnotes, inviting readers to experience the text without interruption, allowing them to absorb new words naturally and immerse themselves in another language as they read.

Here, a minor niggle. Since the stories were written over decades as separate pieces, not intended to be part of a collection, they seem repetitive at times. The themes and characters seem a bit predictable after a while.

The anthology closes fittingly with "Be a Woman Once, Oh Lord!"-the title the cry of a long-suffering woman to God. Learning to empathise by getting into somebody else's shoes is the beginning of the process of change. The woman flings the challenge at god himself: "If you were to build the world again, to create males and females again, do not be like an in experienced potter. Come to earth as a woman, Prabhu!

"Be a woman once, Oh Lord!"

Front Line

June 2025